

Milliyet

YAYINLARI

ROMAN

**JACK
LONDON**

İNTİHAR

(12 ocak 1876 - 22 kasım 1916)
San Francisco şehrinde doğmuştur. İrlandalı bir serseri olan bakal babası John London ile Amerikalı annesi, London doğduktan sonra evlenmiştir. Yoksulluk içinde büyüyen London, 19 yaşında kısa bir süre için Oakland High School'a devam etmiş, bir yıl kadar da California Üniversitesi'nde okumuştur. Fakat düzenli bir hayat London'un kişiliğine aykırıydı. Açık deniz ve serüvenler her zaman tutkusu olmuş, bir kez serseri diye tutuklanmıştır. Bir altın arama serüvenine katılmış, düşkırıklığına uğramış ve yaşantılarını birbuçuk milyon satan «Vahşetin Çağırışı»nda dile getirmiştir. 1904 Rus - Japon Savaşında özel muhabirlik yapmış, 1907 yılında karısıyla birlikte dünya turuna çıkmıştır. Honolulu'yu ziyaret ettikten sonra Avustralya'da geziden vazgeçmiş ve 1912 ile 1915 yılları arasında ABD'nin birçok para kazanan yazarı olmuştur. İçkiye düşkünlüğü ve sürdürdüğü dengelessiz hayat onu canına kıymaya kadar götürmüştür. Çeşitli roman ve hikâyeleri dilimize çevrilmiştir.

İNTİHAR
Jack LONDON

MİLLİYET YAYIN LTD. ŞTİ. YAYINLARI

Roman Dizisi : 9

•

Yayın hakkı (Copyright) : Milliyet Yayın Ltd. Şti.

•

Birinci baskı : Temmuz 1971

İkinci baskı : Haziran 1973

JACK LONDON

İNTİHAR

Türkçesi :

Mehmet HARMANCI

Milliyet
YAYINLARI

G İ R İ Ő

Jack London'un **John Barleycom** adlı eserini okumuş olan aėdaŐ eleştiriciler bunu bir 'alkolikliğin klasiği' olarak nitelemiŐlerdir. Bana kalırsa bu eser bir edebiyat Őaheseridir. **John Barleycom**, Jack London'un yazdığı eserlerin en üstünü olmasının yanı sıra, kendi gerçek yeri gözönüne alındığı takdirde, yüzyılımızın en dokunaklı belgelerinden birisi, kekingen ve acı çeken bir dahinin rastlantı sonucu yazdığı bir eserdir.

Kitabı okuyan herkes bunun derin dramatik gücünün ve Jack London'un zorunlu okunabilirliğinin etkisi altında kalmaktadır. Okur, belirli çeliŐkiler karşısında bocalamaktadır da. Bu Ően yüzlü Şeytan, **John Barleycom**'un hakimiyetinden kendini kurtarmıŐ olan bir insanın niçin Amerikalı kadınların içki yasağı koymalarına ihtiyaı olsun? Ve neden kanun dışı olmadığı sürece içmeye devam edeceğini açık açık söyle-

sin? İçkiyi ortadan kaldırmak mümkün olabilseydi, onun getirdiğini söylediği dostluk havası, kahve ya da alkolsüz içkiler aracılığıyla elde edilebilir miydi? İçki gerçekten vahşi insanın icadı mıdır? Uygarlık alkolün hor görülme-kense ortadan kaldırılmasının gereke-ceği bir aşamaya varacak mıdır? Aslında kişilerin uygulaması gereken bir denetim toplum mu zorlayacaktır?

Bugün artık içkinin ahlâki yollar yerine kanunla sınırlandırılmasının feci sonuçlarını çok iyi bilmekteyiz. Önce **Saturday Evening Post**'ta tefrika halinde çıkan ve sonra Londra ile New York'ta kitap olarak basılan **John Barleycorn**, içki yasağı taraftarlarına, ürkütücü renklerde boyanmış karaciğer ve böbrek resimlerinden çok daha canlı bir silah olmuştu. Kürsülerde ve vaazlarda hep **John Barleycorn**'dan örnekler veriliyordu. Hatta içki yapımcılarının gösterilmesini önlemeye çalıştıkları bir film bile yapılmıştı **John Barleycorn**'dan. 1919'da, Jack London'un kırk yaşında ölmesinden üç yıl sonra, London'un o kadar özlediği içki yasağı kanunu çıkarılabilmişti.

Nazi Almanya'sında Aryan Nasyonal Sosyalist öncüsü olarak sevilmiş olan ve halen Sovyetler Birliği'nde Marksist bir proleter sayılan Jack London, ABD'de içki yasağı kanunu fiyaskosundaki rolü yüzünden henüz affedilmiş değildir.

London, genel olarak bu sayılardan hepsi olduğu halde, kişiliği bakımından hiç bir tipe uymazdı. Onu siyasal ve toplumsal görünümünün karışıklığından kurtarma zamanı gelip çatmıştır. Biyografisini yazanlar bu görevi hiç bir zaman hafifletmiş değildir.

İki ciltlik biyografisinin yazar olan ikinci eşi Charmian Kittredge London, ona bir eş bağlılığının anıtını dikmiştir. Irving Stone'un **Sailor on Horseback** adlı eseri daha tarafsız olduğu halde, bilimsel olarak yazılmadığı için, kaynaklarının kontrolü olanağı yoktur. Belki de insan, kendi hayat hikayesini yazacakları önceden belirlemektedir. Gerçeklerden çok sonuçlarla ilgilenen Jack London da hakettiğini bulmuştur.

Fakat yayınlanmış kaynaklardan bile **John Barleycorn**'a bir şeyler ekle-

mek olanağı vardır.

Kitabın başından sonuna kadar intihar teması işlenmektedir. Bazan içki intiharın karşıtı, bazan da intihar içkinin karşıtı olmaktadır. Bu tema daha Jack London doğmadan önce başlamıştı. Âşığı tarafından terkedilen annesi Flora Wellman kendisini öldürmeye kalkışmıştı. Bu âşık, Jack London'un babası olan gezici falcı 'Profesör' W. H. Chaney'dir. Böylece başlayan hikâye, **John Barleycorn**'un yazılışından üç yıl sonra Jack London'un kırk yaşındayken intihar etmesiyle son bulmuştur.

İntihar, kitapta açıklanan temadır. Açıklanmayan şey, **John Barleycorn**'da baba diye anılan John London'un gerçekte Jack London'un babası olmadığıdır. Fakat John London, Jack'a para delisi ve ispiritizma meraklısı annesinden ya da 'Prof' Chaney'den çok daha yakındı.

Dine bağlı olmayan aileler arasında bile çocukların mutluluğu için iki şey gereklidir. Birincisi sevgi, kincisi de süreklilik. Jack London bunların ikisinden de yoksundu. Sütanası zenci Mamma Jennie ona kısa bir süre için

güvenlik vermiş, üvey kızkardeşi Eliza London bu güvenliğı biraz uzatabilmiştir. Fakat evdeki cehennem hayatına dayanamıyan Eliza buradan kurtulmak için genç yaşında evlenmiş ve Jack'ı tek başına bırakmıştı.

Ailenin sürekli kaldığı bir yer de yoktu. Jack hiç bir yerde bir akadaş edinecek kadar oturmamıştır. Ailece daha yükseklerle çıkacakları yerde, bir felâketten diğerine koşup durmuşlardır.

Dinsel inançtan ve para bakımından tutumdan bütünüyle yoksun olan annesi ruh çağırmaya meraklıdır. Jack London'un hayatında ilk hatırladığı şeylerden biri de bir ruh çağırma seansında karanlık bir odada bir masa üzerinde yatıdır. Annesi borsada oynamak için ruhlara danışmayı âdet edinmişti. Ruhların öğütleri de hep yanlış çıkmıştır. Kocasının el attığı her işin kazancını kadının açgözlülüğü her zaman yutardı.

Bu aile hayatından sözedilmemiş olması **John Barleycorn**'un kusurlu bir yanıdır. Ya da böyle olması gerekir eğer insan **John Barleycorn**'a gerçek ve dü-

rüst bir sanat eseri gözüyle bakarsa. Fakat aslı böyle değildir.

Jack London, **John Barleycorn'** da açıkladığından çok fazlasını bilmekteydi. Biyografisini yazan Irving Stone'a göre şöyle demiştir: «**John Barleycorn'**un tek kusuru içine tüm gerçeği yerleştirmemiş olmamdır. Bütün gerçeği yazmaya cesaret edemedim.» Stone, her ne kadar bu sözün kaynağını vermemişse de, London'un böyle bir şeyi söylemiş olması beklenilebilir. Söylememişse bile, düşündüğü muhakkaktır.

Gerçeği tam olarak söylemekten vicdan azabı duymazdı. Anlatı gücü, duyarlığından daha önemliydi. Burada da bilinçli bir sansürden geçirirdi yazdıklarını. 'Sağlıklı' olanı yazdığından dolayı gurur duyardı. Ayyaşlık sağlıklı bir konu değildi, onun için '**John Barleycorn'** -roman boyunca sürekli olarak anılacaktır- deyimini içki'den daha sağlıklı bir terim olarak ve daha çok tutulacağını düşünerek seçmiş olabilir.

Fakat kitap çok daha derinden, kendini çeşitli yasaklamaların içinden kopararak çıkmıştır ortaya. Jack Lon-

don bu yasaklamaların bir kısmını karşı gelinmeyecek mutlaklar olarak kabul etmiş, bir kısmının ise yasak olduğunun farkına bile varmamıştır. Kendi kendini iyileştirme umudu ile yazılan, fakat açık açık yazılamıyan bir kitaptı bu.

Kitap, İçki Yasağı broşürü olarak sunulmuş, böylece kabul ya da reddedilmiştir. Fakat gerçekte ise kitabın gücü, ateşi ve parlaklığı London'un itiraf etme ihtiyacından, kendisini yokedeceğinden korktuğu kötü alışkanlıklardan kendini kurtaracak kadarını söyleme ihtiyacından doğmuştur. «Beni örnek alın,» demektedir, «Ben ayyaş değilim, kuvvetli, başarılı bir insanım. Ama kendi içimde bile gizlice fırsat kolayan bir **John Barleycorn**'un yattığını biliyorum. Eğer ben, John London, bunu herkesin önünde kabul ediyorsam, siz de böyle yapın. Ve benim gibi buyruğunuz altına alın bu şeytanı. Bunu kolaylıkla yapabilmeniz için içkinin yasaklanmasını istiyorum. Benim gibi insan içinde içmeyi öğrenmişler için her ne kadar güç gelecek olsa bile bu!»

Gerçek değildi bu şüphesiz. Bu

bir ayyaşın, içki içmeyen bir gençliği ve içtiğini kontrol altında tutabilen bir orta yaşı hayal etmesiydi. Jack London, güçlü olarak yazabildiği takdirde, bunun gerçekleşebileceğini umud ediyordu. Kitap 1913'te yayınlandı. Üç yıl sonra da London, vücudunun alkolik nefrit sonucunda üremiden zehirlendiğini bilerek birbiriyle uyuşmayan iki çesit ilâç içerek hayatına son verdi.

Karısı Charmian Kittredge London belki de kocasının büyüklüğüne ket vurur diye, ya da Stone'un ileri sürdüğü üzere intihar etmiş olması nedeniyle hayat sigortası parasını alamıyacağı düşüncesiyle bu gerçeği başarı ile gizlemiştir.

Bu davranışı için onu suçlayamayız. Jack London kendisini öldürmemiş olsaydı, nasıl olsa birkaç gün içinde üremiden ölecekti. Fakat Jack London'un ölümünün ikinci bir nedeninin içki olduğunun saklanması, **John Barleycorn**'un hâlâ bir İçki Yasağı broşürü olarak görülmekte olduğu anlamına gelir Hiç bir eleştirici kalkıp da, bunun yazılış nedeninin, yazarın kendisini alko-

lik olmadığına inandırmaya çalışması olduğunu söylememiştir.

Günümüz okuyucusu bu iki unsuru da açıkça görebilmektedir. Fakat daha derinde yatan nedenleri anlamak için London'un hayatı konusunda bir şeyler bilmek gerekmektedir ,

London'un gayrimeşru bir çocuk olduğunu daha önce belirtmiştim. Kendisi bakımından doğumu bir sır perdesiyle örtülüydü. İrving Stone'un sözünü ettiği bitmemiş bir otobiyografiye göre Jack London daha küçük bir çocukken 'Baba' diye çağırdığı John London'un gerçek babası olmadığını biliyordu. Bunu John London'la annesi arasındaki bir tartışma sırasında duymuştu.

Bu durum çocukluğu süresince garip bir çatışma yaratmıştır kendisinde. Hastalıklı ve sinirli annesinden çok üvey babasına ve üvey kızkardeşi Eliza'ya bir sevgi ve yakınlık duymaktaydı.

Delikanlılık çağına gelince 'Prof' Chaney'in adını öğrenmiş ve kendisine birkaç kere mektup yazarak, Chaney'in babası olduğuna dair söylentilerin aslı

olup olmadığını sormuştu. Chaney, Jack'ın annesini John London'la evlenmeden önce tanımış olduğunu kabul etmiş. O sıralarda evlenmiş ve yerleşmiş olan Chaney, bu yoksul evlâdın ortaya çıkmasının huzurunu kaçıracağından korkmuştu. Jack London, zengin ve ünlü bir kişi olana kadar beklemiş olsaydı, 'Prof'un babalığı kabul edip, oğlunun peşindeki asalaklar sürüsüne katılacağı şüphesizdi. Fakat bu durumda Jack London, bütün hayatı boyunca babasının kim olduğunu kesin olarak bilemeyen bir piçin güvensizliğini çekip durmuştur.

Jack London verdiği bir konferans sırasında kendisinin ünlü bir yazar olarak tanıtılmasına da karşı çıkmıştır. Doğuştan proleter olduğu halde sonradan asalak bir sanatçı olduğunu belirtmiştir. Fakat bu da tam gerçeği yansıtmamaktadır. Annesi Flora Wellman hali vakti yerinde Ohio'lu bir mühendisin kızıydı. Çocukluğunda geçirdiği tifohastalığının sonunda gözleri bozulmuş, saçları dökülmüştü. (Hayatı boyunca bir erkek perukası takmıştır). Bu yüz-

den de evinden kaçmıştı. Proleter değil, sınıfı dışına düşmüş bir burjuvaydı. İngiliz asıllı olmasından gurur duyar, Amerika'nın İtalyanlar, Japonlar, Polonyalılar tarafından istila edilmesinden yakınırdı. Jack London'un babası Chaney ise, eli nasırlı işçi sınıfı ile hiç bir ilişkisi olmayan boşgezer bir İrlandalı, halkın içinden yetişmiş bir radikaldi. Üvey babası ise, kötü sağlık durumuna rağmen çok çalışkan bir sebzeceydi. Toprağı tanımasına ve çalışmaktan kaçmamasına güvenen güçlü bir bağımsızdı. Karısının düzensizliği ve yanlış kararları sonunda emeğini satarak geçinmek zorunda kalmıştı.

Jack London'un konserve fabrikasında, elektrik santralinde ve çamaşırhanede çalışarak geçirdiği yıllara rağmen proleter asıllı olduğunu ileri sürmesi yanlıştı. Bu ancak, kesin bir yer bulamadığı için uyum gösteremediği toplumda kendine bir dayanak bulma çabasıydı.

Gerçekten de Jack London'un hayatı toplumda kendine bir yer aramakla geçmiştir.

Kaba görünen ve davranan pek

çok insan gibi aşırı derecede duyguluydu. Aşağılık ve üstünlük uçları arasında sallanıp durmuştur. Çocukluğu olmayan bir çocuk olarak kendisinden büyükleri dikkatle gözlemiş ve sonra onların arasına, onlardan daha iyi olarak değil, fakat çok daha geniş çaplı ve korkusuzca dalmıştır.

Jack London, **John Barleycorn**'da, istiridye korsanları toplumuna girme çabalarını hikâye etmektedir. Gerek denizdeki gerekse karadaki davranışlarını dürüst bir şekilde dile getirmiştir. Fakat arkadaşlarını oldukları gibi göremediği de açık olarak ortaya çıkmaktadır. Onlar, kendisinin aşağılık duygusuna meydan okuyan ulaşılacak birer hedef olan kimselerdi.

Jack London, meyhanelerde o sınırlamaları yok eden içkinin yardımıyla o zamana kadar kendisine yasak olan arkadaşlarının dostluğuna sahip olabilmıştır. Fakat bu bile yapma bir dostluktu. Uzak ülkeler, serüvenler, tehlikeler konusundaki konuşmalar hep London'un kişiliğinin derinliğinde yatan çatışmaları dışa çıkaran unsurlardı. Kendisi henüz genç bir çocuk olduğu

için bunlar bir meydan okuma oluyor, o da bunlara San Francisco limanının dar sahnesinde davranışlarının aşırılığı ile karşılık verebiliyordu. Bu dönemde çocukluğunda şekere duyduğu özlemi anmaktadır ama ergenliğe erme çabası tatminini Last Chance meyhanesinde ve küçük teknelerdeki maceralarda bulmuştur.

London ayyaş olmadığını, kanının yapısı dolayısıyla alkolü aramak zorunda kaldığını söylerken haklıdır. Fakat meyhaneleri mümkün kılan toplumu suçlaması, ruhsal ve psikolojik sorunların çözümünü kanunda ve ekonomik değişikliklerde arayan kaba sosyalizmin tipik bir örneğidir. İçkiye olan düşkünlüğünün doğuştan gelen bir hastalığın belirtisi olduğunu ve çocukluk çevresinin bunu kışkırttığını anladığını belirtmemiştir. Zamanın kapitalizminin laissez-faire tutumuna da bir kısım suç yüklenebilirse de, esas unsur, iyi fakat etkisiz üveybabasının zayıflığı ile ruh hastası olan zayıf annesinin yarattığı ortamdır.

'Ayyaşlık Anıları' olan **John Barleycorn**'da Jack London'un kişiliğinde-

ki ikiliğin tartışılmasından kaçınılmıştır. London kendisini sıradan, normal bir insan olarak göstermekte ve diğer insanlardan farkını, en aşağıdan başdöndürücü yüksekliklere çıkmasına bağlamaktadır. Fakat gerçekten de sıradan ya da normal diye adlandırılacak bir insan kişiliği ve davranışı varsa, Jack London bu sıralamaya uyum göstermemektedir. O bir istisna idi.

Aslında oğlan çocuklar için yazılan fakat London'un hayatını ve kişiliğini araştıran herkes için çok ilginç olan **Cruise of the Dazzler** adlı kısa romanında her ikisi de London'un çocukluk hayatının bir yönünü yansıtan iki oğlan çocuğundan söz edilmektedir. Zengin bir San Francisco'lunun kabadayı çocuğu Joe, edebiyat dışında okulda bütün öğretilenlerden nefret etmekte ve denize kaçmayı istemektedir. Öksüz bir çocuk olan Frisco Kid ise Dazzler yelkenlisinde ayyaş ve vahşi bir korsan olan French Pete'in yanında yaşamaktadır. Frisco Kid, Joe'nun nefret ettiği öğrenimin ve güvenliliğin özlemini çekmektedir.

Jack London'un hayatı ve Joe ve

Frisco Kid aşırı uçları arasında gidip gelmiş, onlar gibi o anda olmadığını özlemekle geçmiştir. Sonraki gidiş gelişleri gençliğindekilerden daha az hafif olmamıştır. Konserve fabrikası işçiliği ile istiridye korsanlığı, jüt fabrikası ile fok avcılığı, enerji istasyonundaki kömürçülüğü ile trenlerde başıboş gezişi, üniversitede okuması ile Alaska'da altın arayışı arasındaki sallantılar çok sert olmuştur. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak, hayatını, tabiatının bu iki çatışan istekleri arasında düzenlemeye çalışmıştır. Hem yerinde kalmak isteyen hem de dolaşmak isteyen bu eğilimlerinin birbirlerini yoketmeden bir arada yaşamaları için çaba harcamıştır.

'Kitaplar' adını verdiği şeyler bu konuda kendisine yardımcı olmuşlardır. Bu kitaplar o günlerde herhangi iyi bir kitaplıkta bulunabilecek eserlerin bir kısmıydı: On dokuzuncu yüzyıl materyalistlerinin eserleri, Darwin, Huxley, Herbert Spencer, Haeckel, Renan, Marks... Bunların gerçekleri 'sert' ise bunun nedeni, en uygunun yaşayabildiği ve çağdaş toplumda sınıf çatışmasının, ilkel ormanın kanlı çatışmalarını

tekrarladığı bir dünyada hayatın sert olmasıydı.

Bu kaba materyalizm London'a çocukluğunun sert tecrübelerini açıklayan bir felsefe vermiş ve o da tabiatının bütün şiddetiyle buna sarılmıştı. Fakat psikolojik komplekslerini göz-önüne almadığı için bu, ona çatışmalarının çözümünde bir ipucu sağlamamıştır.

Siyasal eylemleri sırasında tanıştığı genç bir sosyalist olan Anna Strunsky, eğer evlenmiş olsalardı, zeka ve heyecanı ile onu olgunluğa eristirebilirdi. Fakat Jack London bu kadına tutulmuş olduğu halde onun bağımsızlığından ürkmüştü. O daha yumuşak başlı, daha az meydan okuyan, kendisine sıhatli çocuklar doğuracak, evini düzenli tutacak bir kadın arıyordu. Böylece, birbirlerine edebiyat ve matematik dersleri verdikleri Bessie Maddern adlı öğretmene evlenme teklif etti. Ne kadın London'u, ne de London kadını seviyordu. Fakat kadının çocuk doğurabilecek geniş bir vücudu vardı, çalışarak hayatını kazanabilir, akşamları da kocasının yazılarını daktiloya geçirebilirdi. Materya-

list açıdan ideal bir evlilikti bu.

Bessie'den bir oğlu olmuş olsaydı, Jack London'un hayatının çok değişik geçeceği söylenebilirdi. Kendisinin sahip olamadığı mutlu bir çocukluğun bütün sevinç ve faydalarını oğluna sağlamayı hayal ediyordu.

Oysa Bessie ardarda iki kız çocuğu doğurdu ve Jack gün geçtikçe başarıya kavuştukça, bu yeni toplumsal durumlarına uyum gösterecek hiç bir şey yapmadı. Yoksulken giydiği elbiseleri yine giymeye devam etti, evine gelen genç ve akıllı kadın ve erkeklerden nefrete başladı.

İlk kızının doğumundan sonra Jack London'un yerinde duramama huyu üstün geldi. Boer Savaşının sona erişinde bulunmak üzere Güney Afrika muhabir olarak gitme fırsatı çıkınca hemen sarıldı buna. Fakat bu iş daha o İngiltere'den çıkmadan suya düşünce Londra'nın doğu yakasında kimliğini gizleyerek **People of the Abyss** adlı kitabı için gerekli malzemeyi topladı ve sonra da kitabı yazmak üzere Avrupaya gitti.

Çocuklarına bir sevgi beslediği

doğru ise de, **John Barleycorn**'da on-
lar hakkındaki mutluluk dolu sözleri iç-
tenlikli değildir. Babaları Bessie'den
boşandıktan sonra kızlar annelerinin
yanında kalmışlar ve Jack'ın kendilerini
hediyelere boğarak ısrarla kandırmaya
çalışmasına rağmen onun yanına dön-
memişlerdir. Bessie'nin sevgisini Jack'-
ın bolgönüllülüğüne tercih ediyorlardı.

Jack London'un ilk evliliğinin so-
na ermesi kaçınılmaz bir şeydi. Şüp-
heli olan tek nokta, çevresindeki kadın-
ların hangisinin Bessie'yi ortadan çı-
karıp bu değerli edebî mala sahip çı-
kacağıydı. London, **John Barleycorn**'-
da kadınlardan şöyle sözeder: «Kendi
tüylü derilerini döküp yerine başka
hayvanların kürklerini giymeden önce
nasıl birer maymun idilerse şimdi de
bütün yumuşaklıkları ve budalalıkları
altında biyolojik kaderlerinin peşinde il-
kel, doğrudan doğruya ve ödürücü bi-
çimde koşan maymunlar.»

Jack London, Miss Charmian Kit-
tredge'i bu genellemenin dışında tut-
muştu. Charmian kendisinden birkaç
yaş büyüktü. Günün bütün ileri gelen
kitaplarını okumuştı. Ata binmekten,
yüzmekten, Bessie'nin sevmediği açık

hava hayatından hoşlanan bir kızdı. Yeni Erkek için bir Yeni Kadın, bir dost, bir yoldaşı.

Jack London'un **John Barleycom'**-da, Nietzsche'nin deyiimiyle 'uzun hastalık' diye adlandırdığı şey biraz belirsizdir. Bu süre, Jack London'un Miss Kittredge'in dürtüklenmesiyle karısını ve ailesini bırakması ile terk nedeniyle iki yıl sonra evlenmesi arasında geçen süredir.

Miss Kittredge, Yeni Kadın olduğunu, Jack London henüz ailesini terketmeden onun metresi olarak kanıtlamıştı. Kızlık ününe bir leke vurulmadan yeni Bayan Jack London olma amacına varmak için çok güç bir oyun oynamak zorundaydı. London'un ihtirasını çocuklarına dönmek istemiyecek kadar yüksekte tutmak, kendi adını Anna Strunsky'nin temiz adı pahasına skandala karıştırmamak, tam tatminini evlilikte bulabileceğine inandıracak kadar London'a lütûflarda bulunmak ve aynı zamanda biyolojik kaderinin peşinde ilkel bir şekilde koşmadığı hakkında London'un kendisi hakkındaki hayalini desteklemek zorundaydı. Bu kolay bir iş

değildi. Ve bu durum London'da, 'uzun hastalık' adını verdiği psikosomatik bozukluğu yaratmıştır. Bu süre içinde London normal olarak içeceğiinden fazla içmişti. Bu içmesi ise sadece derin bir psikolojik endişenin belirtisiydi.

London Charmian'la evlenince ondan Bessie'den beklediklerinin yanında pek çok erkeğin bir eşten beklediğinden çok şeyler istemişti. Bu karısına uzun hastalığı sırasında yazdığı bir mektupta açıkça belirtilmektedir: «...Pek çok insanla dost olan, hem de iyi bir dost olan ben, olabileceğim dostu olamamışımdır. Her zaman ya bu, ya şu eksik kalmış, sonunda hepsi başarısız olmuştur. Bir gün ben de Hayyam gibi 'baktım, güldüm ve artık aramadım.' Bunun imkânsız olduğu açık olarak belliydi. O dostluğu, o yakınlığı, karşımdaki insanla benim hayat ve sevgiye duyduğumuz anlayış ve sevgide birleşmemizi bulmayı umut edemezdim.

Nasıl anlatayım ne demek istediğimi? Bu adam öyle bir insan olmalı ki aramızda yanlış anlaşılan hiç bir şey kalmamalı. Ruhu olduğu kadar eti de sevmeli, herbirine gereken saygıyı gös-

termeli. Hem gerçekçi hem de hayalci olmalı...»

Bana kalırsa Jack London bu tür bir dostluğa en çok **Reindeer**'de Genç Scratch Nelson'la yaklaştı. Bu da bir hayal olmaktan ne kadar uzaktı!

Jack London'un hayal ettiği İnsan Dostluğu muhakkak ki homoseksüel bir evlilik dışında olamaz ve böylesine bir evlilikte bile pek az ihtimalle buna rastlanabilir. London başarı kazanıp zenginleştikçe, günlük arkadaşlıklar da o kadar güç gelmeye başlamıştı. London, yazarlar arasında bir Prens olunca, tıpkı eskiden İstiridye Körfezi Prensi olduğu gibi, gerçek ve muhtemel arkadaşlarını asalaklar haline dönüştürmüştür. Onlara sevgi yerine konukseverlik göstermiş, karşılığında en fazla şükran fakat daha çok gıpta görmüştü. Hayatta yoksulluğun yalnızlığında başlamış ve zenginliğin yalnızlığını elde etmiştir.

Jack London bütün umutlarını Charmian Kittredge'e bağlamıştı: «Benimle birlikte, ta mezara kadar Gençliği yaşayacak olan büyük Erkek Dost hayalini terkettim. Bundan sonra sen girdin hayatıma. Önceleri seni birkaç ke-

re görmüş, beğenmişim. Fakat sonra dostlukta tanıştık seninle... Çok geçmeden sende hiç bir erkekte bulamadığım bir şey bulmaya başladım; dostluk olan o duyguyu hissettim ve senin erkek olmuş olmanı istedim... Aramızda büyük bir dostluğun kurulması ihtimaline inandığım zaman ve buna kalkışmanın gereksizliğini düşündüğümde başka bir şey girdi aramıza. Kadın olan sen kalbime dolanmaya başladın. Kaçınılmaz bir şeydi bu. İşin garip yanı yalnız erkeklerde aradığım o dostluğu bir kadında bulmam değil, fakat büyük kadın-sevgisini de bulmam oldu. Bu kadın SEN'sin!»

Jack London **Snark** adlı teknesiyle yolculuğa çıkarken yanına hiç içki almamakla alkolik olduğu korkularını gidermek istemişti. Bir erkeğin dostluğu ile bir kadının sevgisini birleştirebilen insanın John Barleycorn'dan daha mükemmel olduğunu düşünüyordu.

Charmian'ın bu kadar büyük bir rolü başaramamasına şaşmamalıdır. Kendi yazdıklarından hayalci, dar görüşlü ve hatta biraz budala olduğu anlaşılan bir kadının London'un bu kadar

özlediği bir dostluğu verebilmesi zaten şaşırtıcı bir şeydir.

Charmian'ın London'un içmesinin aşırılığı ve tehlikeleri hakkında da bu kadar gözü kapalı olması inanılır bir şey değildir. Fakat London kadınların içmesini onaylamadığı gibi, kendi arkadaşlarıyla içmekten döndüğünde hiç bir zaman sarhoş dönmemiş olabilir.

Yedi yıl sürecek olan dünya yolculuğunun iki yılda sona ermesinin nedeninin alkolün kedisini yenmiş olması olmadığını belirtmekte Jack London özellikle dikkat göstermektedir. Bu nedenin yalnızca alkol olmadığı söylenirse bu doğrudur. «Benimle ta mezara kadar birlikte Gençliği yaşayacak dost» un rüyasının da yenilgiye uğradığı göz-önüne alınmalıdır.

London, **John Barleycorn**'da, Avustralya'dan dönüşte Charmian'ın hamile kaldığından da söz etmemektedir. London'un hayalleri bunun üzerine yıllarca orada burada dolaşmaktan, Ay Vadisi'nde bin yıl kalacak bir ev inşasına dönmüştü. London sülalesinin malikânesi burada olacak, ev Vadi'nin kızıl kayalarından ve on bin yaşında olan

kızılağaç kerestelerinden yapılacaktı.

Kendi yaptığı planlara göre inşa edilen **Snark** nasıl beş kat pahalıya çıkmışsa oğluna yapacağı bu Kurt Evi de, büyük masraflardan sonra daha büyük bir felâketle son bulacaktı .

Ev bitmeden çok önce Charmian ancak üç gün yaşayabilen bir kız doğurdu. Jack kendisinin zamanı, Charmian'ın da yeteneği olmadığını bildiği için çiftliğin idaresini üvey kız kardeşi Eliza London Shepard'ın eline bırakmıştı. Cenaze törenini Eliza düzenledi. Jack rıhtımdaki bir meyhaneye giderek sarhoş oldu. Meyhaneci kendisini dövdürttü. Sonradan yakalandıysa da yargıç meyhaneciyi beraat ettirdi. Jack London'un karısı hastanedeysen, çocuğu da henüz ölmüşken meyhane kavgalarına karıştığı bir anda bütün Amerikan gazetelerinin manşetlerine geçti.

London hayata bir oyun, bir dövüş olarak bakıyordu; tıpkı kendisinden sonra Hemingway'ın baktığı gibi. Bu dövüşü de kaybetmek üzereydi. Hâlâ kendisine taptığı Charmian bir kız çocuk bile doğuramamıştı. Çok iyi bir dosttu; ama insan hep onun yanında

oturamazdı ki. Charmian'ın etki alanı gittikçe daraldıkça London'un intihar tutkusu da gittikçe artıyordu.

Bu arada çalışmaya devam ediyordu. Yaklaşan tehlikeyi önlemek için topladığı malzemenin kötü olduğu anlaşılabilir. Şaşılacak olan taraf bunun çoğunun iyi olmasıdır. İnşaatinın masrafı, çiftliğin ve beslediği insanların masrafı daima gelirinden fazlaydı. Arkadaşları Jack'ın aylık mucizesinden sözederlerdi. İşte bu sırada henüz doğmayan küçük London'lar için Kurt Evi inşa edilirken ve Eliza çiftliği yönetirken London, **John Barleycorn**'u yazmaya karar verdi.

Kitaptan London'un bir gece yazmaya karar verdiği ve ertesi sabah da oturup yazmaya başladığı havası çıkmaktadır. Oysa London'un hayatının bu döneminde hiç bir şey bu kadar basit değildi.

Kitabı yazmaya karar verdikten sonra Jack, Charmian'la New York'a gitti. Dönüşte eski bir gemi ile Ümit Burnundan dolaşacaklardı. Bu Jack'ın öteden beri yapmak istediği bir şeydi. Charmian bundan çok hoşlanacaktı. Bu

arada **John Barleycorn** ve diğ er yazıları üstünde uğraşacak zaman da bulmuş olacaktı. Belki de Charmian yine hamile kalırdı.

New York'tan ayrılmadan önce şehirde iki ay kaldılar. Charmian bu dönemi şöyle anlatır: «İki ayın onda dokuz Jack kendinde değildi. Diğer onda birinde ise hiç beklenilmedik anlarda yine birden eski Jack olurdu, sevgisi eskisi gibi sıcak ve pırıl pırıldı.

New York'a geldiğimiz zaman,  mit Burnu yolculuğuna çıkmadan önce son bir içki alemi yapacağını söylemişti. Dediğine göre bu, '**John Barleycorn**'a veda olacaktı. Bu son, benim için tehlikeli bir deneme demekti. Yeni dostlarının Jack London hakkında yargılarını bu olay üzerine vereceklerine üzülmüştüm.»

John Barleycorn'un o garip 'beyaz mantık' dönemi bu alkol etkisi denemesi sırasında elde edilmiştir. Bu 'beyaz mantık' London'u büyük bir   kk nl ğe götürmüş, felsefesinin ve insan ilişkilerinin sahteliğini anlamıştır. Ayıkken kağındığı sert geręekleri sarhoşken ağıklamıştır. Tanrıya inanmadığı için in-

sanlara güvenmekteydi; 'beyaz mantık' döneminde **Charmian**'ın da diğerlerinden bir farkı olmadığını görmüştür.

London'u uzun hastalığı sırasında ayakta tutan Halk'a inancı da bu arada kaybolmuştu. Tutuklulara, yoksullara, siyasal tutuklulara, ailelerine ve grevci-
lere yardım ederdi. Fakat 'Halk'ın o kendiliğinden varolan iyiliği kaybolmuştu. Şefkat gösteremiyecek, öğüt veremeyecek kadar işi başından aşkın bir insandı o artık. Bunların yerine çek yazardı. Meyhaneye girince herkese içki ısmarlardı. Hiç kimse ile bir masaya oturup karşılıklı içki ısmarlamaz, dertlerini konuşmazdı. Yazarlar Prensiydi o. Kendi içkisini içtikleri için başkalarından nefret ederdi. Onlar da kendilerine anlayış gösterileceği yerde içki ikram edildiği için ondan nefret ederlerdi. Herkes düşmanıydı. Hele bütün kıta boyunca manşetlerde London'un ayyaş olduğunu yazan gazeteciler.

Irving Stone'un söylediğine göre Baltimore'dan Ümit Burnu yoluyla Kaliforniya'ya doğru **S/S Dirigo** adlı 3000 tonluk yelkenli tekne ile yola çıktıkları zaman Jack London gemiye üzerinde

çalışmak istediği bin kitap ve broşür ile yüz litre viski yüklemişti. Stone, London'un, «Seattle'a indiğimiz zaman ya bin kitabım okunmuş olacak ya da yüz litre viski bitecektir,» dediğini yazmakta ve, «Gemiden çıktıkları zaman bin kitap okunmuş ve viskiye el sürülmemişti,» diye ilâve etmektedir.

Buna pek güvenmiyorum. London, diğerlerinin de yardımıyla 148 günde yüz litre viskiyi bitirebilirdi. Fakat aynı zamanda deli gibi çalışırdı da. Günde bin kelimelik yazısı kendisi için kutsal-
dı. Bu zaman süresinde nasıl olsa okuması için de yeterli zamanı vardı.

London, Seattle'a indiği zaman John Barleycorn'a boyun eğdirdiğini söyleyebilmiştir. Gazeteler yalan söylüyordu. En çok korktuğu şeyden kurtulmuştu. İsteddiği kadar içebilir ve hiç bir etkisi olmadan vazgeçebilirdi. Charmian yine hamileydi. Sonunda Kurt Evi'ne bir mirasçı doğacaktı.

Jack, yolculuk sırasında başladığı **John Barleycorn'u** bitirdi ama Charmian hamileliğini tamamlayamadı. Çocuğunu düşürmesi bundan sonra çocuk

sahibi olabilme umutlarını da silip sü-
pürmüştü.

İşte **John Barleycorn** bu sırada **Saturday Evening Post**'da tefrika edili-
yordu. Bin yıl ayakta kalacak olan Kurt
Evi de içinde kimse oturamadan kun-
daklanarak yakıldı. Jack London'un kız-
larını yanına çekmek için yaptığı her
çaba boşa çıktı. Hatta bunu elde etmek
için toprakları üzerinde Bessie'ye bir
ev inşa etmeye bile razı gelmişti. Char-
mian, kendisinin onu Bessie'nin elin-
den aldığı gibi, başkasının da aynı şe-
kilde almasına göz yummayacaktı. Fa-
kat başka yerlerdeki sadakatsizlikleri
Ay Vadisi'ne sızıyordu.

Borç üstüne borç yüklenmiş, mah-
kemelerde sürüklenirken, sendikanın
öngördüğü ücretten fazlasını ödediği iş-
çilerin kendisini sömürmelerine tanık
olurken, Jack London'un yaptığı reza-
letleri, karşılıksız çekleri gazeteler ya-
zarlarken o yine çalışmaya devam edi-
yordu.

Şaşılabak olan şey yazdıklarının
fevkalâde olmasıydı. **The Little Lady of
The Big House** adlı en kötü eserini ya-
zarken Charmian'ı canlandırmaya a-

lıymıştı. Bu romanında ortaya çıkan kahraman herhangi bir erkeği evinden kaçırarak budala ve duygulu bir kadındı.

Belki de bunu yazmak istemişti. Fakat bence bu şüphelidir. Serbest aşka karşı gayet sert olan düşüncelerine rağmen kendisine bir ana sevgisi tattıran tek kadına bağlı kalmıştı. Kendini öldürdüğü gecenin akşamında küçük bir çocuk gibi başını karısının kucağına dayamıştı.

Charmian London, ölümünden az önce Jack London'un çok az içmekte olduğunu iddia etmişse de bunun nedeni Jack'in zaten nefritten çökmüş olduğu idi. Charmian'ın Jack'in içmekle kendine yaptığı kötülüğün farkında olmaması inanılmaz bir şeydir. Benim aklıma gelen tek izah eğer kocasını durdurmaya kalkmış olsaydı başka bir kadının kendisine, kendisinin birinci Bayan Jack London'a yaptığını yapacağı korkusudur.

A. Calder-Marshall

HERŞEY bir seçim günü başlamıştı. İlk bir California öğleden sonrası, California Eyalet Anayasası'n da yapılması öngörülen değişikliklere evet ya da hayır demek için çiftlikten Ay Vadisi'ndeki küçük bir köye inmiştim. Hava çok sıcak olduğu için oyumu kullanmadan önce de, kullandıktan sonra da birkaç kadeh yuvarladım. Sonra bağlarla kaplı tepeleri ve çiftliğin verimli topraklarını aşarak eve akşam yemeğine ve bir iki kadeh daha içki içmeye yetiştim.

Charmian;

«Kadınlara oy hakkı verilmesi için mi kullandın oyunu?» diye sordu.

«Evet.»

Charmian şaşkınlığından bir çığlık kopardı. Ateşli bir demokrasi âşığı olmama rağmen gençlik günlerimde kadınlara oy hakkı tanınmasının aleyhinde olduğum unutulmasın. Daha sonraki hoşgörülü yıllar-

rımdaysa bunu kaçınılmaz bir toplumsal oluşum olarak kabul etmiştim, hepsi o kadar.

Charmian;

«Niçin lehte oy verdin?» diye sordu.

Cevap verdim. Uzun uzun cevap verdim. Öfkeyle cevap verdim. Cevap verdikçe daha da öfkelen dim. (Hayır, sarhoş değildim. Bindiğim ata boşyere 'Serkeş' adı verilmemişti. Sarhoş bir insanın o hayvana bindiğini görmek isterim doğrusu!)

Ama yine de - nasıl söyliyeyim bilmem - ferahlamıştım, kendimi 'iyi' hissediyordum. Keyifliydim.

«Kadınlar oy hakkını alınca, ilk işleri İçki Yasağı lehine oy vermek olacak,» dedim. «John Barleycorn'un - yani alkolün, yani içkinin demek istiyorum. Bundan böyle içki ve ayyaşlığı John Barleycorn diye anacağım hep - tabutunun çivilerini çakacak olanlar karılar, kızkardeşler ve analardır...»

Charmian sözünü keserek;

«İyi ama ben senin John Barleycorn'un dostu olduğunu sanıyordum,» dedi.

«Dostuyum. Değ ilim de. Hiç bir zaman da olmadım. O benimle olduğu ve benim de onun en iyi dostu olarak görüldüğüm zamanlar gerçekte en az dost olan benim onunla. O, yalancıların kralıdır. En dürüst gerçekleri söyleyendir o. O, insanın tanrılarla birlikte dolaşmaya çıktığı zaman yanına aldığı en mü kemmel bir yoldaştır. Aynı zamanda Burunsuz'un yani ölüm'ün de dostudur. Çıplak gerçeğe ve ölüme giden yolu gösterir. İnsanın görüşünü berraklaştırır, bulanık rüyalar gösterir. O, hayatın düşmanıdır, ha-

yatın akıllılığının da ötesinde bir akıl hocasıdır. Eli kanlı bir katildir o. Gençliği öldürür.»

Charmian'ın bana bakışından içkiyi nereden bulduğunu merak ettiğini anlamıştım.

Konuşmaya devam ettim. Söylediğim gibi bir aydınlık girmişti içime. Beynimdeki her düşünce yerli yerindeydi. Her düşüncem, küçücük hücresinde, geceyarısında hapisten kaçmayı bekleyen tutuklular gibi giyinmiş, kapının arkasında hazır duruyordu. Ve her düşünce parıl parıl, kesin ve yanlış anlaşılması imkânsız bir hayaldi. Alkolün duru ve beyaz ışığı beynimi aydınlatıyordu. Bir gerçeği söylemek krizine tutulmuş olan John Barleycorn kendisi hakkındaki en esaslı sırları ortaya döküp duruyordu. Ben onun sözcüsüydüm sadece. Geçmiş hayatımın anıları, büyük bir geçit törenindeki askerler gibi düzenle geçip duruyorlardı. Canımın istediğini seçebilirdim içlerinden. Düşüncenin hakimi, sözlerimin ve tecrübelerimin bütünlüğünün efendisiydim. İstedikimi yanlışsız olarak seçecek ve gösterimi yapacak yeteneğim vardı. John Barleycorn, zekânın kemirici kurtçuklarını harekete geçirip gerçeğin ölümcül sezgilerini fısıldayacak insanı aldatır, gününün tekdüzeliğini altüst ederdi.

Charmian'a hayatımı anlattım, beden yapımı açıkladım. Soydan gelme bir ayyaş değildim. Alkole karşı organik ve kimyasal bir tutku ile doğmamıştım. Bu konuda kendi kuşağımdan olanlardan başka bir ayrıcalığım yoktu. Alkol sonradan edinilme bir huy, nice acılar pahasına edinilmiş bir huydu. Korkunç derecede tiksinti veren bir şeydi; herhangi bir müshilden daha çok bulantı veren bir şeydi. Şimdi bile ta-

dını seve miyordum. Verdiği 'keyif' için içiyordum onu ancak. Beş yaşımdan yirmibeş yaşına kadar bu keyfe pek aldırış etmemiştim. Tam yirmi yıllık bir çıraklık dönemi - hem de istenmeden yapılan bir çıraklık - gerekmişti benim yapımı alkole katlanacak ve beni ta içimden onu istetecek hale getirmek için.

İçki ile ilk ilişkilerimi, ilk sarhoşluğumu ve tiksintimi anlattım. Ve beni sonunda her zaman yenilgiye uğratan şeyi söyledim. Bu, içkinin kolay elde edilebilir olmasıydı. İçki yalnız elde edilebilir olarak kalmamış, gelişen hayatımın her şeyi beni ona doğru itelemişti. Sokaklarda bir gazete satıcısı, bir denizci, bir madenci, uzak ülkelerde dolaşmış bir insandım ben. İnsanlar konuşmak, gülmek, övünmek, rahatlamak, yorucu gün ve gecelerin sıkıcı işlerini unutmak için hep içki sofrası başında buluşurlardı. Meyhane bir toplantı yeriydi. İnsanlar meyhanede, çok eskiden insanların mağaralarının önünde yaktıkları ateşin başında toplandıkları gibi toplanırlardı.

Charmian'a, Güney Pasifik'te çalı süpürgesi saçlı yamyamların kadın kısmından kaçıp kendi başlarına içip keyfettikleri kano evlere girmesinin nasıl yasaklandığını hatırlattım. Buraları kadınlar için tabu olan kutsal yerlerdi. Ben de gençliğimde kadın etkisinin darlığından erkeklerin geniş ve bağımsız dünyasına meyhaneler yoluyla kaçabilmiştim. Bütün yollar meyhaneye çıkardı. Binlerce serüven ve hayal yolu hep meyhanede birleşir ve buradan dünyanın dört bir yanına dağılırdı.

«Anlatmak istediğim şu ki,» diye uzun vaazımı sona bağladım; «içkiye erişebilme kolaylığı beni ona

alıştırmıştır. Yoksa içki diye bir şeyi pek taktığım yoktu. Hatta alay ederdim onunla. Ama işte en sonunda bir ayyaş tutkusuyla karşıdayım. Yirmi yıl gerekti içime bu tutkunun yerlemesi için, sonra da on yıl süre ile geliştirdim içimde. Bunu tatmin etmenin sonucu hiç de iyi olmuyor. Huy bakımından bakarsan iyi yürekli ve neşeli bir insanım ben. Ama John Barleycorn ile yola çıktığım zaman entellektüel haramsarlığın bütün azabını çekiyorum.»

«Fakat,» diye acele ile söze devam ettim (hep acele ile söze devam ederim zaten), «John Barleycorn'un da hakkını vermek gerek. Gerçekleri söyler o. İşin en lanetli yanı da bu ya zaten. Hayatın sözde gerçek diye adlandırılan şeyleri hiç de gerçek değil aslında. Bunlar hayatın devam etmesi için gerekli yalanlardır. John Barleycorn da bu yalanı sağlıyor işte.»

«Fakat hayata yönelmeyen yalanlar,» dedi Charmian.

«Çoğu doğru,» diye cevap verdim. «İşte işin en korkunç yanı da bu ya. John Barleycorn ölüme yönelmiyor. Onun için bugünkü Anayasa değişikliği lehinde oy verdim ben de. Hayatımı şöyle bir geriye doğru okudum, okudum da içkinin kolay elde edilebilmesinin beni ona nasıl alıştırdığını gördüm. Bir kuşakta, o kuşağa kıyasla çok az ayyaş çıkar. Ayyaş demekle de kimyasal yapısının alkol özlemi çeken ve kendisini sürekli olarak ona iteleyeni insanı kast ediyorum. Diğer bütün içenlerin büyük bir çoğunluğu değil bu alkol özlemiyle doğmak, aksine ona karşı bir tiksinti ile doğarlar. Birinci, yirminci ya da yüzüncü kadehleri bile onlarda alkol sevgisini uyandırmaz.

Fakat insanın sigara içmeyi öğrenmesi gibi onlar da içki içmeyi öğrenirler. İçki kolayca elde edilebildiği için öğrendiler bunu, Kadınlar bu oyunu iyi bilirler. Karılar, kızkardeşler ve analar, hep bunlardır bunun bedelini ödeyenler. Oy hakkını alınca içki yasağı lehinde kullanacaklardır bunu. Bunun en iyi yanı da gelecek kuşağın hiç bir sıkıntıya düşmeyecek olmasıdır. İçkiyi elde edebilme yolları kapalı olduğu ve içlerinde içmek için bir arzu duymayacakları için bunun yokluğunun farkına bile varamıyacaklardır. Şimdi doğan ve büyüyen oğlanlar için hayat daha bereketli olacaktır; hatta o gençlerin hayatlarını paylaşacak kızlar için de bu böyle olacaktır.»

Charmian;

«Niçin yeni yetişen gençler için oturup bunları yazmıyorsun?» diye sordu. «Karılara, kızkardeşler ve analara nasıl oy vermeleri gerektiği konusunda yardımcı olmak için neden bunları bir bir yazmıyorsun?»

«**Bir Ayyaşın Anıları**» diye sııttım; yani **John Barleycorn** sııttı. Benim bu iyiliksever konuşmam sırasında o da yanıbaşında oturuyordu çünkü. Hiç haber vermeden bir anda bir gülümsemeyi sııtmaya çevirmek de başlıca numarasıdır zaten.

Charmian, **John Barleycorn**'un kabalığına aldırış etmeden:

«Hayır,» dedi. «Sen ne ayyaşsın ne de hastalık derecesinde bir içki düşkün. Sen sadece içkiye alışmış bir insansın. Yıllar yılı omuz omuza yaşadığın için **John Barleycorn**'un tanışı olmuş birisin. Otur hepsini yaz ve adını da '**Ayyaşlık Anıları**' koy.»

SÖZLERİME başlamadan önce okuyumcudan bütün içtenliği ile bu yolumda benim yanımda olmasını istiyeceğim. İçtenlik aynı zamanda anlayış demek olduğu için hangi konuda ve kimin hakkında yazdığımı anlamakla işe başlayalım. Ben içkiye alışmış bir insanım. Alkole ihtiyacı olan bir yapım yoktur. Budala değilim. İçki oyununu A'sından Z'sine kadar bilirim ve içerken kararlı olabilmişimdir. Hiç bir zaman başkası tarafından yatağıma taşınmışlığım yoktur. Sendelemem de. Kısacası, sıradan bir insanım ve sıradan insanlar gibi içerim. Zaten özellikle belirtmek istediğim nokta da budur: İçkinin sıradan bir insan üzerindeki etkisini anlatmaktayım burada. O doğuştan alkolik olan önemsiz azınlık hakkında söyleyecek bir sözüm yok benim.

Genel bir deyişle iki ayyaş tipi vardır. Biri, hepimizin bildiği tiptir; budala, hayal kurmayan, beyni kurtlanmış, açık ve titrek adımlarla yürüyen, sık

sık yere düşen, mavi fareler ve pembe filler gören insanlar. Bunlar gazetenin eğlence sayfalarındaki şakalara karikatürlere konu olan insanlardır.

Diğer tip ayyaşın ise bir hayali, bir görüşü vardır. Başı en hoş bir şekilde dönerken bile hiç sendelemen yürür, düşmez, bir yere çarpmaz, nerede olduğunu ve ne yaptığını gayet iyi bilir. Onun bedeni değil beynidir sarhoş olan. Böyle bir insan zekâ ile fıkır fıkır kaynar ya da içinden dostluk taşar çevresine. Evrensel ve mantıklı hayaller görebilir. Bu duruma eriştiği zaman hayatın en sağlıklı hayallerinin kabuklarını soyar, ruhunu çevresine geçirilen demirden gereklilik çemberini ciddiyetle inceler. İşte John Barleycorn'un en güçlü olduğu saat budur. Bir insanın sokaklarda devrilip yuvarlanması kolay bir iştir. Oysa iki ayağı üzerinde dimdik ve sendelemen durup, bütün evrende kendisi için tek bir özgürlüğün bulunduğu karar kılması korkunç bir sınavdır. Yani ölüm gününü önceden kestirebilme özgürlüğünün! İşte bu adam için beyaz mantık saati gelip çatmıştır. O artık yalnız eşyanın kanunlarını bilir, anlamını değil. En tehlikeli saatıdır bu onun. Ayakları mezara giden yolu bulmuştur artık.

Her şey durulaşır şimdi onun gözündeki. Bütün bu şaşırtıcı ölümsüzlük özlemleri aslında ölüm korkusundan titreyen ruhların paniğe kapılmalarıdır. Bunların ölmek güdülleri yoktur, ölüm zamanı gelip çattınca ölme iradelerinden yoksundurlar. Kendilerinin daha kurnaz çıkacaklarını ve geleceği kazanacaklarını sanırlar. Mezarın karanlığını ya da ateşin o yok edici sıcaklığını öteki hayvanlara bıraktıklarını sa-

nırlar. Oysa beyaz mantığının bu anına erişmiş olan o adam, bunların yalnız ve yalnız kendilerini kandırdıklarını bilir. Aynı olay herkese aynı biçimde uygulanmaktadır. Güneşin altında yeni bir şey yoktur, zayıf ruhların özlemine çektiği o ölümsüzlük bile yoktur. İki ayağının üzerinde sendelemeden duran adam bunu bilir. Et, şarap, güneş lekesi ve dünya tozundan meydana gelen, kısa bir süre işlemek üzere yapılan dakik bir mekanizma olan, ilâhiyat ve tıp doktorlarının elinde oyuncak olan ve sonunda çöp yığına atılacak olan insandır o yalnızca.

Şüphesiz bütün bunlar bir ruh hastalığı, bir hayat hastalığıdır. Hayal peşinde koşan bir insanın John Barleycorn ile dostluk etmek için ödemek zorunda olduğu cezadır bu. Aptal bir insanın cezası çok daha basit, daha kolaydır. O, bilinçsizliğe düşene kadar içer. Afyon çekmiş gibi uyur; rüya görürse bile bunlar bulanık ve belirsizdirler. Ama John Barleycorn, hayal peşinde koşanlara beyaz mantığın acımasız hayallerini gösterir. O kimse hayata ve hayata ilişkin her şeye karamsar bir Alman filozofunun çarpık bakışı ile bakar. Bütün hayallerin sonunda birer hayal olduğunu görür. Bütün değerleri aşar. İyi kötüdür, gerçek yalandır, hayat bir şakadır. O zararsız deli yüksekliklerinden, bir ilâh kesinliğiyle, bütün hayatı kötü olarak görür. Karı, çocuk, arkadaş hepsi mantığının beyaz ışığı altında düzenci ve düzmece olarak açığa çıkarlar. Onların hepsinin maskelerinin ardını görür ve bütün gördüğü de onların zayıflığı, kusurlulukları, sıkıcılıkları ve acınacak olduklarıdır. Bunlar artık kendisini kandıramamaktadırlar. Bütün diğer

küçük insanlar gibi zavallı küçük bencillerdir. Talihin kuklalarıdır. Özgürlükleri yoktur. Kendisi de öyledir. Bilmektedir bunu. Fakat arada bir fark vardır: O görüyordur, biliyordur. Tek özgürlüğünün de farkındadır: Ölüm gününü önceden bilebilecektir. Yaşamak, sevmek ve sevilme için yaratılmış bir insan için iyi bir şey değildir bu. Fakat çabuk olsun yavaş olsun, birdenbire dökülerek ya da yıllar süren bir damlama ile olsun, intihar, **John Barleycorn**'un aldığı bedeldir. Onun hiç bir arkadaşı bu haklı ve gerekli ücreti ödemekten kaçamaz.

İLK sarhoş olduğumda beş yaşımdaydım. Sıcak bir gündü. Babam tarlada çalışıyordu. Bana yarım mil ötedeki evimizden ona bir kova bira götürmek görevi verilmişti. Evden çıkarken, «Dikkat et de dökülmesin» demişlerdi.

Hatırladığıma göre bu üstü açık ve ağzı geniş bir kovaydı. Ben sendeleye sendeleye giderken bira bacaklarıma dökülüyordu. Hem gidiyor hem düşünüyordum. Bira çok değerli bir şeydi. Çok mükemmel bir şey olmalıydı. Yoksa niçin içmeme izin vermiyorlardı? Büyüklerin bana yasakladığı diğer şeylerin pek fevkalâde şeyler olduğunu öğrenmiştim. Şu halde bu da öyle olmalıydı. Bu işlerde büyüklere güvenmek gerekirdi. Onlara bilirlerdi. Zaten kova da çok doluydu. Bacaklarıma çarptıkça bira yere dökülüyordu. Niçin boş yere dökülsün güzelim bira? Hiç kimse

biranın dökülmüş mü olduğunu, yoksa onu benim mi içtiğimi bilemiyecekti ki!

O zaman o kadar ufak tefektim ki, bu işi becermek için yere oturup bira kovanını bacaklarımın arasına almak zorunda kalmıştım. Önce köpüğünü tattım. Hayal kırıklığına uğramıştım. Değerliliğini anlayamamıştım doğrusu. Anlaşılan bu değer köpüğünde değildi. Üstelik pek lezzetli de gelmemişti ağzıma. Birden aklıma büyüklerin birayı içmeden önce köpüğünü üfledikleri geldi. Kafamı köpüğün içine gömüp alttaki suyu içmeye başladım. Hiç de güzel değildi. Ama yine de içtim ben. Büyüklerin yaptıklarını iyi bilirlerdi. Benim ufak tefekliğim, kucağımdaki kovanın büyüklüğü, kulaklarıma kadar kafamı köpüğün içine soktuğum gözönüne alınırsa ne kadar içmiş olduğum pek kestirilemez. Üstelik bir belayı defetmek için, ilâç gibi acele ile yudumluyordum birayı.

Tekrar yola koyulunca şöyle bir titredim ve o güzel lezzetin daha sonra geleceğini düşündüm. O yarım mil boyunca birkaç kere denedim bu işi. Sonra birdenbire kovada ne kadar bira kaldığını görünce şaşırıverdim. Ama aklıma bayat biranın taze görünmesi için ne yaptıkları gelmişti. Bir sopa alıp birayı kovanın ağzına kadar köpürdetenedek karıştırdım.

Babam hiç bir şeyin farkına varmamıştı. Terli bir çiftçinin susuzluğuyla kovayı boşalttı, bana verdi ve sabanına döndü. Ben de atların yanısıra yürümeye çalıştım. Bir ara sendeleyip hayvanların ayakları dibine parıldayan saban demirinin önüne düştüğümü ve babamın dizginleri çektiğini hatırlıyorum. Sonrada bana az kalsın atların ayakları altında ezilmeme ra-

mak kaldığını söylemişti. Babamın beni kucağına alıp tarlanın kenarındaki ağaçların altına taşıdığını da hayal meyal hatırlıyorum. Dünya çevremde dönüp duruyor, öldürücü bir bulantı, ürkütücü bir günah korkusuyla karışıyordu.

Bütün öğleden sonrasını ağaçların altında uyuyarak geçirdim. Babam beni güneş batarken uyandırdığında çok hasta küçük bir çocuktum. Bacaklarımın ağırlığı beni yere çekiyordu, midemde boğazıma ve beynime kadar uzanan gergin bir titreşim vardı. Zehirle boğuşmuş bir insandım sanki. Gerçekten de zehirlenmişim oysa.

Bundan sonraki haftalar ve aylar boyunca bira ile hiç bir ilişkim olmadı, tıpkı mutfaktaki ocakta elimi yaktıktan sonra ocakla ilişkim olmadığı gibi. Büyükler haklıydılar. Bira çocuklar için değildi. Büyükler, hap yutmaya ve balık yağı içmeye aldırmadıkları gibi buna da aldırış etmiyorlardı. Bana gelince ben birasız pekâlâ idare edecektim günlerimi. Ama şartlar büsbütün aksine gerçekleşti. Hayatımın her döneminde John Barleycorn çağırırdı durdu beni. Ondan kaçmak imkânsızdı. Bütün yollar ona gidiyordu. Yirmi yıllık bir ilişki, bir selâmlaşma sonunda, ancak sevebildim o haydutu.

JOHN BARLEYCORN'LA bundan sonraki karşılaşmam yedi yaşımdayken olmuştu. Bu kez kabahatlı olan benim hayalgücümdü, korku belasıyla zorunlu olarak karşılaşmıştım onunla. O zamanlar hâlâ çiftçilik yapmakta olan ailem San Francisco'nun güneyindeki San Mateo bölgesinin iç kapayıcı kıyısındaki bir çiftliğe taşınmıştı. O günlerde burası vahşi ve ilkel bir yerdi. Annemin sık sık bizim eski Amerikalılardan olduğumuzu, komşularımız gibi İrlandalı ya da İtalyan göçmenlerinden olmadığımızı gururla söylediğini sık sık hatırlarım. Bizim bulunduğumuz bölgede bizden başka tek bir Amerikalı aile vardı.

Bir pazar sabahı Morrisey çiftliğindeydim. Orada bulunma nedenimi hiç hatırlamıyorum. Yakın çiftliklerden gelen bir grup genç de orada toplanmışlardı. Büyükler sabahın erken saatlarından, hatta bazıları bir gece öncesinden içmeye başlamışlardı. Morrisey'ler kalabalık bir aileydiler; aralarında bir sürü koca

çizmeli, iri yumruklu, kaba sesli oğullar amcalar vardı.

Birdenbire kızlar çığlık atarak kaçırmaya başladılar, bir kaç kişi 'Kavga!' diye bağırdı. Herkes bir tarafa doğru koştu, erkekler mutfaktan dışarı fırladılar. Kır saçlı, kırmızı suratl iki dev boğuşuyordu. Birisi Kara Matt'tı; zamanında iki kişiyi öldürmüş olduğu söylenirdi. Kadınlar hafif hafif çığlıklar koparıyorlar, haç çıkarıyorlar, dua ediyorlar, elleriyle yüzlerini kapatarak parmakları arasından kavgayı gözlüyorlardı. Benim hiç de öyle korkmuş bir halim yoktu. Kavganın en meraklı seyircisinin ben olduğumu söylemek bile abartma olmayacaktır. Belki de o fevkalâde şeyi, bir insanın öldürülmesini görecektim. Hiç olmazsa bir erkek kavgasına tanık olacaktım. Fakat büyük bir hayal kırıklığına uğradım. Kara Matt'la Tom Morrisey birbirlerini sıkıca kavramışlar, gülünç bir fil dansına benzer bir şekilde ayaklarını ağır ağır kaldırarak bir o yana bir bu yana gidip geliyorlardı. Kavga edemeyecek kadar sarhoştular. Araya diğerleri girdi ve onları yeni dostluklarını perçinlemek üzere mutfğa götürdüler.

Az sonra hep bir ağızdan konuşmaya başlamışlardı. Hem de viskinin sessizliklerini dağıttığı, geniş göğüslü, açık havada yaşamaya alışmış erkekler gibi gürleye gürleye. Ben, yedi yaşında bir çocuk olan ben de, yüreğim ağzımda, vücudum kaçmak üzere olan bir geyik yavrusununki gibi gergin, merakla açık kapıdan içerisini gözlüyor ve insanların gariplikleri hakkında yeni yeni bilgiler ediniyordum. En çok da masanın üzerinde kollarını birbirlerinin boynuna dola-

mış, sevgiyle ağlayan Kara Matt'la Tom Morrissey'e şaşmıştım.

Mutfaktaki içki alemini sürüp giderken dışardaki kızlara da bir ürkeklik çökmüştü. Hepsi de bu alemlerin sonunda ne müthiş şeyler olduğunu çok iyi biliyorlardı. Kıyamet koptuğu zaman orada bulunmak istemediklerini söylediler. Birisi dört mil ötedeki büyük İtalyan çiftliğine gidilmesini teklif etti. Orada dans da edebilirlerdi. Kızlarla oğlanlar hemen çift çift olup tozlu topraklı yola koyuldular. Delikanlılar sevgilileri ile birlikte yürüyorlardı; yedi yaş deyip geçmeyin, bütün çevrenin aşk hikâyelerini iyi bilirdim o zamanlar. Ben de sevgilisi olan bir oğlandım aralarında. Benim yaşımda bir İrlandalı kız düşmüştü yanıma. Bu birdenbire oluşan eğlentedeki tek çocuk bizlerdik. Aramızda en yaşlımız belki de yirmi yaşında falandı. Epey gelişmiş ondört onaltı yaşında alımlı kızlar sevgililerinin koluna girmiş yürüyorlardı önümüzde. Fakat daha çok küçük olan bu İrlandalı kızla ben de elele tutuşmuş gidiyorduk. Bazan büyükler baktığı zaman kolumu beline doladığım da oluyordu ama bu şekilde yürümek hiç de rahat değildi. Her neyse o pırl pırl Pazar sabahı o iç kapayıcı toprak yolda yürürken çok gururluydum. Benim de bir sevgilim vardı, ben de küçük bir erkektim.

İtalyan çiftliği, bekârların yaşadığı bir yerdi. Bizim gelişimizi neşeyle karşıladılar. Kırmızı şarap fıçıları ortaya çıktı, büyük yemek salonunu dans edilmesi için açtılar. Delikanlılar bir taraftan içiyor, bir yandan da bir akordeonun eşliğinde sevgilileriyle dans ediyorlardı. İlâhi bir müzikti bu benim için. Ha-

yatımda bu kadar şahane bir şey işitmemiştim. Müzik çalan genç İtalyan arasına dansa kalkıyor, kollarını kızın sırtından kavuşturup hem çalıyor hem dansediyordu. Dansetmeden bir masa başında oturan ve faltaşı gibi açılmış gözlerle hayatın bu şaşırtıcı sahnelerini seyreden benim için çevremde olup biten her şey olağanüstüydü. Ben henüz küçücük bir oğlandım, öğrenecek öylesine çok şey vardı ki hayatta. Az sonra İrlandalı delikanlılar şaraba başlayınca neşe ve keyifleri bir kat daha arttı. Bazılarının dansederken birdenbire yere yığıldıklarını, bir kısmının da bir köşeye kıvrılıp horladıklarını görüyordum. Kızların bir kısmı da yakınmaya başlamışlar, gitmek istiyorlardı. Bazı kızlar da olacak her şeyi kabule başta hazır, kıkır kıkır gülüp duruyorlardı.

İtalyan evsahiplerimiz herkes gibi bana da şarap ikram ettikleri zaman kabul etmemiştim. Bira tecrübem bana yeterliydi. Bir daha bira ya da benzeri içkilerle ilişki kurmak için hiç de heves duymuyordum doğrusu. Şu kötü talihime bakın ki! cin gibi bir İtalyan delikanlısı olan Peter tam o sırada benim tek başıma oturduğumu görmüş ve yarım kadeh şarap doldurup bana uzatmıştı. Peter tam karşında oturuyordu.

Ben şarabı reddedince o yüzünü asarak ille de içmem için ısrara başladı. Birdenbire bir korkuya kapıldım. Ama önce bu korkunun nedenini açıklayayım.

Annemin kendine özgü düşünceleri vardı. Esmerlerin ve bütün kara gözlü insanların hileci olduklarını söylerdi. Kendisi sarışındı tabii. Kara gözlü Latin ırkının da çok heyecanlı, çok hileci ve katil ruhlu ol-

duğuna inanmıştı. Dünyanın garipliğini ve korkunçluğunu onun dudaklarından tekrar tekrar içmiş olan ben, onun, özellikle bir İtalyana hakaret edilirse bu ne kadar önemsiz bir şey olursa olsun, adamın insanı sırtından bıçaklayarak bunu ödeteceğini söylediğini duymuştum. En çok kullandığı deyim de buydu: «Sırtından bıçaklarlar insanı.»

Daha o sabah Kara Matt'ın Tom Morrissey'i öldürmesini öylesine hevesle seyre hazırlanmış olan ben, dansedenlerin beni sırtımda bir bıçak saplanmış olduğu halde görmelerini hiç de istemiyordum. Daha gerçeklerle hayaller arasındaki ayrımı bilmiyordum henüz. Annemin İtalyan karakteri konusundaki açıklamalarına tam olarak inanıyordum. Konukseverliğin kutsallığı hakkında içimde bazı kımıldılar da vardı. İşte karşımda hilekâr, heyecanlı, katil ruhlu bir İtalyan beni ağırılıyordu. Eğer ona karşı gelirim, tıpkı bir atın kendisini rahatsız eden birisini çiftleyeceği gibi, beni bıçaklıyacağı öğretilmişti bana. Üstelik bu İtalyanın annemin söylediği gibi insanı korkutan kara gözleri vardı. Ailemdeki mavi, gri ve elâ gözlerden İrlandalıların solgun mavi gözlerinden bambaşka gözlerdi bunlar. Belki birkaç kadeh de devirmişti Peter. Her neyse, gözleri şeytanlıkla parıl parıl, kapkara yanıyordu. Esrarlı, bilinmeyen gözlerdi bunlar; bu gözlerin ne dediğini çözecek, onların şakacılığını farkedecek bir insan mıydı yedi yaşında bir çocuk? Ben bu gözlerde beklenmedik bir ölüm okuduğum için yarım ağızla reddetmiştim şarap kadehini. Gözlerin bakışı bir anda değişti. Kadehi bana doğru sürerken bakışları kasıldı ve aksilendi.

Ne yapabilirdim? O günden bugüne dek gerçek ölümle çok kez karşılaştım ama o günkü ölüm korkusunu bir daha hiç tatmadım. Kadehi dudaklarıma değdirince Peter'in gözleri eski haline dönuverdiler. Beni o anda öldürmeyeceğini anlamıştım. Bu, rahatlatıcı bir şeydi. Fakat şarap hiç de rahatlatıcı olmamıştı. Bu yeni şaraptı, acı ve ekşi, biradan beter bir şeydi. İlâç içmek için tek bir yol vardır, o da ilâci içmektir. Ben de şarabı öyle içtim. Başımı geriye attım ve yuttum. Büyük yudumlarla içtim zehiri. Benim çocuk hücre ve dokularım için zehirdir bu.

Şimdi o anı düşündükçe Peter'in şaşkınlığını hatırlıyorum. İkinci kadehi de yarıyarıya doldurup önüme sürmüştü. Korkudan donmuş, başıma gelen felâket karşısında dehşete düşmüş olarak bunu da birincisi gibi başımdan aşağı dikmişim. Peter hayretler içindeydi. Bu inanılmaz bebeği arkadaşlarına göstermek istiyordu. Bıyıklı bir genç olan Dominick'i yanına çağırıldı. Bu kez önüme sürdükleri dolu bir kadehti. Yaşamak için insanın yapmıyacağı hiç bir şey yoktur. Kendimi toparladım, boğazıma yükselen öğürtüyü yuttum ve şarabı bir dikişte yuvarladım.

Dominick, hayatında böylesine kahraman bir çocuk görmemişti. İki kez doldurdu kadehi taşırana kadar, iki kez seyretti bir anda boşaldığını. Bu sırada çevremde bir seyirci kalabalığı da birikmişti. Orta yaşlı İtalyan işçileri, İngilizce bilmeyen ihtiyar köylüler, İrlandalı kızlarla dansedemiyenler hep çevreme üşüşmüşlerdi. Hepsi de iri yarı, vahşi görünümlü insanlardı, bellerinde kuşaklar, sırtlarında kırmızı gömlekler vardı. Yanlarında bıçak taşıdıklarını biliyor-

dum. Bir korsan güruhu gibi sarmışlardı çevremi. Peter ve Dominick beni gösteri yapmaya zorluyorlardı.

Hayalgücüm olmasaydı, aptal olsaydım, inatçı olsaydım bu belayı başıma dolamayacaktım. Bizimkiler dansa daldıkları için beni kaderimden kurtaracak kimsem de yoktu. Ne kadar içtiğimi bilmiyorum. O günden hatırladığım tek şey, o katil sürüsü arasında duyduğum korku ve şaraptan ıslanmış tahta masanın üzerinde gidip gelen sonsuz şarap kadehleri ve boğazımdaki yanma hissidir. Şarap kötüyse, sırtına bir bıçak yemek daha kötüydü; ne pahasına olursa olsun canımı kurtarmalıyım.

İçkiye alışkın bir insanın bilgisiyle şimdi geçmişi düşündüğümde neden masanın üstünde sızıp kaldığımı çok iyi anlıyorum. Demin de söylediğim gibi korkudan elim ayağım kesilmiş, donup kalmıştım. Yapabildiğim tek hareket bitip tükenmek bilmeyen şarap kadehlerini birbiri arkasından ağzıma götürmekti. Bütün o litrelerce şarap için hazır ve hareket-siz bir kaptım ben. Korkudan taş kesilmiş midemde kımıldamadan yatıyordu içtiğim şaraplar. Midem bulanmıyacak kadar korkmuştum. Bütün İtalyanlar çevreme toplanmışlar, tıpkı bir makine gibi kılını bile kıpırdatmadan o kadar şarabı gövdeye indiren bu harikayı seyretmekteydiler. Hayatlarında böyle bir şey görmediklerini söylemem hiç de abartma sayılmaz doğrusu.

Sonunda yola koyulma zamanı geldi. Delikanlıların sarhoşlukla yaptıkları işler, daha ayık kafalı kızların onları gitmeye zorlamasına yol açmıştı. Ken-

dimi kapının yanında küçük kız arkadaşımın yanba-
şında buldum. O benim geçirdiğim tecrübeyi geçirme-
diği için ayıktı. Sevgililerinin yanında yürümeye çalı-
şırken sendeleyen delikanlıların bu hareketleri çok
hoşuna gittiği için onları taklide başladı. Ben de
bunu eğlenceli bir oyun olarak kabul edip sağa sola
yalpa vurarak yürüdüm. Fakat kızın içinde başına
dokunacak şarabı olmadığı halde benim başıma vur-
du bir anda bütün içtiklerim. Hareketlerim onunki-
lerden çok daha gerçeğe uygundu. Birkaç dakika
sonra yolun kenarında durup hendeğe bakan bir de-
likanlı gördüm. Çocuk ciddi ciddi bakıp bir an dü-
şündükten sonra beyin üstü yuvarlandı hendeğe. Bu
çok komik bir şeydi. Ben de tam kenarında durmak
kararıyla hendeğe doğru yürüdüm. Kendime geldi-
ğim zaman hendeğin içindeydim, endişeli yüzlü bir
sürü kız beni çıkarmaya çalışıyorlardı.

Artık sarhoş rolü oynamak istemiyordum. İçim-
de eğlenecek hal kalmamıştı. Gözlerim kayıyordu, ağ-
zımı ardına kadar açmış hava almaya çalışıyordum.
Her iki yanımda birer kız beni kollarımdan tutmuş
yürütmeye çalışıyorlardı. Fakat ayaklarım kurşun
gibi ağırdı. İçtiğim alkol beynime ve yüreğime küt
küt diye darbeler indiriyordu. Zayıf bir çocuk ol-
saydım orada ölüp kalacağıma emindim. Kızların ak-
lında dolaştığından çok daha yakındım ölüme o an.
Kabahatin kimde olduğunu konuştuklarını duyuyor-
dum. Bir kısmı kendileri için, benim için, o kadar uy-
gunsuz davranan delikanlılar için ağlıyorlardı. Ben
hiç biriyle ilgilenmiyordum onların. Boğuluyordum
ben; çok, daha çok hava çekmek istiyordum içime.

Oysa kızlar beni yürütmeye çalışıyorlardı. Eve daha dört millik yol vardı. Dört mil! Kayan bakışlarımın erişilmez bir uzaklıkta küçük bir köprü gördüğünü hatırlıyorum. Köprüye varınca soluk soluğa sırtüstü uzandım yere. Kızlar beni kaldırmaya çalıştılar ama artık yardım edilecek durumu aşmış, boğulmak üzereydim. Kızların korku dolu çığlıkları yanıma on yedi yaşlarında bir delikanlı olan Larry'yi getirdi. Sarhoş Larry göğsümün üzerinde tepinerek beni ayıltmağa çalıştı. Bunu ve kızların onunla mücadele ederek göğsümden indirmeye çalıştıklarını hatırlıyorum. Ondan sonrasını hiç hatırlamıyorum. Sonradan söylediklerine göre Larry de bir kenara kıvrılıp geceyi köprünün altında geçirmiş.

Kendime geldiğim zaman karanlık çökmüştü. Baygın bir halde dört mil sırtta taşınmış ve yatağıma yatırılmıştım. Çok hastaydım, yüreğime ve dokularıma olan müthiş baskıya rağmen sık sık çılgınlık nöbetleri geçiriyordum. Çocuk zihnimin bütün dehşetli ve korkunç şeyleri bir bir dışarı dökülüyordu. En korkunç hayaller artık gerçektir benim için. Cinayetlerin işlendiğini görüyor, katiller tarafından kovulanıyordum. Deliler gibi bağılıyor, sayıklıyor, boğuşuyordum. Müthişti çektiğim acılar. Bu delilik anından çıktığım zaman annemin sesini duyuyordum:

«Fakat çocuğun beyni.. Mantığını kaybedecek..» Tekrar o çılgınlığa dönüyor, bu düşünceyi de beraberimde getiriyor, tımarhanelere kapatılıyor, gardiyanlardan dayak yiyordum.

Genç zihnimi etkileyen şeylerden birisi de büyüklerin San Francisco'nun Çin mahallesindeki o günah

yuvaları hakkında ettikleri sözlerdi. Kendimi kaybettiğim anlarda yeraltındaki bu günah yuvalarının binlercesinin arasında dolaşıyor, kilitli demir kapılar ardında binlerce kez ölüyordum. Bu yeraltı mahzenlerinde büyük altın paralar karşılığında Çinlilerle kumar oynayan babamı görünce bütün öfkem en galiz küfürlere dönüşüyor, duvarları titretene kadar bangır bangır babama sövüyordum. Yatakta doğruluyor, beni engellemeye çalışan elleri iterek sövüyordum babama. O ana kadar böyle sövmeye cesaret etmemiş olduğum halde, şimdi olanca sesimle orada uzun saçlı, uzun tırnaklı Çinlilerle yeraltı mahzenlerinde oturmuş kumar oynayan babama sövüyor, sövüyordum.

O gece yüreğimin ya da beyin damarlarımdan birinin çatlamamış olması şaşılacak bir şeydir. Beni titreten o korkunç kasılmaya yedi yaşındaki bir çocuğun damarları ve sinirleri pek dayanamazdı. John Barleycorn'un beni pençesine geçirdiği o gece evimizde kimse göz kırpmadı. Köprü altında kıvrılıp kalan Larry benim gibi çılgınlık geçirmemişti. Eminim onun uykusu rüyasızdı ve ertesi sabah kafası ağır ve keyifsiz olarak uyanmıştır. Eğer bugün hâlâ hayattaysa o geceyi hatırlamıyordur bile. Fakat o tecrübe benim beynimi zedelemişti. Şimdi, otuz yıl sonra bile, bunu yazarken o hayallerin hepsi gözümün önünde o geceki gibi kesin, duyduğum her acı o geceki gibi korkunçtur.

Bu olaydan sonra günlerce hasta yattım. Annemin, gelecekte John Barleycorn'dan uzakta durmam için verdiği öğütlerine hiç ihtiyacım yoktu. Annem

şaşkına dönmüştü. Benim çok, ama çok kötü bir şey yaptığımı ve onun öğrettiklerinden dışarı çıktığımı söylüyordu. Tek bir söz söylemesine izin verilmeyen, içinde bulunduğu ruhsal durumu anlatacak sözler bilmeyen ben, anneme bu sarhoşluğumun sorumlusunun doğrudan doğruya kendisi olduğunu nasıl söyleyebilirdim? Kara gözler ve İtalyan karakteri hakkındaki düşünceleri olmasaydı, o acı ve ekşi şarapla dudaklarımı ıslatır mıydım? Ve büyüüp koskoca bir adam olana kadar da, o utanç verici olayın gerçek nedenini söylemedim ona.

Hastalığımdan sonraki günlerde bazı noktalarda kafam karmakarışık, bazılarında ise çok kesindi. Bir günah işlemiş olduğumu hissediyor, aynı zamanda bir adaletsizlik duygusu duyuyordu. Kabahat benim değildi ama yine de bir suç işlemiştim. Kararım bir daha içkiye el sürmemekti. Benim alkolden korktuğum kadar hiç bir kuduz köpek sudan korkmamıştı.

Anlatmak istediğim şey, bu tecrübenin, ne denli dehşetli de olsa benim John Barleycorn ile tanışma engel olmadığıdır. O sıralarda çevremdeki bütün güçler beni ona itiyordu. Annem dışında herkes, bütün büyüklerim hoşgörülü gözlerle bakıyorlar gibi gelmişti bu olaya bence. Komik. gülünecek bir olaydı bu. Utanılacak bir şey yoktu bunda. Delikanlılarla kızlar bile kıkır kıkır gülüyorlar, Larry'nin nasıl göğsümde zıpladığını, nasıl köprüünün altında sızıp kaldığını, bilmem kimin nasıl yere yıkıldığını, hendeğe düşen çocuğun başına gelenleri anlatıp duruyorlardı. Benim görebildiğim kadarı utanılacak hiç bir şey yoktu ortada. O iç kapayıcı kıyı bölgesindeki haya-

tın ve çalışmanın tekdüzeliğini bozan parlak ve şahane bir olaydı bu.

İrlandalı çiftçiler iyi yürekli, davranışlarıyla bana takılıyorlar, sanki kahramanca bir şey yapmışım gibi sırtımı sıvazlıyorlardı. Peter, Dominick ve diğer İtalyanlar benim içki içme yeteneğimden gurur duyuyorlardı. İçmeye karşı bir ahlâklık takınılmamıştı. Üstelik herkes içiyordu. Çevremizde içmeyen tek bir insan yoktu. Küçük köy okulumuzun elli yaşlarındaki kır saçlı öğretmeni bile John Barleycorn ile güreşip yenik düştüğü dönemlerde tatil verirdi. Böylece ortada ruhsal bir engel yoktu. İçkiye karşı duyduğum nefret fizyolojikti sadece. Sevmiyordum kahrolasıcayı!

İÇKİYE karşı duyduğum bu bedenî nefretten hiç kurtulamadım. Ama üstesinden geldim onun. Bugün bile her içişimde altetmekteyim onu. Damak hiçbir zaman isyan etmekten geri kalmamaktaydı. Oysa damağın da vücut için yararlı olanı bildiğine güvenilebilir. Fakat insan içkiyi vücuda yapacağı etkisi için içmez. İçkinin içilme nedeni beyne yapacağı etki içindir ve eğer bunun geçiş yolu vücutsa, o da ne hali varsa görsün.

İçkiye karşı duyduğum bu bedensel iğrenmeye rağmen çocukluğumun en parlak noktaları meyhanelerdi. Patates yüklü arabada, çevrem sisle sarılmış, ayaklarım hareketsizlikten uyuşmuş, atlar kum tepeleri arasındaki yolda ağır ağır ilerlerken tek parlak nokta babamın ya da o anda sürücü kimse onun bir şeyler içmek için durduğu Colma'daki meyhaneydi. Ben de onunla birlikte iner, sobanın yanında ısınır, bir bisküvi yerdim. Tek bir bisküviydi yediğim ama ne

büyük bir lükstü bu benim için. Meyhaneler iyi yerlerdi doğrusu. Ağır ağır giden atların ardında bir saatte kemirirdim tek bir bisküviyi. Küçük küçük lokmalar ısırır, en ufak bir kırıntısını bile düşürmemeye dikkat ederdim. Bisküvinin ortasındaki kremayı hiç bir zaman isteyerek yutmamışımdır. Onu dilimle yalar, dilimi bir yanağımdan diğerine dolaştırarak bu lezzeti ağzımın içine yazardım. Sonunda krema eriyiverip kaybolurdu boğazımda.

Meyhaneleri severdim. Hele San Francisco'dakileri. Bedava ne çok yiyerek vardır buralarda - garip biçimli ekmekler, bisküviler, peynirler sosisler, sardalya balıkları - evimizin yoksul sofrasında görmediğim binbir türlü şey. Bir keresinde meyhanecinin bana şurup ve soda karışımı alkosüz bir içki yaptığını hatırlarım. Babam bunun parasını ödememişti. Meyhanecinin bana ikramıydı bu. İyiliğin ve iyi yürekli insanın ideali oldu o adam sonraları benim gözümde. Yıllarca hep onu hayal edip durdum. O zaman henüz yedi yaşında olduğum halde, onu şimdi bile, o günkü kadar duru olarak görebiliyorum gözlerimin önünde. Oysa kendisini hayatımda tek bir kere görmüştüm. Meyhane, San Francisco'da Market sokağındaydı. Sokağın sol tarafına düşüyordu. Bar da kapıdan girince sola geliyordu. Sağda duvarın dibinde bedava yemeklerin dizildiği tezgâh vardı. Dar ve uzun bir odaydı burası, arka tarafta da musluklu bira fıçılarının ardında küçük yuvarlak masalar ve sandalyeler vardı. Meyhaneci mavi gözlü, sarı saçlı bir adamdı. Sırtında kahverengi bir ceket vardı. Bir sürü şişe arasından kırımızı renkli şurup şişesini aldığı noktayı tam olarak hatırlıyorum. Babamla uzun uzun konuşurlarken ben

o tatlı içkimi içtim ve taptım o adama. Ondan sonra da uzun yıllar anısına taptım onun.

Başımдан geçen iki kötü sonuçlu tecrübeye rağmen John Barleycorn her yerde buyruğunu sürdürebiliyordu. Kolay elde edilebilir bir şey olduğu için beni kendisine çekmekteydi. Bir meyhaneci küçük bir çocuğun zihninde derin izler bırakıyordu. Bir çocuk dünya hakkında ilk yargılarına varan bir çocuk, meyhaneyi neşeli ve arzulanan bir yer olarak görüyordu. Ne dükkânlar, ne resmî binalar, ne de insanların içinde yaşadıkları evler bana kapılarını açmaz, ateşlerinde ısınmama izin vermez, duvarlara yapışık dar tezgâhlar üzerindeki tanrı yiyeceklerinden tatmaya bırakmazlardı. Bunların hepsinin kapısı kapalıydı benim yüzüme. Oysa meyhane kapıları her zaman açıktı. Şehirler arası yollarda olsun, büyük caddelerde, ıssız sokaklarda olsun, her yerde aydınlık ve neşe saçan, kışları sıcak, yazları karanlık ve serin meyhaneler buluyordum önümde. Evet meyhane denilen şey mükemmelden de üstündü.

On yaşıma geldiğim zaman ailem çiftçiliği bırakmış, şehire göç etmişti. Gazete satıcılığına o zaman başladım. Bunun nedenlerinden biri paraya ihtiyacımız olduğuydu. Başka bir neden de vücudumu hareket ettirmem gerekliliği idi. Bedava bir kitaplık bulmuş, dermansız düşene kadar okuyordum. Bundan önce yaşadığım çiftliklerde kitap diye bir şey yoktu. Mucize olarak elime sadece dört kitap geçmiş ve ben de bunları yutarcasına okumuştum. Birisi Garfield'in hayatı; ikincisi Paul du Chaillu'nun Afrika Seyahatnamesi, üçüncüsü Ouida'nın son kırk sayfası eksik bir kitabı ve dördüncüsü de İrving'in 'Alhambra'.

sıydı. Bu sonuncuyu bana öğretmenim vermişti okumam için. Ben dışa dönük bir çocuk değildim, kendisine verilenden çoğunu isteyemezdim. 'Alhambra'yı okuyup geri verirken öğretmenimin bana başka bir kitap vereceğini ummuştum. O yeni bir kitap vermeyince - ki herhalde benim, yaptığını takdir edemediğimi sanmıştı - okuldan çiftliğe dönerken üç mil boyunca hem yürümüş hem ağlamıştım. Onun bana yeni bir kitap vermesini o kadar istiyor, bunu o kadar bekliyordum ki. Kaç kere ondan bir kitap istiyecektim ama hiç bir zaman cesaret edemedim buna.

Bundan sonra önüme Oakland şehrindeki parasız kitaplık çıktı. Ufukların ötesindeki bütün o büyük dünyayı bulmuştum artık. Benim dört kitabım kadar güzel, hatta onlardan güzel binlerce kitap vardı burada. Ogünlerde kitaplıklar çocuklarla pek ilgilenmezlerdi. Ben, önüme çıkan her şeyi okurdum ama özellikle tarih ve serüven kitaplarına, eskiden yapılmış yolculukların hikâyelerine bayılırdım. Sabahları, öğleden sonraları, geceleri yatağında hep okurdum. Yatarken, yemek yerken, okula gidip gelirken yolda okurdum, diğer çocuklar ders aralarında oynarlarken ben yine okurdum. Artık sinirli bir takım hareketler yapar olmuştum. Herkese, 'Çekil oradan, sinirlendiriyorsun beni,' derdim.

Böylece on yaşında gazete satıcılığına başladım. Okuyacak zamanım kalmamıştı. Dövüşmeyi, dışa dönük olmayı, terbiyesizliği, yüksekten konuşmayı öğreniyordum. Beni binbir biçime sokan her şeyle ilgilenirdim, üstelik çok da hayal kurardım. Meyhaneler de çok ilgimi çekerlerdi. Pek çoğuna girip çıkardım zaten. Ogünlerde Broadway'ın doğusunda Altıncı ve

Yedinci Caddelerin arasının silme meyhane dolu olduğunu hatırlarım.

Meyhanede hayat bambaşkaydı. İnsanlar yüksek seslerle konuşurlar, gürültülü kahkahalarla gülerlerdi, ortalıkta bir büyüklük havası eserdi. Günlük hayatın hiç bir şey olmazlığı dışında bir şey vardı burada. Burada hayat çok canlıydı, hatta bazı bazı iri yumrukların havaya kalktığı ve iri yarı polislerin içeri daldığı zamanlar kanlı bile olurdu. Okuduğum deniz ve kara serüvenlerindeki çılgın ve yürekli dövüşmelerle dolu olan kafam için büyük anlardı bunlar. Sokakta gazete dağıtmanın hiç bir büyüklüğü yoktu. Fakat meyhanelerde, yerde ya da masaların üstünde sızıp kalmış sarhoşlar bile bir esrar ve şaşkınlık kaynağı oluyorlardı.

Üstelik meyhaneler iyi yerlerdi. Şehir büyükleri bile onların varlıklarını kabul ediyorlar, işletme ruhsatları veriyorlardı. Onları benim gibi tanıma fırsatını bulamamış çocukların söyledikleri gibi kötü yerler değildiler. Korkunç olabilirlerdi ama bu ancak korkunç derecede güzel anlamına gelebilirdi. Bir çocuk da korkunç derecede güzeli bilip tanımak ister. Korsanlar, batık gemiler, savaşlar da aynı anlamda korkunçtu, fakat hangi çocuk bunlara katılmak için ölümsüz ruhunu vermekten kaçınırdı ki?

Üstüne üstelik meyhanelerde gazetecilere, avukatlara, yargıçlara, adlarını ve yüzlerini bildiğim insanlara da rastlıyordum. Bu insanlar meyhanenin toplumca kabul gördüğünün ispatıydılar. Benim oraya karşı duyduğum tutkunluğu ispatlıyorlardı. Bu insanlar da orada başka bir şey, benim hissettiğim ve aramaya çalıştığım bir şeyi buluyor olmalıydılar. Bu-

nun ne olduğunu bilmiyordum. Ama böyle bir şey olmalıydı. Yoksa insanlar sineklerin bal çanağına üşüşükleri gibi oraya koşarlar mıydı? Hiç bir kaderim yoktu, dünya pırıl pırıldı benim için. Bu adamların kendilerini tüketen işlerden ve bayat kederlerden kaçmak için, bunları unutmak için oraya geldiklerini bilemezdim.

O zamanlar içki içmedim. On yaşımdan onbeşime kadar içenlerle ve içilen yerlerle çok yakın ilişkim olduğu halde ağzıma pek içki koydum sayılmaz. İçmememin tek nedeni içkiyi sevmememdi. Zamanla buzcu arabasında çalıştım, meyhanenin arkasındaki kuka oyunu salonunda çalıştım, Pazar günleri piknik yerlerindeki meyhanelerde süpürücülük yaptım.

İri yapılı, neşeli bir kadın olan Josie Harper, Telgraf Sokağı ile Otuz Dokuzuncu Sokağın birleştiği köşedeki meyhanenin sahibiydi. Bir yıl süre ile, Oakland rıhtımı civarında çalışmaya başlayana kadar, buraya akşam gazetelerini bırakırdım. Birinci ayın sonunda Josie Harper'den aylık gazete parasını alırken bana bir kadeh şarap ikram etti. Reddetmeye utanmışım için içtim. Ama ondan sonra para alma günü geldi mi kadının orada olmadığı bir saati kollayıp paramı barmenden almaya başladım.

Kuka oyunu salonunda çalıştığım ilk gün barmen alışageldiği üzere birkaç saat çalıştıktan sonra biz kukaları diken çocukları bir içki içmeye çağırdı. Diğerleri bira içerken ben bir gazoz istedim. Çocuklar benimle alaya başladılar, barmenin de bana garip, araştırıcı bakışlarla baktığını hissettim. Ama gazozu açtı sonunda. Sonradan çocuklar durumu anlattılar. Barmene hakaret etmişim. Bir şişe gazoz bir kadeh

biradan daha pahalıydı, eğer işimde kalmak istiyorsam bira içmeliydim. Gazozda besleyici bir şey yoktu. Bira içince daha iyi çalışacaktım. Bira yiyecek sayılıyordu aynı zamanda. Ondan sonra kaçamadığım zamanlar hep bira içtim ve insanların bunda bu kadar peşine düştükleri ne gibi iyi bir yan bulduklarını düşündüm durdum. Hep bir şeyler kaçırdığımın farkındaydım.

O günlerde en hoşuma giden şey şekerdi. Beş sente beş tane 'gülle' alırdım; beş koca parça bitmek tükenmek bilmeyen şeker! Bir tanesini emip bitirmem bir saat sürerdi. Sonra, tanesi beş sente kocaman karamelalar satan bir Meksikalı vardı. Bunlardan birini yarım günde emebilirdiniz ancak. Bazı günler öğle yemeği diye bunlardan bir tane yerdim. Gerçeği söylemek gerekirse ben yiyecek diye bunu kabul ediyordun, birayı değil.

JOHNN BARLEYCORN ile ikinci ravunda başlama zamanım gittikçe yaklaşıyordu. On dört yaşındayken aklımda eski denizcilerin yolculukları, gözlerimin önünde tropikal adalar ve uzak ufuklar, küçük bir yelkenliyle San Francisco Körfezinde ve Oakland Halicinde dolaşmaktayım. Denizci olmak istiyordum. Sıradan ve sıkıcı işlerden uzaklaşmak istiyordum. Ergenlik hayatının çiçek açma dönemindeydim, macera ve romantik hayallerle dolu, o çılgın erkek dünyasının çılgın hayatının özlemini çekiyordum.

Bu erkek dünyasının alkolle ne denli içiçe olduğunu biliyordum o zamanlar.

Günlerden bir gün teknenin yelkenini açarken Scotty ile karşılaştım. Scotty, on yedi yaşlarında iri yarı bir gençti. Avustralya'da bir İngiliz gemisinden kaçtığını söyledi bana. Başka bir gemide bir iş bulup San Francisco'ya gelmişti. Bundan sonra da bir balina avcı teknesinde iyi bir yer ayarlanıya çalışıyor-

muş. Balina gemilerinin demir attığı körfezin karşısında İdler adlı tekne yatıyordu. Bunun bekçisi Bonanza balina gemisinin bir sonraki seferinde zıpkıncı olarak katılacaktı. Scotty bana yelkenlimle kendisini zıpkıncıya götürmemi rica etti.

Götürmez miydin hiç? İdler hakkında o kadar çok hikâye, söylenti duymuştum ki. Afyon kaçakçılığı yaptığı Sandwich adalarından gelen büyük tekne değil miydi o? Ya bekçisi olan zıpkıncı! Onu ne kadar çok görmüş, ne kadar çok kıskanmıştım özgürlüğünü. Adamın sudan ayrılmak zorunluğu yoktu. Ben geceleri yatmak için karaya çıkarken o İdler'de uyurdu. Zıpkıncı ondokuz yaşındaydı (hoş, zıpkıncı olduğunu da yalnız kendisi söylemişti ya!). Fakat teknenin açıklarından kürek çekerek geçerken konuşulmayacak kadar büyük ve parıltılı bir insan olarak gözükürdü gözüme. Scotty'yi, bu kaçak denizciyi, afyon kaçakçısı İdler'deki zıpkıncıya götürür müydün? Sözü mü olurdu bunun!

Seslenmemize cevap veren zıpkıncı güverteye çıkarak bizi yanına çağırdı. Ben bütün ustalığımı göstererek teknenin beyaz boyalı bordasına sürtmeden yelkenlimi yanaştırdım ve halata umursamazcasına iki ustalıklı düğüm atıp bağladım. Aşağı indik. Hayatımda gördüğüm ilk tekne içiydi bu. Duvarda asılı gemici elbiseleri küf kokuyordu. Ama ne çıkardı bundan? Denizci elbisesiydiler ya! Astarlı meşin ceketler, navi mışambalar, rüzgârlıklı şapkalar, denizci botları, yağmurluklar... Her yanda, bir yerden tasaruf göze çarpıyordu; dar ranzalar, tavana asılı masalar, küçük küçük dolaplar vardı. Bir kenarda bir pusula, muhafazaları içinde deniz fenerleri, şöylece

kıvrılıp bir yana atılmış mavi sırtlı haritalar, alfabetik sırayla dizilmiş işaret bayrakları, tahta duvara denizci pergeli ile tutturulmuş bir takvim göze çarpıyordu. Yaşıyordum en sonunda. İlk geminin, hem de bir kaçakçı gemisinin içindeydim. Bir zıpkıncı ile adının Scotty olduğunu söyleyen kaçak bir İngiliz denizcisi beni arkadaşlığa kabul etmişlerdi.

Ondokuz yaşındaki zıpkıncı ile onyediy yaşındaki denizcinin ilk işleri kendilerinin gerçek erkekler gibi davranabildiklerini göstermek oldu. Zıpkıncı bir içki içmek gerekliliğini bildirdi, Scotty ceplerindeki kurusuları bir araya topladı ve zıpkıncı pembe bir şişeyi içki doldurmak üzere alıp, kıyıya çıktı. O bölgede meyhane yoktu. Ucuz, kötü ve kaçak satılan içkiyi iri kadehlerden içiyorduk. Ben zıpkıncı ile denizciden daha az güçlü, daha az yürekli miydim? Onlar erkektiler. Bunu içişleri ile ortaya koyuyordular. İçmek erkekliğin şanıydı. Ben de onlarla birlikte, onlar kadar içtim. Hem de susuz ve mezesiz olarak. Körolasınca içkinin karamela ya da şekerle boy ölçüşemiyeceğini bile bile. Titredim ve her yudumda tiksintimi yuttum, elbette tam bir erkek gibi, hissettiklerimi kimseye çaktırmadan.

O öğleden sonrası birçok kereler doldurduk şişeyi. Benim cebimde topu topu yirmi sent olduğu halde erkek gibi çıkarıp ortaya attım paramı. Ama bu kadar para ile alabileceğim şekerleri düşündükçe için için yiyordum kendimi. İçki hepimizin başına vurmuştu. Scotty ile zıpkıncı Doğu denizlerinden, Ümit Burnu fırtınalarından, güney rüzgârlarından, Kuzey Pasifik kasırgalarından, Arktik Denzinde buzlar ara-

sında sıkışıp parçalanmış balina gemilerinden konuşuyorlardı.

Zıpkıncı önemli bir sır söylemiş gibi bana dönerek ;

«O denizlerde yüzülmez,» dedi. «İki dakika içinde kramp gelir suyun dibini boylarsın. Balina kayığı parçaladı mı yapacağın tek şey küreğin üzerine yatmaktır. Ancak bu şekilde kramp geldiği zaman suyun yüzünde kalabilirsin.»

«Olur,» dedim ben. Sanki ben de Arktik denizlerinde balina avcılığına çıkacakmışım ve kayığım parçalanacakmış gibi şükran hissi duyuyordum kendisine. Bu öğüdünü çok önemli bir bilgi olarak zihnimin bir köşesine yerleştirmiştim, ta bugüne kadar hatırlarım.

Fakat ilk başlarda ben ağzımı açıp tek bir şey bile söyleyemiyordum. Aman Tanrım! Ondört yaşımdaydım ve henüz okyanusa çıkmamıştım. O iki deniz kurdunun anlattıklarını dinliyor, erkekliğimi ancak onların içtikleri kadar içerek gösteriyordum.

İçki beni etkilemişti sonunda. Scotty ile zıpkıncının konuşmaları beynimde fırtına gibi esen rüzgârlar halinde dolaşıyordu. Hayalimde hep gelecek yıllarda yaşıyor, çılgın ve şanlı bir dünyada serüven peşinde koşup duruyordum.

Yavaş yavaş gevşedik. Çekingenliğimiz ve suskunluğumuz yokoldu. Sanki yıllar yılı birbirimizi tanırmış gibiydik, gelecekte serüvenlere hep birlikte atılmaya söz verdik. Zıpkıncı başına gelen felâketleri ve gizli utanç verici olayları anlattı. Scotty, Edinburgh'daki yoksul anası için ağladı. Annesi iyi bir aileden geldiği halde sonradan yoksul düşmüş, oğlu-

nun denizci olabilmesi için dışından tırnağından artırdığını hep gemi sahiplerine vermiş, oğlunun bir ticaret gemisi kaptanı bir beyefendi olacağı günü kurmuş durmuştu. Scotty Avustralya'da gemisinden kaçıp da sıradan bir denizci olarak başka bir gemiye girince kadıncağız çok üzülmüştü. Scotty bu anlatıklarını ispat için annesinden son gelen mektubu cebinden çıkarttı ve ağlaya ağlaya okudu bizlere. Zıpkını ile ben de ağladık. Sonra, Bonanza balina gemisinde birlikte çalışıp kazandıklarımızı biriktirip Edinburgh'a hep birlikte kadıncağızı görmeye gideceğimize ve paramızın tümünü onun etekleri dibine bırakaçağımıza söz verdik.

John Barleycorn bütün ateşi ile beynimin içine yayılıp, çekingenliğimi eritince, benim ağzımdan, benimle ve ben olarak konuşmaya başlayınca, ben de bir erkek olduğumu ispatlamak için ufacık yelkenli sandalımla San Francisco Körfezini nasıl geçtiğimi, buna değme denizcilerin bile inanmadığını anlatarak övünmeye başladım. Bundan başka ben-ya da John Barleycorn, artık ikisi de aynı kapıya çıkıyordu. Scotty'ye kendisinin bir açık deniz gemicisi olabileceğini ve büyük gemiler hakkında çok şeyler bileceğini, ama iş küçük yelkenlilere gelince benim yanımda sözünün bile edilemeyeceğini söyledim.

Bu iddiamın ve övünmemin gerçek payı büyüktü. O zamanki çekingenlik ve utangaçlığımla Scotty'ye yelkenliler konusunda neler düşündüğümü imkânı yok söyleyemezdim. Fakat John Barleycorn insanın dilini böylesine gevşetir ve en gizli düşüncelerini böylesine açığa vurdurur.

Scotty ya da John Barleycorn ya da her ikisi de

elbette ki bu sözlerimden alınmışlardı. Ben sözünü geri alacaklardan değildim. Onyediyi yaşındaki bir gemi kaçağını dövecek gücüm vardı. İki horoz gibi kabardığımızı gören zıpkıncı bize birer kadeh daha içki uzatarak barıştırdı bizi. Biz de birbirimizin boynuna sarıldık, tıpkı San Mateo'daki mutfakta Kara Matt ile Tom Morrisey gibi sonsuz arkadaşlık yeminleri ederek barıştık. O günü hatırlayınca on dört yaşına rağmen artık tam bir erkek olduğumu anlamıştım. Uzun yıllar öncesinin o unutulmayan Pazar sabahı kavga eden ve sonra barışan o iki insan azmanı kadar erkek-tim artık.

Bu arada şarkı söylemeye başlamıştık. Scotty ile zıpkıncının okudukları denizci şarkılarına ben de katıldım. Orada İdler'in kamarasında ilk kez **'Blow the Man Down'**, **'Fying Cloud'** ve **'Whisky, Johnny Whisky'**yi işittim. Ne şahane bir şeydi bu. Hayatın anlamını kavramaya başlamıştım. Sıradan bir şey yoktu burada. Burası ne Oakland rıhtımına, ne evlere gazete dağıtmaya, ne buz satmaya ne de oyun salonunda kukaları dikmeye benzemiyordu. Bütün dünya benimdi, bütün yollar ayağımın altındaydı şimdi. Hayallerimi çelen John Barleycorn, özlemine çektiğim serüven hayatını vaadediyordu bana.

Sıradan insanlar değildik bizler. Üç çakırkeyif tanrıydık şimdi. İnanılmaz derecede akıllı, şahane bir şekilde neşeliydik, gücümüzün sınırı yoktu. Ah, -bunu şimdi yıllar sonra tekrar söylüyorum- John Barleycorn insanı bu kadar yüceltebilecekse bundan sonra tek bir ayık soluk çekmiyecektim içime. Fakat yaşadığımız dünya özgür yükseklikler dünyası değildir. İnsan demirden bir kanuna göre öder borcunu;

her güçlüğü dengede tutan bir de zayıflık vardır. Her yükseklik için bir düzlük, her yalancı tanrısal dakika için yılanlar gibi çamurlar arasında sürünme vardır. İnsan hayatını delicesine şaheser anlar yaşadığı uzun günler ve haftalara doğru uzattı mı, bunu hayatının kısalması ile, ve çoğunlukla korkunç bir faizle birlikte öder.

Yoğun ve uzun süreli çılgınca yaşama, ateş ve su kadar eski düşmanlarıdır insanın. Bunların hepsi de yokedicidir. Bir arada yaşayamazlar. Ne güçlü bir büyücü olursa olsun John Barleycorn da, biz ölümlüler gibi organik kimyanın kölesidir. Koştüğümüz her sinir maratonunun bedelini öderiz bizler. John Barleycorn bu bedeli ödemeye müdahale edip geri bıraktıramaz. Bizi yükseklerle çıkarır fakat orada tutamaz, aksi takdirde hepimiz kölesi olurduk onun. John Barleycorn'un çaldığı çılgın türkünün bedelini ödemeyen kölesi de yoktur.

Fakat bütün bu söylediklerim sonradan edinilmiş bilgilerin getirdikleridir. On dört yaşında bir çocuğun, zıpkıncı ile gemicinin arasında İdler'in kamerasında oturan, burnunda erkeklerin denizci elbiselerinin küflü kokusu dolaşan ve hep bir ağızdan, «**Yankee gemisi geliyor nehir boyundan - Çekin kürekleri çocuklar, çekin,**» diye olanca sesiyle şarkı okuyan on dört yaşında bir çocuğun bileceği şeyler değildi bunlar.

Artık hepimiz sarhoştuk, hep bir ağızdan konuşuyor, bağırıyorduk. Benim mükemmel bir bünyem, hurda demiri bile eritebilecek bir midem vardı.

Scotty aksamaya tökezlemeye başladığında ben hâlâ en büyük hızımla maratona devam ediyordum. Scotty'nin dedikleri anlaşılmaz olmaya başlamıştı,

sesi boğuk çıkıyordu. Aradığı kelimeyi bulamıyor, bulduğunu söyleyemiyordu. Zehirlenmiş olan bilinci kendisini terketmek üzereydi. Gözlerinin parlaklığı gitmiş, görünüşü konuşması gibi aptalca bir hal almıştı. Yüzünün ve bedeninin çöktüğü gibi bilinci de çöküyordu (İnsan irade kuvveti olmadan dik oturmaz). Scotty'nin dönen beyni kaslarına hakim olamıyordu. Bütün kıyas ölçüleri yıkılmak üzereydi. Bir kadeh daha içmek isterken kadehi elinden düşürdü. Sonra benim şaşkınlıktan açılan gözlerimin önünde hüngür hüngür ağlayarak sırtüstü yatağın üzerine devrildi ve bir anda horuldamaya başladı.

Zıpkıncı ile ben, Scotty'nin bu haline üstünlükle gülümseyerek içmeye devam ettik. Sonuncu şişe de açıldı. Scotty'nin horultusunun eşliğinde onu da içtik. Zıpkıncı da yatağa devrilince ben savaş alanında tek başıma, ayakta kalmıştım.

Çok gururluydum; John Barleycorn da benden gurur duyuyordu. Bir erkektim artık. İki adamı sızdırıncaya kadar içmiştim. Hâlâ iki ayağım üzerinde, alev alev yanan ciğerlerime hava doldurmak için güverteye çıkıyordum. İdler'deki bu içki sefası sırasında midemin ve başımın içkiye ne kadar dayanıklı olduğunu öğrendim. İlerki yıllarda bana bir gurur nedeni olacak ve beni alışkanlığa sürükleyecek bir bilgiydi bu. Sarhoş olmadan iki kadeh içemiyen insan talihli insandır. Talihsiz olan hiç bir belirti göstermeden çok içebilen, biraz 'keyiflenmek' için pek çok içmesi gerekendir.

İdler'in güvertesine çıktığım zaman güneş batıyordu. Kamarada yatacak yer vardı, benim de gitmek zorunluğum yoktu. Fakat kendi kendime erkek-

liğimi ispat etmek istiyordum. Kayığım **İdler**'in yambaşındaydı. Deniz, saatte kırk mil esen rüzgârın altında çekilmekteydi. Akıntının yarattığı girdapların dalgaların üzerindeki köpükleri emdiğini görebiliyordum.

Yelkeni açtım, dümene geçtim ve kayığın burununu körfezin karşı kıyısına çevirdim. Yelkenli gılgınlar gibi daldı dalgalara. Çevremde köpükler uçuşuyordu. Yüceliğin doruğundaydım şimdi. **'Blow the Man Down'**ı okumaya başladım. Oakland adlı uyuklayan şehirde, sıradan bir hayat yaşayan ondört yaşında bir çocuk değildim artık. Bir erkektim, tanrıyıldım, iradem altına aldığım doğa kuvvetleri bile artık bana bağımlılıklarını sunuyorlardı.

Deniz çekilmişti. Su ile rıhtım arasında otuz kırk metrelik bir çamurlu toprak vardı. Yelkeni indirip çamura girdim ve su alçakken yaptığım gibi arkadan kayığı itmeye çalıştım. Tam o sırada dengemi kaybetmişim. Beyin üstü yuvarlandım çamurların içine. Ve işte ilk olarak o an, üstüm başım çamur içinde, kollarım çamurun içindeki midyelerden kesilmiş kanlar içindeyken, sarhoş olduğumu farkettim. Fakat ne çıkardı bundan? Körfezin açığında iki güçlü denizci sızmış uyuyorlardı. Ben sızdırmıştım onları. Ben bir erkektim. Hâlâ iki ayağımın üzerinde durabiliyordum, her ne kadar dizlerime kadar çamura batmış olsam da. Elimle kayığı çamurun içinde iterek, bütün dünyaya nasıl bir erkek olduğumu bağıra bağıra ilân ederek ilerledim.

Fakat cezasını ağır ödedim bunun. İki gün hasta yattım, kollarımdaki kesiklerden zehirlenmiştim.

Bir hafta iki kolumu da kaldıramadım. Elbisemi giyip çıkarmak bile bir cehennem azabı oluyordu.

«Bir daha mı? Tövbe!..» diye yemin ettim. Oyun bu bedele değmezdi. Ahlâk bakımından bir pişmanlığı yoktu. Tiksintim bedenimle ilgiliydi sadece. Bir kaç dakikalık yücelik bu kadar saatlık acıya değmezdi. Kayığıma dönünce İdler'in yanına gitmekten kaçındım. Onun yanından geçmemek için körfezin ta öteki yakasından dolaştım. Scotty yokolmuştu ortadan. Zıpkıncı hâlâ ortalardaydı ama ben onunla karşılaşmamak için dikkat ediyordum. Bir keresinde o iskeleye çıkınca ben onun beni görmemesi için kayıkhanenin arkasına saklandım. Bana içmeyi teklif edeceğinden, hatta cebinde dolu bir şişe viskisi olacağından korkuyordum.

Fakat yine de -işte burada John Barleycorn'un büyücülüğü işe karışmaktadır- İdler'deki o sarhoşluğum, günlerimin sıkıcılığını kesen bir şey olmuştu. Unutulmaz bir gündü o. Hep o günü düşünüyordum. Bütün ayrıntılarını tekrar tekrar hatırlıyordum. Her şey bir yana, erkek davranışının yay ve çarkları arasına girmiştim. Scotty'nin değersizliği için ve aslen iyi bir aileden çıkmış olan Edinburgh'lu annesi için ağladığını görmüştüm. Zıpkıncı bana kendisi hakkında çok ilginç şeyler anlatmıştı. Benim dünyamın dışında olan dünya hakkında büyükleyici ve ateşleyici binbir şey duymuştum. Hiç şüphesiz ben de bunlara, benimle birlikte içen iki delikanlı kadar la-yık ve uygundum. İnsanların ruhlarının derinliklerine inmiştim. Kendi ruhumun derinliğine dalmış, orada akla hayale gelmeyen yetenekler ve büyüklükler bulmuştum.

Evet, o gün, bütün diğer günlerimden ayrı, hepsinin üstündeydi. Bugün bile aynı şeyi söyleyebilirim. O günün anısı beynime kazılmıştır. Fakat bunun bedeli çok yüksekti. Oyuna devam edip bedelini ödemeye razı olmadığım için yeniden şekerlerime ve karamelalarına döndüm. Sağlıklı, normal bedenim beni alkolden itiyordu. Alkol iyi gelmiyordu bana. Nefret edilecek bir şeydi. Fakat bütün bunlara rağmen çevre ve durum beni hep John Barleycorn'a doğru iteyecek ve sonunda, uzun yıllar sonra her yerde onu arayacak, bir dost, bir koruyucu olarak selamlıyacaktım. Ve bu arada ondan sürekli olarak tiksinecek ve nefret edecektim. Evet, garip bir dosttur, bu bizim John Barleycorn.

ÖNBEŞ yaşına gireli çok olmadığı halde bir konserve fabrikasında çalışıyordum. Aylar boyunca en kısa çalışma günüm on saat olmuştu. Makine başında on saat çalışmaya, öğle tatilini, evden işe işten eve yürüme zamanını ve sabahları kalkıp kahvaltı etmeyi akşamları yemek yiyip soyunup yatmayı da katarsanız sağlıklı bir gence yirmi dört saatin uyku için ancak dokuz saatının kaldığını görürsünüz. Bu dokuz saatin bir kısmını da yattıktan sonra gözlerim kapanana kadar okumak için çalardım.

Fakat geceyarısına kadar çalıştığım geceler de çoktu. Bazan hiç işi bırakmadan onsekiz yirmi saat çalıştığım olurdu. Bir keresinde tam otuzaltı saat makinemin başında kalmıştım. Bazan haftalar boyunca gece onbirde işten çıkar, yarımda yatar, sabah beşte kalkar ve yedide iş başında olurdum.

Sevgili kitaplarıma ayıracak birkaç dakika bile bulamazdım. John Barleycorn'un henüz onbeşine bas-

muş ve böylesine ağır işlerde çalışan bir oğlanla ne ilgisi olabilirdi? Oysa çok ilgisi vardı. Anlatayım bakın. Kendi kendime hayatın anlamının ne olduğunu sorardım. Hayat bir iş hayvanı mı olmaktı? Koskoca Oakland şehrinde benim kadar çalışan tek bir yük beygiri bile olmadığını biliyordum. Eğer yaşamak buysa, benim bunun kara gözlerine âşık olmadığımı söylenebilirdi. İskelede bağlı, dibi midye tutmuş tek-nemi hatırlıyordum. Körfezde esen rüzgârı, artık görmediğim güneşin doğuşunu ve batışını burnuma çarpan tuzlu hava kokusunu, denize daldığım zaman vücudumu yakan tuzlu suyu hatırlıyordum. Bana yasak edilen dünyanın bütün güzelliğini, üstünlüğünü ve zevklerini hatırlıyordum. Öldürücü işlerden kaçmanın tek bir yolu vardı. Denize gitmeliydim. Ekmeğimi denizden çıkarmalıydim. Deniz yolu da beni kaçınılmaz bir şekilde John Barleycorn'a götürüyordu. Ben bunu bilmiyordum. Öğrendiğim zaman da makine başındaki hayvanca hayata dönmeyecek kadar yürekliydim.

Serüven rüzgârlarının estiği yerlerde olmak istiyordum. Serüven rüzgârları da San Francisco Körfezindeki istiridye korsanlarının tekneleri üzerinden yağmalanmış istiridye yataklarından, geceleyin sığıllıklarda ve kumsallarda girilen kavgalardan, sabahları meyhanecilerin ve satıcıların istiridye almaya geldikleri iskele pazarlarından esiyordu. İstiridye yataklarında yapılan her avlanma suçtu. Cezası hapis, tutuklu gömleği ve sık adım yürüyüştü. Ne çıkardı bundan? Hükümlü gömleği giyenler benden daha az çalışıyorlardı. Üstelik bir istiridye korsanı ya da bir hükümlü olmak bir makine kölesi olmaktan çok daha

çekiciydi. Hepsinin üstünde de fıkır fıkır kaynayan gençliğimin ardında Serüvenlerin ve Romantik Olayların fısıltısı vardı.

Kara göğüslerinden süt emdiğim eski dadım Mammy Jennie'ye danışmaya karar verdim. Onun hali vakti bizimkilerden daha iyiydi. İyi bir haftalık karşılığında hastalara bakıyordu. Beyaz oğluna biraz ödünç para verir miydi acaba? Verir miydi de söz müydü yani? Bütün varı yoğu benimdi.

Parayı bulduktan sonra **Razzle Dazzle** adlı teknesini satmak istediğini duyduğum istiridye korsanı French Frank'ı arayıp buldum. Halicin Alameda tarafında Webster sokağı köprüsü yakınlarında demir atmış, konuklarına şarap ikram ediyordu. İş konuşmak üzere güverteye çıktı. Evet, satmaya niyeti vardı. Fakat günlerden Pazartı. Üstelik konukları da vardı. Etesi gün satış sözleşmesini imzalayacaktım, mal benim olacaktı. Bu arada aşağı inip konuklarıyla tanışmalıydım. Arkadaşları, iki kızkardeş olan Mamie ve Tess, onlara gözkulak olan bir Bayan Hadley, onaltı yaşlarında bir istiridye korsanı olan 'Whisky' Bob ve yirmi yaşlarında bir rıhtım faresi, bir serseri olan kara bıyıklı 'Örümcek' Healey idi. Örümceğin yeğeni olan Mamie'ye İstiridye Korsanları Kraliçesi derlerdi. Sırası geldikçe onların eğlencelerine başkanlık ederdi. O zaman bilmiyordum ama sonradan öğrendiğime göre French Frank kızı seviyor, kız da bütün ısrarına rağmen onunla evlenmeyi reddediyormuş.

French Frank alışverişimiz şerefine büyük bir damacanadan bir kadeh kırmızı şarap doldurdu. İtalyan çiftliğindeki kırmızı şarabı hatırladığımdan bir ürperti geçti içimden birdenbire. Viski ile biradan

bu kadar tiksınmezdim. Fakat Kraliçe, elinde yarı dolu bir kadeh bana bakıyordu. Gururluydum. Onbeş yaşında olmama rağmen ondan daha az erkek görülmeye razı gelemezdim. Üstelik kızkardeşinin, Bayan Hadley'in, genç istiridye korsanının ve bıyıklı rıhtım faresinin ellerinde birer kadeh vardı. Ben süt çocuğu muydum? Hayır, bin kere hayır, bin kadeh kere hayır. Koca kadehi erkek gibi diktim boğazımdan aşağı.

Yirmi dolarlık bir altınla işi sağlama bağlanan French Frank yaptığı satıştan pek memnundu. Kadehime yeniden şarap doldurdu. Midemin ve başımın dayanıklılığını öğrenmiştim. Onlarla birlikte içebileceğimi ve sonra da bir hafta hasta yatmayacağımı biliyordum. Onlar kadar içebilirdim rahatça, üstelik onlar ben gelmeden çok önce başlamışlardı içmeye.

Şarkı söylemeye başladık. Örümcek, **'Boston Hırsızı'** ve **'Kara Lulu'**yu söyledi. Kraliçe, **'Küçük bir Kuş Olsaydım'**ı kızkardeşi **'Kızıma İyi Bak'**ı okudular. Eğlence artmıştı. Kimse farkına varmadan içmeyeceğimi de görüyordum. Belimden yukarısı güverteye açılan delikten yukarıda olduğu için şarabımı denize dökabiliyordum arasıra.

Söyle bir mantık yürüttüğümü hatırlıyorum: Bu kötü lezzetli şarabı sevmeleri bu insanların garip yanları. Bırak sevsinler. Onların zevkleriyle tartışmaya giremem. Onların garip düşüncelerine göre benim erkekliğim beni bu şarabı beğenmeye zorlamalıdır. Pekâlâ. Ben de şaraptan hoşlanmış gözü-kürüm. Fakat elimde olmayandan fazlasını içmemeye gayret ederim.

Kraliçe İstiridye korsanlarının en yenisine ve ay-

nı zamanda gemisinin sahibi olan bana cilve yapmaya başladı. Güverteye hava almaya çıktığı zaman beni de yanına çağırdı. French Frank'ın aşağıda nasıl köpürdüğünü çok iyi biliyordu elbette. Ama ben bilmiyordum. Sonra Tess de geldi yanımıza. Arkadan Örümcek, Bob, Bayan Hadley ve en sonra da French Frank çıktılar. Büyük damacana elden ele dolaşırken hep bir ağızdan şarkıya başladık. Aralarında ayık olan bir ben vardım.

Ben onların hepsinden çok eğleniyordum. Bu bohem havası içinde, bir gün önce makinemin başında hep yeni hareketleri sonsuza dek tekrarladığımı hatırlıyordum. İşte şimdi elinde şarap kadehim, istiridye korsanları, sıradan kurallara karşı çıkanlar, kanuna aldırmayanlar, hayatlarını ve özgürlüklerini kendi ellerinde taşıyanlarla dostluk kurmuştum. Bu özgür ruhlar topluluğuna hiç utanmadan ve korkmadan katılmam ancak John Barleycorn'un yardımıyla olmuştu.

Öğleden sonrası meltemi ciğerlerimi dolduruyor, körfezde anafolar meydana getiriyordu. **Razzle Dazzle**, yanından geçen kırmızı bacalı çatanaların dalgalarından sallanıyordu. Canlı sularda güneş pırıl pırıl yanıyordu. Ne büyüktü şu hayat! Bir yandan da Örümcek bir şarkı tutturmuş okuyordu:

'Lulu, Kara Lulu, sevgilim benim,
Nerede kaldım böyle?
İçerdeydim,
Kefalet bekliyordum
Sevgilimi bekliyordum.'

İşte isyan ruhunun, macerasının, hayalperestliğin, yasak edilen fakat meydan okurcasına yapılan

şeylerin çarpıcılığı buradaydı. Yarın konserve fabrikasındaki makinenin başına dönmeyeceğimi biliyordum. Yarın Francisco sularının ve yüzyılın imkân verdiği oranda özgür bir istiridye korsanı olacaktım. Örümcek benim tayfam olmayı kabul etmişti, ben yelkenle ve güverteyle uğraşırken o yemek pişirecekti. Sabah erkenden kumanyamızı ve suyumuzu alacak, büyük yelkeni açıp deniz çekilmeden önce ilk rüzgârla yola çıkacaktık. Sonra yelkeni gevşeterek akıntıya kendimizi bırakıp Asparagus adalarına kadar gidecek ve kıyıdan millerce uzakta demir atacaktık. Ertesi sabah deniz üstünde uyanacaktım bundan sonra bütün günlerim ve gecelerim su üzerinde geçecekti.

Güneş batarken French Frank konuklarını kıyıya çıkarmaya hazırlandığı sırada Kraliçe yanıma yaklaşıp kendisini küçük yelkenlimle götürmemi istedi. Örümceğin;

«Vay anasına, amma da hızlı çalışıyorsun,» diye fısıldamasından hiç bir şey anlamamıştım. Bu arada French Frank birdenbire fikrini değiştirmiş ve adasına konukları kıyıya götürmesini söylemişti. Bunca erkeğin beni kıskanacağını o çocuk kafamla nasıl düşünebilirdim ki?

FRENCH Frank'la ertesi gün sabah erken saatte Johnny Heinhold'un 'Last Chance' meyhanesinde anlaşmamızı tamamlamak için buluşmayı kararlaştırmıştık. Erkek insanların iş görüştükleri yer yine bir meyhaneydi elbette. Ben parayı ödeyip satış kağıdını alınca French Frank da bir içki ısmarladı. Bu bana mantıklı bir görenek olarak görünmüştü; parayı alan satıcı ticaretin yapıldığı yerde bunun bir kısmını ıslatmaktaydı. Fakat French Frank bütün meyhane halkına birden ısmarlayınca şaşırdım. İkimizin karşılıklı içmesi doğru bir şeydi, fakat meyhanenin sahibi olan tezgahının arkasında içki satan Johnny Heinhold'a ısmarlamak da ne oluyordu? Adamın içtiği her içkide kâr ettiğini hesaplayıverdim hemen. Dost oldukları için Örümcük'le Whisky Bob'un davet edilmesini anlıyordum ama kıyıda hammallık yapan Bill Kelley ile Soup Kennedy'ye niçin ısmarlamıştı?

Kraliçe'nin kardeşi Pat ile sekiz kişi ediyorduk. Sabahın erken bir saatıydı, yine de hepsi viski ısmarlamışlardı. Bu viski içen koca koca erkekler arasında başka ne yapabilirdim ki? Bin kere aynı şeyi söylemiş bir insanın umursamaz tavrıyla, 'Viski!' dedim ben de. Hem de ne viski! Bir yudumda diktim başımdan aşağı? Ohhh! Tadı hâlâ damağımdadır.

French Frank'ın ödediği para karşısında da gözlerim faltaşı gibi açılmıştı. Tam seksen sent ödemişti. Seksen sent! Benim tutumlu yaradılışıma göre çılgınlıktı bu! Yani benim makine karşısında sekiz saatlik çalışmamın karşılığı olan para göz açıp kapayıncaya kadar, boğazımızdan kötü bir tad bırakarak, içimize gitmişti ha. French Frank'ın şavurgan bir insan olduğunda hiç şüphe yoktu doğrusu.

Dışarı çıkmak, güneşe çıkmak, o fevkalâde tek-neme gitmek istiyordum. Fakat herkes işi ağırdan alıyordu. Tayfam Örümcek bile acele etmiyordu. Ben o ahmaklığımla ne beklediklerini anlamadım. Aralarına yeni kabul ettikleri birinin kendilerine bir içki ikram etmemesi karşısında beni nasıl küçümsediklerini sık sık düşünmüşümdür sonraları.

French Frank bir gün önceki sıkıntısını unutmuştu; şimdi **Razzle Dazzle**'ın parası cebinde olduğu için bana karşı tutumu da değişmişti. Bunun hemen farkına vardım, gözlerindeki o çirkin parıltıyı görünce şaşırdım. İnsanları ne kadar çok görürsem o kadar şaşıırıyordum. **Johnny Heinhold** tezgahın öte tarafından bana doğru uzanarak, kulağıma;

«Dikkatli ol, sana kin besliyor,» diye fısıldadı.

Söylediğini onaylarmış gibi, insanlardan anlayan bir insan gibi, başımı salladım. Oysa içimden

şaşkına dönmüştüm. Bugüne kadar sadece çok çalışmış serüven kitapları okumuş ve onbeş yaşında olan ben, İstiridye Korsanları Kraliçesine ikinci bir bakış atmayı aklına bile getirmemiş olan ben, French Frank'ın kıza deliler gibi âşık olduğunu bilmeyen ben ,koskoca adamı utanca düşürdüğümü nasıl bilebilirdim? Benim ortaya çıktığım anda Kraliçenin onu, hem de kendi teknesinde bir kenara atıvermiş olduğunun rıhtımda herkesin ağzında çalkalandığını nasıl bilebilirdim?

Whisky Bob beni bir kenara çekerek:

«Gözünü dört aç,» diye mırıldandı. «Sözümü iyi dinle. French Frank kötü bir adamdır. İstiridye yataklarına gelince gözünü dört aç. Seni ikiye biceceğini söylüyor. Karanlık bastıktan sonra eğer o oralar-daysa demir attığın yeri değiştir ve lâmbanı kıs. Anladın mı?»

Anlamıştım elbette. Bir erkeğin diğerine yaptığı gibi başımı salladım, verdiği bilgi için kendisine teşekkür ederek tezgahın başındaki guruba yaklaştım. Hayır, ben içki ismarlamadım o gün. Ismarlamam gerektiğini bilmiyordum ki. Örümcek ile birlikte yola düştük. Arkamdan söylenenleri düşündükçe şimdi bile kulaklarıma kadar kızarıyorum.

Havadan sudan konuşurken Örümceğe French Frank'ın bu halinin ne demek olduğunu sordum.

«Seni kıskanıyor,» dedi.

«Öyle mi dersin?» dedim ve konuyu düşünmeye değmez bir şey olarak kafamdan çıkarıp attım.

Fakat dünyanın bütün denizlerini dolaşmış elli yaşındaki macera adamı French Frank'ın İstiridye Korsanlarının Kraliçesi diye anılan bir kız yüzün-

den beni kıskandığını düşünmenin onbeş yaşındaki erkekliğimi nasıl şişirdiğini tahmin etmeyi başkalarına bırakırım. Böyle şeyleri ancak kitaplarda okur ve benden çok uzakta olan ergenlik çağında olabilecek şeyler olarak kabul ederdim. O sabah büyük yelkeni açıp, demir alıp körfezin dışına doğru yola çıkarken kendimi müthiş bir insan olarak hissediyordum.

Öldürücü makine işçiliğinden kaçıp istiridye korsanları arasına karışmanın hikâyesi böyledir. Doğru, bu karışma içki ile başlamıştı. Fakat içki ile devam edecek gibi görünüyordu. Fakat bu nedenle ben bu hayatın dışında mı kalacaktım? Hayatın özgür ve alabildiğine geniş olduğu her yerde insanlar içiyorlardı. Serüven ve Hayal John Barleycorn'la kolkola dolaşıyorlardı. İkisi ile tanışmak için üçüncüsünü de tanımak gerekiyordu. Aksi halde kitaplığa gidip başka insanların yaptıklarını okumam ve konserve fabrikasının makinesi başında günde on saat çalışmam gerekecekti.

Hayır, su üzerinde yaşayanların bira, şarap, viski gibi garip ve pahalı zevkleri olduğu için bu hayattan uzak kalacak değildim. Onların mutluluk düşünceleri arasında beni de içerken görmek varsa ne olurdu yani? Onlar içkiyi satın alıp beni içmeye zorladıkları zaman içecektim. Dostlukları için ödeyeceğim bedeldi bu. Sarhoş olmak zorunda değildim. Herkesin sarhoş olmasına rağmen, **Razzle Dazzle** için kaparo verdiğim o Pazar öğleden sonrası ben sarhoş olmamıştım. Gelecekte de böyle davranır, eğer benim içmem onlara zevk verecekse içerdim. Fakat bunun aşırı olmamasına dikkat ederdim elbette.

İSTİRİDYE korsanları arasında içkiye alışmam yavaş yavaş olmuşsa da, gerçek ayyaşlığım birdenbire alkole duyulan özleminden değil de, bir inançtan doğmuştur.

Hayatı tanıdıkça daha çok bağlanıyordum ona İlk korsanlığımızı yapmak için Annie'nin güvertesinde toplandığımız geceyi hiç unutamıyacağım. Kaba saba, iri yarı korkusuz erkekler, kurnaz rıhtım fareleri, bir takım eski mahkûmlar, hepsi de kanun düşmanı ve hapse layık insanlar, sırtlarında denizci muşambaları, ayaklarında lastik çizmeler, kaba ve alçak seslerle konuşuyorlar, beline geçirdiği tabancasıyla Big George, iş üzerinde olduğunu gösteriyordu.

Şimdi o günü düşündükçe bütün bunların budalaca ve sefilce bir şey olduğunu görüyorum. Fakat John Barleycorn'la omuzdaşlık ettiğimiz ve onu dost olarak kabul etmeye başladığım o günler daha gerisini düşünmek diye bir şey yoktu. Yaşamak çılgınlık ve

yüreklilik isteyen bir işti, ben de o kadar çok okudum serüvenleri yaşıyordum artık.

Babası 'Yaşlı Scratch'tan ayırdetmek için 'Genç Scratch' dedikleri Nelson, **Reindeer** teknesinde Clam'la ortaktı. Clam korkusuz bir adamdı fakat Nelson dünyayı umursamayan manyağın tekiydi. Yirmi yaşında vardı. Herkül vücutluydu. İki yıl sonra Benicia'da vurularak öldürüldüğü zaman otopsi yapan doktor, onun otopsi masasına yatırdığı en geniş omuzlu insan olduğunu söylemişti.

Nelson'un okuma yazması yoktu. Babası onu San Francisco Körfezinde yetiştirdiği için denizden ve tekneden çok iyi anlardı. İnanılmaz bir gücü vardı, şiddetli tabiatı yüzünden rıhtımda hiç de hoş olmayan bir ün salmıştı. Arasına çılgınlığa kapılır ve bir delinin yapmayacağı işleri yapardı. Ben kendisini **Razzle Dazzle** ile yaptığım ilk seferde tanıdım. Biz hepimiz demir atmış kıyıya yanaşmaya korkarken, o **Reindeer**'in kığını rüzgâra vermiş çevremizdeki bütün istiridyeleri taramıştı.

Esaslı adamdı bu Nelson: Last Chance meyhanesinin önünden geçtiğim sırada benimle konuştuğu için çok gururlanmıştım. Fakat bir de içki ısmarlamak için içeri çağırınca gururumun büyüklüğünü bir düşünün hele. Barda birlikte birer kadeh bira içtik. Erkek erkeğe istiridyelerden, teknelerden **Annie**'nin yelkenine kurşun atanın kim olduğundan konuştuk.

Konuşmamız gittikçe uzuyordu. Tezgah önünde beklememiz bir garip geliyordu bana. Biramızı içmiştik. Fakat Nelson tezgaha dayanmış dururken hiç dışarı çıkabilir miydim ben? Birkaç dakika son-

ram etti. İçtik. Yine konuşuyorduk. Nelson'un bardan ayrılmaya niyeti yok gibiydi.

Düşüncelerimi ve saflığımı anlatmama izin verin. En başta, Nelson'la, istiridye korsanlarının ve körfez serüvencilerinin bu en ünlüsüyle bir arada olmaktadır gurur duyuyordum. Midemin aleyhine de olsa. Nelson'a mutluluk veriyordu bana içki ısmarlamak. Biraya karşı bir diyeceğim yoktu, biranın lezzetinden hoşlanmamam Nelson'la bir arada bulunmak şerefinden kaçınmamı gerektirmezdi. Madem canı bira içmek istiyor ve benim de kendisiyle birlikte içmemde ısrar ediyordu, içecektim öyleyse. Bu geçici rahatsızlığa katlanacaktım.

Tezgâhın önünde konuşmaya ve Nelson'un ısmarlayıp parasını ödediği birayı içmeye devam ettik. Şimdi o anı düşündükçe Nelson'un meraklanmış olduğunu anlıyorum. Benim nasıl bir beleşçi olduğumu öğrenmek istiyordu. Kendine bir şey ısmarlama-dan önce kaç kere bana içki ısmarlamasına müsaade edeceğimi merak ediyordu.

Beş altı kadeh içtikten sonra, sarhoş olmama siyasetimi unutmamış olarak o gün için bu kadarının yeterli olduğuna karar verdim. İskeleye bağlı olan **Razzle Dazzle**'a gideceğimi söyleyerek ayrıldım Nelson'un yanından.

Fakat John Barleycorn içtiğim kadarı ile başıma vurmuştu. Beynim canlanmış, çın çın ötüyordu. Erkeklik duygu beni yüceltmmişti. En usta istiridye korsanı Nelson'la Last Chance meyhanesinde kafayı çektikten sonra, gerçek bir istiridye korsanı olan ben, kendi tekneme gidiyordum. Beynimde tezgaha

yaslanmış bira içtiğim zamanki hayalim vardı. İnsanların içkiden hoşlanmayan birine içki ısmarlamak için para harcamalarının kendilerini mutlu kılmasının tabiatın bir gereği olduğunu düşünüyordum.

Bunu düşünürken birden aklıma meyhaneye birlikte giren insanların önce birisinin sonra diğerinin içki ısmarladıkları takıldı. İdler'de Scotty'nin, zıpkıncının ve benim bütün paramızı ortaya koyup viski aldığımızı hatırladım. Sonra da aklıma benim kendi ilkem geldi: Çocuklardan biri bir gün diğerine bir şeker ya da bir karamela verirse, başka bir gün bunun kendisine iade edilmesini beklerdi.

Nelson işte bunun için barın önünden ayrılmamış olmalıydı. Bir içki ısmarlamış, sonra da bir tane de kendisine ısmarlanmasını beklemişti. Oysa ben onun altı kere ısmarlamasına göz yummuş ve hiç karşılık vermemiştim. Ve bunu da büyük Nelson'a yapmıştım! Utancımдан yüzümün kızardığını hissediyordum. İskelenin kenarına oturup yüzümü avuçlarımın içine aldım. Utancımın alevi boynumu, yanaklarımı, alnımı yakıyordu. Hayatımda yüzüm çok kızarmıştır ama o günkü kadar kızardığımı hiç hatırlamıyorum.

Orada oturduğum yerde uzun uzun düşündüm ve kendi kendime bir takım değerlemeler yaptım. Yoksul doğmuştum. Yoksul bir hayat yaşamıştım. Sırası gelmiş aç yattığım olmuştu. Başka çocuklar gibi oynucağım falan olmamıştı. Hayatta ilk anılarım yoksulluğun çimdiğini taşırdı. Peşimi bırakmıyan bir hastalığı yoksulluk benim. İlk kez dükkândan alınan bir fanila giydiğim zaman sekiz yaşındaydım. Ve bu da tek bir fanila idi. Kirlendiği zaman yıkanana ka-

dar evde yapılan o kötü şeyleri giymek zorundaydım. Bu yeni giyeceğimden öylesine gururlanmıştım ki, üstüne gömlek giymek istememiştim. Anneme karşı ilk isyanımdı bu. İsteri nöbetine tutulana kadar isyan etmiştim, sonunda bir dükkândan alınan fanilamı bütün dünyanın görmesi için giymeme izin vermişlerdi.

Açlık çeken bir insan yiyeceğin değerini bilir. Tatlı suyun anlamını yalnızca denizciler ve çöllerde yaşayanlar bilirler. Ve yalnızca bir çocuk uzun süredir kendisine yasaklanmış olan şeylerin anlamını kendi çocuk hayaliyle bilebilir. Sahip olabileceğim şeylerin ancak kendimin alacağı şeyler olabileceğini çok erkenden öğrenmiştim. Bereketsiz çocukluğumu bereketsizlik geliştirmişti. Kendimin sahip olacağı ilk şeyler sigara paketinden çıkan resimler gibi şeylerdi. Kazandığım paranın harcanması benim elimde olmadığı için, 'fazla' gazetelerle bu hazineleri değiştirdim. Gazete satıcılığı nedeniyle bütün şehri dolaştığım için buna çok imkânım vardı.

Çok geçmeden bütün sigara fabrikalarının çıkardığı resim dizilerini tamamlamıştım: Büyük Yarış Atları, Parisli Güzeller, Bütün Milletlerin Kadınları, Bütün Milletlerin Bayrakları, Ünlü Aktörler, Şampiyon Boksörler dizilerimin hepsi tamamdı.

Sonra bu dizileri ikileştirdim ve bunları çocukların evde harçlık verildiği zaman genellikle aldıkları şeylerle değiştirdim. Başka çocukların, bir şey alması için kendisine harçlık verilmeyen benim gibi değer ölçüleri yoktu. Serilerim karşılığında posta pulları, ufak tefek şeyler, kuş yumurtaları, bilyalar alırdım.

Her şeyi, her şeyle değiştirir, sonunda değerli

bir şey ele geçirene kadar bu işe devam ederdim. Bir tüccar olarak ünüm yayılmıştı. Ama pinti diye adım da çıkmıştı bu arada. Alışveriş sırasında bir eskiciyi bile ağlatabilirdim. Öteki çocuklar şişe, paçavra, demir, bidon koleksiyonlarını satmak için bana başvururlar, hatta bu iş için komisyon bile verirlerdi.

İşte iskelede oturup kadehi beş sent olan ve bir anda yokolup gidiveren birayı düşünen çocuk, bu eli sıkı, tutumlu, bir makine başında saati on sente kölelik etmeye alışmış olan çocuktuk. Şimdi kendilerine hayran olduğum insanlar arasındaydım artık. Onlarla birlikte olmaktan gurur duyuyordum. Bütün o çektiğim sıkıntılar, pintiliğim, para biriktirmem bana istirdiye korsanları arasına geldikten sonra tattığım binbir zevkin bir tekini bile verebilmiş miydi? Şu halde değerli olan hangisiydi: Para mı, zevk mi? Bu adamlar bir yirmibeşliği değil, birçok yirmibeşlikleri bile harcamaktan çekinmiyorlardı. Paraya aldırış ettikleri yoktu. French Frank'ın yaptığı gibi sekiz kişiye birden kadehi on sentten içki ısmarlamak hiçti onlar için. Daha biraz önce Nelson yalnız ikimize bira ısmarlamak için altmış sent harcamıştı ya!

Hangisinde karar kılacaktım? Büyük bir kararın arifesinde olduğumun farkındaydım. İnsanla para arasında, pintilikle serüven arasında bir seçim yapacaktım. Ya bütün eski para değerlerimi bir kenara atmalı ya da bu adamlarla dostluktan vazgeçmeliydim.

Nelson'un hâlâ kapısı önünde durduğu, **Last Chance**'a yöneldim.

«Gel bir bira içelim,» dedim. Barın önüne geçip konuşmaya başladık, ama bu sefer on senti ödeyen

bendim. Hiç istemediğim ve berbat bir tadı olan bir şey için makine başında bir saatım boşa gitmişti. Fakat güç bir şey değildi bu. Bir kavram sahibi olmuştum. Artık paranın değeri yoktu. Önemli olan dostluktu.

«Bir tane daha içer misin?» diye sordum. İçtik ve parasını ben ödedim. Usta bir içkicinin akıllılığı ile Nelson barmene;

«Benimki küçük olsun, Johnny,» dedi Johnny başını sallıyarak ona içtiğimizin üçte biri kadar olan bir kadeh uzattı. Ama aldığı para yine aynı idi: Beş sent.

Bu arada artık başım iyiden iyiye dönmeye başladığı için tutuma filan aldırışım yoktu. Üstelik bir şeyler öğreniyordum. Bu içki ısmarlama işinde, ısmarlanan içkinin miktarından fazla bir şey vardı. Bir an geliyordu ki biranın hiç önemi kalmıyor, birlikte içmenin yarattığı dostluk duygusu üste çıkıyordu. Ha, bir şey daha vardı. Ben de küçük bira isteyip bu dostluğun üzerime yüklediği ağırlığı azaltabilirdim.

Söz arasında;

«Gidip biraz para aldım,» diyerek Nelson'a niçin biraz önce kendisine karşılık vermediğimi anlatacak oldum.

«Buna gerek yoktu,» dedi. «Johnny sana güvenirdi. Değil mi, Johnny?»

Johnny, gülümseyerek, «Elbette,» diye cevap verdi.

Nelson, «Benim hesabım ne kadar?» diye sordu.

Johnny barın arkasında sakladığı defteri çıkardı. Nelson'un sayfasını buldu, birkaç dolarlık bir he-

sap çıkardı. O anda o defterde benim adıma da bir sayfa açılması özlemini duydum. Bu erkekliğin en son işaretiydi artık.

Parasını ödemekte ısrar ettiğim iki içkiden sonra Nelson gitmeye karar verdi. Dostça ayrıldık. Ben **Razzle Dazzle'a** döndüm. Spider akşam yemeği için ateş yakıyordu.

«Nerede yüklendin bu kadar?» diye açık kaportadan güldü bana.

Ben, gururumu saklamaya çalışarak ;

«Nelson ile birlikteydim,» dedim.

Sonra birden aklıma bir düşünce geldi. İşte karşımda onlardan biri daha duruyordu. Artık kavramı kaptığıma göre uygulamasına geçebilirdim.

«Haydi gel,» dedim. «Johnny'ye gidip bir şeyler içelim.»

Yolda Clam'a rastladık. Clam, Nelson'un ortağıydı. Otuz yaşlarında, yakışıklı, yürekli, bıyıklı bir adamdı.

«Haydi gel bir iki kadeh içelim,» dedim ona da. O da geldi. Last Chance'a girerken Kraliçe'nin kardeşi Pat dışarı çıkıyordu.

«Acelen ne,» diye selamladım onu da. «Bir iki kadeh atmaya gidiyoruz. Gelsene.»

«Daha şimdi içtim,» dedi.

«Daha şimdi içtim,» dedi.

«Ne çıkar? Biz de şimdi içeceğiz.»

Pat da bizimle gelmeye razı oldu. İki kadeh bira ile gönlünü alıverdim onun da. O öğleden sonra amma da çok şey öğrenmiştim John Barleycorn hakkında. Yuttuğunuzda ağzınızda kalan kötü lezzetten başka özellikleri de vardı John Barleycorn'un. On sent gibi

gölünç bir para karşılığında insanın düşmanı olabilecek aksi suratlı biri hemen iyi bir dostu haline geliyordu. Hatta yüzü gülüyor, bakışları yumuşuyordu, şundan bundan konuşur dedikodu yaparken seslerimiz tatlılaşıyordu.

Diğerleri biralarını ismarladıkları zaman ben;

«Benim ki küçük olsun, Johnny» dedim. Evet, bunu tıpkı bu işe alışmış, aklıma o anda gelmiş gibi, söz arasında şöyle bir söyleyivermiştim. Şimdi o anı hatırladıkça, o gurubun içinde benim bu işin acemi-si olduğumu bilen tek kişinin Johnny Heinhold olduğuna inanıyorum.

Örümceğin, Johnny'ye;

«Nerede içti bu kadar?» diye hafif bir sesle sor-duğu kulağıma çalındı.

«Bütün gün burada Nelson ile çekti kafayı» diye cevap verdi John.

Duyduğumu belli etmedim ama müthiş gurur duymuştum bundan. Johnny bile benim erkekliğimi ispat ediyordu. Bütün gün burada Nelson ile çekti kafayı! Tılsımlı sözlerdi bunlar.

Razzle Dazzle'ı satın aldığım gün French Frank'-ın Johnny'ye içki ikram ettiğini hatırladım. Kadeh-ler dolmuş içmeye hazırlanmıştık.

«Sen de bir şeyler iç, Johnny,» dedim. Bunu hep söylemek istermiş ama Clam ve Pat'la konuştuğum ilginç konudan fırsat bulup da söylememiş gibi bir havayla söylemiştim.

Johnny, bana bir bakış fırlatarak ve öğrenimim-de bu kadar büyük adımlarla ilerlediğim için beni takdir ederek, kendi özel şişesinden bir kadeh viski dol-durdu. Bu yaptığı bir an için beni tutumluluk ya-

nımdan vurmuştu. Bizler beş sentlik içki içerken o on sentlikten içmişti. Fakat yalnız bir an hissettim bu acıyı. Yeni elde ettiğim kavramımı hatırlayarak bunu şerefsiz bir şey diyerek kafamdan silip attım ve kendimi ele vermedim.

İçtikten sonra;

«Bunu deftere yazsan iyi olur,» dedim.

Benim adıma temiz bir sayfa açılıp da otuz sentin borcuma kaydedildiğini görünce içimi bir mutluluktur kapladı. Altın parıltılı bir gelecekte o sayfanın çok kereler yazılıp çizileceğini, yeniden yazılıp yeniden çizileceğini görür gibi oluyordum.

Bir içki daha ısmarlayınca Johnny o on sentlik içki işini düzeltti. Bu sefer içkilerin kendinden olduğunu söyleyince bir hesap yapıp işi eşitleştirdiğine karar verdim.

Dışarı çıkınca, Örümcek;

«Haydi St. Louis meyhanesine uzanalım,» dedi.

Bütün gün kömür küreklemiş olan Pat eve dönmüş, Clam da akşam yemeğini hazırlamak üzere **Reindeer**'e gitmişti.

Örümcek'le St. Louis'ye gittik. Bu benim büyük bir bara ilk girişimdi. Koskoca salonda elli kişi vardı belki de. Soup Kennedy ile Billy Kelley'e rastladık orada. Az sonra Annie'nin beli tabanca Smith'i de geldi. Barın sahipleri Vigy kardeşlerle ve çaldığı armonikayla bütün Oakland rıhtımını kendisine hayran eden Joe Goose ile tanıştım.

İçkiler ısmarladıkça - arada başkaları da bana ısmarlıyorlardı - Mammy Jennie'nin, **Razzle Dazzle**'ın o haftalık kazancından borcuna karşılık pek bir şeyler alamıyacağı geçti aklımdan.

«Ne çıkar,» diye düşündüm, daha doğrusu John Barleycorn düşündü benim için.

«Erkeksin artık ve erkek insanlarla bir arada oturuyorsun. Mammy Jennie'nin nasıl olsa o paraya o kadar acele ihtiyacı yok. Açlıktan ölmüyor ya. Bankada daha çok parası var. Beklesin biraz, yavaş yavaş ödersin.»

Böylece John Barleycorn'un bir huyunu daha öğrenmiş oluyordum. İnsanın ayıkken yapmayacağı yanlış davranışlar, ayık olmadığı zaman kolaylıkla yapılabilirdi. Gerçekte ise tek yoldu bu. Çünkü John Barleycorn'un engeli, insanın o andaki istekleriyle uzun zamandan beri kazanmakta olduğu ahlâklılığı arasında bir duvar gibi yükseliyordu.

Mammy Jennie'ye olan borcumu bir kenara ittim ve değersiz olan parayı harcamaya devam ettim. Başım da müthiş dönmeye başlamıştı. O gece beni tekneye götürüp yatağıma yatıranın kim olduğunu bilmiyorum. Herhalde Örümcek'ti.

BÖYLECE erkekliğimin mahmuzlarını kazanmıştım. Rıhtımda ve istiridye korsanları arasında yerim bir anda yükseldi. Hem iyi bir arkadaş hem de korkak olmayan bir insan gözüyle bakmaya başladılar bana. Ve nasıl olduysa, o gün Oakland'da iskelenin ucunda oturup düşündüğüm andan sonra bir daha parayı hiç önemsemedim. Beni tanıyan insanlar için paraya karşı ilgisizliğim bir üzüntü ve endişe kaynağı olduğu halde hiç kimse bir daha beni pintilikle suçlayamadı.

O geçmişimle ilişkiyi öylesine koparmıştım ki, anneme haber gönderip bütün komşu çocuklarını çağırıp koleksiyonlarımı dağıtmasını bildirdim. Hangi çocuğun neyi aldığını hiç merak edip sormamışım. Artık ben büyük bir insan olmuş, beni çocukluğuma bağlayan her şeyi silip atmıştım.

Ünüm gittikçe yayılıyordu. French Frank'ın teknesiyle beni ikiye biçmeye kalkıştığı zaman, elimde

bir çifte, **Razzle Dazzle**'ın dümeni ayaklarımın arasında güvertede dimdik durup onu uzaklaşmaya zorladığım haberi rıhtımda duyulur duyulmaz gençliğime rağmen bende iş olduğuna karar verdiler. Bende var olanı göstermeye devam ediyordum. **Razzle Dazzle**'i diğer iki kişilik teknelerden çok daha fazla istiridye yüklü olarak getirdiğim zamanlar oluyordu. Aşağı Körfezi taradığımız bir keresinde benim tekne gün ışığında dönen ilk tekne olmuştu. Bir Perşembe gecesi pazar zamanına yetişmek için yapılan yarışta birinciliği ben almış ve Cuma sabahı ticaretinin kaymağını ele geçirmiştım. Bir keresinde Scotyy büyük yelkeni yakınca tekneyi küçük yelkenle ta Üst Körfez'den limana sokmuştum. (Evet, bu **İdler** serüvenindeki Scotty idi. **Razzle Dazzle**'da Örümeğin yerini İrlandalı almış, İrlandalı'dan sonra da Scotty gelmişti.)

Fakat deniz üstünde başardığım işler bütün yaptıklarımın ancak bir kısmını meydana getiriyordu. Bana İstiridye Yatakları Kralı ünvanını kazandıran şey, kıyıda parama kıymam ve herkese içki ısmarmam olmuştu. Bir zamanlar beni şaşkına çeviren Oakland rıhtımının bu sefer benim yaptığım şeyler karşısında şaşkınlığa düşeceğini hiç aklıma getiremezdim doğrusu.

Fakat hayatımız hep içkiyle başbaşa gidiyordu. Meyhaneler yoksul insanların klüpleridir, toplanma yerleridir. Birbirimize meyhanede randevu verirdik. İyi talihimizi meyhanede kutlar, kederlerimize meyhanede ağlardık. Birbirimizle meyhanede tanıştık.

Nelson'un babası 'Yaşlı Scratch'la tanıştığım

öğleden sonrasını unutabilir miyim hiç? **Last Chance**'daydık. Johnny Heinhold tanıştırmıştı bizi. Yaşlı Scratch'ın Nelson'un babası olması zaten kendisini önemli kılmak için yeterliydi. Fakat bundan da ötesi vardı. **Annie Mine** adlı büyük teknenin sahibi ve kaptanıydı, belki bir gün yanına gemici olarak girebilirdim. Mavi gözlü, sarı saçlı, geniş kemikli bir Vikingdi bu adam. Yaşına rağmen iri yarı, adaleli bir vücudu vardı. O eski vahşi günlerde bütün milletlerin bayrakları altında bütün denizleri dolaşmıştı.

Kendisi hakkında çok garip hikâyeler dinlemiştim, uzaktan uzağa hayrandım ona. Ancak meyhanede karşılaşmamız mümkündü. Buna rağmen eğer içki olmasaydı, bu karşılaşmamız bir el sıkışması ile bir iki sözden ileri gitmeyebilirdi. Az konuşan bir insandı aslında.

İçki içme töresinin gerektirdiği bir süre geçtikten sonra;

«Bir şey içmez misiniz?» diye sordum.

Parasını benim ödediğim biralarımızı içerken onun beni dinlemesi ve benimle konuşması gerekiyordu elbette. Gerçek bir evsahibi gibi davranan Johnny araya ortaya attığı yerinde bir iki sözle bizim ortak bir konu bulmamızı sağladı. Benim biramı içtiği için içki ısmarlama sırası şimdi Kaptan Nelson'a gelmişti. Bunun üzerine biraz daha konuştuk ve Johnny diğer müşterilerine hizmet için yanımızdan ayrıldı.

Kaptan Nelson'la karşılıklı içtiğimiz süre birbirimizi daha iyi tanımak fırsatını bulduk. O, benim iyi bir dinleyici olduğumu anlamıştı. Okuduğum kitaplardan onun yaşamış olduğu eski denizcilik günleri

konusunda çok şeyler biliyordum. Böylece gençlik günlerine dönerek bana bir sürü hikâyeye anlattı. Bu arada birbirimize bira ikram etmeyi de unutmuyorduk. Koskoca bir öğleden sonra böyle geçti. Bunu sağlayan yalnız ve yalnız John Barlecorn'du.

Johnny Heinhold uzaktan bana bir işaret çakarak çok kaçırdığımı ve küçük bira içmemin daha doğru olacağını bildirdi. Fakat Kaptan Nelson büyük kadehle içtiği sürece benim gururum küçük kadehten içmeme engel oluyordu. Kaptan kendisine küçük ısmarladıktan sonradır ki ben de küçüğe başladım. Uzun süren bir vedaya sıra geldiği zaman iyice sarhoştum.

Sonraları Örümcek'ten, Pat'tan, Clam'dan ve Johnny Heinhold'dan gelen haberlere göre Yaşlı Scratch benim için çok iyi şeyler söylemiş. Hiç kimseyi sevmeyen, vahşi ve ters huylu bir insan olduğu bilindiği için bu söyledikleri çok değerliydi. (Adı da zaten kavga ettiği zaman rakibinin yüzünü tırmalamasından dolayı verilmiştir -scratch tırmalama anlamına gelir.) Ben böyle bir insanın dostluğunu kazanmış olmamı John Barleycorn'a borçluydum. Bu olayı anlatmamın nedeni John Barleycorn'un kendisini izleyenlere yaptığı hizmetleri ve onları nasıl kandırdığını göstermek içindir.

YİNE de içimde alkole karşı bir istek, kimyasal bir arzu uyanmamıştı. Yıllarca süren içmem sonunda içki bende bu arzuyu uyandırmamıştı. İçmek benim yaşadığım hayatın, birlikte yaşadığım insanların yoluydu. Körfezde gezintiye çıktığım zamanlar yanıma içki almazdım. Körfezdeyken aklıma içkinin arzulanabilirliği hiç gelmezdi. **Razzle Dazzle**'ı iskeleye bağlayıp da, insanların toplandığı, içkinin su gibi aktığı yere gelene kadar, başkalarına içki ısmarlamanın, başkalarının ısmarladığı içkiyi kabul etmenin toplumsal bir görev ve erkekliğin bir töresi olduğunu hatırlamadım bile.

Bazan iskelede bağlıyken Kraliçe, kızkardeşi, kardeşi Pat ve Bayan Hadley beni ziyarete gelirlerdi. Tekne benim teknemdi, ben evsahibiydim, konukseverliğimi ancak onların anlayabileceği biçimde gösterebilirdim. Örümceği, İrlandalı'yı Scotty'i ya da o sırada tayfam kimse, onu acele koşturur, bira ile şa-

rap aldırırdım. Yine iskelede istiridyelerimi boşaltırken iri yarı polisler ya da siviller gelirlerdi tekneye. Hepimiz polisin gölgesinde yaşadığımız için onlara istiridyeler açar, üzerlerine kırmızı biberli salça döker, bunu şarapla ikram ederdik.

Ne kadar içiyor olsam da John Barleycorn'u sevmiyordum. Onu, kurduğu ilişkiler bakımından değerli buluyordum, tadı bakımından değil. Erkekler arasında bir erkek olmaya çalıştığım bütün bu süre içinde, şeker için gizli ve utandırıcı bir özlem duymaktaydım. Fakat bir kimsenin bunu öğrenmesi yerine ölmeyi tercih ederdim doğrusu. Tayfamın kıyıda kalacağını bildiğim geceler tek başıma âlemlere çıkardım. Kitaplığa gider kitaplarımı değiştirir, yirmi beşlik şeker alır, **Razzle Dazzle**'a döner. kamaramın kapısını kilitlerdim. Sonra yatağıma uzanır uzun saatlar boyunca mutluluk içinde kitabımı okur, şekerimi emerdim. Paramın gerçek değerini aldığımı hissettiğim tek zaman bu idi Meyhanede harcanan dolarlar bana o yirmi sentin şekerçi dükkânında harcanmasının verdiği doyunluğu veremezdi.

İçmem gittikçe artıkça sarhoşluk anlarının hep hatırlandığını farkettim. Böyle anlarda hep bir şeyler olurdu. Joe Goose gibi insanlar, yaşadıklarını sarhoşluktan sarhoşluğa geçen süre ile ölçerlerdi. Rıhtım işçileri Cumartesi günkü sarhoşluklarını beklerlerdi. Biz istiridyeciler işe bütün bütüne girişmeden önce bütün yükümüzü satmayı beklerdik ama bazan arasıra içilen bir içki ya da beklenilmedik bir arkadaşla rastlanan sarhoşluğu çabuklaştırırdı.

Bir bakıma en iyisi beklenilmedik sarhoşluklardı. Böyle zamanlarda daha garip daha heyecanlı şey-

ler olurdu. Bir keresinde bir Pazar günü Nelson, French Frank ve Kaptan Spink birleşerek, Whisky Bob ile Rum Nicky'nin çaldığı bir tekneyi onlardan çaldılar. İstiridye teknelerinde bu arada çok değişiklikler olmuştu. Nelson, Annie'de Bill Kelley ile dövüşmesinin anısı olarak sol elinde bir kurşun deliği taşıyordu. Kolu askıda olan Nelson, Clam'la kavga edip ortalıktan ayrıldığı gün Reindeer'i tek başına, iki kurt denizcinin ödlerini patlatacak kadar bir çılgınlıkla kıyıya getirmişti. Bu denizciler öyle bir çılgınlık, öyle bir umursamazlık hikâyesi anlatmışlardı ki, bir daha kimse Nelson'la denize açılmamıştı. Böylece Reindeer tayfasız olarak iskelede bağlı duruyordu. Yanında yanık yelkeniyle Razzle Dazzle içinde de Scotty ile ben vardık. Whisky Bob da French Frank'tan ayrılmış ve Rum Nicky ile gitmişti.

Bu gidişlerinin sonunda bir İtalyan balıkçısından çaldıkları yepyeni bir Colombia nehri som balığı teknesiyle dönmüşlerdi. İtalyan balıkçı bizi istiridye korsanlarını teker teker dolaştırmıştı. Biz bu işin suçlularının Whisky Bob ile Rum Nicky olduğunu anlamıştık Ama tekne neredeydi? Yüzlerce Rum ve İtalyan balıkçısı nehri ve körfezi taradıkları halde bir ize rastlayamamışlardı. Teknenin sahibi son çare olarak teknesini bulana elli dolar ödül vereceğini ilân edince bizim de merakımız arttı ve esrar derinleştikçe derinleşti.

Bir Pazar sabahı ihtiyar Kaptan Spink bana geldi. Konuşacaklarımızın sır olduğunu söyledi. Eski Alameda iskelesi civarında balık tutuyormuş. Deniz çekilince suyun altında bir demire bağlı bir halat görmüş. Halat aşağıya derinlere uzanıyormuş.

Çekmeye çalışmışsa da becerememiş. Biraz ötede yine dibe doğru inen ve ucunda ağır bir şey olan bir halat daha varmış. Hiç şüphesiz som balığı teknesiydi bu. Eğer gerçek sahibine verilecek olursa bize elli dolar düşecekti. Fakat hırsızlar arasındaki şeref hakkında garip düşüncelerim olduğu için ben bu işe karışmamaya karar verdim.

Fakat French Frank, Whisky Bob'la kavga etmişti. Nelson da Bob'un düşmanıydı zaten. Kaptan Spink'in teklifini reddettikten bir saat sonra onu **Reindeer**'de Nelson'la körfeze doğru açılırken gördüm. Arkalarından da kendi teknesinde, French Frank gidiyordu.

Çok geçmeden yanyana döndü iki tekne. Kumsala doğru gelirlerken aralarında yarı yarıya su dolu olan kayıp balıkçı teknesi vardı. Deniz yarı yarıya çekilmişti. Som balığı teknesi ile ta kumsala kadar çıktılar.

French Frank'ın tayfalarından biri olan Hans, hemen küçük kayığa atlayıp hızla kuzey kıyısına doğru küreklere asıldı. Kayığın kıçındaki büyük damacana bu seferin nedenini belirtiyordu. Bu kadar kolaylıkla kazandıkları elli doları kutlamak için daha fazla sabredememişlerdi. İşte John Barleycorn'un köleleri böyledirler. Talihleri iyi giderse içerler. Talihleri yoksa, iyi talih umudu ile içerler. Yok eğer talihleri kötüyse bu sefer de bunu unutmak için içerler. Bir dostlarına rastlarsa, içerler. Bir dostları ile kavga edip ondan uzaklaşmışlarsa yine içerler. Aşkları başarı ile taçlanırsa öylesine mutludurlar ki, bunu kutlamak için içerler. Eğer sevgilileri kendilerinden yüz çevirmişse, bunun için içerler. Eğer ya-

pacak hiç bir şeyleri yoksa yine içerler, çünkü bilirler ki yeterli miktarda içtikten sonra kurtlar beyinlerinde dolaşmaya başlayacak ve elleri yapacak bir sürü iş bulacaktır. Ayık oldukları zaman içmek isteyecekler, içtikçe de daha çoğunu içeceklerdir.

Dost olduğumuz için Scotty ile beni de çağırıyorlar içkiye, Daha ele geçmemiş o elli dolarda biz de birer delik açtık. O öğleden sonrası, sıradan bir Pazar öğleden sonrası şahane bir gün oluverdi birdenbire, Hep birlikte konuştuk, şarkılar söyledik, övündük durduk. French Frank ile Nelson sık sık tayfalarını içkiyi tazelemeye gönderiyorlardı. Rıhtımın ortasındaydık, kopardığımız gürültü arkadaşlarımızı çekmişti yanımıza. Kayıklar peşpeşe karşı sahilten yanımıza geliyorlardı. Hans'ın işi belliydi artık, durup dinlenmeden karşı kıyıya kürek çekip yeni içki getirecekti.

Bu sırada Whisky Bob ile Rum Nicky geldiler. Ayıktılar. Korsan dostlarının kendi mallarını bulup ortaya çıkarmalarından dolayı ateş püskürüyordular. French Frank, John Barleycorn'un da yardımıyla dürüstlük ve erdemlik konusunda bir konferans çekti ve sonra elli yaşına rağmen Whisky Bob'u kumsala çağırıp bir temiz dövdü. Rum Nicky kısa saplı bir kürekle Bob'un yardımına koşunca Hans da onun işini tamamladı. Bob ile Nicky'nin kanlar içindeki vücutları kayıklarına yüklenip karşı kıyıya yollanınca elbetteki bu olayı kutlamak gerekiyordu.

Artık çok kalabalık olmuştuk. İçimizde çeşitli milletlerden, çeşitli tabiatlarda insan vardı. John Barleycorn bunların hepsini uyandırdığı için bütün sınırlamalar bir kenara atıldı, eski kavgalar tazelen-

di, eski nefretler alevlendi. Havada bir dövüş kokusu vardı. Birisi bir diğeri hakkında bir şey hatırladı mı hemen yumruk yumruğa geliyorlar, yeni bir dövüş başlıyordu. Her kavga yeni bir kadeh içkiyle yatıştır, dövüşenler bizlerin yardımıyla birbirlerini kucaklarlar ve ölümsüz dostluk vaadlerinde bulunurlardı.

Bütün bu işler sırasında Soup Kennedy, Clam'la birlikteyken Reindeer'de bıraktığı eski bir gömleğini almaya gelecek zamanı buldu. Nelson'la Clam'ın kavgasında o Clam'ın tarafını tutmuştu. Ayrıca St. Louis meyhanesinde kafayı çekmiş olduğu için aslında onu eski gömleği peşine düşüren John Barleycorn'dan başkası değildi. Birkaç söz kavgasının başlaması için yetti de arttı bile. Nelson'la Kennedy Reindeer'in kış güvertesinde birbirlerine girdiler. French Frank iki kollu bir adamın tek kollu birine saldırmasına öfkelenerek eline geçirdiği bir demir parçasını Kennedy'nin kafasına savurdu. Neyse ki Kennedy kıl payı ile demiri beyninin ortasına yemekten kurtuldu. (Eğer Reindeer hâlâ yüzüyorsa o demirin sert tahta korkulukta bıraktığı iz mutlaka oradadır.)

Nelson kurşunun delip geçtiği elini askıdan çıkardı, bizi iteledi ve çıldırmış gibi, tek kolla bile olsa Soup Kennedy'nin hakkından geleceğini söyledi. Bir ara Nelson dayak yerken French Frank'la John Barleycorn da kavgaya karıştılar. Scotty bunu önlemek için French Frank'ı tutmak üzere elini uzattı. French Frank olduğu yerde bir dönerek Scotty'nin üstüne atladı ve onu yumruklamaya başladı. Bu ikisini ayıralım derken beşimiz onumuz kendi aramızda dövüş-

meye başlamıştık bile. Nelson ile Soup Kennedy dövüşe devam ederken, bu diğer dövüşler sona ermişti. Arasına onlara dönüyor ve bitkin bir halde kumlara serilip yattığımız yerden nasıl vurmaları gerektiğini söylüyorduk.

«Gözüne kum at,» diyorduk. Onlar da birbirlerinin gözüne kum atıyorlar, kendilerine geliyorlar ve tekrar bitkin düşünceye kadar dövüşe devam ediyorlardı.

Sefil, gülünç ve vahşi olan bütün bu şeylerin daha onaltı yaşına basmamış, kafası korsanlar, denizci serüvenleri, şehirlerin yakılıp yıkılmaları, silâhlı adamların çatışmaları hayalleriyle dolu ve içtiği içkiden çılgın düşmüş olan bir çocuğun üzerindeki etkisini bir düşünün Çiğ ve çıplak, özgür ve çılgın hayattı bu; zaman ve mekân içinde doğumumun bana sağladığı tek hayat! Bundan ötesi de bir umut taşıyordu. Henüz başlangıçtı bu. Kumsaldan çıkılıp Golden Gate'den geçildi mi dünya çapında serüvenlere açılabilirdi. Orada büyük amaçlar ve romantik sonlar için çarpışılacak savaşlar vardı, eski bir gömlek için değil.

French Frank gibi yaşlı bir adamın kendisine saldırmasına göz yumduğu için Scotty'ye söylendiğimden biz de dövüşe başladık. Bu da kumsaldaki eğlenceye neşe kattı. Scotty, o gece tayfalıktan istifa etti ve benim iki battaniyemi yürüterek çekti gitti. Geceleyin istiridye korsanları kendilerinden geçmiş teknelerinde yatarken, **Reindeer** denizde demiri çevresinde dönüyordu. Taş ve su dolu balıkçı teknesi de yanbaşındaydı.

Sabahleyin **Reindeer**'den gelen bağırışmalarla

uyandım. Güverteye çıkınca bütün rıhtımı günlerce güldüren bir manzarayla karşılaştım. Güzelim balıkçı teknesi kumların üstünde French Frank'ın teknesi ile **Reindeer**'in altında yamyassı ezilmiş yatıyordu. Ne yazık ki, **Reindeer**'in iki tahtası da balıkçı teknesinin burnu ile delinmişti. Yükselen sular delikten içeri dolmuş ve Nelson'u ıslatarak uyandırmıştı. Ben Nelson'a yardım ettim, **Reindeer**'in suyunu boşalttık ve yarasını tamir ettik.

Nelson kahvaltıyı hazırlarken durumu gözden geçirdik. Nelson beş parasızdı, ben de öyleydim. Altımızdaki o enkaz için kimse bize elli dolar ödül vermezdi. Nelson'un eli yaralıydı ve tayfası yoktu. Benim büyük yelkenim yanmış, tayfam da kaçmıştı. Nelson;

«İkimize ne dersin?» diye sordu.

«Tamam,» dedim. Böylece hepsinin en çılgını Nelson'la ortak olmuştum. Johnny Heinhold'dan erzak için borç aldık, su fiçılarımızı doldurduk ve hemen o gün istiridye yataklarına doğru açıldık.

NELSON'la geçirdiğim o çılgınlık günlerinden hiç de pişmanlık duymuş değilim. Yanındakilerin korkudan ödünü patlatsa da iyi bir denizciydi Nelson. Kıl payı ile ölümden kurtulacak şekilde dümen kullanmak baş eğlencesiydi. Başkalarının yapamadıkları şeyleri yapmaktan gurur duyardı. Yelken indirmemek başlıca hastalığıydı; onun yanında bulunduğum sürece **Reindeer** rüzgâr, fırtına dinlememiş yelkenini hiç indirmemişti. Nelson'la Oakland rıhtımını terkedip serüven peşine düşmüştük.

Hayatımın en şahane dönemini bana sağlayan John Barleycorn'dur. John Barleycorn'dan yakındığım tek nokta da budur zaten. Ben macera hayatının o çılgınlığı için büyük bir özlem çekerken, bunu ancak John Barleycorn'un aracılığıyla elde edebileceğimi görmüştüm. Hayatı yaşamak isteyenlerin yoluydu bu. Bu hayatı yaşamak istiyorsam, onlar gibi yaşamalıydım. Nelson'la o ortaklığı ve dostluğu içki

sayesinde kazanmıştım. Sadece onun ısmarladığı birayı içseydim ya da hiç içmeseydim, beni ortak diye seçmek aklının köşesine bile gelmezdi. İş hayatında olduğu gibi toplum hayatında da kendine ortaklık edebilecek birini arıyordu o.

Kendimi olanca gücümle attım bu hayatın kollarına. John Barleycorn'un sırrının, çılgıncasına sarhoş olmak ve sadece demirden bir beden katlanabileceği kendinden geçene kadar içmek olduğu yanlış kanısına vardım. İçtiğimin tadından hoşlanmıyordum, onun için yalnızca sarhoş olmak amacıyla, umutsuzcasına, kendinden geçercesine sarhoş olmak üzere içiyordum. Tek kuruşa bin düğüm atan, eskiciler gibi pazarlık eden, acınacak haline çöpçüleri ağlatan, French Frank'ın bir elde sekiz kişiye seksen sentlik viski ısmarladığı zaman dehşetten kendinden geçmiş olan ben, şimdi onların hepsinden çok küçümsüyordum parayı.

Bir akşam Nelson'la kıyıya çıkışımızı hatırlarım. Cebimde yüz seksen dolar vardı. Önce kendime biraz giyecek almak, sonra da içmek niyetindeydim. Elbiseye çok ihtiyacım vardı. Bütün giyeceğim zaten üstümde olanlardı: İçine giren suyu çabucak boşaltan altı delik bir çift denizci çizmesi, elli sentlik bir pantolon, kırk sentlik bir pamuklu gömlek. Şapkam olmadığı için meşin denizci başlığını giyerdim başıma. Dikkat edilirse saydıklarım arasında çorap ve iç çamaşırı yoktur. Bunun nedeni çok basitti, yoktu da ondan.

Giyecek satılan dükkânlara varmak için beş on meyhanenin önünden geçmek gerekiyordu. Onun için önce içimi içtim. O dükkânlara da hiç varamadım.

Sabahleyin beş parasız, zehirlenmiş fakat mutlu olarak tekneye dönünce hemen yelken açtık. Üstümde yine kıyıya çıktığım zamanda giyecekler vardı ve yüz seksen dolarım yokolmuştu. Hiç denememiş olanlar bir delikanlının oniki saat içinde yüz sensen doların hepsini içkiye yatırabileceğine inanmazlar ama ben bunun pekâlâ olacağını biliyorum.

Üzülmemiştım. Aksine gururluydum. Onların en iyileri kadar para harcayabileceğimi göstermişim onlara. Güçlü erkekler arasında güçlü olduğumu ispatlamışım. 'Prens' ünvanıma layık olduğumu bir kez daha göstermişim. Davranışım çocukluğumdaki yoksulluğa ve yine çocukluğumun aşırı çalışmasına bir tepki olarak düşünülebilir. Belki de şöyle gelişmekteydi düşüncem: Saatı on sentten bir makine başında oniki saat çalışmak yerine ayyaşlar arasında prens olarak hüküm sürmek yeğdir. Makine başında çalışmada göz kamaştırıcı anlar yoktur. Fakat yüz seksen doları oniki saatte yemek de göz kamaştırıcı değilse, acaba göz kamaştırıcı nedir yeryüzünde?

Bu dönemde John Barleycorn ile olan alışverişimin ayrıntılarını geçip size onun çalışma biçimine ışık tutacak olayları anlatacağım. Böylesine aşırı içmeye beni dayandıran üç şey vardı: Birincisi, ortanın çok üstünde olan üstün bir bünye; ikincisi, denizde açık havada geçen hayat; üçüncüsü de, aralıklı olarak içişim. Denize açıldığımız zamanlar yanımıza içki almazdık.

Artık bütün dünya açıliyordu önümde. Yüzlerce millik çevreyi, kıyı şehirlerini, kasabalarını, köylerini tanıyordum. İçimde bir şey bu ufku daha da genişletmemi fısıldıyordu. Bu gördüğüm yerlerin gerisin-

de daha pek çok yer vardı. Oysa Nelson'a bu kadar-
cık dünya bile fazla geliyordu. O, sevgili Oakland rıh-
tımını özlüyordu. Sonunda oraya dönmeye karar ve-
rince dost olarak ayrıldık. Şimdi karargâhımı Carqu-
inez Boğazındaki Benicia şehrinde kurmuştum. Rıh-
tımdaki direklere bağlanmış küme küme balıkçı tek-
neleri arasında bir serseri ve ayyaş kalabalığı yaşı-
yordu. ben de onların arasına katıldım. Som balığı
avcılığı ve balık avlanma kontrol yardımcısı olarak
nehirlerde yaptığım baskılar dışında daha çok kıyıda
kalıyor, daha çok içiyor ve içki hakkında daha çok
şey öğreniyordum. Artık içkiye gelince herkesle boy
ölçüşebiliyordum. Ve çoğunlukla da erkekliğimin gü-
cünü göstermek için payıma düşenden çoğunu içi-
yordum.

Bir sabah bilinçsiz bedenim, bir gece önce uyu-
mak üzere girdiği kurumaya bırakılmış ağlar arasın-
da bulunduğu ve bütün rıhtım boyu bu olay üzerine
içki içip konuşup güldüğü zaman ne kadar da gurur
duymuştum.

Bir keresinde üç hafta süre ile içime tek bir aylık
soluk çekmediğim zaman en üst noktaya eriştiğime
nasıl da emindim. Artık bu yönde daha ileri gitme
imkânı yoktu. Başka yana yönelmeliydim. Sarhoş
da olsam ayık da olsam ensemde bir fısıltı hiç dur-
madan bana bu içmenin, bu körfez serüvenciliğinin
hayatın bütünü olmadığını söyleyip dururdu. Bu fısıl-
tı benim iyi talihimdi. Ben her zaman ve dünyanın
her yerinde bunu işitecek biçimde yaratılmıştım. Be-
nim bir açkgözlülüğüm değildi bu. Meraktı, bilmek
arzusuydu, nasılsa gözüme ilişen ya da hayal etti-
ğim fevkalâde şeyleri aramaya yönelen bir huzur-

suzluktu. Eğer her şey bu kadarsa, bu hayatın anlamı nedir diye sorardım. Hayır, bundan ötede ve uzaklarda daha başka bir şeyler daha vardı. (Bu fısıltı, hayatın arka planında olan şeylere bu vaad, sonradan bir ayyaş olarak gelişmeme ilişkin olarak ele alınmalıdır. Bu, John Barleycorn'la sonraki boğuşmalarım da büyük rol oynamıştır.)

Fakat bana yola düşme kararı verdirten, John Barleycorn'un bana oynadığı bir oyun oldu. Korkunç ve inanılmaz bir oyun, o ana kadar hayal bile edilmeyen sarhoşluk uçurumlarını gösteren bir oyun! Büyük bir kafayı çekme gecesinden sonra bir sabah bir kayığa yerleşmiş uyumaya hazırlanıyordum. Suya düştüğüm zaman suların yükselme saatiydi ve akıntı Carquinez Boğazından dışarı hızla akıyordu. İskelede de kayıkta da benden başka kimse yoktu. Akıntıya kapılıp sürüklenmeye başlayınca korkmadım. Bu talihsizliği hoş bir olay olarak karşıladım. İyi bir yüzücüydüm. Su, ateş gibi yanan vücuduma serin çarşafklar içinde yatıyormuşum duygusunu veriyordu.

İşte tam bu sırada John Barleycorn o manyakça oyunu oynadı bana. Suların çekilmesiyle akıntıya kapılıp gitme fikri düştü aklıma. Hastalıklı bir beynim yoktu. İntihar düşüncesi o güne kadar kafamda yer etmiş değildi. Şimdiyse birdenbire düşünmeye başlamıştım bunu. Kısa fakat heyecanlı hayatımı sona erdirmek için ne mükemmel bir yoldu bu. Ne bir kızın, ne bir kadının, ne de çocukların sevgisini tatmış olan ben; sanatın geniş alanlarında oynamamış, felsefenin yıldız gibi serin tepelerine tırmanmamış, bu şahane dünyanın toplu iğne başından bü-

yük bir parçasını görmemiş olan ben, artık bu kadarının yeter olduğuna, her şeyi gördüğüme, değerli olan her şeyi öğrendiğime ve artık bunlara bir son vermenin gerekliliğine karar veriyordum. İşte John Barleycorn'un oyunu buydu. Sarhoş bir hayal aleminde beni yakalamış, ölüme doğru çekiyordu.

İnandırıyordu da beni. Ben gerçekten feleğin çemberinden geçmiş ve hayatın pek öyle ahım şahım bir şey olmadığını anlamıştım. Aylardanberi yaşadığım domuzca sarhoşluk (ki bunun yanısıra kendini küçültme ve eski günah duygusu da vardı) yaşadıklarımın en iyisi ve en sonuncusuydu. Bunun değerini açıkça görüyordu. Kendilerine içki ismarladığım bir sürü işsiz güçsüz serseri vardı geride Hayattan geriye kalanın hepsi buydu. Ben de onlar gibi mi olmak istiyordum? Hayır, bin kere hayır. Akıntıya kapılıp giden gençliğimin ardından tatlı keder gözyaşları döküyordum. (Ağlayan sarhoşu, melankolik sarhoşu görmemiş olan var mıdır? Bütün meyhanelerde bulunur bunlar. Dertlerini dinleyecek birini bulamazlarsa, bu iş için para alan meyhaneciye dökerler içlerini.)

Su şahaneydi. Tam bir erkek ölümü olacaktı bu. John Barleycorn içkiden çılgına dönmüş beynimin içinde çaldığı havayı değiştirdi. Gözyaşlarını, yakınmayı bırak bir yana! Bir kahramanın ölümüydü bu, kahramanın kendi iradesi ve eli ile. Böylece bir ölüm türküsü söylemeye başladım. Birden akıntı ile ters akıntının karşılaştığı yerdeki çağltı beni içinde bulunduğum duruma dönmeye zorladı.

Benicia şehrinin açıklarında Boğaz genişler. Ben, Solano iskelesinin altından geçen akıntıya ka-

pılmışım. Akıntının Dead Man's Adasından dönüp hızla rıhtımın altından geçerken ne kuvvetli bir emiş gücü olduğunu biliyordum. O direkler arasından geçmek istemedim. Güzel bir şey olmazdı bu, üstelik akıntıyla boğaz dışına çıkmak için bir saat kaybedecektim.

Suyun içinde soyundum ve kuvvetli kulaçlar atarak akıntıyı enlemesine geçtim. Rıhtım ışıklarını görüp de akıntıdan kurtulduğumu anlayana kadar böyle yüzdüm. Sonra sırtüstü yatıp dinlendim. Yüzmek beni çok yormuştu, soluğum gelene kadar bir hayli bekledim.

Anafordan kurtulduğum için sevinmişim. Ölüm türküsüne başladım yine. John Barleycorn;

«Şarkı söyleme,» diye fısıldadı. «Solano bütün gece açıktır. İskelede demiryolcular var. Sesini duyarlarsa motora atlayıp kurtarmaya gelirler seni. Sen ise kurtarılmak istemiyorsun.»

İstemiyordum elbette. Ne demekti bu? Kahramanca ölümünü elimden çaldıracak mıydım? Asla! Sırtüstü yatıp yıldızlara baktım. Sonra yeşil, kırmızı, beyaz yanan bütün iskele ışıklarına bakarak birer birer hepsine veda ettim.

Boğazın ortasına gelince yine şarkıya başladım. Bazan birkaç kulaç attığım oluyordu ama genellikle suyun üstünde yatıyor ve uzun sarhoş rüyaları görüyordum. Gün doğmadan az önce suyun serinliği ve saatların geçmiş olması, bana Boğazın neresinde olduğumu merak ettirdi. Aynı zamanda akıntı tersine dönüp de beni San Pablo körfezine çıkmadan önce geri götürecek mi diye de meraklıydım.

Yorgun ve üşümüş olduğumu farkettim, üstelik

ayılmışım da ve hiç de boğulmak istemiyordum. Contra Costa kıyısında Selby Smelter'i ve Mare Island fenerini seçebiliyordum. Solano kıyısına doğru yüzmeye başladım. Ama artık kuvvetten düşmüştüm, üşüyordum, yüzemiyordum. Onun için yine sırtüstü yatıp kendimi akıntıya bıraktım, arasıra bir iki kulaçla yönümü ayarlıyordum. Korkuyu tanımışım artık. Şimdi iyiden iyiye ayıktım, ölmek istemiyordum. Bir sürü neden buluyordum yaşamak için. Daha fazla neden buldukça da nasıl olsa boğulacakmışım gibi geliyordu bana.

Güneş doğarken suda geçirdiğim dört saattan sonra kendimi Mare Island fenerinin önünde iki üç akıntının birbirileriyle karşılaştığı tehlikeli bir noktada buldum. Kuvvetli bir rüzgâr çıkmış, sular ağzıma doluyordu. Tuzlu suyu yutmaya başlamışım. Artık sonumun geldiğini anlamışım. Tam o sırada Vallejo'ya gitmekte olan bir balıkçı kayığı çıktı önüme.

John Barleycorn'un bana oynadığı bu manyakçasına oyunun pek seyrek bir şey olmadığını da söylemeliyim. John Barleycorn'un sebep olduğu intiharların sayısı insanı şaşkına çevirir. Benim durumumda sağlıklı, normal, genç ve hayat dolu bir insanın kendini öldürmeye kalkışması alışılmışın dışındaydı. Fakat bunun büyük bir sarhoşluk döneminin sonunda olduğu, sinirlerimin ve beynimin zehirlendiği, çılgıncasına işleyen hayalimin romantik yanının buna kandiği göze alınmalıdır. Fakat daha yaşlı, daha hasta ruhlu ayyaşlar, hayattan daha çok bıkmış ve hayal kırıklığına uğramış insanlar, uzun süren içki sefaları sonunda beyinleri ve sinirleri tamamen zehirlendiği zaman öldürürler kendilerini.

BÖYLECE John Barleycorn'un beni hemen hemen eline geçirdiği Benicia'yı terkettim ve hayatın o arka planında olanların fısıltılarının beni çağırdığı yere yöneldim. Gittiğim bütün yollar alkolle ıslanmıştı. İnsanlar yine ancak meyhanelerde toplanıyorlardı. Yoksul insanların klüpleriydi buraları ve ben ancak buralara girebiliyordum. Tanıdıklar bulabiliyordum meyhanelerde. Bir meyhaneye girip istediğim birisi ile konuşabilirdim. Dolaştığım bir sürü yabancı şehir ve kasabada gidebileceğim tek yer meyhane oluyordu. Meyhaneye girdiğim andan sonra o şehrin yabancıları sayılmazdım.

Sözümü burada kesip bir yıl önce geçirdiğim bir tecrübeye döneyim. Geçen yıl küçük bir arabaya dört at koşup Charmian'ı da yanıma aldım ve üç buçuk ay süreyle California ve Oregon'un en vahşi dağlık bölgelerinde dolaştım. Her sabah günlük yazımı yazıyordum. Bu iş bitince öğleden sonraya kadar bir

sonraki duraklama yerimize kadar gidiyorduk. Fakat duraklayacak yerlerin azlığı ve yolların durumu bir gün öncesinden ertesi günkü yazı ve yol planını hazırlamamızı gerektiriyordu. Ne zaman yola çıkacağımızı bilmeliydim ki ona göre erken kalkıp yazımı yazabileyim. Bazan sabah beşte kalkar yazıya oturdum. Yolumuz düzgün olduğu zamanlar saat dokuzaya kadar kalemi elime almadığım olurdu.

Fakat bu planlamayı nasıl yapacaktım? Bir ka sabaya varıp da atları ahıra koydum mu, otele gider ken ilk iş olarak meyhaneye uğrardım. Ne kadar da özlerdim o içkiyi. Ama öğrenmek istediklerimi öğrenebilmek için içmeyi de biliyordum artık. Gereken ilk şey bir içki ısmarlamaktı. Barmen'e;

«Bir tane de kendine doldur bakalım,» derdim.

Ondan sonra önümüzdeki yol ve duraklama yerleri hakkında konuşabilirdim.

Barmen;

«Dur bakayım,» derdi. «O tarafa giden Tarwater Divide yolu var. Üç yıl önce geçtiğim zaman orası iyi idi. Ama bu baharda kapanmış dediler. Dur hele, bak ne yapalım. Jerry'ye soralım bir kez.»

Meyhaneci barın öteki köşesine yaslanmış ya da masaların birinde oturan ve adı Tom, Jerry ya da Bill olan birine dönerek;

«Hey, Jerry,» derdi. «Tarwater yolu hakkında bir bilgin var mı? Geçen hafta Wilkinslere gitmiştin hani?»

Bill, Tom ya da Jerry, düşünce ve konuşma aletini çalıştırmaya uğraşırken ben kendisine bizimle bir kadeh içmesini teklif ederdim. Bundan sonra hangi yolun, hangi durağın daha iyi olduğu, nereden gider-

sem daha çabuk varacağım, en iyi balığın hangi ırmaklarda olduğu hakkında bir tartışma açılır, diğerleri de söze katılırlar, kadeh kadeh içkiyle kesilen bir tartışma başladı.

İki üç meyhane dolaşınca içimde ılık bir his duyar ve bütün kasaba hakkında, kasaba halkı hakkında hatta çevredeki bölge hakkında pek çok şey öğrenmiş olurdum. Avukatları, gazetecileri, iş adamlarını, bölge politikacılarını, çiftçileri, avcılarını, madencileri hep tanırdım. Öyle ki akşam olunca Charmian'la kasabanın ana caddesinde yürüyüşe çıktığımız zaman, tamamen yabancı olduğum bu kasabada tanıdığım insanların sayısına şaşar dururdu.

İşte bu da John Barleycorn'un diğer bir hizmetidir. Bu hizmetiyle insanlar üzerindeki hakimiyetini daha da arttırır. Bütün dünya yüzünde, her nereye gitmişsem, yıllar boyunca hep aynı şey olmuştur. Burası Latin Quarter'de bir kabare, adı sanı duyulmamış bir İtalyan köyünde bir kahve, bir deniz şehrinde meyhane, viski ile soda içilen bir klüp olabilir. Fakat benim hemen ilişki kurduğum, tanıştığım, bildiğim insanlar John Barleycorn ile dostluk yapılan bu yerlerdedir. Gelecekteki güzel günlerde John Barleycorn diğer barbarlıklarla birlikte ortadan kaldırılınca, insanlar meyhanelerden başka bir yerde toplanacaklar, taşınacaklar ve dost olacaklardır.

Şimdi hikâyeme devam edeyim. Benicia'ya sırtımı çevirdiğim zaman önümdeki yol hep meyhanelerden geçiyordu. İçkiye karşı bir takım ahlâksal kuramlar yaratmış değildim, hâlâ eskisi gibi tadından nefret ediyordum. Ama saygılı bir şüphe duymaya başlamıştım John Barleycorn'a. Bana oynadığı oyuna

unutamıyordum. Hem de hiç ölmek istemeyen bana. Böylece içmeye devam ettim, ama gözümü de ayırmadım. John Barleycorn'dan. Gelecekteki bütün kendini yoketme öğütlerine karşı koymaya kararlıyım.

Yabancı kasabalarda meyhaneye girer girmez bir sürü ahbap ediniyordum. Sokakta sürttüğüm zaman, cebimde bir yatak parası olmadığı günlerde beni kabul eden ve ateşin yanında bana bir iskemle veren tek yer, meyhaneydi. Meyhaneye girip yıkana-bilir, üstümü başımı fırçalayıp saçımı tarayabilirdim. Her adım başında bir meyhane vardı benim dolaştığım batı eyaletlerinde.

Oysa yabancıların evlerine meyhaneye girdiğim gibi giremezdim. Onların kapıları açık değildi bana, sobaları önünde bir yer yoktu. Kiliselerle papazlarla ise hiç ilişkim olmamıştı. Bilmediğim yanları dolayısıyla beni kendilerine çekmezlerdi. Üstelik kilisede bir büyü, bir gözalcılık, bir macera vaadı yoktu. Papazlar başlarına hiç bir şey gelmeyen insanlardı. Hep aynı yerde yaşarlardı, düzen ve kural yaratıklarıydılar, dar sınırlı ve kısır. Dostlukları, hayalgüçleri, büyüklükleri yoktu. Benim tanışmak istediklerim iyi insanlar, rahat konuşulabilir, iyi yürekli, cesur ve sırası gelince çılgın olabilen insanlardı, yoksa tavşan yürekliiler değil.

John Barleycorn'dan bir şikâyetim daha var bu konuda. O, insanları alıyordu eline. İçlerinde ateş taşıyan, yürekli, sıcak ve insan zayıflıklarının en iyilerini taşıyan insanları ele geçiriyordu. John Barleycorn ateşi söndürüyor, canlılığı yumuşatıyor, çabuk tarafından öldürmediği ya da çıldırtmadığı takdirde bu insanları kabalaştırıyor, onların tabiatlarının ilk

iyilik ve inceliklerini allak bullak ediyor, biçimsizleştiriyordu.

Daha sonraki tecrübelerime dayanarak söylüyorum: Tanrı beni içlerinde iyilik taşımayan, yürekleri ve kafaları buz gibi, sigara ve içki içmeyen, küfür etmeyen, cesareten uzak insanlardan korusun! Bunların zayıf damarlarında hayatın sınırlarını zorlayacak, şeytani ve cesur olabilecek güç yoktur. Bu insanlara meyhanelerde rastlayamazsınız, yitirilmiş dâvalar peşinde koşmaz bunlar, serüven yollarında alev alev yanarak koşmazlar, Tanrı'nın kendi yarattığı çılgınları sevmezler onun verdiği sevgiyle. Bunlar ayaklarını kuru tutmakla, yürek atışlarından tasarruf etmekle, ruh bayağılıklarından çirkin hayat başarıları çıkarmakla uğraşmaktadırlar.

İşte bu konuda suçluyorum John Barleycorn'u. O, iyi insanları, değerli insanları, aşırı kuvvetin aşırı ruh büyüklüğünün, ateşin ve şeytanlığın zayıflığına sahip olanları seçer ve yokeder. Bu arada zayıfları da yokettiği olur ama bunlarla, aramızda yetişenlerin bu en kötülerıyla burda işim yok benim. Benim derdim John Barleycorn'un yarattığımız, yetiştirdiğimiz insanların en iyilerini çekip alması! Bunların mahvolmalarının tek nedeni de John Barleycorn'un her sokakta, her caddede, her adım başında kolaylıkla bulunabilmesi, yasalar tarafından korunması, devriye geçen polislerce selamlanması, onlarla konuşması, onları iyi ve yürekliilerin toplanıp içtikleri yerlere ellernden tutup götürmesidir. John Barleycorn ortadan kalkacak olursa bu yürekliiler yine doğacaklar, fakat mahvolmak yerine bir şeyler yapacaklar, bir şeyler yaratacaklardır.

Nereye gitmişsem içkinin dostluğu ile karşılaşmışımdır. Bir yük trenine kaçak olarak atlamak için su deposunun altında beklerken ‘ceset’lere rastladım. ‘Ceset’ diye eczaneden ispirto alıp içenlere denir. Bunlar büyük bir konukseverlikle beni aralarına alırlar, su ile karıştırılmış bir maşraba ispirto tutuştururlardı elime. Az sonra ben de onlara katılırdım. Benim de beynimde kurtlar kımıl kımıl kımıldanmaya başladılar. John Barleycorn kulağımın dibinde hayatın fevkalâde olduğunu, bizlerin güzel ve yürekli insanlar olduğumuzu, ilahlar gibi özgür ruhlar olduğumuzu, kesilmiş biçilmiş düzeni dünyanın canının cehenneme gitmesi gerektiğini fısıldar dururdu.

GEZİP TOZMAM bitip de Oakland'a döndüğüm zaman Nelson'la dostluğumu yeniledim. Nelson artık hep karada yaşıyordu, eskisinden daha çılgın bir hayat peşindeydi. Ben de bütün zamanımı onun yanında geçirmeye başladım. Arasına bir tayfası eksik bir tekneye yazılıyor ve bir kaç günlüğüne denize açılıyordum.

Bu hayatın sonucunda açık havada yaşarken içki içmeyişimin ve sağlık verici işlerin bana kazandırdığı canlılığı kaybettim. Her gün içiyordum artık. Fırsat düşünce de aşırı derecede içiyordum. Hâlâ John Barleycorn'un sırrının, bilinçsiz oluncaya kadar, hayvanlaşınca kadar içmekte saklı olduğunu sanıyordum. Bu dönemde bir alkol fıcsı haline geldiğim söylenebilir. Meyhanelerde yaşıyordum âdetâ. İşsiz güçsüz bir ayyaş ve çok daha beter bir şey olmuştum.

John Barleycorn şimdi beni akıntıya kaptırıp götürdüğü zamankinden daha az öldürücü değilse bile,

daha hilekâr bir yola sapmıştı. Onyediyi yaşına basmama birkaç ay kalmıştı. Sürekli bir iş düşüncesi çok alçaltıcı geliyordu bana. Bir sürü kabadayı insan arasında kendimi de bir kabadayı olarak görüyordum. Bu adamlar içtikleri için, ben de onlar gibi olmak için içiyordum. Gerçek bir çocukluğum olmamıştı, bu erken erkekliğimde de çok sert ve acınacak kadar akıllıydım. Bir kızın aşkını tatmadığım halde öyle bataklıklara batmışım ki, hayat ve sevgi hakkında söylenecek herşeyi bildiğime inanıyordum. Ve güzel bir şey de değildi bu bildiklerim. Hayatın ucuz ve sıradan bir olay olması beni de hiç karamsarlığa düşürmeden tatmin ediyordu.

John Barleycorn körleştiriyordu beni. Ruhun dürtüleri, iğneleri artık keskin değildi. Merak gitgide uzaklaşmaya başlamıştı benden. Dünyanın öte yanında ne olduğu beni ilgilendirmezdi ki. Herhalde orada da benim burada bildiğim kadın ve erkekler gibi kadınlar ve erkekler vardı. Evleniyorlar ve evlilikle birlikte bütün küçük insan ilişkilerini veriyorlardı karşılarındakine. İçki de vardı orada şüphesiz. Fakat bir kadeh içki içmek için dünyanın öteki yanına gitmek biraz fazlaydı doğrusu. Köşeyi dönsem Joe Vigny'nin meyhanesinde istediğim en iyisini bulabilirdim. Johnny Heinhold, hâlâ **Last Chance**'ın sahibiydi. Her köşede bir meyhane ve bunların arasında irili ufaklı bir sürü meyhane daha vardı.

Zihnim ve vücudum hamurlaştıkça hayatın öte tarafından gelen fısıltılar da hafifliyorlardı. Eski huzursuzluğum uykuda gibiydi. Başka bir yerde olacağına burada, Oakland'da çürüyüp ölmek en iyisiydi. Eğer bütün iş yalnızca John Barleycorn'a kalmış

olsaydı, beni sürüklediği hıza bakılırsa kısa zamanda çürüyüp ölecektim de orada. İştahsızlığın ne demek olduğunu öğreniyordum. Sabahları titreyerek bulantılı bir mideyle, dermansız parmaklarla kalkmanın ne demek olduğunu öğreniyordum. Kendime gelmek için bir kadeh susuz viski ihtiyacını duymaya başlamıştım. (Ah, ne büyük bir kandırıcıdır şu John Barleycorn! Yanmış ve zehirlenmiş beyin ve beden, kendini o hale getiren zehirde aramaktadır dermanlı.)

John Barleycorn'un numaralarının ardı arkası kesilmez. Kendimi öldürmeye kandırmıştı beni. Bu sefer de en büyük bir hızla beni öldürmek için elinden geleni ardına koymuyordu. Fakat bununla da yetinmeyerek yeni bir numaraya başvurdu. Hemen hemen pençesine geçirmişti de. O zaman ben onun hakkında çok şeyler öğrendim ve usta bir içici oldum. O üstün bünyemin de bir sınırı olduğunu, fakat John Barleycorn'un sınırı filan olmadığını öğrendim. Bir iki saat içinde benim güçlü kafamı, geniş omuzlarımı ve göğsümü pençesine geçirebileceğini, beni sırtüstü yatırıp boğazıma şeytan gibi yapışarak canımı almaya kalkışacağını öğrendim.

Nelson ile Overland meyhanesinde oturuyorduk. Akşamın erken bir saatiydi. Orada bulunmamızın tek nedeni ikimizin de cebinde beş para olmaması ve seçim zamanı olmasıydı. Seçim günlerinde mahalli politikacıların, bir memurluk peşinde koşanların oy toplamak için meyhane meyhane dolaşma gelenekleri vardı. İnsan masanın başında ağzı kupkuru oturmuş acaba kimin kalkıp da kendisiyle bir şeyler ısmarlayacağını, ya da başka bir meyhanede kredisinin olup

olmadığını, bunu öğrenmek için oraya kadar gitmeye değip değmediğini düşünürken birden kapılar ardına kadar açılır ve içeriye iyi giyimli, çevrelerine bir refah ve dostluk havası saçıyan insanlar dolar.

Bunların herkese bir selâmları bir gülümsemeleri vardır. Hatta cebinde bira parası olmayan size ve oy hakkı olmadığı şüphesiz olan köşedeki ser-seriye bile, Hayatlarını iyimser ve kendilerini de hayatın efendileri yapan geniş omuzları, iri vücutları ve koca göbekleriyle kapıları ardına kadar açıp giren politikacıları görünce siz de şöyle bir kendinize gelirsiniz. En sonunda sıcak bir gece geçirecek, hiç olmazsa bir şeyler içebileceksiniz. Hem kimbilir belki tanrılar cömert davranır, arkadan başka içkiler de ısmarlanır ve gece şahane bir şekilde sona erebilir. Bir de bakarsınız ki barın önündeki kuyruğa siz de girivermişsiniz ve boğazınızdan aşağı içkiyi akıtırken beyefendinin adını, sanını, hangi göreve gelmek istediğini öğrenmektesiniz.

İşte bu dönemde, politikacıların meyhane meyhane dolaştıkları bu sıralarda ben çok acı dersler öğreniyordum, hayallerim birbiri arkasından yıkılarak paramparça oluyordu. «**Kanal İşçiliğinden Cumhurbaşkanlığına**» yı öylesine şevkle okumuş olan ben, politikanın da politikacıların da ne kadar soylu olduklarını öğreniyordum.

İşte böyle bir akşam, susuz, beş parasız fakat içimizde bir ayyaşın umulmadık bir kadehe olan inancıyla Nelson'la Overland'de oturmuş bir şeylerin olmasını, politikacıların gelmesini bekliyorduk. Joe Goose girdi içeri; doymak bilmeyen susuzluğu, kötü

bakışlı gözleri, eğri burnu ve çiçekli ceketi ile Joe Goose.

«Hey çocuklar, beleş içki var. İstedığınız kadar hem de! Kaçırmanıza gönlüm razı gelmedi.» dedi.

«Nerde?» diye sorduk.

«Yürüyün haydi. Yolda anlatırım. Kaybedecek bir dakikamız bile yok.» Yola düşünce Joe Goose anlatmaya başladı:

«Hancock İtfaiyesi,» dedi.

«Bütün yapacağınız iş sırtınıza kırmızı bir gömlek, başınıza bir miğfer geçirip elinize bir meşale almak. Tören için özel trenle Haywards'a gidiliyor.»

(Haywards dediğini sanıyorum. Belki San Leandro ya da Niles demıştır. Hancock İtfaiyesinin cumhuriyetçi mi yoksa demokrat mı olduğunu da hatırlamıyorum. Fakat bu tören düzenleyenlerin elinde meşale taşıyıcılar eksikti. Törene katılan herkese bedava içki dağıtılacaktı.)

Joe Goose;

«Kasaba ardına kadar açık,» diye anlatmaya devam ediyordu. «İçki dersen, su gibi akacak. Politikacılar bütün meyhanelerin stoklarını satın aldılar. Her şey beleş. İçeri girip istemek yeter. Canına okuyacağız dünyanın bu gece!»

Broadway yakınlarındaki Sekizinci Sokaktaki sonda itfaiyeci gömlekleriyle miğferlerini giydik, meşaleleri elimize aldık ve yola çıkmadan önce bir kadeh bir şey verilmedi diye söylene söylene trene bindik. Bu politikacılar bizleri çok iyi tanırlardı. Haywards'da da içki vermediler trenden inince. Önce tören sonra içkiydi düsturları.

Törene katıldık. Sonra meyhaneler açıldı. Tez-

gâhların ardına bu gece için yeni yardımcıları alınmıştı. Her tezgâhın önünde en az altı kişi kuyrukta bekliyordu. Ne tezgâhın üstünü silecek, ne bardağı yıkayacak zaman vardı. Makine gibi dolduruyorlardı kadehleri. Oakland rıhtımında yaşayanlar, gerektiği zaman gerçekten susuzluk hissederek.

Tezgâhın önünde kuyrukta beklemek bize çok uzun geliyordu. İçkiler nasıl olsa bizimdi. Politikacılar bunları bizim için almışlardı. Törene katılmakla bunu hak etmemiş miydik? Onun için bara yeni bir saldırı yaptık, barmenleri omuzlayarak şişeleri aldık.

Dışarı çıkınca şişelerin ağızlarını kaldırımın kenarına vurup açarak içmeye başladık. Joe Goose ile Nelson viskiyi susuz içmeye alışmışlardı. Ben daha bu işi pek beceremiyordum. İnsanın eline geçirebildiği her şeyi içmesi gerektiği yanlış kanısındaydım, hele bu bir de beleş içki olursa. Şişelerimizi diğerleri ile paylaşıyorduk, ama ben aldığım şişelerin hepsini birbiri ardından diktim boğazımdan aşağı. İçtiğim nesneyi sevmemiştim. Beş yaşında bira, yedi yaşında şarap içtiğim gibi içiyordum bunu da. Öğürtülerime önlemeye çalışarak, viskiyi ilâç gibi içmeye devam ettim. Şişeler bitince içkinin su gibi aktığı başka bir meyhaneye giriyor, stokumuzu tazeliyorduk.

Ne kadar içtiğimi bilmiyorum. Dört litre miydi beş litre miydi. Yalnız şişeyi başımdan aşağı dikip susuz içtiğimi hatırlıyorum viskiyi.

Politikacılar kasabayı Oakland rıhtımı ayyaşları ile dolu olarak bırakmayacak kadar akıllıydılar. Trenin kalkış zamanı gelince bütün meyhaneler birer birer tarandı. Ben viskinin etkisini hissetmeye başlamıştım. Nelson'la beni meyhanenin birinden çekip

çıkardıkları zaman kendimizi düzensiz bir alayın sonunda bulduk. Ben bütün gücümle yürümeye çalışıyordum, ayakların gövde mi taşı mıyordu, kendimi kaybetmek üzereydim, başım dönüyor, yüreğim küt küt atıyor, ciğerlerim soluk soluğa kalmış, bir damla hava emmeye çalışıyorlardı.

Öylesine güçsüz düşmek üzereydim ki, fırlıdak gibi dönen beynim bana eğer alayın sonunda kalırsam yıkılıp sızacağımı ve trene yetişemeyeceğimi söylüyordu. Sıradan ayrılarak yol kenarındaki ağaçların altında koşmaya başladım. Nelson kahkahalarla gülererek beni kovalıyordu. Bazı şeyler bir kâbus anısı gibi gözümün önündedir. Özellikle o ağaçları, koşmamı, araya tökezleyip düştükçe diğer sarhoşların bana güldüklerini hatırlıyorum. Benim gülünç bir sarhoş olduğumu düşünüyorlardı onlar. John Barleycorn'un beni boğazımdan yakaladığından haberleri yoktu. Fakat ben biliyordum bunu. Ölümle çabalaştığımı yalnız kendimin bildiğini, diğerlerinin bunun farkında olmadıklarını acı acı düşündüğümü hatırlıyorum. Onlar benim bu hareketleri kendilerini eğlendirmek için yaptığımı sanıyorlardı, oysa ben se-yirciler önünde boğulan bir insan gibiydim.

Ağaçlar altında koşarken yere düşüp kendimden geçtim. Ondan sonra olanları ancak bana anlatılardan biliyorum. Nelson o vahşi gücü ile beni sırtlamış ve trene atmış. Beni bir yere oturtunca öylesine karşı geliyor, öylesine soluyormuşum ki bütün o duygusuzluğuna rağmen kötü durumda olduğumu anlamış. İşte orada bir an içinde ölebileceğimi biliyorum. Ölümüne en yakın olduğum anın o an olduğunu sık sık

düşünürüm. O zamanki davranışlarım hakkında aklımda ancak Nelson'un anlattıkları var.

İçim alev alev yanıyordu, bu yanma ve boğulma acısı içinde hava, daha çok hava istiyordum. Çılgınlar gibi istiyordum havayı. Vagondaki bütün camlar kilitli olduğundan boş yere uğraştım camı açmak için. Nelson içkiden çıldırmış çok insan görmüş olduğu için benim kendimi trenden aşağı atmak istediğimi sanmıştı. Beni önlemeye çalıştı. Ama ben yine çılgınlar gibi boğuşuyordum, birisinin elinden meşalesini kaptığım gibi kırdım camı.

Oakland rıhtımında Nelson taraftarları ile Nelson'un aleyhinde olanlar diye iki grup insan vardı. Hepsi de aşırı derecede içkili olan bu adamlar treni doldurmuşlardı. Benim camı kırmam bir işaret oldu bunlar için. Birisi beni bir yumrukta devirerek dövüşe başladı. Ben bu kavga hakkında ertesi gün çenemde gördüğüm çürükten başka hiç bir şey bilmiyorum. Bana vuran adam üstüme düştü, Nelson da adamın üstüne atladı. Dediklerine göre bundan sonra başlayan dövüşte kompartımanda kırılmadık eşya kalmamış.

Bu darbeyi yeyip bayılmam başıma geleceklerin en iyisiydi. Şiddetli çabalarım zaten şiddetle atan yüreğimi hızlandırmaktan başka bir işe yaramıyor, oksijensizlikten boğulmak üzere olan ciğerlerim bütün havasız kalıyorlardı.

Dövüş bittikten ve ben kendime geldikten sonra yine de ayılmamıştım. Bilincini kaybettikten sonra bile çabalamaya devam eden, boğulan bir insan gibiydim. Yaptıklarımı hatırlamıyorum ama o kadar ısrarla «Hava! Hava!» diye bağırıyordum ki, Nelson

sonunda benim kendimi öldürmek niyetimde olmadığını anlayabilmişti. Pencerenin kırık camlarını temizleyip başımı ve omuzlarımı dışarı uzatmama yardım etti. Durumumun ciddiyetini de anladığından daha fazla dışarı atılmamam için elimden sıkı sıkı tutuyordu. Bundan sonra Oakland'a kadar başım dışarda gittim ve beni içeri çekmeye çalıştıkça çılgınlar gibi tekmeledim Nelson'u.

İşte burada gerçek bilinçliliğin bir parıltısı vardı. Ağaçların altında düşmemden ertesi akşam uyanıncaya kadar hatırladığım tek şey başımı camdan dışarı çıkarmamamdır. Rüzgâr yüzüme vuruyor, kıvılcıklar yüzümü gözümü yakıyor, ben ancak irade kuvvetiyle soluk almaya çalışıyordum. En kısa zamanda en fazla havayı içime çekebilmek için derin soluklar alıyordum. Ya havayı içime çekecek ya da ölecektim. Hem yüzücü hem de dalıcı olduğum için bu durumu çok iyi bilirdim. Bilinçli olduğum anlarda bu uzun süreli boğulma acısını tadıyor, yaşamak için rüzgâra karşı soluk alıyordum.

Bundan sonrası bir boşluktur. Ertesi sabah rıhtımdaki bir otelde kendime geldim. Yalnızdım. Doktor çağırılmamıştı. Orada ölebilirdim. Nelson'la diğerleri uykuda açılırım diye tam onyediyedi saat beni orada sızmış olarak bırakmışlardı. Doktorların bildiği gibi pek çok insan bir litre viski içtikten sonra can vermiştir. Bu insanların bahse girip böylece çatlayarak öldükleri gazetelerde okunur. Ben o zaman bunu bilmiyordum. Öğrendim ama. Bir erdemlilik ya da yiğitlikle değil de iyi bir talih ve sağlam bir bünye yüzünden. Bünyem John Barleycorn'u yine yenmişti. Bir mezardan tekrar kaçmış, beni bundan sonra uzun

yıllar boyunca akıllı bir şekilde viski içirtecek bir tecrübe kazanmıştım.

Ey Tanrım, yirmi yıl öncesiydi bu, bugün hâlâ yaşamakta hem de akıllıca yaşamaktayım. Çok şeyler gördüm, çok şeyler yaptım, çok yaşadım bu aradaki yıllar içinde. Fakat benim kendimin olan bu yüz yılın beşte birini ne kadar kıl payı farkla kaçıracağımı düşündükçe hâlâ titrerim. Hancock İtfaiyesinin gece beni yakalayamamasının suçu John Barley-corn'un değildir.

1892 KİŞİ başlarında denize açılmaya karar verdim. Bu kararımın nedeni üzerinde Hancock İtfaiyesi olayının pek bir etkisi vardı denilemez. Hâlâ içiyor ve meyhaneye gidiyordum; hatta meyhanelerde yaşıyordum bile diyebilirim. Benim düşünceme göre viski tehlikeli idi ama kötü değildi. Dünyanın diğer tehlikeli şeyleri kadar tehlikeliydi viski. İnsanlar viskiden ölüyorlardı; ama tekneleri alabora olunca balıkçılar da boğuluyor, serseriler tren altında kalıp parçalanıyorlardı. Rüzgârlar ve dalgalarla, trenler ve meyhanelerle başa çıkabilmek için insanın yargısını kullanması gerekiyordu. Bir erkek gibi sarhoş olmak doğru bir şeydi, ama bunu akıllıca yapmalıydı. Artık litrelerce viski içmiyecektim.

Beni denize açılmaya iten gerçek nedenlerden biri John Barleycorn'un sadık kullarına ayırdığı ölüm yolunu görmüş olmamdı. Fakat bu kesin bir görüş değildi, iki dönemi vardı ve o zamanlar biraz bulanık-

tı. Birlikte bulunduğum kimseleri gözlememin sonucunda bizim yaşadığımız hayatın sıradan bir insanın hayatından daha yıkıcı olduğunu görmüştüm.

Ahlâklılığı ortadan kaldıran alkol suç işlemeyi teşvik ediyordu. Çevremde sarhoş insanların ayıkken yapmayı akıllarına bile getiremeyecekleri şeyleri yaptıklarını görüyordum. Üstelik işin en kötü yanı da bu değildi. Ödenecek olan ceza idi en kötüsü. Suç yıkıcı, yok ediciydi. Ayıkken zararsız ve iyi huylu insanlar olan meyhane arkadaşlarım, sarhoş oldukları zaman en çılgın ve en şiddetli hareketleri yapabiliyorlardı. Polis bunları alıp götürür, uzun bir süre aramızdan kaybolurlardı. Bazan onlara demir parmaklıklar ardından veda etmeye giderdim. Zaman zaman hep aynı şeyleri duymuşumdur ağızlarından. «Sarhoş olmasaydım işlemezdim bu haltı!» John Barleycorn'un büyüğü altında bazan çok, ama çok korkunç, benim katılaşmış ruhumu bile şaşkına çeviren işler yapabiliyordu.

Ölüm yolunun ikinci dönemi alkoliklerin hiç bir dış etken olmadan birden bire ölüvermeleriydi. Sıradan bir insanı hiç etkilemeyen bir hastalığa tutuldukları zaman ölüp gidiyorlardı. Bazan yataklarında tek başlarına ölü bulunurlardı, bazan cesetleri denizden çıkarılırdı, bazan da bir kazaya kurban giderlerdi. Bill Kelly'in sarhoş kafa ile yük boşaltırken parmağının kopması gibi. Kopan parmağı yerine, aynı rahatlıkla kafası da olabilirdi.

Durumumu gözden geçirince kötü bir yaşama yoluna girdiğimi anladım. Benim gençliğime ve canlılığıma uymayacak bir hızla ölüme doğru gidiyordum. Bu tehlikeli yaşama biçiminden tek bir kurtuluş yolu

vardı, o da çekip gitmekti. Fok balığı filosu Son Francisco Körfezinde kışlamaktaydı, meyhanelerde kaplanlara, avcılara, dümencilere, kürekçilere rastlıyordum. Fok avcısı Pete Holt'la tanışınca kendisinin kürekçisi olmayı ve onun yazılacağı tekneye yazılmayı kabul ettim. Anlaşmamızı kutlamak için beş altı kadeh içmek zorunda kaldım hemen o an Pete Holt'la.

John Barleycorn'un uykuya soktuğu bütün huzursuzluğum bir anda geri gelmişti. Oakland rıhtımının meyhane hayatından bıkmıştım artık, bu hayatta bu kadar çekici ne gördüğümü merak ediyordum. Aklima takılan bu ölüm yolu düşüncesi ile de yola çıkmadan önce başıma bir iş geleceğinden korkmaya başladım. Yola Ocak ayında çıkacaktım. Artık kendime biraz daha dikkat ederek yaşıyor, daha az içiyor, eve daha sık gidiyordum. İçki alemleri çılgınca bir hal alınca oradan uzaklaşıyordum. Nelson'a delilik krizleri gelmeye başlayınca da ondan ayrıldım.

12 Ocak 1893'de onyediyi yaşıma bastım, 20 Ocak'ta da üç direkli fok balığı avcı gemisi **Sophie Sutherland**'a yazıldım. Japonya kıyılarına gidiyorduk. Şüphesiz bunun şerefine içecektik. Pete Holt ikram etti, diğer avcılar ikram ettiler peşpeşe. Onyediyi yaşına henüz basmamış olan ben kimdim bu iyi yürekli, iri yarı, tam bir erkek olan insanların ikramlarını reddedecek?

SOPHIE SUTHERLAND'da içecek hiç bir şey yoktu. Güney yolunda, Bonin adalarına kadar kuzey doğu rüzgârlarından faydalanarak mükemmel bir elli gün geçirdik. Japonya'ya bağlı olan bu adalar Kanada ve Amerikan fok balıkçı filolarının buluşma yeri idi. Tekneler su fııllarını burada doldururlar, Japonya'nın kuzey kıyılarından Behring denizine kadar olan yüz günlük yolda fok sürülerini kovalamaya geçmeden onarımlarını burada yaparlardı.

Elli günlük açık hava ve içki içmemek beni kendime getirmişti. Alkol bütün vücudumdan atılmıştı artık. Yola çıktığımız andan balayarak bir kere bile zlemedim içkiyi. Hatta içki içmenin aklıma bile gelmediğini söyleyebilirim. Şüphesiz tayfalar arasındadır sık sık içki lemlerinden söz edilir, sarhoken yapılan iler anlatılırdı, serüven dolu hayatlarının en iyi hatırladıkları parçalarıydı bu zamanlar.

Ba kasaradaki en yalı denizci, elli yalarında

şişman bir adam olan Louis'di. Eski bir kaptandı. John Berleycorn onu yükseldiği yerlerden tepetaklak devirmişti, hayatına tekrar ilk başladığı yerden, başkasaradan başlıyordu. Onun hali bana çok dokunmuştu. John Barleycorn insanı öldürmekten başka şeyler de yapıyordu. Louis'i öldürmemiş, çok daha beter yapmıştı. Onun elinden yetkilerini ve rahatını almış, gururunu ayaklar altında çiğnetmiş, onun uzun süreceğe benzeyen hayatının son sağlıklı soluğuna kadar sıradan bir denizci olarak kalmaya mahkûm etmişti.

Pasifik Okyanusunu aşip Bonin adalarının volkanik tepelerini gördük en sonunda. Körfez içindeki limana girerek bizim gibi birkaç deniz çingenesinin yanında demir attık. Burnumuza tropikal toprakların bilinmedik bitkilerinin kokusu geliyordu. Yerliler ve Japonlar ilkel kayıklarıyla geminin yanına geliyorlardı. İlk yabancı ülkemdi bu benim. Dünyanın öte tarafına gelmişim işte. Kitaplarda okuduğum herşeyin gerçekleşeceğini görecektim. Deliler gibi sabırsızlanıyordum karaya çıkmak için.

İsveçli Viktor ve Norveçli Axel ile hep birlikte dolaşmayı kararlaştırmıştık. (Bunu öylesine yerine getirdik ki yolun sonunda adımız 'Sacayak, oldu.) Viktor çıplak bir lav tepesinin üstünden dolaşan ve sonra palmyeler ve çiçekler arasında kıvrıla kıvrıla yükselen bir keçiyolu göstererek oraya gitmemizi istedi. Kimbilir ne kadar güzel manzaralar görecek, ne kadar garip yerli köyleri ile karşılaşacak, başımızdan ne serüvenler geçecekti. Axel ise balığa çıkmak istiyordu. Ona kalırsa balık yataklarını iyi bilen iki Ja-

pon balıkçısı tutup avlanmaya gitmeliydik. Bana gelince, ben her şeye hazırdım.

Planlarımızı yaptıktan sonra sandalla karaya çıktık. Hindistan cevizi ağaçları ile kaplı kumsalı geçerek bir kasabaya girdik. Birdenbire karşımıza dünyanın dört bir yanından kopup gelmiş, içen, şarkı söyleyen, danseden neşeli bir denizci kalabalığı çıktı. Bu adamlar bu eğlentiye sokağın ortasında, bir avuç Japon polisinin şaşkınlıktan açılmış gözleri önünde yapıyorlardı.

Viktor'la Axel uzun yürüyüşümüze çıkmadan önce birşeyler içmemizi teklif ettiler. Bu iki aslan dostun teklifini reddedebilir miydim? Kadehler elde karşı karşıya içmek dostluğu perçinlerdi. Hayat buydu işte. Bizim içki içmeyen kaptanımızla hepimiz bu yüzden alay ederdik. Benim canımın içki falan çektiği yoktu ama iyi bir dost olmak istiyordum. Yakıcı içkiyi boğazımdan aşağı dikerken Louis'in kaderi bile önlemedi beni. John Barleycorn Louis'i çok kötü bir duruma düşürmüştü, ama ben gençtim. Kanım kıpkızıl ve canlıydı. Demir gibi bir bünyem vardı. Gençlik zaten ilerlemiş yaştın haline hep alayla bakar.

İçtiğimiz nesne garip, şiddetli bir şeydi. Neden yapıldığı anlaşılmayan bir yerli içkisiydi bu. Fakat ateş gibi yakıcı, su gibi renksiz, tepki bakımından ölüm kadar süratliydi. Eskiden içinde '**Demir Marka**' Hollanda cini bulunan dört köşe şişelerde doldurulmuştu. Gerçekten de bizim orada demir atmamızı sağladı sonunda. Kasabadan dışarı bile çıkamadık. Balığa gitmedik. On gün kaldık orada, bir gün bile lav tepelerinin ve çiçeklerin arasından geçen o yoldan yürümeden.

Diğer gemilerde tayfa olan eski tanıdıklara rastladık. Bunları San Francisco meyhanelerinden tanıyorduk. Her karşılaşma bir kadeh içki demekti. Konuşacak çok şey vardı, konuştuğumuzdan çok da içiyorduk. Şarkılar söylüyor, şakalar yapıyorduk. Beynimdeki kurtlar kımıldanmaya başladılar, herşey mükemmel ve fevkalâde göründü gözlerime. Büyük şölen sofralarında oturan şövalyeler, denizden henüz dönmüş ve her an savaşa hazır Vikinglerin ziyafetleri geldi aklıma. O eski zamanların göçüp gitmediğini, bizlerin de o insanlardan olduğumuzu düşündüm.

Öğleden sonra Victor içtiği içkinin sonunda aklını kaçırmış, herkesle dövüşmek istiyordu. O günden sonra akıl hastanelerinin tehlikeli hastalar koğuşlarında Victor'dan daha azılı olmayan deliler görmüşümdür. Viktor'un bunlardan tek farkının çok daha çılgın olması olduğunu söyleyebilirim. Axel'le ben araya girip biraz da dayak yedikten sonra, bütün dikkatimizi ve sarhoş kafamızı kullanarak arkadaşımızı bir sandala bindirip gemiye getirebildik.

Fakat Viktor gemiye ayak basar basmaz önüne geleni yıkıp devirmeye başladı. Birkaç adam gücü gelmişti üstüne, tam bir çılgına dönmüştü. Bir denizci ile zincir ambarına girdiğini fakat sarhoşluktan adama vuramadığını çok iyi hatırlarım. Adam o köşeden öteki köşeye kaçıyor, kâh eğiliyor kâh kalkıyordu. Viktor iki elinin kemiklerini kırdı o ağır zinciri yumruklaya yumruklaya. Kendisini güçbela oradan çıkardığımız zaman çılgınlığı büyük bir yüzücü olduğunda karar kılmıştı. Bir an içinde suya atladı ve ustalığını hasta bir yunus gibi debelenerek, tuzlu su yuta yuta göstermeye başladı.

Onu denizden çıkarıp yerine yatırına kadar bizim de canımız çıkmıştı. Fakat biz karayı görmek istediğimizden Viktor'u horlayarak bırakıp geri döndük. Kendileri birer ayyaş olan Viktor'un arkadaşlarının Viktor hakkındaki düşünceleri gerçekten ilginçti.

«Onun gibi bir insan içmemeli» diyorlardı.

Oysa Viktor baş kasaradaki en akıllı, en iyi huylu denizciydi. Mükemmel bir denizciydi, arkadaşları onun değerini anlamışlar, kendisine saygı gösterirlerdi. Buna rağmen John Barleycorn onu bir çılgına çevirebilmişti. Bu denizcilerin ispata kalkıştıkları da buydu işte. Denizci dediğin zaten aşırı derecede içerdii. İçkinin kendilerini çılgına döndürdüklerini biliyorlardı. Ama hafif bir çılgınlıktı bu.

Başkalarının eğlencesine engel olduğu ve çoğunlukla facia ile sonlandığı için şiddeti, çılgınlığı hoş görmezlerdi. Onların görüş açısı bakımından hafif bir çılgınlık zararsızdı. Fakat bütün insanlık açısından deliliğin her türlüşü zararlı değil midir? John Barleycorn'dan daha büyük bir çılgınlık yaratıcısı var mıdır?

Biz yine hikâyemize dönelim. Kıyıda bir Japon evinde Axel'le birer kadeh içki başında oturmuş o günün olaylarını konuşuyorduk. Bulunduğumuz yerin sessizliğinden hoşlanıp birer kadeh daha ısmarladık. Bir arkadaş geldi, ardından birkaç kişi daha sükün etti, sakın sakın içmeye devam ettik. Bir Japon orkestrası tutup samisen ve taiko nameleri dinlemeye hazırlanmıştı ki sokaktan vahşii bir cıgılık işitildi. Hemen tanıdık sesin sahibini. Hâlâ haykırarak, kapı pencere dinlemeden, gözleri kan çanağı gibi, kollarını

çılgınlar gibi savurarak kâğıt duvarlardan içeri daldı Viktor. Yine deliliği tutmuştu. Kan istiyordu. Kan olsun da kimin kanı olursa olsun. Kapıdan, pencereden güçbela attık kendimizi dışarı.

Bulunduğumuz yer yarıyarıya yıkıldıktan ve bizler de zararı ödemeyi kabul ettikten sonra Viktor'u orada sızmış bir halde bıraktık. Axel ile daha sakin bir yer aramaya koyulduk. Büyük caddede bir kepezelik almış yürümüşü. Yüzlerce denizci beş aşağı beş yukarı dolaşıp duruyorlardı. Polis müdürü üç beş polisi ile bir şey yapamadığı için, ada valisi kapitanların gün batmadan önce denizcileri gemilere almalarını emretmişti.

Ne? Böyle mi davranılacaktı bize? Bu haber gemiciler arasında yayılınca, bütün gemiler bir anda boşaldı. Kıyıya çıkmak niyetinde olmayanlar bile birer birer kayıklara atladıkları gibi geldiler. Talihsiz valinin kararı herkesin bir içki alemine dalmasına yol açmıştı. Güneş batalı saatlar olmuştu, millet kendisini kimin gelip de gemilere götüreceğini merakla bekliyordu. Yetkililere gidip kendilerini gemilerine göndermeleri için bağırıyorlardı. Büyük bir kalabalık valinin evinin önünde toplanmış, şarkılar söylüyorlar, dolaşıyorlar, danslar ediyorlardı. Polis, valinin veremeyecek kadar akıllı olduğu emri yerine getirmek için küme halinde toplanmış bekliyordu. Ben bu cümbüşü şahane buluyordum. Eski İspanyol korsanları devri geri gelmişti sanki. Bir serüvendi bu. Ben de bunun bir parçasıydım. Kâğıttan Japon evleri arasında, bütün diğer denizciler gibi bir denizciydim ben de.

Vali sokakların boşaltılması için emir vermedi. Axel'le ben de meyhaneden meyhaneye koştuk dur-

duk. Az sonra ben de çevremi bulanık yörüne başla-
yınca kaybettim onu. Yeni tanıdıklar bularak, yeni-
den içerek, gittikçe daha çok sarhoş olarak oradan
oraya dolaşıyordum. Bir ara Japon balıkçılar, Ka-
nada dümencileri ve Arjantinde kovboyluk yapmak-
tan yeni gelmiş genç bir Danimarkalı denizciyle bir
arada oturduğumu hatırlıyorum. Japonların en eski
geleneklerine dikkat ederek küçük porselen kâseler-
den ılık ve hafif sake içkisi yudumluyorduk.

Daha sonraları onsekiz yirmi yaşlarında orta sı-
nıf İngiliz ailelerinin kaçak çocuklarını hatırlıyorum.
Bunlar evlerinden kaçmışlar, dünyanın orasında bu-
rasında sürüttükten sonra, sonunda bu balıkçı filosu-
na kapılanmışlardı. Sağlıklı, düzgün tenli, temiz ba-
kışlı gençlerdi. Benim yaşımdaydılar ancak. Bu er-
kek dünyasında ayaklarını nereye basacaklarını öğ-
reniyorlardı. Erkektir aynı zamanda. Öyle hafif
sake içmiyorlardı. Dört köşe yüzleri damarlarında
dolaşan ve yüzlerinde parlayan yakıcı ateşle doluydu.
Söyledikleri bir şarkının sözlerini hatırlıyorum:

**‘Küçük bir altın halkadan başka şey değil bu
Gururla uzatıyorum bunu sana
Denize açıldığın zaman tak onu
Hatırı için ananın.’**

Ağlıyorlardı bu şarkıyı söylerken, analarının gu-
rurlarını ayakları altına almış bu genç haylazlar.
Ben de onlarla birlikte söyledim, onlarla birlikte ağ-
ladım. Durumun acıklı olması zevklendirmişti beni,
hayat ve romantiklik konusunda sarhoşça genelleme-
ler yapmaya çalıştım. Aklımda kalan son hayal, bu-
lanıklığın arasında çok kesin ve parlak bir tablodur,

bundan sonrası tam bir karanlığa gömülüdür. Bizler -yani genç tayfa yamakları ve ben- elele tutuşmuş, yıldızlar altında sallanıyoruz. Yere oturmuş ağlayan biri dışında hepimiz neşeli bir denizci şarkısı söylüyoruz. Sokaktan aynı şekilde şarkı söyleyen seslerden bir koro işitiliyor. Yaşamak iyi şey, güzel, romantik ve fevkalâde çılgın.

Bundan sonra üzerime çöken karanlığın sonunda gözlerimi açtığım zaman endişe ile üzerime eğilen bir Japon kadını gördüm, Liman kılavuzunun karısıydı bu. Onun kapısı önünde sokakta serilip kalmışım. İçki sonrası üşümesi ile tir tir titriyorum. Üstümde giyecek bir şey kalmamış. O kahrolası tayfa yamakları nem var nem yoksa alıp götürmüşler. Saatim gitmiş, kalan birkaç dolarım gitmiş, ceketim, kemeirim hatta çizmelerim bile gitmiş.

İşte bu hikâye Bonin adalarında geçirdiğimiz on günden bir örnek size. Viktor'un deliliği geçtikten sonra Axel ile yanıma geldi ve ondan sonra daha dikkatli olarak içmeye devam ettik. Çiçekler arasındaki o yoldan hiç geçmedik. Bütün gördüğümüz kasaba ile dört köşe suratlardan ibaret kaldı.

Ateşin yaktığı insan ateş üzerine vaaz vermemelidir. Düşündüğümü gerçekleştirebilmiş olsaydım hem adaları daha çok görecektim hem de daha sağlıklı kalacaktım. Ama bana kalırsa iş insanın ne yapmasının gerektiği ya da gerekmediği değil. Önemli olan insanın yaptığı şeyler. İtiraz kabul etmeyen bir gerçek bu. Ben, yaptığımı yaptım sadece. Bonin adalarında diğer herkesin yaptığını yaptım. O belirli insanın yaptığını yaptım. Bütün yollar aynı yere çıktığı için, ben de çevremin yarattığı bir varlık, bir in-

sanoğlu olduğum için, bir tanrı olmadığım için yaptım bunu. Bir insandım ben de, hayran olduğum erkeklerin yolunu seçmiştim bu dünyada. Kanlı canlı, arzulu, yürekli erkeklerin, özgür ruhların hayatı harcarken hiç de pinti davranmayanların yolunu.

Yol açıldı üstelik. Çocukların oyun oynadıkları bir bahçedeki üzeri açık kuyu gibiydi. Hayat bilgisi yolunda emekleyen yürekli çocuklara üstü açık kuyunun yanında oynamamalarını ihtar etmek faydasızdı. Onlar o kuyunun yanında oynayacaklardır. Her ana baba bilir bunu. Bu çocuklardan belirli bir miktarının, en yürekli ve en canlılarının kuyuya düşeceklerini biliriz. Yapılacak tek şey kuyunun üzerini örtmektir ki, bunu da zaten hepimiz biliriz.

John Barleycorn karşısında da durum aynıdır. John Barleycorn bu kadar kolay elde edilebilir oldukça ve erkekliğin, yürekliliğin belirtisi olarak kabui edildikçe, ne kadar hayır dense de, dünya yüzündeki erkekler ve erkeklik yolunda ilerleyen gençler ondan uzak tutulamazlar.

Yirminci yüzyıl insanının yapabileceği tek akılcı iş kuyunun üzerini örtmektir. Yirminci yüzyılı gerçekten yirminci yüzyıl yapmalı ve eski yüzyılların büyücü yakmalarını, hoşgörüsüzlüklerini, fetişlerini ve bu barbarlıkların arasında büyük yer tutan John Barleycorn'u o yüzyılların ve ondokuzuncu yüzyılın yanına göndermelidir.

BONIN adalarından kuzeye doğru çıkarak fok balığı sürüsünü bulduk ve kuzeye doğru tam yüz gün, o dondurucu havada bazan sisler arasında güneşi bütün bir hafta görmemecesine avlandık durduk. Bu, korkunç ağır bir işti. Ne bir içki içtik hatta ne de bir kere aklımıza içmeyi getirebildik. Sonra büyük bir pay umudu ile ambarlarımız tıkabasa tuzlanmış derilerle dolu Yokohama'ya çevirdik burnumuzu.

Karaya çıkıp Japonya'yı görmek için can atıyordum, ama biz gemiciler ilk gün geminin çeşitli işleriyle uğraştığımız için ancak akşam üstü çıkabildik karaya. Burada da işlerin düzeni, hayatın biçimi ve insanların çalışma gelenekleri yüzünden yine John Barleycorn koluma giriverdi. Kaptan bizim paralarımızı avcılara vermişti. Avcılar da bizleri belirli bir Japon meyhanesinde bekliyordlardı. Hep birlikte gittik oraya. Bütün gemiciler oradaydı. İçki su gibi akıyordu. Herkesin cebi para doluydu ve herkes birbirine

ikram ediyordu. Yüz günlük ağır çalışmadan ve ağızlarına içki koymamaktan dolayı herkes sağlıklıydı. Elbette bir iki kadeh içecektim ben de. Sonra da şehri gezmeye çıkacaktık.

Burada da eski hikâye tekrarlandı şüphesiz. İçilecek o kadar çok içki vardı ki, o ılık büyü damarlarımıza yayılıp sesimizi ve duygularımızı yumuşatınca onu bunu kıskandırıp öfkeliendirecek ayrımlar yapamıyacağımızı anladık. Şununla içip bununla içmek olmazdı. Hepimiz aynı tehlikelerden geçmiştik, aynı yelkenleri indirip kaldırmış, aynı dümende birbirimizin yerini almış, korkunç fırtınalarda teknenin başı denize daldığı zaman omuz omuza yaslanmış, dalgaların bu sefer kimi götüreceğini, kimin geride kalacağını birlikte beklemiştik. Onun için hep birlikte içtik, dostluklarımızı hatırlayıp kavgalarımızı gücenikliklerimizi unuttuk, birbirimize dünyanın en iyi insanları gözüyle baktık.

O meyhaneye girdiğimiz zaman henüz akşamın erkence bir saatıydı. O ilk gece Japonya'da gördüğüm tek yer topu topu o meyhane oldu. Oysa bir meyhane dünyanın herhangi bir yerindeki ya da insanın kendi memleketindeki meyhanelerden hiç de farklı değildir.

Yokohama limanında iki hafta kaldık, Japonya'nın da görebildiğimiz yerleri ancak denizcilerin uğradığı meyhaneler oldu. Arasıra içimizden biri kalkıp durumun sıkıcılığını bir sarhoşlukla bozuyordu. Böyle bir sefer ben yüzerek gemiye gitmiştim. Karanlık bir geceyarısıydı. Deniz polisi benim kimliğimi öğrenmek için giyeceklerimi denizcilere gösterirken ve

cesedimi sulara ararken ben gemideki yatağında mışıl mışıl uyuyordum.

İnsanların belki de böyle şeyler yapabilmek için sarhoş olduklarını sanıyorum. Bizim yaşadığımız dar alanda benim yaptığım bu hareket dikkati çeken bir olaydı. Bütün liman bundan sözediyordu. Japon balıkçıları ve kıyı meyhaneleri arasında birkaç gün süren bir üne kavuşmuştum. Bu, hatırlanacak ve gururla anlatılacak bir olaydı. Yirmi yıl sonra bile bunu gizli bir gurur parıltısıyla hatırlamaktayım. Viktor'un Bonin adalarındaki çılgınlığı, tayfa yamaklarının beni soymaları gibi hoş bir anıydı bu.

Asıl sorun, John Barleycorn'un büyüsunü hâlâ tanımamış olmamdı. Organik yapım bakımından alkolik olmadığım için alkolün benim için pek çekici bir yanı yoktu. İçimde yarattığı kimyasal bileşimler böyle bir kimyasal doygunluk aramadığım için beni tatmin etmemekteydi. Birlikte bulunduğum insanlar içtiği için içiyordum. Tabiatım da onların boş zamanlarını en iyi değerlendiriş biçiminden daha az erkek olmama imkân vermiyordu. Hâlâ tatlıya düşkündüm, çevremde beni görececek biri olmayınca hâlâ şeker alıyor ve keyifle yiyordum.

Yokohama limanından demir alarak San Francisco'ya doğru yola çıktık. Kuzey yolundan, kuvvetli batı rüzgârını arkamıza alarak Pasifik okyanusunu otuz yedi günde aştık. Asıl büyük parayı San Francisco'da alacağımız için, otuz yedi gün ağızımıza bir yudum içki bile koymadan ayık kafa ile paramızı nasıl harcayacağımızı düşündük. Herkesin ilk söylediği şey artık o kötü ve ucuz otellerde kalmıyacaklarıydı. İkinci olarak da boş yere Yokohama'da o ka-

dar para harcadığından yakınıyordu hepsi. Bundan sonrası için herkesin başka başka hayalleri vardı. Viktor, San Francisco'ya iner inmez rıhtımda kalmadan içerlere gideceğini ve basit bir işçi ailesi yanında kalmak için gazeteye ilân vereceğini söylüyordu.

«Ondan sonra bir iki hafta da dans okuluna giderim.» dedi. «Sırf kızlarla ve oğlanlarla tanışmak için. Beni evlerine, eğlencelerine davet ederler, böylece gelecek Ocak ayına kadar elimdeki parayla idare ederim. Ocak gelince yine denize çıkarım.»

Hayır, içmeyecekti artık. Kendi içme biçimiyle, şarabın içeri girince aklının dışarı kaçtığını, parasının kısa zamanda tükendiğini biliyordu. Barbary sahili-nin insanları arasında üç günlük bir keyifle bütün bir kış insan gibi yaşama şıkları arasında hangisini seçeceğini biliyordu.

Danstan falan hoşlanmayan Axel Gunderson;

«İyi para geçecek elime.» dedi. «Artık evime dönebilirim. Anamı görmeyeli neredeyse onbeş yıl olacak. Paramı alır almaz anneme postalarım. Sonra Avrupa'ya giden bir gemide iyi bir iş bulurum. Böylece oraya ayak bastığım zaman param artmış olur. Kral-lar gibi yaşarım köyümde. Norveç'te hayatın ne kadar ucuz olduğunu bilemezsiniz. Beni milyoner zannettirecek kadar eli açık yaşayıp herkese hediyeler alsam bile yine geriye bir yıl beni rahat rahat yaşatacak para kalır. Sonra da tekrar dönerim denize.»

Red John;

«Ben de böyle yapacağım.» dedi. «Üç yıl oldu evden tek bir satır bile almayı. On yıldan beridir de bir kere bile uğramadım. Axel, hayat İsveç'te de Norveç'te olduğu kadar ucuzdur. Benim ailem çiftçi-

likle uğraşır. Ben de paramı postalayıp seninle birlikte gemiye yazılırım. İyi bir gemi bulalım ama!»

Axel Guderson ile Red John göreneklerini ve iyi yanlarını saydıkça birbirlerinin memleketlerine öylesine âşık oldular ki, yolculuğu birlikte yapıp altı ay birinin, altı ay da diğerinin evinde kalmaya karar verdiler. Bütün gün yapacaklarını konuştukları için de, yolculuğun sonuna kadar bir an bile ayrılmadılar birbirlerinden.

Long John'un evine bir düşkünlüğü yoktu. Fakat başaltı kasarasından bıkmıştı artık. O da ucuz otellere kapılanmıyacak, sakın bir işçi ailesinin yanına pansiyoner olarak girecek, denizci okuluna giderek kaptan çıkacaktı. Hepsinin konuştukları buna benzer şeylerdi. Herkes, bir kere için olsun aklını başına toplayacağını ve parasını çarçur etmeyeceğini yeminler ediyordu.

Hepsi birden pintileştiler de. Hiç böylesine tutumluluk görmemiştim. Gemi kantininden hiç bir şey satın aldıkları yoktu. Eski giyeceklerinin üstüne yama yapıp duruyorlardı. Hatta kibritten bile tutum yapıyorlar, ikisi üçü pipolarını doldurmadan birisi kalıp da kendi piposunu yakmıyordu.

San Francisco limanına girerken, karantine doktorları yanıımızdan ayrılır ayrılmaz liman otellerinin adamları kayıklarla teknemize yanaştılar. Hepsi birden güverteye üşüşüp, kendi otellerini övmeye göklere çıkarmaya başladılar, hesinin cebinde de bir şişe bedava viski vardı. Fakat biz uzaklaştırdık onları yanıımızdan. Ne otellerini istiyorduk ne de viskilerini. Bizler ayık, tutumlu denizcilerdik, paramızı çok daha iyi yerlere harcayacaktık.

Sonunda hepimiz paralarımızı aldık. Karaya ayak bastığımız zaman ceplerimiz tıkabasa doluydu. Otellerin çığırtkanları arı sürüleri gibi dolaşıyorlardı çevremizde. Birbirimize baktık. Yedi aydır bir arada yaşamıştık, artık yollarımız ayrılmak üzereydi. Son bir töreni kalmıştı dostluğun. Baş dümencimiz. «Haydi çocuklar,» dedi Meyhane hemen yanıbaşımızdaydı. Zaten dört bir yanımız meyhane doluydu ya. Baş dümencinin peşinden içeri girince otellerin çığırtkanları da bizimle gelmeye çalıştılar. Ama onlarla bir alışverişimiz yoktu.

Baş dümenci, ikinci kaptan, altı avcı, altı dümenci ve beş kürekçi. Beşimiz de uzun tezgâhın başına geçmiştik. Kürekçilerin altıncısını Jerimo Burnu önünde yelkenli teknemizi önüne katan kuvvetli bir bora sırasında içine kömür doldurduğumuz bir çuvala denizin dibine göndermek zorunda kalmıştık.

On dokuz kişiydik, son içkimizdi bu. Yedi ay havanın iyiliğine kötülüğüne bakmadan bir erkek dünyasında yaşamış olan bizler şimdi son kez birbirlerimizin yüzüne bakıyorduk. Denizcilerin yolunun çok geniş olduğunu hepimiz biliyorduk. Başdümencinin ısmarladığı içkiyi içtik ondokuzumuz bir dikişte. Sonra ikinci kaptan yüzümüze çok şeyler anlatan bir bakışla bakarak birer kadeh ısmarladı. Onu da diğeri kadar severdik. Birisi ile içip diğeri ile içmemek olur muydu hiç?

Bundan sonra benim avcım Holt birer kadeh ısmarladı. Zaman ilerliyor, içki kadehleri artıyor, sesimiz yükseliyor, kurtlar beyinleri kemirmeye başlıyordu. Altı avcının her biri kutsal dostluk adını birer kadeh içmemizde ısrar ettiler. Altı dümenci ile beş

kürekçi de aynı mantığı ileri sürdüler.

Ondokuz kadeh içki! John Barleycorn insana istediğini yaptırtmak için bundan fazla bir şey istemez ki. Herkes o kadar titizlikle hazırladığı planları unutmaya hazırdı artık. Hepsi birden kendilerini bekleyen otel çığırtkanlarının kollarına düşüverdiler. Sonlarının gelmesi pek o kadar uzun sürmedi. İki gün ila bir hafta içinde hepsinin parası suyunu çekmişti. Yeniden tayfa olarak yazılmak zorunda kaldılar. İri yapılı olan Viktor cankurtaran servisine girmeyi başarabildi. Ne gazeteye istediği o ilanı vermiş ne de dans okuluna gidebilmişti. Long John da denizcilik okuluna giremedi. O da, hafta sonlarında nehirde sefer yapan gemilerden birine ateşçi oldu. Red John ile Axel paralarını memleketlerine postalayamadılar. Onlar da diğerleri gibi dünyanın dört bir yanına giden gemilerden birine kapıldılar sonunda.

Beni kurtaran şey gidecek bir evim ve ailem olmasıydı. Evet giderken Oakland'a bir uğrayıp ölüm-yoluna bakmak geldi aklıma. Nelson, sarhoşken polise kafa tuttuğu için vurulup ölmüştü. Bu olaydaki ortağı hapiste yatıyordu. Whisky Bob gitmişti. Old Cole, Old Smoudge, Bob Smith hep gitmişlerdi. Beli tabancalı Smith boğulmuştu. French Frank'ın yaptığı bir işten dolayı nehrin yukarılarında saklandığını ve ortaya çıkmaya korktuğunu söylediler. Diğer bir kısmı San Quentin ve Folsom hapishanelerindeydiler. Eski Benicia günlerinden tanıdığım Big Alec iki adam öldürmüş ve yabancı bir diyara kaçmıştı. Fitzimmons sırtından yediği bir bıçak darbesi sonunda ölmüştü. Benim anladığım kadarı bunları hepsinin tek sorumlusu John Barleycorn'du.

○ AKLAND rıhtımında duyduğum tutkunluk ölmüştü artık. Ne rıhtımı ne de orada yaşanan hayatı seviyordum. İçkiyi de, içki uğruna yapılan serseriliği de sevmiyordum. Tekrar Oakland'daki kitaplığa dönerek okumaya başladım. Annem artık deliliklerden vazgeçip ciddi bir işe yerleşme zamanının geldiğini söylüyordu. Ailenin paraya ihtiyacı da vardı. Bunun için fazla araştırmadan bir kenevir fabrikasına, saati on sente girdim. Birkaç yıl önce konserve fabrikasında aldığım ücretten fazla değildi bu. Günde on saat çalışıyordum. Fakat bir iki ay içinde gündeliğimin bir dolar yirmibeş sente çıkarılması ihtimali vardı.

Bu dönemde John Barleycorn açısından bir masumluk çağı başlamıştı. Aradan aylar geçmesine rağmen ağzıma bir yudum içki koymadığım oluyordu. Henüz onsekiz yaşına basmamıştım. Sağlıklıydım, güçlü ve ezilmemiş adalelerim vardı. Herhangi bir genç hayvan gibi eğlence, heyecan, kitapların ve makinelerin dışında bir şey arıyordum.

Genç Hristiyanlar Derneği'ne girdim. Burada sporla uğraşabiliyordum ama hayat pek çocuksuydu. Çok geç kalmıştım buraya girmek için.

Bu dünyada henüz az yaşamış olduğum halde, ne bir çocuktum ne de bir delikanlı. Büyük insanlarla dostluk etmiştim. Pek çok esrarlı ve korkunç şeyler biliyordum. O dernekte rastladığım gençlere göre ben hayatın öte yanından gelmiş sayılırdım. Onlardan başka bir dilde konuşuyordum, daha kederli ve daha mut-hiş bir aklım vardı. (Şimdi düşününce hiç çocukluğum olmadığını anlıyorum ya!) Her neyse, oradaki gençler benim yanımda çok çocuk kalıyorlardı. Eğer akıl bakımından bana yardım edebilmiş olsalardı, buna pek aldırmıyacaktım. Fakat ben kitaplardan daha çok şeyler öğrenebiliyordum.

Kısacası benden küçük sınıftakilerle oynayamazdım. John Barleycorn'un öğretileri onların o mü-kemmeli, temiz ve genç hayatlarını bana yasaklamıştı. Daha çok genç yaşında çok şey biliyordum. Fakat önümüzdeki iyi günlerde alkol denen şey insanın ör-gütlerinden ve ihtiyaçlarından çekilip atılınca, buraları, insanın kendini bulmak üzere gideceği daha iyi, daha akıllıca, daha canlı toplantı yerleri olacaktır. Fakat biz şimdiki anı yaşadığımıza göre konumuz da şimdi yaşanan an ve bunda varolanlardır.

Kenevir fabrikasında günde on saat çalışıyordum. Sıkıcı bir makine işiydi bu. Ben ise hayatı istiyordum. Bir makine başında saati on sente çalışmaktan başka bir şekilde göstermek istiyordum kendimi. Fakat meyhanelerden de yeteri kadar bıkmıştım. Yeni bir şeyler istiyordum artık. Büyüyordum. O ana kadar kendimde farketmemiş olduğum ve beni rahat-

sız eden bir takım yeteneklerin ve yatkınlıklarım olduğunu görüyordum. Bu dönemde Louis Shattock'a rastlayıp onunla arkadaş olmam gerçekten de büyük talihtir benim için.

Louis Shattock kendisinin tam bir şehir çocuğu olduğuna inanan, canlı, neşeli, şeytan gibi bir delikanlıydı. Bense hiç de şehir çocuğu değildim. Louis yakışıklıydı, kibardı, kızlara karşı sevgi doluydu. Bu, onun her anını kaplayan bir iştı. Bense kızlar konusunda hiç bir şey bilmiyordum. Erkek olmakla uğraşıyordum ben. Hiç bir ilişkimin olmadığı yepyeni bir varolma dönemi idi bu. Louis'in bana veda edip, tanıdığı bir kıza şapkasını çıkarıp selam vererek onunla yürümeye başladığını görünce, hem heyecanlanır hem de onu kıskanırdım. Ben de bu oyunu oynamak istiyordum.

Louis:

«Bütün iş sana bir kız bulmakta.» dedi.

Söylendiği kadar kolay bir iş değildi bu. Konuyu dağıtma pahasına da olsa bunu biraz açıklamalıyım Louis'in kızların ev hayatı konusunda hiç bir bilgisi yoktu. Hiç bir kızın evine girip çıkmazdı. Bu yepyeni dünyada bir yabancı olan benim de aynı durumda olduğumu söylemek gereksiz. Üstelik kızlarla tanışılabilir yer olan dans salonlarına da gidemezdik. Paramız yoktu bu iş için. Louis bir nalbantın yanında çıraklık yapıyordu, eline geçen para benimkinden pek az fazlaydı. İkimiz de evlerimize geçim parası olarak birşeyler veriyorduk. Bunu ödedikten, sigara, ayakkabı, giyecek aldıktan sonra elimizde keyfi harcamalarımız için haftada yetmiş sent ile bir dolar kadar bir para kalıyordu. Bunu bazan birlikte harcar, bazan

birimizin bir kızla çıkması için diğerimize ödünç verirdik. Blair parkına gidiş geliş yol parası yirmi sent, iki dondurma da otuz sent tuttu mu, para suyunu çekiverirdi.

Benim paramızın bu azlığına pek aldırıldığını yoktu. İstiridye korsanları arasında edindiğim parayı hor görme huyundan kurtulamamıştım. Fakat kızı nereden bulacaktık? Louis'in beni götürüp tanıştırbileceğini bildiği bir kızın evi yoktu ki! Louis, tanıdığı birkaç kızı kendisi için istiyordu, hem zaten kızların ve oğlanların tabiatı gereği bunları bana devre-demezdi ki. Bazan onları yanlarında bir arkadaşlarını getirmeye kandırdığı olurdu. Ama bu gelen arkadaşlar, Louis'inkiler yanında sözü bile edilmeyen renksiz, soluk kızlardı.

Sonunda, «Benim yaptığım gibi yapacaksın,» dedi bana. «Ben bu kızları kendim tavladım. Sen de öyle yapacaksın.»

Bunun yolunu da öğretti. Louis ile benim çok güç durumda olduğumuz hatırdan çıkarılmamalıdır. Hem yemek paramızı ödüyor hem de az çok iyi giyinmek zorunda bulunuyorduk. İşten çıktıktan sonra akşamları ya köşede, ya da dar bir sokaktaki şekerçi dük-kânında buluşurduk. Buradan sigara, ara sıra da on sentlik şeker alırdık, (Louis de, ben de hiç utanmadan şeker yedik, hem de bulabildiğimiz kadar. İki-miz de bir kere bile meyhaneye uğramadık o süre içinde.)

Fakat iş kıza gelince apışıp kalıyordum. Louis bana kızlardan istediğimi seçmemi ve kendimi ona en ilkel bir şekilde tanıştırmamı söyledi. Akşamın erken saatlarında sokaklarda dolaşırdık. Kızlar da çiftler

çifter dolaşırlardı. Böyle dolaşan kızlar kendilerine bakan oğlanlara bakarlar. Fakat hayatın gayet sert kabuk bağlamış öteki yanından gelmiş olan ben, çekingen ve utangaçtım. Louis beni desteklerdi. Fakat kızlar konusunda hiç bir bilgim yoktu ki. Benim erken gelişmiş erkek hayatımdan sonra kızlar bana olağanüstü ve garip yaratıklar olarak görünüyordular. En önemli dakika gelip çattığı zaman gereken yürekliliği gösteremiyordum.

O zaman Louis bana bu işin yollarını gösteriyordu. Anlamlı bir bakış, hafif bir gülümseme, şapkayı çıkarıp selâm verme, bir söz atma, çekingenlik, duraksama, kıkır kıkır gülme. Bir de bakıyorsunuz ki Louis kızla tanışmış da beni bile tanıştırıyor. Fakat ikimiz de birer kız bulup yürüyüşe çıktığımız zamanlar Louis'in hep güzelini seçtiğini, bana silik olanını bıraktığını farkediyordum.

Pek çok denemeden sonra ben de alıştım bu işe. Benim de artık selâm verip yanında yürüyeceğim kız arkadaşlarım vardı. Fakat hemen bir sevgi duymaya başlamadım. Heyecanlanıyordum, ilgileniyordum ve aramaya devam ediyordum. Bu arada içmek aklımın köşesinden bile geçmiyordu. Sosyolojik genellemelere kalkıştığım zaman epey düşünmüşümdür Louis ile olan bu maceralarımı. Bunlar pek masum, pek genç ve iyi şeylerdi. Fakat sosyolojikten çok biyolojik bir genellemeye varmıştım: Bütün kızlar derilerinin altında hep aynı idiler.

Çok geçmeden bir kız aşkını, onun bütün fevkalâdeliğini, zevkini ve şanını tattım. Adına Haydee diyeceğim şimdi. Onbeş onaltı yaşlarındaydı. Ayakkabılarının üstüne kadar inen bir eteği vardı. Salva-

tion Arny toplantısında yanyana oturuyorduk. Louis de benim yanımda oturmuş beni gözetliyordu. Kız da teyzesi de meraklarından gelmişlerdi oraya. Louis'in gözetlemekten başka bir şey yapmadığına eminim, çünkü Haydee onun tipi değildi.

Konuşmadık, fakat o uzun yarım saat içinde utangaç bakışlarla baktık birbirimize ve bakışlarımız karşılaştığı zaman utançla çevirdik başlarımızı. Hafifçe beyzi, düz bir yüzü vardı. Kahverengi gözleri fevkalâdeydi. Burnu, tatlı ve biraz sinirli dudakları rüya gibiydi. Saçının gördüğüm en güzel kahverengi saç olduğuna eminim. O yarım saatlik tecrübe beni ilk görüşte âşık olmanın gerçekliğine inandırmıştı.

Haydee ile teyzesi az sonra ayrıldılar. Benim toplantıyla bir ilgim olmadığı için, bir iki dakika kadar bekleyip Louis ile arkalarından seyirttim. Biz dışarı çıkarken salonun arkalarında bir kadın, bakışları ile beni tanıdığını belirterek ayağa kalktı ve peşimden geldi. Bu kadını anlatmıyacağım. O benim cinsimden-di, rıhtımda yaşadığım günlerden kalma bir arkadaşlığımız vardı. Nelson vurulduğu zaman o kadının kolları arasında ölmüştü. Kadın benim Nelson'un arkadaşısı olduğumu biliyordu. Nelson'un nasıl öldüğünü anlatmak ihtiyacındaydı, ben de bunu öğrenmek istiyordum. Onunla birlikte, bir delikanlının yeni doğan aşkıdan, eskiden tanıdığım kederli vahşete dönü-verdim.

Kadının hikâyesini dinledikten sonra ilk aşkımı kaybetmiş olmanın verdiği korkuyla Louis'i bulmaya koştum. Fakat işte bu konularda Louis'e güvenilebilirdi. Kızın adı Haydee idi. Nerede oturduğunu

biliyordu. Her sabah Lafayette Okuluna giderken Louis'in çalıştığı nalbantın önünden geçiyordu. Üstelik Louis onu Ruth adındaki diğer bir okullu kızla birlikte görmüştü. Ruth ise bize şeker satan Nita'nın arkadaşısıydı. Bütün iş Nita'ya vereceğimiz bir mektubun Ruth'un eliyle Haydee'ye iletilip iletilemeyeceğini anlamaktı. Buna imkân varsa hemen oturup yazacaktım mektubu.

Sonunda da böyle oldu. Oradan buradan çalınmış yarım saatlik buluşmalarda bir gencin ve bir kızın aşklarının bütün tatlı çılgınlıklarını öğrendim. Bu, dünyanın en büyük aşkı değildi ama yine de bunun en tatlı aşk olduğunu söyleyebilirim. Ah, o günlerin anısı! Hiç bir kızın benim kadar masum sevgilisi olmamıştı. Oysa ben, yaşımdan ne kadar fazla kötülük bilirdim, ne kadar vahşiydim. Kızlar konusundaysa hiç bir şey bilmiyordum. İstiridye Korsanları Prensi ünvanını kazanan ben, erkeklerin dünyasında her yere gidebilir, yelken açar, gece gündüz, fırtına demeden denize açılır, liman şehirlerinin en vahşi izbelerine girebilir, çıkan bir kavgada üstüme düşeni yapar, ya da bütün bir meyhane halkına içki ikram edebilirdim. Fakat eteği ayakkabılarının ancak üstüne kadar inen bu kız parçası karşısında ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Üstelik benim hakkında çok şeyler bildiğimi sandığım hayat hakkında hiç bir şeycik bilmeyen bu kız karşısında!

Bir sıra üzerinde ay ışığı altında oturduğumuzu hatırlıyorum. Aramızda bir karış mesafe ya vardı ya yoktu. Hafifçe birbirimize dönmüş, kollarımızı sıranın arkasına dayamıştık. Bir iki kere bileklerimiz bir-

birine değdi. Bu arada ben mutluluktan kendimden geçmiş, onun nazik kulaklarını incitmeyecek sözler bulup söylüyor ve devamlı olarak da ne yapmam gerektiğini çıkarmaya çalışıyordum. Kızlar, yanlarında oturan ve aşkın ne olduğunu deneme yoluyla bulmaya çabalayan oğlanlardan neler beklerlerdi acaba? Haydee ne yapmamı bekliyordu? Onu öpmeli miydim? Eğer kendisini öpmemi bekliyorsa ve ben de onu öpmezsem ne düşünürdü benim için?

Ama şimdi biliyorum o küçük masum kadının benden daha akıllı olduğunu. Bütün hayatı boyunca tanımıştı oğlan çocukları. Pek çok kız gibi yüreklendirmişti onları. Elinden çıkardığı eldiveni ile söylediğim bir şey için şaka yollu burnuma nasıl hafifçe, âdeta okşar gibi vurduğunu hatırlıyorum. Hayatımda başıma gelen en fevkalâde şeydi bu. Eldivenin hafif esans kokusunu ve dudaklarıma değdiği anda soluğumu içime çektiğimi hatırlıyorum.

Bir korku ve şüphe dönemi başladı bundan sonra. Acaba o kokulu ve bir an önce dudağıma değmiş olan eldivenli küçücük eli ellerim arasına alsa mıydım? Onu öpmeli ya da kolumu beline dolamalı mıydım? Daha çok yaklaşabilir miydim ona?

Hiç birini yapmaya cesaret edemedim bunların. Orada oturduğum yerde bütün ruhumla sevmeye devam ettim onu. O akşam ayrıldığımız zaman onu öpmemiştim bile. Başka bir gece ayrılırken öptüğüm zaman, çok büyük bir yüreklilik gerekmişti bu hareketi yapabilmem için. Beş on gizli öpüşten başka hiç bir şey yapmadık. Kızların ve oğlanların öpüşükleri gibi kısa, masum ve meraklı. Birlikte hiç bir yere.

bir sinemaya bile gitmedik. Yalnız bir keresinde beş sentlik şeker alıp paylaşmıştık. Fakat hayallerimde onun beni sevdiğine inanmışımdır her zaman. Ben, onu sevdiğimi biliyordum. Bir yıldan fazla hayalimden bir an bile uzaklaşmadı. Çok değerli bir anısı vardır ben-
de Haydee'nin.

İÇKİ içmeyen insanlarla olduğum zaman aklıma içmek gelmezdi. Louis içki içmezdi. Zaten ne onun ne de benim içecek paramız yoktu, ama asıl önemli olan böyle bir ihtiyaç duymayışımızdı. Sağlıklı, normal, alkolik olmayan insanlardık. Alkolik olmuş olsaydık, paramız olsa da olmasa da ne yapar yapar içerdik mutlaka.

Her akşam işten çıkıp yıkandıktan ve üstbaşımızı değiştirdikten sonra, köşedeki şekerçi dükkânının önünde buluşurduk. Fakat ılık sonbahar akşamları sona erip de buz gibi yağmurlu havalar başlayınca burası pek rahat gelmemeye başladı. Şekerçi dükkânı da soğuktu. Nita, ya da o sırada dükkâna bakan kim varsa ısınmak için arkadaki odaya giderdi. Bizi bu odaya almazdı. Dükkânın içi ise sokak kadar soğuktu.

Louis ile durumu konuştuk enine boyuna. Tek bir çıkar yol vardı önümüzde: Meyhaneye, erkeklerin

toplanma yerine, John Barleycorn ile arkadaşlık edilen yere gitmek. Parasızlıktan sırtımıza bir pardesi bile alamamıştık. Soğuk ve nemli bir gece tir tir titreyerek Louis ile bir meyhane seçmemizi çok iyi hatırlarım. Meyhaneler her zaman rahat ve sıcaktır. Biz meyhaneye canımız içki çektiği için gitmemiştik.

Ama meyhanelerin yardımsever dernekleri olmadığını da biliyorduk. İnsan arasına barda bir kadeh bir şey içmeden meyhaneyi dinlenme yeri olarak kullanamaz.

Paramız pek azdı. Onun için bu meyhanede harcayacağımız paranın tam karşılığını almak istiyorduk. Bir takım oyun kâğıdı isteyip bir saat oynadık. Bu sırada bir kere Louis, bir kere de ben birer kadeh bira ısmarlamıştık. En ucuz içki biraydı. İki kadehi on sent. Oysa ne büyük paraydı bu bizim için. Nasıl da acıyarak verirdik bu on senti.

Meyhaneye girenleri inceledik. Hemen hemen hepsi orta yaşlı işçilerdi. Çoğunluğu almandı. Hep grup halinde toplanıyorlardı. Bunlarla bir dostluk kurmamıza imkân yoktu. O meyhaneyi defterden sildik, sildik ama boş yere bir gece ve hiç istemediğimiz bira için de on sent harcadığımız için keyfimiz kaçmıştı.

Bundan sonra her gece bir meyhane denedik ve sonunda Onuncu Caddeye Franklin Sokağının kesiştiği yerdeki **National** adlı meyhaneyi keşfettik. Buradakiler birbirlerine daha uygun insanlardı. Louis tanıdığı birkaç kişiye rastladı, ben de ta kısa pantolonla okula gittiğim zamandan iki arkadaşımı buldum. Eski günleri andık. Şunun bunun şimdi ne iş yaptığını nerelerde olduğunu konuştuk. Bunları konuşurken

bir yandan da içiyorduk. Onlar ısmarlıyor biz içiyorduk. İçme kurallarına göre sonra da bizim ısmarlamamız gerekiyordu. Bu bize çok acı geliyordu. Bir sürü palavra için kırk elli sent ödemekti bu.

Epey kısa süren gece sona erdiği zaman sevinmiştik, fakat bu arada cebimizdeki para da suyunu çekmişti. Bir haftalık harçlığımıza bitirmiştik bir gecede. Sonunda o meyhanede karar kıldık ama içki konusunda çok dikkatli davranacağımıza da söz verdik. Hafta sonuna kadar tutumlu olmak zorundaydık. Yol paramız bile kalmamıştı. Kendilerine âşık olduğumuzu sandığımız iki Oakland'lı kızla randevumuzu bile iptal ettik. Ertesi gece buluşacaktık ama kızları evlerine götürecek paramız kalmamıştı ki. Para bakımından sıkıntı çeken pek çok insan gibi biz de hiç olmazsa Cumartesi günü paramızı alana kadar bu çılgın hayattan çekilmekte bulduk kurtuluşu. Böylece Lois'le bir ahırda buluşmaya başladık ve sürgünümüz sona erene kadar, ceketlerimizin düğmeleri ilikli, dişlerimiz takırdayarak iskambil oynamakla vakit geçirdik.

Sıkıntılı günler geçip de **National**'e dönünce artık biraz rahatlık ve ısınma elde etmek için gereken-den fazla para harcamamak için gözümüzü dört açıyorduk. Bazan başımıza felâketler gelmiyor değildi. Sözgelisi, içki ısmarlamacasına San Pedro oyununa girmek gibi. Böyle bir felaketin sonucu, oyuncuların ısmarlayacakları içkilerin cinsine göre yirmi beş sent ile seksen sent arasında değişiyordu. Fakat arasıra bu içkileri veresiye ısmarlıyarak bu felaket gününü birkaç zaman geriye de atabilirdik. Bu ise peşin ödeyecek olduğumuz zamankinden çok daha büyük bir yı-

kım oluyordu bizim için. (Baharda acele ile Oakland'-dan ayrılıp serüven yoluna düşünce o meyhane sahibine bir dolar yetmiş sent borcum kaldığı hatırımdan çıkmamıştır. Uzun zaman sonra geriye döndüğümde adam oradan ayrılmıştı. Hâlâ borçluyumdur bu parayı ona. Eğer bir rastlantı sonucu bu satırları okursa, istediği zaman borcumu ödeyeceğimi bildiriyorum.)

Bu National örneği, John Barleycorn'un her köşede kurulu meyhaneler aracılığıyla toplumumuzda insanı ağına nasıl çektiğini göstermek için verdim. Louis ile ben sağlıklı iki gençtik. İçmek istemiyorduk. İçecek paramız da yoktu. Fakat soğuk ve yağmur nedeniyle bir meyhaneye sığınmak ve zaten acınacak kadar az olan paramızın bir kısmını içkiye yatırmak zorundaydık. Biri kalkıp da Genç Hıristiyanlar Derneği'ne, bir gece okuluna, ya da bir arkadaşın evine gidebiliriz diyebilir. Bunun cevabı bunu yapmadığımızdır. Gerçek yalnızca budur. Yapmadık bunu. Bu gün, bu anda, yüzbinlerce delikanlı Louis ile benim yaptığımı yapmaktadırlar. Sıcak ve rahatlık verici John Barleycorn onların da kollarına girmiş, onlara da kendi yumuşacık yollarını öğretmeye başlamıştır.

KENEVİR fabrikası, gündeliğimi bir dolar yirmi beş sente çıkarmak için verdiği sözde durmadı. Ben de, ataları, İhtilâl öncesi Kızılderili savaşlarından bu yana bütün savaşlarda dövüşmüş olan özgür bir Amerikalı olarak serbest sözleşme hakkımı kullanarak işten çıktım.

Fakat yine de bir işe girmek istediğimden hep çevreyi kolağan ediyordum. Artık açıkça belirmiş olan bir şey vardı. Acemilere para vermiyorlardı. Elektrikçi olmaya karar verdim. Elektrikçilere rağbet gittikçe artıyordu. Ama nasıl elektrikçi olunurdu? Teknik okula ya da üniversiteye gidecek param yoktu ki. Zaten oldum olası okula önem vermemiş bir insandım. Pratik dünyada pratik olarak yaşırdım ben. Üstelik çocukluğumdan beri Amerikan çocuklarının efsaneleşmiş mirasına inanıyordum.

Kanallarda çalışmış olan bir çocuk yükselip Başkan olabilmisti. Herhangi bir işe giren bir çocuk çalışkanlığı, ağırbaşlılığı, tutumluluğu ile işinde yükselir, o işe ortak alınırdı. Bundan sonra da başlıba-

şına bir iş sahibi olmak çok kolaydı. Efsaneye göre çalışan, kararlılığı ve inancı ile sonunda patronun kızı ile evlenirdi. Ben o sıralarda kızlar konusunda kendime öylesine bir güven duyuyordum ki, patronumun kızı ile evleneceğimden hiç şüphe etmiyordum. Efsanelerdeki bütün çocuklar yeteri kadar büyüyünce evlenirlerdi patronlarının kızlarıyla.

Böylece serüven hayatına veda ederek Oakland tramvay şirketinin elektrik santralına gittim. Şefin özel bürosunun görünüşü beni epey şaşırttıysa da açık açık konuştum. Elektrikçi olmak istediğimi, işten korkmadığımı, ağır işlere alışkın olduğumu, benim güçlü ve işe yarar olduğumu anlaması için bana bir kere bakmasının yeterli olduğunu anlattım. İşe en alt basanaktan başlayıp yükselmek istediğimi, bütün hayatımı bu işe bağliyacığımı da ekledim sözlerime.

Şef beni dinlerken gülümsüyordu. Benim başarılı olacağıma inandığını, yükselmek isteyen Amerikan gençlerini teşvik ettiğini söyledi. Patronlar hep benim gibi gençler aradıkları halde pek seyrek olarak bulurlarmış böylesini. Amacımın iyi ve değerli olduğunu, bana bir fırsat tanıyacağını söyledi. (O konuşurken, yüreğim ferahlan çatlayacak gibi şişiyordu. Evleneceğim kızın onun kızı mı olduğunu merak etmeye başlamıştım bile.)

«Mesleğin daha ileri noktalarını öğrenmeden önce depoda motorları takan ve onaranların yanında çalışmalısın.» dedi. (Artık evleneceğim kızın onun kızı olduğuna emindim, şimdi de şirkette ne kadar hissesi olduğunu düşünüyordum.)

«Fakat senin de anlayacağın gibi hiç bir şey bil-

meden depo elektriçilerine yardımcı olamazsın. Bu, ancak bir süre çalıştıktan sonra olabilir. Sen en aşağıdan başlamalısın, Depoda ilk işin ortalığı silip süpürmek, pencereleri yıkamak olmalı. Bu işte başarı gösterirsen depo elektriçilerine çırak olabilirsin.»

Bir binayı süpürüp temizlemenin elektrikçi mesleğine nasıl bir katkıda bulunacağını pek anlamamıştım. Ama kitaplarda çocukların hep bu tür işlerle çalışmaya başladıkları ve adım adım ilerliyerek büyük şirketlerin sahipleri olduklarını okumuştum.

Bu başdöndürücü mesleğe bir an önce başlamak için hevesle;

«İşe ne zaman geleyim?» diye sordum.

Şef :

«Ama biz seninle işe en aşağıdan başlamana karar vermiştik,» dedi, «Doğrudan doğruya depoya da girmemelisin. Önce makine dairesinde yağcılık yapmalısın.»

Biraz bozulur gibi oldum. Bir an kızı ile aramdaki mesafenin gittikçe uzadığını gördüm. Ama sonra yine kendime geldim. Buhar makinelerini öğrendiğim takdirde daha iyi bir elektrikçi olurdum. Koca makine dairesinde yağcılık yaparken buharlı makineler hakkında öğrenmediğim şey kalmazdı. Mesleğim pırl pırl yanıyordu önümde!

«Ne zaman işe başlayayım?» diye sordum minnetle:

Şef :

«Ama makine dairesine de hemen giremezsin.» dedi. «Bunun da hazırlık dönemi vardır. Bu da kazan dairesidir. Hele bir düşünürsen konuyu anlıyacağına eminim, Kömür taşımanın bilimsel bir iş olduğunu,

hiç de öyle alay edilecek, küçümsenecek bir şey olmadığını anlayacaksın. Bizim yaktığımız her kilo kömürü tartığımızı bilir misin? Böylece satın aldığımız kömürün değerini öğreniriz. Üretimdeki her kuruşun maliyetini çıkarır, bize en çok zarar veren ateşçinin hangisi olduğunu hemen buluruz. Hangi ateşçinin dikkatsizliğinden ya da aptallığından ocağa attığı kömürden en az enerjiyi elde ettiğini tespit ederiz.»

Şef sözünün burasında yine gülümsedi.

«Şu küçük kömür işinin bile ne kadar önemli olduğunu görüyorsun ya. Bu küçük işleri öğrene öğrene hem daha iyi bir işçi olursun, hem de bize ve kendine daha yararlı hale gelirsin. Hazır mısın çalışmaya?»

Ben;

«Hazırım» dedim. «Ne kadar çabuk olursa o kadar iyi benim için.»

«Pekâlâ, yarın sabah saat yedide gel işe başla.» dedi.

Beni dışarı çıkartıp yapacağım işi gösterdi. Çalışma şartlarımı da belirtti. Pazarları ve tatil günleri de içinde olmak üzere günde on saat çalışacak ve ayda otuz dolar alacaktım. Ayda bir tek gün izin yapma hakkım vardı. Alacağım büyük bir para değildi. Yıllarca önce konserve fabrikasında çalışırken de saatına on sent alırdım. Ama acemi kalmış bir işçi olduğum için kazanma yeteneğimin artmadığını söyleyerek avuttum kendimi. Şimdi her şey değişikti. Ustalık elde etmek için, bir meslek sahibi olmak için, şefin kızıyla evlenmek için işe başlıyordum şimdi.

Gerçekten de en doğru şekilde başlıyordum işe: Ta en başından. Esas olan buydu. Ateşçiye kömür ta-

şıyordum, ateşçi kömürü ocağa atıyor, kömür enerjisi buhar oluyor, buhar makine dairesinde elektrik haline geliyordu. Orada da elektrikçiler çalışıyorlardı. Bu kömür taşıma işi bütün işlerin ilk adımıydı. Şüphesiz tramvayın elektriğinin nereden geldiğini tam olarak anlamam için şef beni kömürlerin çıkarıldığı madene göndermeyi akıl etmezse!

‘İş’ deyip de geçmemeli. O kadar insan içinde çalışmış olan ben, çalışma hakkında tek bir şey bile bilmediğimi anladım hemen. On saatlik çalışma günü ha? Gündüz ve akşam postalarına kömür taşıdığım için, öğle tatilinde de çalışmak şartıyla akşam sekizden önce bitiremiyordum işimi. Günde oniki onüç saat çalışıyor ve konserve fabrikasındaki gibi fazla çalışma ücreti bile alamıyordum.

İşin sırrını açıklıyayım bari. İki kişinin işini tek başıma yapıyordum ben. Benden önce aynı işte, biri gündüz biri akşam postasında olmak üzere iki yetişkin insan çalışıyormuş. Bunlardan herbiri ayda kırk dolar alıyorlarmış. Ekonomik bir yönetime düşkün olan şef, beni iki kişinin işini otuz dolara yapmaya kandırıvermişti. Oysa ben elektrikçi olmak üzere işe başladığımı sanıyordum. O ise şirketin masrafını elli dolar kısmak peşindeymiş.

Fakat ben iki kişinin yerini aldığımı bilmiyordum. Bunu bana kimse söylememişti. Aksine bana bu konuyu açmamaları için herkese sıkı sıkı talimat verilmişti. O ilk gün ne büyük bir hevesle sarılmıştım işe. Demir el arabasına kömür dolduruyor, teraziye koyup tartıyor, koşa koşa gidip ocakların yanına boşaltıyordum.

İş ha! Yerlerini aldığım iki adamdan daha fazla

iş yapıyordum. Onlar kömürü getirip ocağın önüne boşaltırlarmış. Ben gündüz kömürünü onlar gibi boşaltıyorsam da, akşam postası için hazırladığımı duvarın dibine istif de ediyordum. Kazan dairesi çok ufaktı. İki postanın kömürü odaya sığmıyordu. Gündüz ayrı gece ayrı bir işçinin çalışacağı düşünülerak yapılmıştı. Onun için ben kömürleri üstüste diziyor, devrilmemesi için tahta payandalarla tutturuyordum. Kömür yığını yükseldikçe işim de iki kat artıyordu.

Yorgunluktan bitkin hale geldiğimi hissettiğim halde bir an bile duraklamadan kanter içinde çalıştım durdum o gün. Sabah saat onda çalışacak gücüm kalmamıştı. Yemek tasımdan iki koca dilim ekmekle biraz tereyağı çıkartıp yedim. Elim yüzüm kömürden kapkara kesilmiş, ayaklarımın üstünde titreye titreye yiyordum yemeğimi. Saat onbire kadar öğle yemeğimin hepsini yemiştim. Ama ne çıkardı bundan? Öğle paydosunda da çalışacağımı düşünüyordum. Elektrik ışığı altında çalışıyordum. Gündüz ateşçisi gitti gece ateşçisi geldi, ben hâlâ kürek sallıyordum.

Saat sekiz buçukta, açlıktan bitkin bir halde, sendeleye sendeleye gittim yıkandım, üstümü değiştirdim ve güçbelâ tramvaya kadar sürüklendim. Oturduğumuz yerden üç mil uzaktaydı çalıştığım yer. Tramvayda bedava gitmem için bir paso vermişlerdi. Ayakta kimse olmadığı takdirde oturmaya hakkım da vardı. Fakat ben oturduktan sonra araba doldu ve az sonra da bir kadın bindi. Yerimden kalkmaya çalıştım, ama ne mümkün. Üstüme doğru esen serin rüzgâr yorgun vücudumu oturduğum yere yapıştırmıştı sanki. Yolun geri kalan kısmında ancak kaynamış mafsallarımı ağır ağır hareket ettirerek kapıya

kadar yanaşabildim. Tramvay bizim evin köşesindeki durakta durduğu zaman az daha tepetaklak düşüyordum.

Sağa sola çarpa çarpa eve kadar yürüyüp mutfığa yığılıverdim. Annem yemeği ısıtırken ben ekmekle tereyağına saldırmıştım bile. Fakat daha açlığımı bastırmadan, ocakta et pişmeden olduğum yerde uyumuşum. Annem eti yemem için uyandırmadı beni. Babamın yardımıyla odama taşıldılar, yatağa serilip ölü gibi uyudum sabaha kadar. Beni soyup, üstümü de örtmüşlerdi. Sabahleyin uyandırılmak çok acı geldi. Berbat bir haldeydim, en kötüsü de bileklerim şişiyordu. Fakat akşam yemediğim yemeğin acısını çıkararak müthiş bir kahvaltı ettim. Tramvaya yetişmek üzere koşarken elimde bir gün öncesinin iki misli öğle yemeği vardı.

Çalışma ha! Onsekizine ancak basmış bir delikanlı, güçlü kuvvetli iki kömür işçisinin yaptığı işi tek başına yapmaya kalkışsın ve onları aşmaya çalışsın ha! İşte sana çalışma;

Daha öğle olmadan o taslar dolusu yemeğin son kırıntısını bile gövdeye indirmiş bulunuyordum. Ne var ki, yükselmeye kararlı bir delikanlının neler yapabileceğini onlara gösterecektim. Ama işe bakın ki bileklerim şişiyor, çalışmamı engelliyordu. İncinmiş ayak bileğine basarak yürümenin ne denli acı verdiğini herkes bilir. Bir de incinmiş el bilekleriyle kürek sallamayla, el arabası itmeyi düşünün!

Çalışma ha! Kimsenin beni görmeyeceği zamanlar kömürlerin üstüne oturur nasıl da öfke, yorgunluk ve umutsuzlukla hıçkırır hıçkırır ağlardım. İkinci gün en güç günümdü. O günün sonuna kadar dayanmam

ve onüç saatımı tamamlamam ancak gündüz ateşçisinin yardımı ile olabilmıştır. Bu adam bileklerime meşin bağlar başlamıştı. Bunu öylesine kuvvetle sıkı sıkı sarmıştı ki bileğim alçıya girmiş gibi oldu. Böylece bileğime yüklenen ağırlığı bu bağlar alıyor, bilek şişmesine engel oluyorlardı.

Bu şekilde elektrikçilik öğrenmeye devam ettim. Her akşam topallaya topallaya eve dönüyor, yemeğimi yiyemeden uyuyor, yatağıma taşıyor ve başkaları tarafından soyulup giyindiriliyordum. Her sabah da yemek tasımda bir gün önceden daha fazla yemek, topallaya topallaya işe gidiyordum.

Artık kitap da okuyamaz olmuştum. Kızlarla buluşamıyordum. Bir iş hayvanı idim sadece. Çalışıyor, yiyor ve uyuyordum. Zihnim ise sadece uyuyordu. Bir kâbus içindeydim. Pazarları bile çalışıyordum. Ayın sonundaki tek tatil günümü hevesle bekliyordum. O gün akşama kadar yatıp uyuyacaktım.

Bu geçirdiğim tecrübenin en garip yanı da bu arada hiç içki içmemem, hatta içme düşüncesini aklıma bile getirmememdi. Oysa ağır yük altındaki insanların nasıl içtiklerini bilirdim. Onların içtiklerini görmüş, hatta aynı şartlar altında ben de onlar gibi içmiştim. Fakat alkolik olmaktan öylesine uzaktım ki, ikçinin bana iyi geleceğini düşünememiştim bile. Bunu alkole karşı bir arzu duymadığımı anlatmak için söylüyorum şimdi. John Barleycorn ile ilişkim bende ancak uzun yıllar sonunda bu alkol isteğini uyandırabilmiştir.

Gündüz ateşçisinin bana garip bir gözle baktığını farkediyordum. Bir gün dayanamayıp açıldı. Önce anlatacaklarını kimseye söylememem için ye-

min ettirdi bana. Şef kendisine söylememesi için emir vermişti, aksi takdirde işi tehlikeye girerdi. Bana gündüz kömürcüsü ile gece kömürcüsünün ayrı ayrı insanlar olduğunu ve ellerine kaçar para geçtiğini anlattı. Onların seksen dolara yaptığı işi ben otuz dolara yapıyordum. Benim pes edeceğimden emin bulunduğu için bunu bana daha önce açıklamadığını da söyledi. Böyle çalışarak bir hiç uğruna öldürüyordum kendimi. Üstelik hem işin ücretini düşürüyor, hemde iki kişinin çalışmasına engel oluyordum.

Amerikalı bir çocuk, hem de gururlu bir çocuk olduğum için hemen çıkmadım işten. Evet, kabul ediyorum, aptalca bir şeydi bu ama, şefe bu işi pes etmeden yapabileceğimi ispat etmek istiyordum. Ancak ondan sonra çıkacaktım işten, o da ne kadar değerli bir delikanlıyı kaybettiğini anlayacaktı.

Gerçekten de tam bir budala gibi yaptım bunu. Gece kömürünü taşımayı saat altıda bitirdiğim güne dek çalıştım. Ondan sonra iki kişinin işini tek başıma bir çırak parasına yaptığım bu elektrikçiliği bıraktım ve eve gidip yirmidört saat uyudum.

Neyse ki vücuduma zararlı olacak kadar kalmamıştım bu işte. Fakat bir yıl kadar kolumda bileklik taşımak zorunda kaldım. Bu çalışma deliliğinin bir etkisi de, beni çalışmaktan soğutmak olmuştu. Artık içimden çalışmak gelmiyordu. Düşüncesi bile tiksindiriyordu beni. Artık bir yere yerleşemezsem, bir bal-taya sap olamazsam hiç üzülmeyecektim. Cehennem dibine gitsindi meslek sahibi olmak. Bundan önceki gibi gezip tozmaktan iyisi var mıydı bu dünyada? Yeniden serüven yoluna düştüm böylece. Demiryolunu izleyerek Doğu'ya doğru yürümeye başladım.

ŞU İŞE bakın ki, yola düşer düşmez karşıma yine John Barleycorn çıktı. Yabancılar dünyasında dolaşıyordum, ancak içki içmek eylemi insana dost buluyor, macera yolunu açıyordu. Bu, sarhoş dolu bir kasaba meyhanesi olabilirdi, cebinde şişesi kafayı çekmiş bir demiryolu işçisi olabilirdi. Ya kuytu bir köşede ya da bir mahzende ‘ceset’ler olabilirdi. 1894’de Iowa’da olduğu gibi içki yasağı konulmuş bir eyalet de olabilirdi. Des Moines’da tanımadığım yabancıların beni çeşitli yerlerde içmeye çağırdıklarını, berber dükkânlarında, bir tenekeci dükkânında bir mobilya salonunda içtiğimi hatırlıyorum.

John Barleycorn’dan ayrı bir günüm yoktu. O cennet gibi günlerde bir dilenci bile sık sık sarhoş olabilirdi. Bir keresinde Buffalo’da bir hapishanedeki bir sarhoşluğumu, sonra serbest bırakılınca dilencilik yaparak topladığım birkaç kuruşla yine nasıl hemen kafayı çektiğimi çok iyi hatırlıyorum.

İNTİHAR

Alkol için pek bir arzu duymazdım, fakat içenlerin yanında olduğum sürece ben de onlarla birlikte içerdim. En canlı ve en esaslı insanlarla yola çıkmak ya da bunlarla boş oturmak isterdim, oysa en çok içenler de böyle kimselerdi. Bunlar daha dost, daha serüven düşkün, daha kişilikli insanlar olurlardı. Belki de yaradılışları onları sıkıcı ve sıradan şeylerden uzaklaştırıp John Barleycorn'un yalancı ve hayalci güvenliğinde bir mutluluk bulmaya zorluyordu. Ne olursa olsun benim en çok sevdiğim insanlar bunlardı ve bunlar da mutlaka John Barleycorn'un yanında bulunurlardı.

Birleşik Devletleri karış karış gezerken yeni bir görüşe sahip olmuştum. Bir serseri, bir aylâk olarak toplumun sahne arkasında, bodrumundaydım. Mekanizmanın işleyişini görebiliyordum. Toplumsal makinenin çarklarının nasıl işlediğini çok iyi gördüm. El emeği denilen şeyin şerefine öğretmenlerin, papazların ve politikacıların anlattıklarından bambaşka bir şey olduğunu öğrendim. Mesleği olmayan insanlar zavallı hayvanlar gibiydiler. Eğer biri bir meslek öğrenirse, bu meslekte çalışmak için sendikaya girmek zorundaydı. Sendikası da işverenin sendikasına karşı çıkarak ücretleri artırmaya ya da çalışma saatlarını azaltmaya uğraşırdı. İşverenlerin sendikaları da bunun aksine çaba gösterirlerdi. Bu işte onurlu bir yan görmüyordum. Bir işçi yaşlanınca, ya da bir kazaya uğrayınca, hurda bir makine gibi bir kenara atılıveriyordu.

Böylece el işlerinin insana onur ve para getirmediğini düşünmeye başladım. Ne bir mesleğim olacaktı ne de şef kızından bir karım. Kararımı vermiştim.

İNTİHAR

Suç ta işlemiyecektim. Suç işlemek, kol işçisi olmak kadar feci bir şeydi. Para eden beyindi, adale değil. Artık kol gücümü pazara çıkartmayacaktım. Bundan sonra satacağım tek şey benim olacaktı.

Beynimi geliştirmek kararı ile California'ya döndüm. Uzun yıllar önce ilkokulu bitirmiş olduğum için bu sefer Oakland ortaokuluna girdim. Bir yandan da odacı olarak çalışıyordum. Kızkardeşim de bana yardımcı ediyordu. Boş bir yarım günüm olunca kimsenin bahçesini temizlemekten, halısını dövmekten kaçınmazdım. İşten kaçmak için çalışıyordum artık.

Aşk falan hep geride kalmıştı artık. Haydee, Louis ve akşam gezintileri de keza. Zamanım yoktu, 'Henry Clay Tartışma Kulübü'ne girdim. Bazı üyelerin evlerine çağrıldığım zaman buralarda etekleri yerleri süpüren temiz kızlarla tanıştım. Şiirden, gramerden, sanattan söz ettiğimiz birtakım kulüplere daha gidiyordum. Siyasal ekonomi, felsefe ve siyaset öğreten bir sosyalist derneğe de yazıldım. Kitaplardan devamlı olarak kitaplar alıp okuyordum.

Bir buçuk yıl ne bir yudum içki içtim ne de içmek geldi aklıma. Buna ayıracak ne zamanım vardı ne de içimde böyle bir istek duyuyordum. Odacılığım, çalışmalarım ve satranç gibi masum eğlencelerim dışında tek bir boş dakikam bile yoktu. Yeni bir dünya keşfediyordum. Ve bu keşfettiğim şeye öylesine tutulmuştum ki John Barleycorn'un dünyası beni kendine çekemiyordu.

Ama şimdi aklıma geldi, bir kere meyhaneye gitmiştim. Last Chanre'da Johnny Heinhold'u görüp borç istemeye gitmiştim. İşte size John Barleycorn'un bambaşka bir yüzü! Meyhaneciler iyi insanlardır.

İNTİHAR

Ortalama olarak iş adamlarından daha çok iyilikte bulunurlar. Umutsuz bir durumda kalıp da on dolara ihtiyacım olduğu zamanlar, üstelik başvuracak bir kimsem de yoksa, hep Johnny Heinhold'a gitmişimdir. Meyhanesine son girdiğimden ve bir içki parası harcadığımdan bu yana yıllar geçmişti. On dolar ödünç istemeye gittiğim zaman da bir şey içmedim. Ve Johnny Heinhold hiç bir garanti ve faiz istemeden on doları çıkarıp verdi o anda.

Bir şeyler öğrenmeye çalıştığım bu günlerde pek çok kere gittim Johnny Heinhold'a. Üniversiteye girdiğim zaman ondan kırk dolar ödünç almıştım, karşılığında ne bir garanti gösterip ne bir kuruş faiz vermeden. Hatta bir kadeh içki bile içmemiştim meyhanesinde. Fakat -kural ve geleneğin esas noktası da budur zaten- aradan yıllar geçtikten sonra zengin olunca, çeşitli borçların birikmiş faizlerini ödemek için çok kereler yolumu değiştirip onun meyhanesine gitmişimdir içmek için. Johnny benden bu davranışı beklememiştir, istememiştir hatta. Fakat dediğim gibi John Barleycorn ile ilişkisi olan pek çok şey yanında öğrendiğim bir kurala saygıydı bu. Bir insanın başvuracak bir tek yeri bile kalmadığı, elinde en insafsız bir rehincinin kabul edeceği bir eşyası olmadığı zaman, tanıdığı bir meyhaneciye gidebilir. Minnet insanın tabiatında yatmaktadır. Böyle bir yardım alan insanın eline para geçtiği takdirde bunun bir kısmını kendisine yardım eden adamın tezgâhı önünde harcayacağına emin olun.

Yazarlık hayatımın ilk günlerini hatırlıyorum. Dergilerden aldığım ufak tefek paraların geliş zamanları hiç belli olmazdı. Sırtımda büyük bir aile yü-

kü vardı: Karım, çocuğum, annem, yeğenim. Üstelik sıtananam Jennie ile kocası da yoksul düşmüşlerdi. Borç para alabileceğim iki yer vardı, bir berber ve bir meyhane. Berber benden peşin olarak ayda yüzde beş faiz alırdı. Yani yüz dolar aldığım zaman çıkarır doksan beş dolar verirdi. Diğer beş doları ilk ayın faizi olarak tutardı. İkinci ayın başında beş dolar daha öderdim. Bu iş, bir yazım kabul edilinceye kadar böyle sürer giderdi.

Başım sıkıntıdayken gittiğim öteki yer bir meyhaneydi. Burasının sahibini iki yıldanberi şöyle böyle tanırdım. Meyhanesinde bir kuruş bile harcamamıştım, ödünç aldığım gün bile harcamadım, Fakat para istediğim zaman beni hiç reddetmemiştir. Ne yazık ki ben para sahibi olunca o başka bir şehre göçetmişti. Bugün bile gitmiş olduğuna üzülürüm. Benim öğrendiğim kural buydu. Onun nerede olduğunu bilsem bugün bile yapacağım ilk iş, bir fırsatını bulup meyhanesinde birkaç dolar harcamak olacaktır. Yapılması gerekende budur işte!

Meyhaneleri övüyor, göklere çıkartıyor değilim. John Barleycorn'un kudretini belirtmek, insanın eninde sonunda onsuz edemiyeceğini anlayana kadar onunla ilişkide bulunmaya zorunlu olduğunu göstermek için anlattım bunu.

Yine hikâyeme dönelim. Macera yolunda ayrılmış, kulaklarıma kadar kitaplarıma gömülü, her dakikam dolu, John Barleycorn'un varlığından habersiz olarak yaşıyordum. Çevremde içki içen insan yoktu. Eğer biri içmiş olsaydı, bana ikram etmiş olsalardı içeceğim şüphesizdi. Oysa ben boş saatlarımda satranç oynuyor, benim gibi öğrenci olan temiz kızlarla

dolaşıyor, rehincinin elinden kurtarabildiğim gayet seyrek zamanlarda da bisikletime biniyorum.

Üzerinde ısrarla durduğum nokta şudur: İçimde en küçük bir arzu bile yoktu içki içmek için. Hem de John Barleycorn'a o kadar uzun ve ağır bir çıraklık ettiğim halde. Hayatın öte yanından kopup gelmiş ve bu genç kız ve erkeklerin basitliklerinde bir mutluluk duymuştum. Zihnin ülkesine girmiştim artık.

ORTAOKULU bitirmek için üç yıl gerekiyordu oysa ben gittikçe sabırsızlanmaya başlamıştım.

Para bakımından da okumam güçleşiyordu. Bu gidişle işi sonuna kadar götüremiyecektim, ben ise devlet üniversitesine girmek istiyordum. Ortaokula bir yıl devam ettikten sonra kestirmeye kaçtım. Biraz borç para bularak, üniversiteye öğrenci yetiştiren bir akademinin üst sınıfına devama başladım. Böylece dört ayda üniversiteye hazırlanacak ve iki yıl kâr edecektim.

O dönem içinde nasıl da çalıştım ama! Bir sömestrede iki yıllık çalışmayı bitirmek zorundaydım. Beş hafta süreyle, artık kulağımdan matematik ve kimya formülleri fışkırana kadar başımı bile kaldırmadan çalıştım.

Bir gün akademi müdürü beni yanına çağırdı. Çok üzgündü ama paramı geri verip beni okuldan çıkarmak zorundaydı. Yeteneksizliğim söz konusu de-

ğildi. Sınıfımın en önünde gidiyordum, üniversiteye girince orada da başarılı olacağımdan hiç şüphesi yoktu. Bütün iş benim hakkımda çok dedikodu yapılmış olmasaydı. Ne demekti bu! Dört ayda iki yıllık öğrenim yapmışım ha! Bir rezalet olacaktı sonunda. Üniversiteler bu tür akademilere karşı sert davranmaya başlamışlardı. O, böyle bir rezaletin kendi akademisinin başında kopmasına dayanamazdı. Kendi isteğimle sessizce ayrılmalıydım okuldan.

Ayrıldım. Ödünç aldığım parayı geri verdim ve çılgınlar gibi sınavlara çalışmaya başladım. Üniversite giriş sınavlarına üç ay kalmıştı. Öğretmensiz, laboratuvarsız, iki yıllık dersi üç aya sığdırdım daracık yatak odamda. Günde ondokuz saat çalışıyordum. Üç ay süreyle pek seyrek ara vererek bu tempoda çalıştım. Bedenim yorgundu, gözlerim yorgundu ama ben inat ediyordum. Gözlerim yorgunluktan kasılmaya başladı ama neyse ki bozulmadı. Fakat sonlara doğru galiba biraz oynatmaya başlamıştım. Çemberi dörtgen yapma formülünü bulduğuma emindim, ama bu formülü açıklamayı sınav sonrasına bırakmaya karar verdim. O zaman gösterecektim ben onlara.

Sınav günleri geldi çatı sonunda. Her anımı çalışmaya verdiğim için gözlerimi yumacak zamanım bile yoktu. Son sınav kâğıdını da verdiğim zaman artık tam bir zihnî yorgunluğa girmiştim. Tek bir kitap bile görmek istemiyordum. Ne düşünmek istiyordum ne de düşünen birini görmek.

Bu durumdan kurtulmanın tek bir yolu vardı, ben de buna başvururdum. Serüvene atıldım. Sınav sonuçlarını beklemedim. Ödünç aldığım bir yelkenliye birkaç battaniye, biraz soğuk yiyecek atıp denize

açıldım. Oakland Halici dışındaki sabah akıntısını yakalayınca, mükemmel esen rüzgârı da arkama alıp uçmaya başladım suların üstünde. San Pablo Körfezi, Carquinez Boğazı sisler içindeydi. Benicia göründü önümde. Eski günlerimde balıkçı ağlarının arasında yaşadığım, içtiğim yerlerin önünden geçiyordum.

Birdenbire bir hal geldi üstüme. Öyle ki bunun ciddiyetini aradan yıllar geçene kadar anlayamamıştım. Benicia'da durmak niyetinde değildim. Akıntı lehime idi, rüzgâr yelkenleri şişiriyordu; kısacası, tam bir denizci havasıydı. Önümde Bull Head ve Army Point, Suisun Körfezinin girişini belirtiyorlardı. Fakat ben rampaların kenarında yatan balıkçı teknelerini görür görmez bir an bile düşünmeden dümeni kırdım, yelkeni gevşettim ve kıyıya yöneldim. Bütün o zihin yorgunluğum içinde o anda istediğimi anlamıştım. İçmek istiyordum. Sarhoş olmak istiyordum.

Boyun eğilmesi gereken bir çağrıydı bu. Ortada kararsız bir durum yoktu. Benim yıpranmış, parça parça olmuş beynim kendisini yorgunluktan kurtaracak tek şeyi istiyordu dünya yüzünde. İşin ruhu da burada zaten.

Hayatımda ilk olarak, bilerek, isteyerek sarhoş olmayı özlüyordum. Bu, John Barleycorn'un kudretinin yepyeni bir görünüşüydü. Bu bedenin değil zihnin alkole olan ihtiyacıydı. Aşırı derecede çalışmış ve bitkin düşmüş zihnim, unutmak istiyordu.

Durum çok kesin olarak ortaya çıkmaktadır bu noktada. Beynimin yorgunluğunu kabul etsek bile, geçmişte içki içmemiş olsaydım, şu anda da sarhoş olmayı düşünmeyecektim. Alkole karşı aşırı taham-

mülsüzlükle başlayıp, ya dostluk hatırına ya da her adım başında rastlamış olduğum için yıllarca içki içmiştim. Şimdi de beynim gerçekte bir içki değil, bir sarhoşluk özlemi içindeydi. İçkiye karşı alışkanlığım bunca yıl süregelmış olmasaydı, bu özlem de bu kadar şiddetli olmazdı. Bull Head'i geçer ve Suisun Körfezinin sisleri arasında, yelkenimi şişiren ve içimden geçen rüzgârın şarabı içinde yorgun beynimi unuttur, dinlenir ve tazelenirdim.

Kıyıya yanaştım, yelkenliyi iskeleye bağladım ve balıkçı teknelerinin arasına girdim. Charley Le Grant boynuma sarıldı. Karısı Lizzie ile kucaklaştık. Eski-lerden Bill Murhp, Joe Lloyd koşa koşa geldiler yanına. Charley damacanayı yakaladığı gibi demiryolunun öte yanındaki Jorgensen'in meyhanesine koştu. Bu, bira demekti. Bense viski istiyordum, bir şişe de viski alması için seslendim ardından.

O şişe çok kere demiryolunu aştı durdu o gün.. Eski dostlar, eski özgür ve rahat günler geri geldi. Bahkçılar, Rum denizciler, Ruslar ve Fransızlar hepsi oradaydılar. Hepsi sıra ile ikram ediyorlar, sonra tekrar yeni baştan başlıyorlardı. Gelen gidiyor, oturan kalkıyor, fakat ben hep oturuyor ve hepsi ile birlikte içiyordum. Beynimi kemiren kurtlar kımıl kımıl kımıldanmaya başlayınca sevincimden uçuyordum.

Nelson'un benden önceki ortağı Clam geldi bir ara. Herzamanki gibi yakışıklı, fakat her zamankinden daha kaygısızdı. Yarı yarıya delirmişti. Viski yakıp bitiriyordu onu. Az önce Gazelle'deki ortağı ile kavga etmişti, bıçaklar çekilmiş, yumruklar konuşmuştu. Bu anının ateşini viski içerek körüklemek istiyordu. İçerken Nelson'u ve onun bu Benicia kasaba-

sında ölmüş olduğunu hatırladık. Onun anısına ağladık, hep iyi şeyler hatırladık onun hakkında ve şişeleri tekrar tekrar gönderdik doldurulması için.

Benim orada kalmamı istiyorlardı, ama kapının aralığından suyun üstünde dolaşan rüzgârı görüyordum, kulaklarım hep onun uğultusu ile doluydu. Üç ay süre ile günde ondokuz saat kitaplara gömüldüğümü unutturken Charley Le Grant da eşyalarımı büyükçe bir balıkçı teknesine yerleştirdi. Biraz kömür, bir balıkçı mangalı, bir kahve güğümü, tava, kahve ve daha o sabah yakalanmış taptaze bir levrek...

Sallantılı iskeleden tekneye inmeme yardım ettiler. Direği kaldırıp yelkeni açtılar. Büyük bir kısmı yelkeni açmak istemiyorlardı ama, Charley'in benden şüphesi yoktu. Beni eskiden tanırdı, gözümün gördüğü sürece yelken kullanabileceğimi biliyordu. Halatı çözdüler, dümeni yerine taktım, bulanık gözlerle önüme baktım, tekneyi çevirdim ve elimi sallayarak veda ettim.

Akıntı değişmişti, şiddetli bir rüzgârın önüne kattığı sularda dalgaların boyu epey yükselmişti. Suisun Körfezi öfkeden ve deniz köpüğünden bembeyaz kesilmişti. Fakat balıkçı teknesi her denize kolaylıkla dayanır, ben de bunu iyi kullanırdım. Olanca hızımla daldım dalgaların içine, bir yandan da bütün kitaplara ve okullara karşı öfkemi bağıra bağıra dile getiriyordum. Tekneye çarpan dalgalar içerde bir karış su yapmıştı. Ayaklarım arasında dolaşan suya gülümsüyor, rüzgârdan ve sudan korkmadığımı, onları küçük gördüğümü söylüyordum. Keidimi hayatın hakimi olarak selâmlıyor, bu gemi azıya almış tabiat hakimi olarak selâmlıyor, bu gemiyle azıya almış tabiat kuvvetlerinin üstünde uçuyordum. John Bar-

leycorn da benimle birlikteydi. Black Lulu, Flying Cloud, Boston Burglar, Shenandoah ve Ranzo Boys Ranzo gibi, konserve işçiliğinden istiridyeye korsanlığına geçtiğim günlerde öğrendiğim şarkıları okuyordum bir yandan da.

Saatlar sonra gün batarken, Sacramento ve San Joaquin akıntılarının birleştiği noktada biraz ayılmış ve karnım müthiş acıkmış olarak tekneyi eskiden tanıdığım büyük bir takanın yanına çektim. Burada rastladığım dostlar hemen zeytin yağda benim levreği kızarttılar, onlarda da etli balıkçı yahnisi, yağsız İtalyan ekmeği vardı. Hepsini kocaman şarap kadehleriyle indirdik mideye.

Kendi teknem su almış olduğu için, takanın rahat kamarasında bana kuru bir döşek ve kuru battaniyeler vermişlerdi. Uzandığımız yerde hem sigaralarımızı tellendiriyor, hem de eski günlerimizi anıyorduk. Tepemizde rüzgâr bütün şideti ile uğulduyor, kaskatı kesilmiş ipler, seren direğine küt küt vuruyorlardı.

BALIKÇI teknesindeki yolculuğum bir hafta kadar sürdü. Bir hafta sonra üniversiteye girmek üzere hazır olarak döndüm. Bu hafta içinde bir daha içmemiştim. John Barleycorn, her zaman olduğu gibi yine macera yolunda dolaştığı için eski dostlara rastlamaktan kaçınmışım. Yalnız o ilk gün canım içmek istemişti. Yorgun beynim kendine gelmişti. Ahlâk bakımından bir tereddütüm yoktu. Benicia'daki o ayyaş günümünden hiç de pişmanlık duymamışım, bunu bir daha aklıma bile getirmeden büyük bir sevinçle kitaplarıma ve çalışmalarım döndüm.

Bu günü bir daha hatırlayıp önemini anlayana kadar aradan yıllar geçmesi gerekti. O zamanlar ve ondan sonraları ben buna bir eğlence gözü ile bakmışım. Fakat sonraları, zihnî yorgunluk batağına saplandığım zaman, alkolde varolan o uyuşturucu niteliği hatırlayacak ve bunu özleyecektim.

Bu arada, Benicia olayı dışında, bir daha içme-

İNTİHAR

meve dikkat ettim. Bir kere istemediğim için içmiyordum. İkinci olarak da yeni yolumun beni içkiye değil de kitaplar ve öğrenciler arasına götürdüğü için içmiyordum. Serüven peşinde olsaydım elbette ki içecektim, John Barleycorn'un dolaşmayı en sevdiği yerlerden biri olan serüven yolunun kötü yanı da budur işte.

Üniversitede ilk yılın yarısını tamamladım ve 1897'nin Ocak ayında ikinci sömestreye başladım. Fakat parasız olduğum ve üniversitenin bana, ona harcadığım zamana değer bir şey veremediğine olan inancım yüzünden ayrıldım oradan. Hayal kırıklığına uğramış değildim. İki yıl çalışmış, ve bundan önemlisi o iki yıl içinde çok okumuştum. Gramerim de düzelmişti artık.

Hemen bir mesleğe atılmaya karar verdim. Dört seçim hakkı görüyordum kendimde: Müzik, şiir, felsefe, ekonomik ve siyaset konusunda yazılar yazmak ve dördüncüsü de roman yazarı olmak. Müziği imkânsız olarak bir kenara attıktan sonra yatak odama kapanıp sıra ile diğer üçünü denedim. Nasıl da yazıyordum ama! Benimki gibi yaratıcı bir hummaya tutulup da ölümden kurtulmuş olan insan pek azdır. Yani çalışma yolum beynimi sulandırıp beni tımarhaneye gönderecek biçimdeydi. Makaleler, bilimsel yazılar, kısa hikâyeler, komik şiirler, ciddi şiirler, akla gelebilecek her şeyi yazıyordum. Bir keresinde günde on beş saat çalışarak günlerce melodi yazdığımı hatırlarım. Bazan yemek yemeyi bütün bütüne unuttur, bazan da yemeğe ayıracak zaman bulamadığım için yemezdim.

Bir de yazı makinesi sorunu vardı. Kaynımın gün-

düzleri kullandığı müthiş bir yazı makinesi vardı. Onunla nasıl boğuştuğumu hatırlayınca şimdi bile gözlerim yaşla dolar. Yazı makinesi çağının ilk modellerinden biriydi bu herhalde. Bütün fizik kurallarına aykırı çalışırdı. O makinenin iki kere aynı şeyi aynı biçimde yazmadığına yemin edebilirim. Aksi hareketlerin benzer sonuçlar doğurduğu kuralını defalarca ispat etmiştir bana.

Aman, sırtım nasıl ağrırdı, nasıl ağrırdı! Bu makinede yazmaya başlamadan önce sırtım, hiç de hafif olmayan bir mesleğin kendisine yüklediği her yükün altına rahatça girerdi. Fakat o yazı makinesi sırtımın içinin boş bir boru olduğunu ispatladı bana. Omuzlarımdan şüpheyeye başladım. Makine ile her boğuşmamdan sonra omuz ağrısından yerimde duramazdım. Tuşlara öylesine kuvvetle basmak gerekirdi ki, evin dışında duran bir insan uzaklarda gök gürlediğini, ya da evin içinde birisinin mobilyaları parçaladığını sanırdı. Bileklerim tutmaz olmuş, parmak uçlarım açılmıştı. Makine benim olmuş olsaydı parmaklarımin yerine bir çekiç kullanacağımdan hiç şüphe edilmesin.

İşin kötü yanlarından birisi de hem makineyi kullanmayı öğrenmek hem de yazılarını temize çekmek zorunda oluşumdu. Bin kelime yazmak bütün gücünü alıyordu insanın ve ben bekleyen editörlere her gün bin kelime yazardım.

Yazmakla temize çekmek arasında yorgunluktan tükeniyordum. Beynim, sinirlerim, vücudum bitkin düşmüştü, fakat aklıma içmek gelmiyordu. Bir uyuşturucuyu gerektirmeyecek kadar yükseklerde yaşıyordum. O kör olasıca makine başında geçen zamanım

İNTİHAR

dışında, uyanık olduğum bütün saatlar yaratıcı bir cennete geçiyordu. İnandığım bir çok şey vardı hâlâ: Kadın ve erkek aşkı konusunda bütün kadınların ve erkeklerin sevgisine, babalığa, insan hakbirliğine, sanata inanıyordum. Dünyayı döndüren bütün iyi hayallerin hepsine inanıyordum.

Fakat bekleyen editör beklemeyi daha uygun buluyorlardı anlaşılan. Yazdığım yazılar Pasifik ve Atlantik arasında gidip gelme rekorları kırıyorlardı. Belki de yazılarımin kabul edilmemesinin bir nedeni o yazı makinesi idi. Öylesine büyük sıkıntılara düşerek aldığım okul kitaplarımı eskiciye satmıştım. İmkân bulduğum yerlerden borç alıyor, babamın artık tükenmiş gücünün getirdiği pek az şeyle beni beslemesine katlanıyordum.

Fakat birkaç hafta sonunda teslim olup işe girmek zorunda kaldım. Hâlâ uyuşturucu bir içkinin ihtiyacını duymamıştım. Hayal kırıklığına da uğramamıştım. Mesleğim biraz geriye atılmıştı, hepsi o kadar. Belki de biraz daha hazırlanmam gerekiyordu. Okuduğum kitaplardan, bilginin ancak eteğine dokunduğumu anlamıştım. Ben yine de yükseklerde yaşamaya devam ediyordum. Bütün uyanık olduğum saatler ve hatta uykuda olmamın gerektiği saatların çoğu okumakla geçiyordu.

BELMONT Akademisi'nde bir amaşırhane de çalışmaya başladım. Benim yaşımda bir çocukla birlikte çalışıyorduk. Çamaşırları ayırmaktan, beyaz gömlekleri, yakaları ve profesör karılarının süslü eşyalarını kolalamaktan ütülemeye kadar her şeyi ikimiz yapıyorduk. Hele yaz gelip de öğrenciler beyaz pantolon giymeye başladılar mı deliler gibi alışdık. Bir beyaz pantolonun ütülenmesi müthiş bir zaman alır. Üstelik bunlar öylesine de çoktu ki. Hiç bitmeyen tükenmeyen işlerle haftalarca uğraşırdık. Çoğu geceler öğrenciler yataklarında horlarken iş arkadaşım la ben ütü masasının başında sabahlamışızdır.

Gereksiz işleri en az haddine indirmekte usta olduğumuz halde çalışma saatlarımız uzun ve iş çok ağırdı. Yiyecek ve yatacak yer yanında ayda otuz dolar alıyordum. Kömür hamallığı ettiğim günlerde aldığımdan pek fazla bir para sayılmazdı bu. Hele yemeklerimizi mutfaktan yediğimiz için patrona hiç bir

İNTİHAR

şeye malolmuyordu bile. Ama benim hesabımca ayda yirmi dolar demekti bu. O zamandan bu yana geçen yılların verdiği kuvvet, ustalığım ve kitaplardan öğrendiklerim bu yirmi doları sağlıyordu bana. Bu gelişme hızıyla, ölmeden önce ayda altmış dolar alan bir gece bekçisi, ya da rüşveti falan da hesaba katılırsa ayda yüz dolar kazanan bir polis olabileceğini düşünüyordum.

Hafta içinde işe öylesine deli gibi sarılırdık ki, Cumartesi akşamları bitkin bir halde kalıverirdik. Yine eskisi gibi bir yük hayvanı durumuna düştüğümü gördüm, yine beygirlerden çok daha fazla saat çalışıyor, onlardan pek fazla düşünemiyordum. Kitap faslı kapanmıştı. Çamaşırhaneye getirdiğim bir sandık kitabın bir tanesini bile okuyacak zaman bulamamıştım. Okumaya başladığım anda gözlerim kapanıyordu. Birkaç sayfa okuyacak kadar gözlerimi açık tutsam bile ne okuduğumu anlıyamıyordum. Hukuk, siyasal ekonomi, biyoloji gibi ağır şeyleri bırakıp daha hafif şeyler okumayı denedim. Ama yinede başım önüme düşüveriyordu. Edebiyatı denedim, yine uyudum. Hafif romanlarda da uyuyunca pes ettim artık. O çamaşırhanede kaldığım sürece tek bir kitap bile okuyamadım.

Cumartesi akşamı gelince Pazartesi sabahına kadar işimiz bitmiş olurdu. Uyumaktan başka istediğim bir şey daha vardı: Sarhoş olmak. Bu hayatımda John Barleycorn'un çağrısını ikinci kez açık olarak işitişimdir. Birincisi zihin yorgunluğundan olmuştu. Fakat şimdi aşırı derecede yorulmuş bir beyin yoktu ortada. Aksine hiç çalışmayan bir beynin uyuduğunu hissediyordum. Bütün iş de buradaydı zaten. Beynim

öylesine canlanmış öylesine dirilmiş, kitapların önüne serdiği yeni dünya ona öyle bir tazelik kazandırmıştı ki, şimdi hareketsizliğin ve uyuşukluğun bütün acısını hissediyordu.

John Barleycorn'un epeydir tanışı olan ben, onun neler vaadettiğini çok iyi biliyordum: Hayaller, rüyalar, unutma vaadederd o; çamaşır makinelerinin dönen pervanelerinden, sıkacaklarından, kanathymış gibi uçan ütümün altından akan beyaz pantolonlardan başka herşeyi vaadederd o. Bütün iş buradaydı işte. John Barleycorn zayıflığa ve yenilgiye, yorgunluğa ve bitkinliğe çağrıda bulunur. Kolay yoldur o. Ve her zaman da yalan söyler. Bedene yalancı bir güç, ruha yalancı bir yücelme verir; eşyaları olmadıkları gibi, olduklarından daha güzel gösterir.

John Barleycorn'un çok döneke olduğu, pek çok kalıba girdiği unutulmamalıdır. Yorgunluk ve bitkinliğe olduğu kadar aşırı kuvvete, aşırı canlılığa, boş kalmanın sıkıntısına da çağrıda bulunur. Hangi ruh durumunda olursa olsun, bir insanın koluna rahatça girebilir. Kandırma ağını bütün insanların üstüne atabilir. Gerçeğin iç kapayıcılığı yerine hayallerin parlaklığını getirir ve sonunda kendisi ile ilişkisi olan herkesi kandırır, aldatır.

Fakat oturduğum yere en yakın meyhanenin bir buçuk mil ötede olması yüzünden hiç sarhoş olmadım. Gerçekte sarhoş olma çağrısı pek o kadar kuvvetle çınlamıyordu anlaşılan. Bu çağrı kuvvetli olsaydı meyhaneye varmak için o yolun on katını yürürdüm. Diğer yandan eğer meyhane bir köşe ötede olsaydı, içecek ve sarhoş olacaktım. Fakat durum böyle olmadığı için, Pazar günleri oturur gazeteleri okur-

dum. Karikatürler dudaklarıma soluk bir gülümseme getirirlerdi. sonra da başım düşer uyurdum.

Çamaşırhanede çalışırken John Barleycorn'un çağrısına uymadığım halde ortaya belirli bir sonuç çıktı. Bu çağrıyı duymuştum, arzunun kemirişini, bu uyuşturulma özlemini hissetmiş, istemiştim. Daha sonraki yılların daha güçlü isteklerine hazırlanıyordum.

Bu isteğin gelişmesi yalnız ve yalnız beynimde oluyordu. Bedenim alkolü aramamaktaydı. Her zaman olduğu gibi alkolü reddediyordu vücudum. Kömür kürelemekten bitkin hale geldiğim zaman içki içmek aklımın köşesine bile gelmemişti. Üniversite giriş sınavlarından sonra beynim yorgun düştüğü zaman, hemen sarhoşluğa koşmuştum. Çamaşırhanede çalışırken yine bedenen yoruluyordum ve bunun verdiği yorgunluk kömür taşıdığım zamankinden çok azdı. Fakat arada yine bir fark vardı. Kömür küreklerken zihnim henüz uyanmamıştı. O zamanla çamaşırhane arasında zihnim, zihin krallığını keşfetmişti. Kömürde çalışırken beynim uyuyordu. Çamaşırhanede çalışırken artık bilgi sahibi olmaya başlamış olan beynim çarmıha gerilmişti.

Benicia'daki gibi içkiye yenildiğim ya da çamaşırhanedeki gibi ondan kaçabildiğim zaman bile beynimde alkol isteği tohumları yeşermekteydi.

Ç AMAŞIRHANEDEN sonra kızkardeşimle eniştemin sağladıkları malzeme ile Klondike'a altın aramaya gittim.

1897 yılının sonbaharının başında o bölgede ilk altına hücumdu bu. Yirmibir yaşında, sağlam, sağlıklı bir gençtim. Dyea Beath'ten Linderman Gölüne kadar olan yirmi sekiz millik yolun sonlarında Kızılderililerle birlikte yük taşıdığımı ve onların pek çoğundan daha fazla taşıdığımı hatırlıyorum. Linderman'a son durak üç mil uzaktaydı. Günde dört kere gidip geldiğimi ve her seferinde sırtımda yetmiş beş kilo yük taşıdığımı hatırlarım. Yani en kötü yollarda günde yirmi dört mil yürüyor ve bunun on milinde sırtımda yetmiş beş kilo yük taşıyordum demektir bu.

Mesleği bir yana atmış yine serüven yoluna düşmüştüm. Ve şüphesiz serüven yolunda da John Barleycorn'a rastladım yine. Karşımda yine erkek adamlar, yine serüvenciler vardı. Aç kalmaya aldırdıkları yoktu bunların, yeter ki viskisiz kalmasınlar. Yol kenarlarındaki kovuklara un gibi, pirinç gibi yiyecek maddeleri bırakılırken viski hep insanın yanında taşınırdı.

Talihimin iyiliğine bakın ki birlikte olduğum kimselerden üçü içki içmiyorlardı. Onun için ben de pek seyrek olarak, ancak başkalarının yanında içtim. Kendi ilâç kutumda bir litrelik bir şişe viskim vardı. Bu şişenin tıpasını ancak altı ay sonra ıssız bir kampta, bir doktor birisini bayıltmadan ameliyat edeceği zaman açtım. Doktorla hasta şişeyi aralarında bitirdikten sonra ameliyata sıra gelmişti.

Bir yıl sonra California'da iskorpit hastalığından yatarken babamın öldüğünü ve artık evin ve ailenin eline baktığı tek kimsenin ben olduğumu öğrendim. Bering denizinden İngiliz Kolombiyasına bir gemide kömürcülük yaparak geldiğimi, oradan da San Francisco'ya ambarda yolculuk ettiğimi söylersem, Kolondike'dan iskorpitten başka bir şey getirmediğim anlaşılabilir.

Çok güç zamanlarda yaşıyorduk. İş bulmak çok güç, hatta imkânsızdı. Ben hâlâ acemi bir işçi olduğum için önüme gelen işi kapmak zorundaydım. Meslek falan düşündüğüm yoktu, o fasıl kapanmış bitmişti. Benimkinden başka iki boğaza yiyecek yetiştirmem, başımızı sokacak bir dam altı sağlamam ve kendime bir de kışlık elbise almam gerekiyordu. Üstümdeki tek elbise yazlık ve inceydi. Hemen iş bulmalıydım. Hele bir soluk alayım, geleceği sonra düşünürüm diyordum.

Sıkıntılı zamanların ilk acısını duyanlar acemi emekçilerdir. Benim ise gemicilik ve çamaşırcılıktan başka bir şey bildiğim yoktu. Üstüme yüklenen bu yeni sorumluluklarla yeniden denize açılmaya cesaret edemedim, çamaşırcılık da bulamadım. Başka hiç bir iş de bulamadım. Beş işçi bulma kurumuna adımı

yazdırmıştım. Üç gazeteye ilân verdim. Bana iş bulabileceklerini düşündüğüm birkaç arkadaşımı aradım, ama ya ilgilenmemişlerdi benimle ya da bir şey bulamamışlardı bunlar da.

Durum umutsuzdu. Saatımı, bisikletimi, babamın çok sevdiği ve bana bıraktığı pardesüyü rehine verdim. Bu dünyada bana miras kalan tek eşyaydı bu. Onbeş dolara alınmıştı. Oysa rehinci iki dolar verdi. Bir gün eski denizci dostlardan biri elinde gazete kâğıdına sarılmış bir paket içinde bir elbiseyle çıkageldi. Bunu nereden bulduğunu hakkında kesin bir şey söylemekten kaçınıyordu, ben de pek üstelemedim. Elbiseyi istiyordum. Giymek için değil ama. Benim için değersiz olan rehine veremediğim bir sürü eşyayı verdim kendisine buna karşılık. O bu süprüntüleri birkaç dolara sattı, ben de elbiseyi rehinciye beş dolara verdim. Bildiğim kadarı hâlâ da oradadır. Zaten geri almak niyetinde değildim ki.

Fakat bir türlü bir iş bulamıyordum. Oysa emek pazarında değerim çoktu. Yirmi iki yaşındaydım, seksen kilo geliyordum. Çiğ çiğ çiğnediğim patates tedavisi sonunda iskorpit hastalığım da geçmek üzereydi. Her işin peşinden koşuyordum. Bir atelyede modellik etmek istedim ama güzel vücutlu erkek pek çoktu. Arkadaş arayan yaşlı hastaların ilânlarına cevap verdim. Bir ara dikiş makinesi satıcısı olacaktım. Fakat ücretsiz, primle, çalışacaktım. Sıkıntılı günlerde yoksul insanlar dikiş makinesi almayacakları için bu işi de bıraktım.

Kış yaklaşıyordu, yedek emekçi ordusu şehirlere akın etmeye başlamıştı. Dünyanın çeşitli ülkelerinde ve zihnin krallığında kaygısızca dolaşmış olan benim

hiç bir sendikaya üye olmadığımı da hatırdan çıkarılmamalıdır bu arada.

Her türlü işe razıyım. Günlüğüne, yarım günlüğüne, kaç paraya olursa olsun çalışıyordum. Çimen biçiyor, halı dövüyordum. Posta dağıtıcısı sınavına girdim ve kazandım. Fakat boş yer olmadığı için beklemek zorundaydım. Bunu beklerken ve gündelik işleri yaparken, boş zamanımda da oturup bir gazete-ye, Yukon nehrinde açık bir tekne ile on dokuz günde bitirdiğim bin dokuz yüz millik yolculuğu yazmıştım. Gazetecilik konusunda hiç bir bilgim yoktu ama her nedense bu makalem için on dolar alacağımdan emin-
dim.

Almadım ama. Makaleyi gönderdiğim San Francisco gazetesi yazımı aldığını bile bildirmedi. Uzun zaman bir cevap gelmeyince de kabul ettiklerini sanmıştım.

İşin komik yanı da burada ya. Bazıları talihli doğarlar, bazıları ise talihe zorla itilirler. Benim durumumda ben zorla itilmiştim bu yola. Yazarlık mesleğini çoktan bırakmış olduğum halde acı bir ihtiyaç itelemişti beni. O makaleyi yazmaktaki tek amacım on dolar alabileceğim düşüncesiydi. İsteğimin sınırı bu kadardı. Sürekli bir iş bulana kadar idare edecektim beni bu para. O sırada postahannede bir yer boşalmış olsaydı hemen atlayacaktım üstüne.

Fakat ne postahannede yer boşaldı, ne sürekli bir iş buldum. Günlük işler arasında **Youth's Companion** dergisine yirmi bir bin kelimelik bir makale hazırlıyordum. Bunu yazıp daktiloya çekmem yedi gün sürdü. Geri gelmesinin nedeni de buydu sanırım.

Makalenin gidip gelmesi epey bir süre almıştı, bu

arada da kısa hikâyeler yazmaya başladım. Bir hikâyemi **Overland Monthly** dergisine beş dolara sattım. Bir diğerine **Black Cat** kırk dolar verdi. **Overland Monthly**, yazacağım bütün hikâyelere basılmaları şartıyla yedi buçuk dolar vereceğini söyledi. Bisikletimi, saatimi ve babamın pardesüsünü rehinden çıkardım, bir yazı makinesi kiraladım. Bana kredi açan bir kaç bakkala da borcumu ödedim bu arada. Kredimin dört dolar olduğu Portekizli bakkalı hatırlıyorum şimdi. Başka bir bakkal, Hopkins de sınırı beş dolarda çizmişti.

Tam bu sırada postahaneden işe başlamam için haber geldi. İşte çok güç bir duruma düşmüştüm şimdi. Her ay sürekli kazanacağım altmış beş dolar benim için çok çekiciydi. Ne yapacağıma karar veremiyordum. Oakland posta müdürünü hiç affedemiyeceğim. Ona gittim ve açık açığa anlattım durumumu. Yazı yazarak hayatımı kazanabilecek gibi görünüyordum' Talih iyi, fakat güvenilir bir şey değildi. Eğer beni gezip de sıradaki başka bir adama işi verse ve beni sırada bıraksaydı...

Müdür;

«Şu halde posta dağıtıcılığını istemiyorsun demek.» dedi.

«İstiyorum.» diye cevap verdim. «Eğer bana bir fırsat tanıyabilirseniz...»

Adam soğuk bir sesle;

«İşi istiyorsan girersin.» dedi.

Adamın kahrolasınca sertliği beni talihime küstürmüştü.

«Pekâlâ,» dedim. «İstemiyorum, kalsın.»

BÖYLECE köprüleri yaktıktan sonra yazmaya verdim kendimi. Her işim aşırıdır benim. Sabahın erken saatlarından akşamın geç saatlarına kadar artık bu işle uğraşıyordum. Yazıyor, yazdıklarını daktiloya çekiyor, gramer çalışıyor, yazı biçimlerini öğreniyor, nasıl başarılı olduklarını anlamak için başarılı yazarların hayatlarını okuyordum. Yirmi dört saatta ancak beş saat uyuyor, ondokuz saat çalışıyordum. Işığım gecenin ikisine üçüne kadar yanardı her akşam. Buna dikkat eden bir komşu kadın deteklifliğe kalkışarak, beni gündüzün hiç görmediği için kumarbaz olduğuma hükmetmiş ve annemin doğru yoldan sapmış oğlunu yolunu bulması için pencereye ışığı koyduğunda karar kılmış.

Yazarlığa yeni başlamış bir insanın en büyük sıkıntısı editörlerden çeklerin gelmediği ve rehine verilebilecek herşeyin rehine verildiği zamandır. O kış hep yazlık elbisemi giydim. Bütün memurların

tatile çıktığı ve yazıların tatil sona erene kadar editörlerin masaları üzerinde beklediği dönem olan yaz da pek kuru geçmişti.

Benim en büyük güçlüğüme bana öğüt verecek birinin olmayışydı. Yazı yazmış ya da yazmaya çalışmış tek bir kişi bile tanıımıyordum. Tek bir gazete muhabiri tanıdığım yoktu. Yazarlıkta başarılı olmak için edebiyat öğretmenlerinin ve profesörlerinin öğrettikleri herşeyi unutmam gerektiğini öğrendim. Şimdi bunu anlıyorsam da o zamanlar çok öfkeleniyordum bu duruma. 1895 - 1896 yıllarında yazı yazma sanatını pek iyi bilmiyorlardı. Bütün bildikleri Snow Bound ile Resatus'tu. Oysa 1899'un editörleri bunları istemiyorlardı, onların istedikleri 1899'da satılacak şeylerdi. Bana bunun karşılığında öyle iyi para veriyorlardı ki, edebiyat öğretmenleri ve profesörler, eğer bunları yazabilecek olsalardı, bir an bile beklemeden hemen istifayı basarlardı öğretmenlikten.

Ben çalışmaya devam ettim. Bakkala kasaba yine borç taktım, saatımı, bisikletimi ve babamın paradesüsünü yine rehine verdim. Gerçekten de çok çalışıyor, az uyuyordum. Eleştiriciler benim yarattığım kahramanlardan biri olan **Martin Eden**'in çok süratli bir eğitimden geçtiğini dillerine dolamışlardı. **Eden**'i basit bir ilkokul eğitiminden ve üç yıl denizcilikten sonra başarılı bir yazar yapmıştım. Eleştiriciler bunun imkânsız olduğunu söylüyorlardı. Oysa **Martin Eden** bendim. İki yılı ortaokulda ve üniversitede, bir yılı da yazma denemelerinde geçen üç yıl sonunda **Atlantic Monthly** gibi dergilerde hikâyelerim çıkıyor, bir yandan ilk kitabın tashihlerini yaparken, bir yandan da **Cosmopolitan** ve **McClure** der-

gilerine toplumsal konulu makaleler satıyordum. New York'tan telgrafla teklif edilen yardımcı editörlüğü de reddetmiş, evlenme hazırlıklarına başlamıştım.

Bunun adına çalışma denir... Hele o son yıl yazar olarak mesleğimin inceliklerini öğrenirken nasıl çalıştığımı bir ben bilirim. O yıl uykumdan fedakarlık ederek, beynimi sınırlarına kadar zorlayarak çalışırken, ne içtim ne de içkiyi aklıma getirdim. Benim yaşadığım hayata göre belki de alkol diye bir şey yoktu yeryüzünde. Arasına zihni yorgunluk geçiriyordum ama hiç bir zaman alkolü bunu geçirten bir şey olarak düşünmedim. Benim derdimin dermanı yalnızca editörlerin yazılarımı kabulleri ve gönderdikleri çeklerdi. Sabah postasında bir editörden gelen ince bir zarf yarım düzine kokteylden daha canlandırıcı idi. Zarfın içinden yüklü bir çek çıkması ise tam bir sarhoşluk yerine geçiyordu.

O sıralarda kokteylin ne olduğunu da bilmiyordum. İlk kitabım basıldığı zaman Bohem Kulübü üyelerinden birkaç Alaskalı'nın beni San Francisco'da bir kulübe davet ettiklerini hatırlıyorum. Mükemmel deri koltuklara yaslandıktan sonra içkiler ısmarlanmıştı. Hayatımda duymadığım viski markaları duyduğum o gün. Likörün, kokteylin, brendinin ne olduğunu bilmiyordum. 'Scotch'un viski anlamına geldiğini bilmiyordum. Ben sadece yoksul insanların içkilerini, liman şehirlerinin, sınır bölgelerinin içkilerini biliyordum. Ucuz bira ve adına sadece 'viski' denilen ve biradan da ucuz olan viski. Bir seçim yapmak zorunda kalınca şaşırmıştım, yemekten sonra şarap ısmarlayınca garson neredeyse bayılacaktı.

YAZI hayatında başarı kazandıkça yaşama standardım da yükseldi, görüş açım genişledi. Pazarlar ve tatil günleri de çalışarak günde bin kelime yazıyordum. Yine çok çalıştığım halde şimdi artık aşırıya kaçmıyordum. Geceleri beş buçuk saat uyurdum. Bu yarım saat uykuyu zorunlu olarak ilâve etmiştim. Malî başarı benim daha çok spor yapmama imkân vermişti. Rehinden tam olarak kurtulduğu için sık sık bisiklete biniyor, boks yapıyor, eskrim oynuyor, ellerim üzerinde yürüyor, uzun atlama yüksek atlama yapıyor, gülle atıyor, yüzüyordum.

Vücut çalışmasının zihin çalışmasından daha çok uyku gerektirdiğini anladım. Benden çok yorgun düştüğüm geceler altı saat, hatta bazan yedi saat bile uyuyordum. Fakat bu uyku alemleri pek öyle sık tekrarlanamıyordu. Öğrenecek, yapacak o kadar çok şey vardı ki, yedi saat uyuduğum zaman bir kabahat işlemiş gibi oluyordum. Çalar saati icat eden adama dualar yağıdırıyordum.

İNTİHAR

İçimde hâlâ içmek için bir istek yoktu. Çok iyi inançlarım vardı, çok hızlı yaşıyordum. Dünyayı kurtarmak amacını güden bir sosyalisttim ben. Alkol, düşüncelerimden ve ideallerimden aldığım ateşi veremezdi bana. Başarılı yazarlık hayatım sonunda konuşmalarım daha güven verici bir üslûba kavuşmuştu ya da ben öyle sanıyordum. Ne olursa olsun, yazar olarak ünüm, konuşmacı olarak toplayacağımdan daha fazla kalabalık çekiyordu çevreme. Konuşmalar yapmam için kulüplere, derneklere çağırılıyordum. İyi bir savaş verdim, çalışmaya ve yazmaya devam ettim hiç ara vermeden.

Bu zamana kadar pek az dostum vardı. Fakat şimdi ortalıkta görünmeye başlamıştım. Özellikle akşam yemeklerine çağırılıyordum. Ekonomik hayatları benimkinden çok daha rahat olan birçok dost ve tanıdık edinmiştim. Bunların pek çoğu içerdi. Kendi evlerinde içiyorlar, bana da ikram ediyorlardı. Hiçbiri ayyaş değildi ama. Ben onlarla birlikte içiyordum, bir dostluk belirtisi olarak, evsahibi hatırını kırmamak için. İçkiyi ne istiyor ne de arıyordum. Bunun bana etkisi o kadar önemsizdi ki, ne ilk Scotch'umu ne de ilk kokteylimi hatırlıyorum bugün.

Benim de bir evim vardı. İnsan başkalarının evine çağrıldı mı onları da kendi evine çağırır elbette. İşte yaşama standardının yükselişine bakın şimdi. Onların evlerinde bana içki ikram edildiği için, ben de kendi evimde onlara içki vermeliydim. Onu için iyi bir bira, viski ve şarap stoku yaptım evde. O gün bugün içki evimden eksik olmamıştır.

Bu dönemde bile John Barleycorn'a aldırış ettim yoktu. Başkaları içtiği zaman onlarla birlikte

toplumsal bir davranış olarak içiyordum ben de. Bu konuda seçim hakkım çok azdı, ben de onların içtiğini içmeliydim. Viski içerlerse viski, bira içerlerse bira içerdim. Evde konuk olmadığı zaman da hiç bir şey içmezdim. Yazı yazdığım odada viski şişeleri dururdu. Yıllarca gidip de kendi başıma bir yudum bile içmiş değilim.

Dışarda yemeğe çıktığım zaman yemek öncesi kokteylinin nazik ve dostça parıltısı ile karşılaştım. Çok uygun ve cana yakın bir şeydi bu. Fakat benim kendi canlılığım ve yaşamam bana o kadar yetiyordu ki, yalnız başıma yemek yediğim zamanlar, yemekten önce bir kokteyl içmeyi aklıma bile getirmezdim.

Diğer yandan benden daha yaşlı ve çok akıllı bir adamın arasına beni ziyarete geldiğini hatırlarım. Bu adam viski severdi. Öğleden sonraları çalışma odamda karşılıklı oturur, içerdik. O hafifçe sarhoş olmaya başladığında ben de biraz içtiğimin farkına varırdım. Niçin yapardım bunu? Bilmiyorum. Herhalde yetişmemden dolayı, eskiden gece gündüz dostlarla otururken elimizde hep kadehler bulunduğundan...

Üstelik John Barleycorn'dan korkmuyordum artık. En tehlikeli dönemdeydim. John Barleycorn'un hakimi olduğumu sanıyordum. Uzun yıllar süren çalışmalarım sırasında bunu ispatlamıştım. İstedğim zaman içer, istediğim zaman bırakırdım, içtiğim zaman da sarhoş olmazdım. Üstüne üstelik içkiyi de sevmiyordum. Scotty ve zıpkıncı ile, istiridye korsanları ile içtiğim neden yüzünden içiyordum bu dönemde. Karşılarına bir erkek olarak çıkmak istediğim insanların bir davranıştıydı içmek. Bu parlak insanlar, bu

zihin yolu serüvencileri içiyorlardı. Pekâlâ. Benim de onlarla birlikte içmemem için hiç bir neden yoktu. Hele John Barleycorn'dan korkacak hiç bir şeyi olmadığına öylesine emin olan benim!

Yıllarca böyle düşünmüşümdür. Arasına içkiyi fazla kaçırdığım olursa da bu pek seyrekti. Benim çalışmama engel oluyordu bu. Oysa hiç bir şeyin çalışmama engel olmasına izin vermezdim. Londra'nın Doğu Yakasında bir kitap yazınak için birkaç ay yoksul insanların en berbatları arasında yaşamıştım. O zaman birkaç kere sarhoş olmuş ve sonra da bu durum yazmama engel oldu diye kendi kendime çok kızmıştım. Fakat John Barleycorn'un her zaman dolıştığı serüven yolunda bulunduğum için bu duruma düşmüştüm.

Uzun süren deneme devresinin verdiği güvenle içki yarışlarına da girdiğim olmuştur. Fakat bu ancak dünyanın çeşitli yerlerinde serüven yolundayken olmuştu ve bir gurur nedeniydi. Bir insanı başka insanlarla, kendi kafasının da onlarınki kadar sağlam olduğunu ispatlamak için içmeye yönelten erkeklik gururu ne garip bir şeydir. Fakat bu erkeklik gururu sözde kalan bir şey değildir, gerçektir bu.

Bir keresinde delifişek bir ihtilâlcı gençler guru-bu beni şeref konuğu olarak bira içmeye çağırmışlardı. Çağrıyı kabul ettiğim zaman durumun gerçek anlamını bilmiyordum. Yüksek ve havadan konuşmalar yapılacağını, bazılarının gereğinden çok içeceklerini, benim de herzamanki gibi azar azar dikkatle içeceğimi sanıyordum. Fakat sonradan anlaşıldığına göre bu bira yarışının nedeni, bu ateşli gençlerin varolmanın sıkıntısını kendilerinden üstün insanlarla alay

ederek dağıtmak istemeleriymiş. İçki ile arası pek iyi olmayan benden önceki şeref konuklarını epey sarhoş etmişlermiş.

Onların arasına girip de durumu kavrayınca hemen erkeklik gururum kabardı. Gösterecektim ben bu genç haydutlara kimin daha güçlü, daha erkek olduğunu, kimin kafasının ve midesinin daha sağlam olduğunu, kimin en çok domuz olup da bunu en az gösterdiğini! Bu bebekler beni sarhoş edeceklerini sanıyorlardı ha!

Bu bir dayanıklılık sınavıydı, kimse üstünlüğünü başkasına vermek istemezdi. Üstelik karşıma bira çıkmıştı. Ben daha nice içkiler içmiştim bu arada. Birayı çok eskiden, hem de erkek insanlarla içmiştim. Bu gençlere bira içmek konusunda bir iki şey gösterebilirdim. İçme faslı başladı. Onların en ustaları ile karşılıklı içecektim. Aralarında bazıları işi gevşek tutabilirdi ama şeref konuğunun kına hakkı yoktu.

Yarış sona erdiği zaman ben hâlâ ayaktaydım ve sallanmadan yürüyebiliyordum. Evsahiplerim için aynı şey söylenemezdi. Bir tanesinin benim ayık halimi göstererek sokak lâmbasına sarılıp ağladığını hatırlıyorum. Bu yarışta beni budala yerine koyamamışlardı. Bu başarımdan gurur duyuyordum. Hâlâ da gurur duyarım bundan, İnsanın ne garip bir yaratılışı vardır!

Ertesi sabah bin kelimemi yazamadım. Hastaydım, zehirlenmişim. Felâket bir gündü o gün. Öğleden sonra bir konferans verecektim. Verdim de. Ama bu konferansın da benim o anda kendimi hissettiğim gibi berbat olduğunu sanıyorum. Bir gece önceki evsahiplerimden bazıları en ön sırada oturmuşlar gece-

nin üzerimdeki etkisini kolluyorlardı. Onların bende ne gördüklerini bilmiyorum ama ben onların da en azından benim kadar berbat bir halde olduklarını gördüm.

Bir daha içmiyeceğim diye yemin ettim. Bir daha da kimse beni bira yarışına girmeye kandıramadı. Son içki yarışımıydı bu. Ondan sonra çok içtim ama her zaman daha akıllıca, daha dikkatle, hiç bir zaman rekabete girmeyerek içtim. İçkiye alışkın ay-yaşın alışkanlığı da böyle başlar zaten.

Hayatımın bu döneminde içmenin benim için yalnızca bir ahbaplık etme vesilesi olduğunu göstermek için 'Teutonic' gemisi ile Atlas Okyanusunu geçişimi anlatabilirim. Yolculuğun başında İngiliz, tel-sizci ve bir İspanyol denizcilik şirketinin genç bir memuru ile dost olmuştuk. Bu adamlar içinde bir parça elma ya da portakal kabuğu bulunan hafif bir içki içiyorlardı. Ben de yolculuk boyunca bu iki yeni dostumla hep bu içkiden içtim. Ama eğer viski içiyor olsalardı ben de viski içecektim. Bundan benim zayıf yaradılışlı olduğum sonucuna varılmamalıdır. Benim içkiye aldırış ettiğim yoktu. Belirli kurallarım da yoktu bu konuda. Genç, kuvvetli ve yürekliydim; alkol önemsenmiyecek bir şeydi benim için.

JOHN BARLEYCORN'UN koluna girmeye hazır değildim henüz. Yaşlanıp. başarımlı arttııkça, daha çok para kazandııkça, dünyanın etkim altına giren kısmı genişledikçe John Barleycorn da hayatımda daha büyük önem kazanıyordu. Onunla tanışıklığım hâlâ bir selâm sabahtan öteye geçmiyordu. Yine dostluk hatırlama içiyor, yalnızken ağzıma bir damla bile koymuyordum. Bazan sarhoş olduğum da vardı, ama bu sarhoşluklar toplum içinde yaşamak için ödediğim ucuz bir bedeldi.

Bu dönemde John Barleycorn için ne kadar hazırlıksız olduğum, umutsuzluk batağına battığım zamanlar yardım elini uzatması için John Barleycorn'a dönmeyi aklıma getirmememden bellidir. Bu hikâyede yeri olmayan bir sürü hayat sıkıntılarımlı, aşk sıkıntılarımlı vardı. Ama bunların yanı sıra bir de gerçekten hikayemle ilgili olan düşünce sıkıntılarımlı da bulunuyordu.

Olağan dışı bir tecrübe değildi benimkisi. Çok pozitif bilim okumuş olan pozitif bir hayat yaşamıştım. Gençlik hevesi ile gerçeği amansızca kovalamak yarışına düşmüştüm. Onun peçesini yırtıp atmıştım. Gördüğüm ise, karşısında duramıyacağım kadar korkunçtu. İnsanlık dışında hemen hemen herşeye olan inancımı kaybetmiştim. İnandığım insanlık da epey çıplak bir insanlıktı doğrusu.

Pek çoğumuz, bu uzun süren kötümserlik hastalığını, burada ayrıntılarına girilmeyecek kadar biliriz. Benim buna çok kötü bir şekilde tutulduğumu belirtmek yeterlidir. Bir Yunan filozofu kadar serinkanlı olarak intihar etmeyi düşünüyordum. Yakındığım tek şey, beni hayattan vazgeçirmeyecek kadar çok insanın elime bakmasıydı. Ancak bu işin ahlâksal yönüydü. Gerçekteyse beni kurtaran geride kalan tek bir hayaldi: **HALK**.

Uğrunda savaştığım, gece sabahlara kadar kandil yaktığım şeyler bana ihanet etmişlerdi. Başarı... Nefret ediyordum ondan. Ün... Soğumuş bir küldü benim için Toplum... Rıhtım ile başkasaradaki ayak takımının üstünde yaşayan kadın ve erkekler. Onların öylesine çirkin zihni alelâdeliği karşısında şaşkına dönüyordum. Kadın aşkı... O da diğerleri gibiydi. Para... Aynı anda ancak tek bir yatakta yatabilirdim, yüz bifteklik para neye yarardı, ancak bir tanesi beni doyurduktan sonra. Sanat, kültür... Biyolojinin demir gerçekleri karşısında ne kadar gülünç şeylerdi bunlar, bunları savunanlarsa daha da gülünçtüler.

Bu söylediklerimden ne kadar ağır hasta olduğum anlaşılabilir. Ben doğuştan dövüşçüydim. Uğrunda dövüştüğüm şeyler sonunda dövüşmeye değ-

mez çıkmışlardı. **HALK** kalıyordu geriye. Savaşım sona ermişti, fakat yine de uğrunda savaşacak bir şey daha vardı: **HALK**.

Beni hayata bağlayan bu son bağı keşfederken, umutsuzluğumun derinliklerinde gölgeler içinde ilerlerken, kulaklarım John Barleycorn'un çağrısına sağdı, Bilincimde John Barleycorn'un bütün dertlere derman olduğu, beni yaşamaya kandıracağı yolunda yükselen tek bir fısıltı bile yoktu. Düşüncelerimde yüze çıkan tek bir şey vardı: Tabancam ve bir kurşunun parçalayıcı sonsuz karanlığı. Eve konuklarım için viski vardı. Ben buna elime bile sürmüyordum. Tabancamdan korkmaya başlamıştım. Zihnimde ve irademde **HALK**'ın parlak, ışıltılı hayalinin uyandığı o dönemde ölmek arzusu bütün benliğimi öylesine sarmıştı ki, bu işi uykum arasında yapacağımdan korkuyordum. Tabancamı, bilinçsiz elimin bulamayacağı bir yere saklamaları için başkalarına vermek zorunda kaldım.

Fakat **HALK** beni kurtardı, **HALK** ile hayata kelepçelendim. Uğrunda savaşacak bir şey, içimde savaşacak bir güç daha kalmıştı. Bütün tedbiri bir yana atarak, kendimi yepyeni bir şiddetle sosyalizm savaşına fırlattım. Beni uyaran ve aynı zamanda yüz biftelik gelirimın kaynağı olan editörlerimle alay ettim, kimin hislerini ne şiddetle kırdığımı düşünmedim bile. Dengeli radikal'lerin o zaman söylediklerine göre çabalarım öylesine tehlikeli ve mantıksız, öylesine aşırı ihtilâlcıymış ki, Birleşik Devletlerde sosyalist gelişmeyi en azından beş yıl geriletmişim. Söz aramızda şunu da belirtmek isterim ki, bana kahırsa ben kendimi Birleşik Devletlerde sosyalist ge-

lişmeyi hiç olmazsa beş dakika hızlandırmış kabul ederim.

Beni bu uzun hastalıktan kurtaran John Barleycorn değil, HALK'tı. İyileşme dönemine girdiğim zaman bir kadının sevgisi tedaviyi tamamladı ve bir daha John Barleycorn uyandıran kadar kötümserliğimi uzun bir süre uyuttu. Fakat bu arada Gerçeği daha az amansız olarak kovalıyor, elinde tutsam bile peçelerinin sonuncusunu yüzünden çekip atmak-tan kaçınıyordum. Gerçeği çıplak görüp görmemeye aldırımıyordum artık. Bir kere görmüş olduğumu bir ikinci kere görmek istemiyordum. Eskiden görmüş olduklarımı da zihnimden kararlılıkla silip attım.

Çok mutluydum. Küçük şeylerden sevinç duyuyordum, hayat bana karşı iyi davranıyordu. Büyük şeyleri de ciddiye almıyordum. Hâlâ kitap okuyordum ama eski hevesimden eser kalmamıştı. Bugün yine kitap okurum ama eskiden olduğu gibi, hayatın gerisindeki sırrı öğrenmemi fısıldayan o gençlik tutkusu ile değil.

Bu bölümde anlatmak istediğim şey, çoğumuza ergeç gelen o uzun hastalıktan benim John Barleycorn'a yardım için başvurmadan kurtulduğumdur. Beni tedavi eden ve kurtaran şeyler insan zihninin sağlıklı uydurmaları olan aşk, sosyalizm ve HALK'tı. Eğer alkolik doğmamış tek bir insan varsa o da ben-dim diye bilirim. Fakat gerisini hikâyemin bundan sonrası anlatsın. Yirmibeş yıl süreyle her an ele geçirilebilen John Barleycorn'la kurduğum ilişkinin belisini nasıl ödediğimi anlatacağım şimdi.

UZUN hastalığımdan sonra keyifli bir şekilde içmeye devam ettim. Başkaları içtikleri zaman, onların yanındayken içiyordum. Fakat alkole olan ihtiyacım gözle görölmeyecek bir şekilde belirlendi ve biçimlenmeye başladı. Bedensel bir ihtiyaç değildi bu. Boks yapıyor, yüzüyor, yelken kullanıyor, ata biniyor, açık havada sağlıklı bir hayat yaşıyor, hayat sigortası muayenelerinden tam bir başarı ile geçiyordum. Şimdi geçmişı düşündüğüm zaman, bu alkol ihtiyacının başlangıcında bir zihni ihtiyaç olduğunu, bir keyif ihtiyacı olduğunu görüyorum. Nasıl anlatabım bunu?

Şöyle bir şeydi. Damak ve mide bakımından fizyolojik olarak alkol her zamanki gibi tiksini len bir şeydi. Beş yaşımdaki biradan, yedi yaşımdaki şaraptan daha iyi bir tadı yoktu. Yalnız olduğum zamanlar, çalışırken ya da yazarken buna ihtiyacım yoktu. Fakat hem yaşılanıyor hem de akıllanıyordum. Baş-

kalarının yanındayken söylenen ve yapılan şeyler beni daha az hoşnut kılıyor, daha az heyecan duyuyordum. Bir zamanlar değerli olan eğlence ve yetenekler artık bu değerlerini kaybetmişlerdi. Kadınların budalalıklarını ve yavanlıklarını, önemsiz adamların büyük ve gururlu sözlerini dinlemek bir işkence oluyordu. Bu bir insanın ya çok kitap okumasının ya da kendisinin budala olmasının cezasıdır. Benim durumumda bunun hangisinin geçerli olduğu önemli değildi. Gerçek olan sıkıntıydı. İnsan ilişkilerinin canlılığı, parlaklığı ve ışığı benim için sönüyordu artık.

Çok yükseğe, yıldızlara kadar tırmanmış ya da çok fazla uyumuştum. Fakat ne isteriktim ne de aşırı derecede yorgun. Nabzım normaldi. Kalbim, sigorta doktorlarının gözlerini şaşkınlıktan açtıracak kadar mükemmeldi. Ciğerlerim aynı doktorları kendilerinden geçiriyordu. Günde bin kelime yazıyordum. Önüme çıkan hayat sorunlarını karşılamakta kusursuzdum. Neşe ve mutluluk içinde idman yapıyor, geceleri mışıl mışıl uyuyordum. Fakat...

Başkalarının yanına çıkınca melankoliye kapılıyordum. Can sıkıcı eşekler olarak gördüğüm insanların ciddi sözlerine ne gülebiliyor, ne de onlarla birlikte gülüyordum. Kadınların budalaca yapmacık konuşmalarına eskiden takıldığım gibi takılıp alay edemiyordum. Kendi tüylü derilerini döküp yerine başka hayvanların kürklerini giymeden önce nasıl birer maymun idilerse, şimdi de bütün yumuşaklıkları ve budalalıkları altında biyolojik kaderlerinin peşinde ilkel, doğrudan doğruya ve öldürücü biçimde koşan maymunlardı kadınlar.

Kötümser değildim, yemin ederim ki kötümser değildim. Sıkılmıştım sadece, Aynı piyesi, çok kere-ler seyretmiştim. Aynı şarkıları, aynı şakaları çok dinlemiştim. Perde arkasını öylesine iyi biliyordum ki, sahnedeki davranışlar, gülüşler ve şarkılar arkadan gelen çarkların gıcirtısını örtemiyordu.

Sahne arkasına girip de melek sesli tenorun karısını dövdüğüne tanık olmak iyi bir şey değildir. Ben sahne arkasına girmiştim ve şimdi de bunun bedelini ödüyordum. Belki de aptalın biriydim ben. Durumunun ne olduğu önemli değildi. Önemli olan durumdur, durum da sosyal ilişkilerin benim için gittikçe güç ve acı olduğu idi. Diğer yandan pek seyrek olarak, seyrek rastlanılan insanlara ya da benim gibi budalalara rastladığımı ve onlarla yıldızlar arasında ya da budalalar cennetinde anlatılmaz şahane saatlar geçirdiğimi de söylemeliyim. Böyle seyrek rastlanan bir ruhla ya da bir budala ile evliydim, benim canımı hiç sıkmaz, her zaman yeni ve sonsuz bir neşe ve sürpriz kaynağı olurdu bana. Fakat bütün günümü onun yanında geçiremezdim. Onu bütün saatlarını benim yanımda geçirmeye zorlamak da ne doğru ne de akıllıca bir şey olurdu. Üstelik bir takım başarılı kitaplar yazmıştım. Toplum kitap yazarın bir insanın dinlenme saatlarından bir kısmını talep eder her zaman. Ve her normal insan da hemcinsinin bazı saatlarını ister.

İşte şimdi asıl konuya geldik. Bütün parıltısı gittikten sonra toplumsal ilişkileri nasıl karşılamak gerekir? John Barleycorn'la elbette! O hepten sabırlı olan John Barleycorn çeyrek yüzyıldır, ihtiyacım olup da elimi kendisine uzatmamı beklemişti. Benim vücut yapım ve iyi talihim sayesinde binlerce oyunu boşa

çıkmişti ama dağarcığında daha ne oyunlar vardı onun. Bir iki, hatta üç beş kokteylin aptal insanların aptallıklarına gülmemi sağladığını görmüştüm. Yemekten önce içtiğim kokteyller beni çoktandır gülemediğim şakalara kahkahalarla güldürüyordu. Sıkılan ruhuma ve yorgun zihnime bir dürtü idi kokteyl. Şarkı söyleme ve gülme huyumu yeniden kazandım, hayalime yeni bir canlılık geldi. Artık en şakacıları ile gülüyor, şarkı söylüyor, budalaca şeyler söylüyordum ya da başka türlü konuşmasını bilmeyen en sıradan gururlu insanları tatmin edecek yavan sözler ediyordum.

Kokteylsiz zavallı bir dost olan ben, bir kokteyl içince çok iyi bir dost oluyordum. Yapmacık bir neşe geldi üzerime. Kendimi alkolle zehirleyerek yapmacık bir canlılık elde etmeye başladım. Bu iş o kadar gözle görülmeyecek bir şekilde başladı ki, John Barleycorn'un eski bir tanışı olan ben onun beni nereye götürdüğünü farkedemedim bile. Müzik ve şarap istiyordum, az sonra daha çılgın bir müzik ve daha çok şarap isteyecektim.

Bu arada yemek öncesi kokteylini istekle, hevesle beklediğimi de farkettim. İstiyordum ve istememin bilincindeydim. Uzak Doğuda savaş muhabirliği yaparken belirli bir eve karşı konulmaz bir şekilde cezbedildiğimi hatırlıyorum. Her yemek çağrısını kabul etmek bir yana, hemen hemen her öğleden sonrası oraya uğramak için bir bahane bulurdum. Evsahibi mükemmel bir kadındı fakat bu uğrayışlarımı nedeni o değildi. Yabancılar arasında gerçekten bir sanat olan kokteyl yapımının ustasıydı bu kadın. Kulüpte, otellerde, diğer evlerde onun gibi kokteyl ya-

pan bir kişi daha yoktu. şaheserdi kokteylleri. İçtiğim bütün kokteyller içinde en az tiksinti, en çok canlılık verenlerdi. Yine de ben onun kokteyllerini kendimi insan içine çıkmaya hazırlamak için içerdim. O şehirden çıkıp da dağlardan pirinç tarlalarından geçerek yüzlerce mil öteye, muzaffer Japonların peşinden Mançurya'ya girene kadar aylar boyunca ağzıma bir damla içki bile koymadım. Yük hayvanlarının sırtında her zaman birkaç şişe viski bulunurdu. Ama ben ne içtim ne de bir içme arzusu duydum. Çadırıma beyaz bir adam geldiğı zaman bir şişe açarve alışlageldiğı üzere içerdik. Tıpkı ben onun çadırına gittiğim zaman onun bana bir şişe açacağı gibi Bu viskiyi sadece toplumsal amaçlar için yanımda taşıdığımndan, parasını çalıştığım gazetenin hesabına yazardım.

Geçmiş düşününce bu arzumun gözle görülme-yecek biçimde geliştiğini şimdi farkedebiliyorum. O zamanlar kabul etmediğim küçük uyarmalar, rüzgârda uçuşan fakat benim görmediğim saman çöpleri, ciddiyetlerini anlamadığım küçük olaylar vardı.

Her kış San Francisco Körfezinde altı ile sekiz haftalık bir deniz yolculuğı yapmayı âdet edinmiştim. **Spray** adlı yatımın rahat bir kamarası, kömür yakan bir sobası vardı. Koreli bir çocuk yemeklerimi pişirirdi. Bu yolculuğun neşesini paylaşmak üzere yanıma genellikle bir iki arkadaş da alırdım. Günde bin kelimemi yazabilmek için yazı makinem de yanımdaydı. Şimdi aklıma gelen bir yolculukta yanımda Cloudesley ile Toddy vardı. Bu, Toddy'nin ilk yolculuğuydu yanımda. Bundan önce Cloudesley bira içmek istediğı için yatta bira stoku yapmışım.

Fakat bu sefer iş değişmişti. Toddy, içki karıştırmaktaki ustalığı yüzünden bu lakabı almıştı. Onun için viski aldım tekneye; hem de iki galon. Ne yazık ki Cloudesley ile ben de, insanın boğazından aşağı inerken gayet hoş bir lezzet bırakan ve akla gelebilecek en büyük zevki veren bir cins toddy'ye alıştığımız için daha pek çok galon viski aldık yolculuk boyunca.

O içkiden hoşlanmıştım. Yapılmasını dört gözle beklemeye başladım. Bir tane kahvaltıdan, bir tane öğle yemeğinden, bir tane akşam yemeğinden önce ve son bir tane de gece yatmadan önce içiyorduk. Hiç sarhoş olmadık. Fakat günde dört kere çok neşeli olduğumuzu söyleyebilirim. Toddy, yolculuğun ortasında acele bir iş için San Francisco'ya çağrıldığı zaman, bu güzel içkiyi yapmasını Koreli çocuğa öğretmesine dikkat ettik Cloudesley ile.

Fakat bu iş yalnız teknedeyken oluyordu. Karaya dönüp de eve girince ne kahvaltıdan ne de yatmadan önce bir şey içiyordum. O sıcak toddy'yi de yıllardan beri, ta o günden beri bir daha içmedim. Fakat işin püf noktası onlardan hoşlanmakta olduğumdu. Şahane bir neşe uyandırıyorlardı. Kendi fırsat kollayan yollarında John Barleycorn'un ateşli taraftarlarıydılar bunlar. Günden güne büyüyen, öldürücü istek haline gelecek olan şeyin ilk gıdıklanmalarıydı. Uzun yıllardır John Barleycorn ile bir arada yaşayan ben hiç bir şey bilmiyordum, bunu hayal bile edemiyordum, beni kendi tarafına çekmek için harcadığı bu çabaya gülüyordum.

UZUN hastalıktan iyileşmemin bir yolu da küçük şeylerde mutluluk bulmam oldu. Kitap ve insanlık sorunları ile ilişkili olmayan, yüzmek, uçurtma uçurmak, ata binmek, bilmeceler çözmek gibi şeylerdi bunlar. Sonunda şehirden bıktım. Ay Vadisi'ndeki çiftlikte cenneti bulmuş gibi oldum. Bundan sonra şehirde oturamadım bir daha. Şehir artık benim için yalnızca müzik, tiyatro ve Türk Hamamı demekti.

Her şey yolunda gidiyordu. Çok çalışıyor, çok oynuyordum, çok da mutluydum. Daha çok roman, pek az da gerçek hikâye okuyordum. Geçmişte çalıştığım onda biri kadar çalışmıyordum artık. Varlığın ana sorunlarına yine ilgi duyuyordum ama, bu pek dikkatli bir ilgiydi artık. Gerçeğin peçesine asılıp çektiğim zaman, parmaklarımı yakmıştım. Bu davranışında biraz yalan, biraz iki yüzlülük vardı, ama bu yaşamayı arzulayan bir insanın yalanı ve ikiyüzlülüğüydü. Biyolojik gerçeğin vahşice yorumu olarak ka-

bul ettiğim şeye bile bile kapatıyordum gözlerimi. Ne de olsa kötü bir huydan kurtulmaya çalışıyor, kötü bir düşünce yolunu terk ediyordum. Ve tekrar ediyordum, çok mutluydum. Serinkanlı ve düşünceli bir yargı ile ölçtüğüm zaman bu dönemin hayatımın bütün dönemlerinin en mutlusu olduğunu söyleyebilirim.

Fakat yıllardanberi John Barleycorn ile oynamamın bedelini ödeme zamanı, bu bana göre ne kadar uygunsuz ve anlamsız olsa da, geliyordu. Arasına birkaç gün çiftliğe gelen konuklardan birinin yanımızda kaldığı oluyordu. Bunların bazıları içmezdi. Fakat içenler için evde içki bulunmaması çok sıkıntılı oluyordu. Onları bu sıkıntıya katlanmaya zorlayarak evsahipliğimi kötüye kullanmaya hakkım yoktu. Konuklar için viski aldardım ben de.

Kokteyllerin nasıl hazırladıklarını öğrenecek kadar ilgilenmemiştim onlarla. Bunları da Oakland'daki bir meyhaneye toptan ısmarlayıp hazır getirttim. Evde konuk yokken içmiyordum. Fakat sabahları çalışmamı bitirdikten sonra eğer evde bir konuk varsa, bundan memnun olduğumu görmeye başladım. Onunla bir kokteyl içebiliyordum çünkü.

İçim alkolden o kadar temizlenmişti ki, tek bir kokteyl bile başımı döndürmeye yetiyordu. Yemekten birkaç dakika önce içilen bir kokteyl insanın zihnini açıyor, dudaklarına bir gülümseme getiriyor, yemeğe neşeyle başlatıyordu. Diğer yandan midem öyle dayanıklıydı ki tek bir kokteyl ancak bir parıltı, bir gıdıklama gibi geliyordu. Bir gün bir arkadaş açıkça ve utanmadan ikinci bir kokteyl teklif etti. İçtik. Parıltı daha uzun süreli ve ılık, gülümseme daha derinden ve daha hoş olarak çınlıyordu. İnsan böyle dene-

meleri kolay kolay unutamaz. Bazan gerçekten içmeye başlamamın nedeninin çok mutlu olmam olduğunu bile düşünürdüm.

Bir gün Charmian'la atlarımıza binip dağlarda dolaştığımızı hatırlarım. O gün hizmetçileri de izinli göndermiştik, akşamın geç bir saatında gayet neşeli olarak döndük eve. Mutfakta yemek hazırlanırken koca evde ikimiz yalnızken ne kadar da güzeldi hayat. Ben yaşamamın da üstündeydim. Kitaplar, son gerçek diye bir şey yoktu. Sağlıklı vücudum ata binmekten dolayı yorgundu. Mükemmel bir gün geçirmiştik. Mükemmel bir gece başlıyordu. Eşim olan kadınla birlikteydim. Hiç bir sıkıntım yoktu. Borçlarım ödenmiş, dört bir yandan para yağıyordu. Gelecek gittikçe açılıyordu önümde. Mutfakta tavada fevkalâde lezzetli bir şeyler kızarıyor, midem şahane bir açlıkla kazanıyor, kahkahalarımız evin içinde çınlıyordu.

Kendimizi o kadar iyi hissediyordum ki, biraz daha iyi hissedebilmek için karşı konulmaz bir arzu yükseldi içimden. Mutluluğumu daha da arttırmak isteyecek kadar mutluydum. Bunun yolunu biliyordum. John Barleycorn ile on bin ilişki öğretmişti bunu bana. Mutfaktan çok kere çıktım kokteyl şişesinin durduğu yere gitmek için, her döndüğümde içki bir içimlik azalmıştı. Sonuç fevkalâdeydi. Ne sarhoştum, ne de başım dönüyordu, ama içim ısınmıştı. parıl parıldım, mutluluğum bir piramit gibi yükseliyordu. Hayat bana ne kadar cömertse ben de bu cömertliğe katkıda bulunuyordum. En büyük saatımdı bu benim. Fakat göreceğimiz gibi çok sonraları bunun bedelini ödedim. İnsan geçirdiği bu denemeleri unutmaz. İnsan, bütün budalılığı ile, aynı şeyleri aynı so-

nuçları doğurur diye değişmez bir kanun olmadığını anlayamaz. Böyle bir şey olamaz zaten. Yoksa bininci esrar çubuğu da birincisinin verdiği zevkin eşini veririrdi.

Bir gün sabah yazımı yazdıktan sonra, evde konuk falan olmadığı halde kendi başıma yemekten önce bir kokteyl içtim. Ondan sonra düzenli olarak her öğle, yemekten önce birer kokteyl içmeye başladım. İşte John Barleycorn sorunda ele geçirmişti beni. Düzenli olarak içmeye başlamıştım. Yalnız başıma içmeye başlamıştım. Konukseverlik için değil, lezzeti için değil, içkinin yaptığı etki için içiyordum.

O yemek öncesi kokteylini istiyordum. Bunu içmemek için bir nedenin olabileceği aklımın köşesinden bile geçmiyordu. Parasım ödüyordum ya. İstersem günde bin kokteyl parası ödeyebilirdim. Yıllarca bundan daha sert içkileri, çok fazla miktarlarda içmiş ve bundan zarar görmemiş olan benim gibi bir insan için tek bir kokteyl neydi ki?

Çiftlikteki hayatımda şöyle bir program izlerdim. Sabah saat sekizde, saat dörtbuçuk beşten beri yatağımda okumakta olduğum tashihleri bitirir, çalışma masama giderdim. Saat dokuzda kadar gelen mektuplarla, günlük işlerle uğraşır, saat tam dokuzda yazıya başlardım. Onbirde ya da onbiri birkaç dakika geçe bin kelimem bitmiş olurdu. Yarım saat kadar masamı düzene soktuktan sonra, günlük çalışma bittiği için, sabah gazetelerini ve mektupları alır, ağaçların arasına gerdiğim hamağa yatardım. Saat yarım da yemek yer, öğleden sonraları da yüzer ve ata binerdim.

Bir gün saat onbir buçukta hamağa yatmadan

önce bir kokteyl içtim. Bunu ertesi gün de tekrarladım, bu arada öğle yemeğinden hemen önce bir tane içmeyi de ihmal etmiyordum. Kısa bir süre sonra masamda oturmuş bin kelimemi yazarken o onbir buçuk kokteylini hevesle beklediğimi farkettilim.

Alkol aradığının bilincine varmıştım artık. Ama ne çıkardı bundan. John Barleycorn'dan korkmuyordum ki. Onunla uzun zaman bir arada yaşamıştım. İçki konusunda ustaydım ben. Hiç bir zaman aşırı içmeyecektim. John Barleycorn'un tehlikelerini ve tuzaklarını biliyordum. Geçmişte beni ne yollarla öldürmeye kalkıştığını çok iyi hatırlıyordum. Fakat bunların hepsi geçmişte, uzak geçmişte kalmıştı. Bir daha kendimi kaybedinceye kadar içmeyecektim. Artık bundan böyle sarhoş olmayacaktım.

Bütün istediğim ve bütün yapacağım şey içimi ısıtacak, yüreğime ferahlık verecek bir iki kadeh içmektir. İçimdeki neşeyi dârtükleyecek, boğazıma kahkahayı yükseltecek, beynimdeki kurtları azıcık harekete geçirecek kadar bir şey. Hem kendimi hem de John Barleycorn'un efendisiydim ben gerçekten de.

FAKAT insan organizmasına yapılan aynı uyarılar hep aynı tepkiyi yaratmıyacaktır. Yavaş yavaş tek bir kokteylin aynı etkiyi vermediğini farkettim. Tek bir kokteyl ölü gibi bırakıyordu beni. Ne parıltı vardı, ne sıcaklık ne de neşe, İlk başlarda tek bir kokteylin yarattığı etkiyi meydana getirmek için şimdi iki üç tane içmek gerekiyordu. O etkiyi de arıyordum. İlk kokteylimini saat onbir buçukta hamağıma giderken içiyordum. İkincisini de bir saat sonra yemekten hemen önce. Yemekten önce iki kokteyllik fırsat bulabilmek için hamaktan on dakika önce kalkmaya başladım. Artık düzen bu olmuştu şimdi; çalışma masam ile yemek arasındaki süre içinde üç kokteyl. İçmenin en öldürücü huylarından ikisidir bu; düzenli içmek ve yalnız içmek.

Çevremde insan varken her zaman içmeye hazırdım. Kimse yokken de tek başıma içiyordum. Sınırlı içen bir konuğum olduğu zaman, onun içtiği bir içki-

ye karşı ben iki kadeh içiyordum. Birini onunla birlikte, diğerini onun haberi olmadan. O ikinci içkiyi çalıyordum yani! Bundan da beteri, **yanımda birlikte** içeceğim bir konuk, bir dost olduğu zaman da tek başıma içiyordum. John Barleycorn buna da hafifletici bir neden buluyordu. Aşırı konukseverlik gösterip bir konuğu sarhoş etmek doğru değildi. Sınırlı içen bir insanı benimle birlikte içmeye zorlasaydım, adam sarhoş olacaktı. O zaman arada bir içki çalmaktan başka ne yapabilirdim. Aksi takdirde o benim yarım kadar içtiği halde, ben onun elde ettiği etkiyi elde edemiyecektim.

İçki içme huyumun bu gelişmesini anlatırken budala ya da zayıf bir kimse olmadığımı aklınızdan çıkarmamanızı rica ederim. Dünya ölçülerine göre başarılı bir insanım ben. Sıradan başarılı bir insanın başarısından büyüktür başarıım. Akıl ve irade kuvveti isteyen bir başarıya sahibim. Bedenim güçlü bir bedendir. Zayıfların sinekler gibi öldükleri yerde ben yaşamışımdır. Ve yine de bu anlattıklarım benim bedenime ve kendime ait olan şeylerdi. Bir gerçeğim ben. İçki içmem de bir gerçektir. İçki içmem, olan bir şeydir, bir düşünce ya da bir tahmin değildir. Benim görüşüme göre bu, John Barleycorn'un kuvvetini göstermektedir. Hâlâ yaşamasına göz yumduğumuz bir vahşet olan, eski vahşi günlerden kalan öldürücü bir gelenek olan ve ürettiklerimizin en güçlülerini, en iyilerini alan John Barleycorn'un kuvvetini...

Yine hikâyemize dönelim. Bir gün öğleden sonra yüzme havuzunda epey yüzdükten, dağlar üzerinde epey at koşturduktan sonra, kendimi öylesine keyifli, öylesine mükemmel hissettim ki, daha çok keyiflen-

mek istedim. Yolunu biliyordum bunun. Akşam yemeğinden önce içilen bir kokteyl, istediğimi veremezdi bana. En azından iki tane içmek gerekiyordu. Niçin olmasın? Yaşamaktı bu. Ben her zaman yaşamayı sevmiştim. Günlük hayatımın bir parçası olmuştu bu.

Ayrıca sürekli olarak fazladan bir iki kokteyl içmek için nedenler de buluyordum. Bu, ya neşeli bir toplantı oluyordu, ya da mimarıma ya da uhıru yapan taşçı ustasının hırsızlığına kızmış olmam, dikenli tele takılıp ölen sevgili atıma duyduğum üzüntü, sabah postasında editörümünden gelen iyi bir haber olabiliyordu. Nedenin ne olduğu önemli değildi. İş, arzunun bir kere içime yerleşmiş olmasıydı. Asıl neden de buydu: Alkolü istiyordum. Yirmi yıldan fazla süren bir oynaktan ve istememekten sonra şimdi istiyordum artık. Kuvvetim, gerçekte benim zayıflığımdı.

Sıradan bir insanın bir içkiden aldığı keyfi elde etmek için benim üç dört tane içmem gerekiyordu.

Uyduğum bir kural vardı. Günlük bin kelimemi yazmadan elimi içkiye sürmezdim. O isim bitince, kokteyller, yapılmış günlük işle gelecek eğlence dolu saatlar arasına bir duvar çekerlerdi. İşim bilincimden uzaklaşmış olurdu. Ertesi sabah dokuzda masamın başına oturup yeni bir bin kelimeye başlayana kadar bir daha yazımı düşünmezdim. Bu, zihnin arzulanan bir duruma kavuşmasıydı. Bu alkol engeli ile enerjimi koruyordum. John Barleycorn söylendiği kadar kötü değildi. Pek çok insan iyiliklerde bulunmuştu o, bu da o iyiliklerden birisiydi.

Ortaya çıkardığım işler de sağlam, mükemmel ve dürüsttü. Karamsar bir satır bile yazmıyordum.

Uzun hastalığım süresinde yaşamaya giden yolu öğrenmiştim. Hayallerin faydalı olduğunu biliyor. Onları göklere çıkarıyordum. Hâlâ da aynı türden yazılar yazmaktayım, temiz, canlı, iyimser ve hayata yönelmiş yazılar. Oysa eleştirmeciler bende olağanüstü bir canlılık bulunduğunu ve kendilerine savaş açtığım kuruntular ve aldanışlar tarafından aldatıldığını hep ısrarla söyler dururlar.

Söz buraya gelmişken kendi kendime on bin kere sorduğum bir soruyu tekrarlıyayım. Niçin içiyordum? Buna ne ihtiyacım vardı. Mutluydum. Çok mutlu olduğum için miydi bu? Güçlüydüm. Çok güçlü olduğum için mi? Çok canlı olduğum için mi? Neden içtiğimi bilmiyorum. İçimde büyüyen şüpheyi seslendirsem de buna cevap veremem. Uzun yıllar boyunca John Barleycorn'la çok yakın yaşamıştık. Solak bir insan uzun denemelerden sonra sağ elini kullanabilir. Alkolik olmayan ben uzun denemeler sonunda alkolik mi olmuşum?

Öyle mutluydum ki. Uzun hastalığım sonunda bir kadının beni doyuran sevgisini kazanmıştım. Daha az çaba harcayarak daha çok kazanç elde ediyordum. Mışıl mışıl uyuyordum geceleri. Başarılı kitaplar yazıyordum. Ne keder, ne hayal kırıklığı ne de pişmanlık duyuyordum. Bütün gün boyunca mutluydum. Hayat, sonu gelmeyen bir şarkıydı. Uykumu bile kıskanıyordum, o birkaç saat, eğer uyanık olsaydım benim olacak mutluluğu elimden alıyor diye. Ama yine de içiyordum. Ben hiç farkına varmadan John Barleycorn bana kendisine ait olan bir hastalığın sahnesini hazırlıyordu.

Ne kadar çok içersen, aynı etkiyi elde etmek için

daha çok içmek zorunda kalıyordum. Ay Vadisi'nden çıkıp şehire indiğimde, dışarda yemek yediğim zamanlarda, masada ikram edilen bir kokteyl yavan ve değersiz kalıyordu. Yemeğe giderken bir iki tane, hatta yolda bir tanıdığa rastlarsam dört beş tane içmek gerekiyordu. Bir keresinde çok acelem vardı. Birkaç kadeh içecek zamanım yoktu. Birden parlak bir fikir geldi aklıma. Barmene duble kokteyl hazırlamasını söyledim. Ondan sonra acelem olduğu zamanlar hep duble kokteyl içerdim. Böylece zamandan tasarruf ediyordum.

Bu düzenli olarak çok içmenin bir sonucu beni bitkin düşürmek oldu. Zihnim suni yollarla çalışmaya ve canlanmaya öylesine alışmıştı ki, onlar olmadan çalışamıyordu artık. İnsanlarla bir arada bulunmak için, topluma yaraşır olmak için içki bir gereklilik olmuştu artık. Hemcinslerimle bir arada olmak, onların arasına karışmak için içkinin dürtüklemesine, kurtların beynimde kımıl kımıl oynamasına, içimden kahkahaların yükselmesine, ısınmaya, parlıya ihtiyacım vardı.

Bu içmenin bir başka sonucu da John Barleycorn'un beni kösteklemesi olmuştu. Uzun hastalığım geri geliyordu. Yeniden Gerçeği aramaya, onun peçelerini çekip atmaya, çıplak yüzüne bakmaya iteliyordu beni. Fakat bu yavaş yavaş oldu. Düşüncelerim yeni baştan, ağır ağır katılaşıyordu.

Bazan aklıma uyarıcı düşüncelerin takıldığı oluyordu. Bu düzenli içme huyu beni nereye sürüklüyordu? Fakat John Barleycorn'a güvenin bu soruları susturması için.

«Haydi gel, bir tek at da anlatayım.» der o. Ve

dediği olur da. Şu anlatacağım hikâye buna iyi bir örnektir:

Hassas bir ameliyata ihtiyaç gösteren bir kaza geçirmiştım. Ameliyattan bir hafta sonra yorgun ve bitkin hastanedeki yatağında yatıyordum. Uzamış sakalım altındaki bronz renkli tenim hastalıklı bir sarıya dönmüştü. Doktor yatağımın yanbaşımda durmuş, hiç de memnun olmamış sert bakışlarla elimdeki sigaraya bakıyordu.

«Bırakmalısın bunu.» dedi. «Sonunda götüreceğ seni. Bana baksana.»

Baktım. Benim yaşımda, geniş omuzlu, geniş göğüslü iri yarı bir adamdı. Gözleri canlı canlıydı, yanakları kıpkırmızıydı. Bundan daha güzel bir erkek olamazdı doğrusu.

«Ben de sigara içerdim, püro içerdim.» dedi. Ama bıraktım. Bir de şu halime bak.»

Adam haklı olarak gururluydu. Bir ay sonra da öldü. Hem de kazada falan değil. Bilimsel adlı çeşitli mikroplar devirmişti adamı. Çektiği acı o kadar fazlaydı ki, ölümüne birkaç gün kala çığlıkları çok uzaklardan işitiliyordu. Bağıra bağıra öldü sonunda.

John Barleycorn:

«Gördün mü kendine bakan adamı,» dedi. «Pürodan bile vazgeçmişti. Bak sonunda ne oldu. Boktan iş, ha? Mikroba karşı konulmaz. Senin o mükemmel doktorun her türlü tedbiri almıştı ama sonunda yine ele geçiriverdiler adamı.. Mikrop sıçradığı zaman nereye konacağı bilinmez. Belki de sana rastlar. Bir de kaçırdığı şeylere bak doktorun. Sen de bütün sana verdiklerimi kaçırarak mısın, sonunda mikropların senin de üstüne sıçrayıp işini bitirmeleri için? Hayat-

ta adalet diye bir şey yoktur. Hepsi de bir piyango dur. Fakat ben hayatın yüzüne yalancı bir gülümseme yerleştirir ve gerçeklere gülerim. Sen de benimle birlikte gülümse, benimle birlikte gül. Nasıl olsa sen de öleceksin sonunda, ama hiç olmazsa arada gülmüş olursun. Bu üstünde yaşadığın dünya epey karanlıktır. Ben senin için aydınlatıyorum onu. Doktorun başına gelenlere bakınca berbat bir dünyadır bu. Yapacak tek bir şey vardır: Bir kadeh daha iç ve hepsini unut!»

İçtim ben de. John Barleycorn bu olayı bana her hatırlattığı zaman yeniden içtim. Ama akıllıca, mantıklıca içiyordum. İçtiklerimin en iyi cinsten olmasına dikkat ediyordum. Sarhoşluktan ve kötü içkiden kaçınıyordum. Bu arada şunu da söyleyeyim, bir insan akıl ve mantıkla içmeye başladı mı, bu onun ne kadar yol aldığının ciddi bir göstergesidir.

Fakat günde bin kelimemi yazmadan ağzıma içki koymama kuralımı bozmuyordum. Arasına yazı yazmaktan bir kaçamak yaptığım oluyordu. O zamanlar kuralı çiğnemek diye bir şey söz konusu olmayacağı için, ne kadar erken olursa olsun içiyordum. İçki oyununa girmemiş insanlar, bu huyun nasıl geliştiğine şaşarlar oysa!

SNARK, San Francisco'dan uzun yolculuğuna çıktığı zaman, teknede içecek hiç bir şey yoktu. Daha doğrusu biz böyle sanıyorduk ve aradan aylar geçtikten sonra öğrendik işin aslını. Bu 'kuru' tekneyle yolculuk benim önceden kararlaştırdığım bir şeydi. John Barleycorn'a bir oyun oynamıştım. Vicdanımdan yükselmeye başlayan belli belirsiz uyarmalara kulak verdiğimi gösteriyordu bu.

Hiç şüphe yok ki bu durumu kendimden bile sakladım ve John Barleycorn'a bir sürü bahaneler uydurdum. Çok bilimseldim bu konuda. Yalnız limanlara vardığımızda içeceğimizi söylüyordum. Limanlar arasındaki kuru dönemde de vücudumdan alköülü tamamen atacaktım. Böylece bir limana varınca John Barleycorn'un tadına daha iyi varacaktım. Etkisi daha kuvvetli tadı daha hoş olacaktı.

San Francisco ile Honolulu arasını yirmi yedi günde aldık. Yolculuğun ilk gününden sonra içmek aklıma bile gelmedi. Bu da benim alkolik olmadığımı gösterir sanırım. Bazan Hawai'deki o lezzetli yemekleri düşündükçe, elbetteki o yemeklerden önce

içilecek içkiler de aklıma geliyordu. Fakat bunu bir özlemle, yolculuğa bir öfke duyarak düşünmüyordum. O içkilerin iyi bir yemeğin havasına uygun, yerinde bir şey olacağını düşünüyordum sadece.

Böyle kendi kendime bir kere daha John Barleycorn'un efendisi olduğumu ispatladığıma çok memnun olmuştum. İstedğim zaman içer, istemediğim zaman içmezdim. Bundan böyle de istediğim zaman içmekte devam edecektim.

Hawai adaları arasında beş ay gezdik. Kıyıya çıktığım zaman içtim. Yolculuktan önce California'da içtiğimden biraz daha fazla içtim hatta. Hawai halkı, ılık bölgelerde yaşayanlardan daha çok içiyorlardı. Tropiklere ne kadar inilirse halk da o kadar çok içiyordu. Ben de onlara uyuyordum.

Hawai'den Marquesas adalarına gittik. Yol altmış gün sürdü. Bu süre içinde ne bir kara parçası ne bir yelkenli, ne de bir duman ızı gördük. Fakat bu altmış günün başlarında mutfakta temizlik yapan aşçı bir dolabın dibinde beş on tane şarap şişesi buldu. Bunlar evden reçel ve turşu kavanozlarıyla gelmişlerdi. Sıcak mutfakta altı ay durmak, şarabı iyiden iyiye oluşturmıştır diye düşündüm.

Bir yudum tattım, fevkalâde bir şeydi. Ondan sonra günde bir kere öğleyin, durumumuzu harita üzerinde işaretledikten sonra yarım kadeh içmeye başladım. Denizin zaten güzel yüzüne daha bir güzellik gelir, neşelenirdim. Her sabah kamaramda kanter içinde bin kelimemi yazarken günün önemli olayının yer alacağı saat onikiyi iple çekiyordum.

İşin kötü yanı şarabı paylaşmak zorunda olmamdı. Yolculuğun kaç gün süreceği belli değildi. Daha

fazla şarap olmamasına üzülmüştüm. Şarap bitince, bu sefer de paylaşmış olduğuma üzüldüm. Alkol özlemi çekiyordum: Bir an önce Marquesas adalarına varmamızı bekliyordum.

Marquesas'a varınca içimdeki bu susuzluk da gitikçe büyümüştü. Marquesas'ta pek çok beyaz, bir sürü hasta görünüşlü yerli, mükemmel manzara, aradığın kadar rom ve apsent vardı, ama viskiyle cin yoktu. Rom insanın damağını yakıyor, derisini kavuruyordu. Denediğim için iyi biyorum bunu. Apsent içtim ben de. Bunun kusuru da, birazcık bir etki etmesi için çok içmek gerektiği idi.

Marquesas'dan Tahiti'ye doğru yola çıktığımız zaman, teknede bana oraya varmaya yetecek kadar apsent vardı. Tahiti'de Scotch ve Amerikan viskisi yükledim. Bundan sonra artık limanlar arasında kuru bir gün geçmedi. Fakat yanlış anlaşılmasını istemem. Alışıldığı anlamda sarhoşluk, sendelemek, sallanmak, tökezlenmek, uyuşmak yoktu. Usta bir içkici, kuvvetli bir bünyesi de varsa, hiç bir zaman bu kadar alçalmaz. O, kendisini daha iyi hissetmek için, biraz neşelenmek için içer. Bundan fazlası için değil. Aşırı içkinin getireceği bulantıdan, çaresizlikten ve gurunun indireceği darbeden kaçınırdı.

Usta ve alışkan bir içkinin elde ettiği şey, tedbirli ve kurnazca bir yarı sahoşluktur. Bunu, yılın oniki ayı görünür bir ceza ödemededen elde edebilir. Bugün Amerika'da kulüplerde, otellerde ve kendi evlerinde bu şekilde içen yüzbinlerce insan vardır. Bunlar hiç bir zaman sarhoş değildirler. Fakat çoğunluğu kendileri öfkeyle reddetseler bile, pek seyrek olarak ayıktırlar. Hepsi de benim inanmış olduğum gibi,

oyunu kurallarında hile yaptıklarına inanırlar.

Deniz üstünde iken yine bir dereceye kadar içmiyordum, ama karaya çıkınca sanki daha çok ihtiyacım varmış gibi içmeye başlıyordum. Bu bilinen bir şeydir. Tropiklerde yaşayan beyazların aşırı içmeleri ün salmıştır. Tropikler beyaz insanlara göre yerler değildir. Derilerinin renkleri onları güneşin aşırı ışınlarından koruyamaz. Güneşin ultraviyole ışınları beyaz insanların hücrelerini mahveder.

Tropik iklimlerde yaşayan beyazlar önemli tabiat değişikliklerine uğrarlar. Vahşi ve amansız olurlar. Kendi ılık iklimlerinde yapmayı hayal bile edemiyecikleri korkunç zulümler yaparlar, sinirli, öfkeli ah-lâksız olurlar. Güneşin akkor ışınlarına gerektiğinden çok maruz kalan beyaz adamların bozulmaları çeşitli biçimlerde olur. İçmek de bunlardan biridir. Alkol almadaki artış kendiliğinden meydana gelir.. Ve önceden içmedikleri kadar da içerler. Uzun süre kalınacak yerler değildir buraları. Nasıl olsa ölmeye mahkûmdurlar orada, aşırı içki de bu süreci hızlandırır. Bu konuda hiç bir mantık ileri sürmeden içerler, sadece içerler.

Güneş hastalığı beni de pençesine almıştı. Hem de tropik iklimde ancak iki yıl kaldığım halde. Bu dönemde çok aşırı içtim. Ama bir noktada yanlış anlaşılmayı önlemek isterim. İçmek ne hastalığın nedeniydi, ne de yolculuğu terketmiş olmamızın. Bir boğa kadar güçlüydim, uzun aylar boyunca derimi ve hücrelerimi parçalayan güneş hastalığına karşı savaştım durdum. Yeni Hebrid ve Solomon adalarından geçerken sıtmadan kırıldığım halde, beş kişinin işini görüyordum.

Tekneyi mercan adalarının arasından sığıklara düşürmeden karaya oturtmadan ışsız kıyılardan geçirmek başlıbaşına bir insanın işiydi. Sabahleyin yaptığım hesaplarımı denetliyecek bir kimse yoktu yanımda. Ben hep vardiyadaydım. Vardiyayı güvenle devredebileceğim bir kimsem yoktu. Yirmi dört saat nöbette durur, arada sırada ayak üstünde uyuklardım. Ayrıca doktorluk da yapıyordum. O sıralarda **Snark**'da doktorluk yapmanın ne demek olduğunu anlatayım. Teknedeki herkes sıtmadan yatıyordu; hem de insanı üç hafta öldüren tropik sıtmasından. Bundan başka hepsinde ülser vardı ve ngrai-ngari denilen ekzema hastalığına tutulmuşlardı. Japon aşçı geçirdiği hastalıkların sonunda çıldırmıştı. Polinezyalı tayfalarımından biri, kara su hummasından ölüm döşeginde yatıyordu. Tam bir erkek işiydi yaptığım; ilaç veriyor, doktorluk yapıyor, diş çekiyor, zehirlendikleri zaman hastalarımı ölümden kurtarıyordum.

Dördüncü olarak yazardım. Hâlâ hergün bin kelimemi yazıyordum. Bunu ancak ateşle yattığım zamanlar ya da **Snark** fırtınalı denizlere daldığı süre boyunca bırakıyordum. Beşinci olarak bir gezgindim, bir çok şeyler görüp kaydetmek istiyordum. Altıncı olarak da, pek az kimsenin gittiği ve bu yüzden konukların önemli kişiler olarak karşılandığı yerlere giden bir teknenin sahibi ve kaptanıydım. Teknede konuk ağırlamak benim görevimdi. Kıyıda da ben çiftlik sahipleri, tüccarlar, valiler, savaş gemilerinin kaptanları, yamyam reisleri ve bazan pazen elbiseler giyme talihine erişmiş başbakanlar tarafından ağırlanıyordum.

Elbette ki içiyordum. Hem konuklarımla hem de evsahiplerimle içiyordum. Beş kişinin işini tek başıma yapıyor olmamın bana içmeye hak kazandırdığını düşünüyordum. Çok çalışan bir insan için alkol faydalıydı. Tayfalarım arasında bunun etkisini çok iyi görüyordum. Kırk kulaçtan demir çekerken yarım saat sonra soluk soluğa, titreyerek mola verdikleri zaman bir kadeh rom onları yeniden hayata kavuşturuyordu. Solukları yerine geliyor, ağızlarını ellerinin tersiyle siliyorlar ve yeni bir zevkle zincire sarılıyorlardı. Tekneyi raspalamak için, ateşli ateşli boğazımıza kadar sulara çalışmak zorunda kaldığımızda, romun çalışmaya olan büyük etkisini görüyordum.

İşte çok yanlı John Barleycorn'un yepyeni bir yanına geliyoruz bu noktada. Görünüşe bakılırsa karşılıksız olarak birşeyler vermektedir. İnsanın gücü tükendiği zaman yeni bir güç kaynağı yaratmaktadır. Yorgun insan daha büyük çabalara girişmektedir. Okyanusu geçen buharlı bir gemide sekiz gün süre ile ateşçilik yaptığımı hatırlarım. Biz ateşçiler ancak viski içerek ayakta kalabilmıştik. Yarı sarhoş çalışırdık. Viski olmasaydı işimizi başaramıyacağımız şüphesizdi.

John Barleycorn'un verdiği bu güç, yalancı bir güç değildir. Gerçek bir güçtür. Fakat bu, güç kaynaklarından zorla çıkarılmaktadır ve sırası gelince faizi ile birlikte ödenmektedir. Hangi yorgun insan gözünü ileriye diker? Bir mucizevi gücünün olduğunu kabul eder o. Aşırı çalışan sıradan emekçiler gibi, aşırı derecede çalışan pek çok meslek sahibi de bu yanılmadan dolayı John Barleycorn'un ölüm yolunu seçmişlerdir.

KENDİME baktırmak için Avustralya'da bir hastaneye gitim. Bundan sonra da memleketime dönmek istiyordum. Hastanede yattığım uzun haftalar boyunca, ilk gününden başlayarak hiç içki aramadım. İçmek aklıma bile gelmedi. Ayağa kalktığım zaman içkiye kavuşacağımı biliyordum. Fakat hastaneden çıktığımda bütün dertlerimden tamamen kurtulamamıştım. Ekzemam hâlâ geçmemişti. Avustralyalı uzmanların anlamadıkları güneş hastalığı hâlâ hücrelerimi yoketmekte devam ediyordu. Sıtma peşimi bırakmamış, hiç beklenmedik anlarda beni alaşağı ediyor, hazırlanmış bir konferans serisini iptal ettiriyordu.

Snark'la çıktığım geziyi terkederek daha serince bir iklim aramaya başladım. Hastaneden çıktığım gün içkiye başlamıştım. Yemeklerden önce kokteyl, yemeklerde şarap içerdim. Yanında bulunduğum insan viski içiyorsa ben de viski içerdim. John Barley-corn tam olarak emrim altındaydı, bütün hayatım

boyunca olduğu gibi şimdi de canımın istediği zaman içer, istemediği zaman içmezdim.

Daha serin bir iklim bulmak için güneye Tasmanya'ya indim. Gittiğim yerde içki yoktu. Bu, ben de bir sıkıntı yaratmadı. İçmedim. Serin havada do a ır, ata biner, sıtma nöbeti tuttuğu zamanlar dışında her sabah bin kelimemi yazardım.

Hastalıklarımın nedenini geçmişte içki i memde arayanlar için  unu söyliyeyim ki, ikisi de ağızlarına bir damla içki koymamı  olan Japon kamarotumla Charmian ateşten kırılıyorlardı.

İçki bulabildiğim Hobart Town'a döndüğüm zaman yine eskisi gibi içmeye ba ladım. Avustralya'ya döndüğüm zaman da aynı şey oldu. Aksine, Avustralya'dan Amerika'ya içki sevmeyen bir kaptanın gemisinde döndüğümüz ve yanıma da içki almamış olduğum için kırk üç gün süren yol boyunca hiç içmedim. Ekvator güneşi altında yanan Ekvator'a çıktığım zaman millet sarı humma, kızamık ve vebadan sinekler gibi ölüyordu. Yine içmeye ba ladım, hem de ne bulursam onu içiyordum. Bu hastalıklardan hiçbirine yakalanmadım. Hiç içmeyen Charmian'la Nakata da yakalanmadılar.

Uğradığım fel ketlere rağmen tropik bölgelere açık olmuştum. Onun için California'nın ılık iklimine gidene kadar epey oyalandım oralarda. Yolda da olsam, bir yerde de konaklasam günde bin kelimemi yazmaya devam ediyordum. Sonunda ekzemam geçti, güneşin yaktığı h crelerim yenilendi, son sıtma nöbetini de atlattım ve yine iri yarı sağlıklı bir erkek gibi içmeye ba ladım.

AY VADİSİNDEKİ çiftliğimde yine sürekli olarak içiyordum. Günlük programım şöyle idi: Sabah bin / kelimemi tamamladıktan sonra ilk içkimi alırdım. Ondan sonra öğle yemeğine kadar olan zaman içinde kafamı şöyle bir bulana kadar içerdim. Akşam yemeğinden önce de yine keyiflenecek kadar içerdim. Hiç sarhoş olmadığım için, kimse beni sarhoş görmemiştir. Fakat günde iki kere başım döner gibi olur-
dum. Oysa içkiye alışmamış biri benim hergün içtiğimi içecek olsaydı bir anda sızar kalırdı.

Eskiye dönmüştük yine. Ne kadar çok içersem, içtiğimin zevkine varabilmek için daha çok içmek zorunda kalıyordum. Sonunda öyle bir an geldi ki kokteyller yetersiz olmaya başladı. Ne kokteyl içecek kadar bol zamanım ne de onları depolayacak yerim vardı. Viski daha kuvvetliydi. Daha az içme ile daha güçlü bir etki yaratıyordu. Öğleden önceleri çeşitli viskiler içerdim, öğleden sonralarıysa yalnız İskoç viskisi ve soda içiyordum.

O zamana kadar mükemmel olan uykularım da bozulmaya yüz tutmuştu. Gece uyandığım zamanlar okuyarak uyumaya alışmıştım. Fakat artık bunu yapamıyordum. Bir iki saat okuduktan sonra uykumun gelmediğini görünce çareyi bir içki içmekte buldum. Bazan üç kadeh gerekiyordu uykuya dalabilmem için.

Sabah erken kalktığım için o kadar az uyuyordum ki, vücudum aldığı alkolü eritecek zaman bulamıyordu. Bunun sonucunda da sabahları ağzım kupkuru, başımda bir ağırlık, midemde hafif bir bulantı ile kalkıyordum. Yani pek iyi hissetmiyordum kendimi. Çok ve sürekli içen insanların sabah rahatsızlığını duymaya başlamıştım. Beni sabahları kendime getirecek bir içkiye ihtiyaç duyuyordum. İnsanın savunması bir kere yıkıldıktan sonra, gerisini John Barleycorn'a bırakın, işini iyi bilir o. Böylece rahat bir kahvaltı yapabilmek için kahvaltıdan önce bir kadeh içmeye başladım. Alev alev yanan içimi serinletmek için artık geceleri yatağımın yanına bir sürahi su almadan yatamıyordum.

Öyle bir an geldi ki vücudum bir an bile alkol-süz kalmıyordu. Alkolden uzak kalmaya katlanamıyordum. Uzak, ıssız yerlere gitmem gerektiği zaman orasını içkisiz bulmak tehlikesini göze alamıyordum. Çantamda artık hep birkaç şişe viski bulunuyordu. Eskiden bu huya sahip insanlara çok şaşardım. Şimdiyse hiç uyanmadan kendim yapıyordum bunu. Arkadaşlarla çıktığım zaman bütün kuralları bir yana atıyordum. Onların içtiğini onlar kadar içiyordum.

Artık yanbaşımda güzel bir alkol ateşi taşıyordum. Bir şey kendi ısısıyla besleniyor ve daha çok

alevleniyordu. Uyanık olduğum zamanlar içmek istemediğim bir an bile yoktu. Bin kelimelik yazıma oturduğum zaman beş yüzüncü kelimeye gelmeden bir kadeh içkiyi düşünür olmuştum. Çok geçmeden yazıya bir kadeh içki ile başlamayı âdet edindim.

Durumumun ciddiyetini çok iyi biliyordum. Yeni kurallar koydum, çalışmam bitmeden içmemeye karar verdim. Fakat yepyeni ve şeytanca bir durum çıkmıştı ortaya. İçmeden yazamıyordum. Hiç, ama hiç yazamıyordum. Yazmam için içmem gerekiyordu. Artık savaşılmaya başlamıştım. Sonunda o özleme kavuşmuştum ve şimdi bu özlem bana hükmediyordu. Masanın başında oturur kâğıtla kalemle oynar dururdum, ama kelimeler bir türlü gelmek bilmezlerdi aklıma. Beynimde doğru dürüst bir düşünce yoktu, aklım fikrim karşı büfedeki John Barleycorn'daydı. Sonunda umutsuzlukla kalkıp bir kadeh içince beynim gevşer ve bin kelimem su gibi akardı.

Oakland şehrinde evimde içki stokum bitince, bunu yenilemedim. Fakat bunun da bir faydası yoktu. Yazamıyordum. Ne yazık ki dolabın dibinde bir kasa bira kalmıştı. Boş yere yazmaya çalıştım. Bira zayıf bir içkiydi. üstelik sevmezdim de, Fakat dolabın dibindeki bir kasa biradan başka bir şey düşünemiyordum. Birkaç şişe içtikten sonra kelimeler kendiliğinden kalemimden akmaya başladılar ve bin kelimem tamamlandı. İşin kötü yanı biranın midemi yakmasıydı, fakat buna rağmen kısa zamanda bitirdim o kasayı.

İçki dolabı sonunda tam olarak boşalmıştı. Yeniden doldurmadım. Kahramanca bir inatla John Barleycorn'un dürtüklemesine ihtiyaç olmadan günlük

bin kelimemi yazmaya zorladım kendimi. Fakat yazdığım sürece bir içki özlemi çektiğimin farkındaydım. Sabah çalışmam biter bitmez evden dışarı fırladığım gibi ilk içkimi içmeye gittim. Alkolik olmadığım halde John Berleycorn'un benim üzerimde böylesine kuvvetli bir etkisi olabiliyorsa, gerçekten alkolik olanların çektiği azap ne müthiş olmalıydı. Üstelik onlar yapılarının organik isteklerine karşı savaşırken, en yakınları bile onların çektiklerini anlamaz, onları küçük görür, nefret ederlerdi.

FAKAT eninde sonunda bedelin ödenmesi gerekiyordu. John Barleycorn bu bedeli bedenden çok zihinde almaya başlamıştı. Zihnî bir hastalık olan eski uzun hastalık yeniden ortaya çıktı. Çoktandır ölüme terkedilmiş eski hayaletler yeniden başlarını kaldırdılar. Fakat bunlar daha başka ve daha öldürücü hayaletlerdi. Başlangıçta aklı olan eski hayaletleri normal bir mantık öldürmüştü. Fakat şimdi bu dirilenler John Barleycorn'un Beyaz Mantiğının yarattığı hayaletlerdi. John Barleycorn da kendi yarattığı hayaletleri öldürmez. İçkinin doğurduğu bu karamsarlık hastalığından kurtulmak için çareyi John Barleycorn'un vaadettiği fakat hiç bir zaman buldurmadığı uyuşturucu da arar.

Başından geçmeyenlere bu Beyaz Mantiğı nasıl anlatmalı! Belki de bunu anlatmanın imkânsızlığını söyleyerek başlamalı işe. Büyük mesafeler ve zamanlar ülkesi olan Haşhaş Ülkesini düşünün bir kere. O

uzak ÷lkeye iki unutulmaz yolculuk yapmıştım. Oradaki serüvenlerin en küçük ayrıntısına kadar bey-nime kazanmıştır. Fakat oraya gitmemiş insanlara bunun en küçük bir kısmını bile, sonsuz kelimeler kullanmama rağmen hiç anlatamamışımdır.

Piyonada çalınan bir melodinin iki notası ara-sındaki zaman süresinde, nasıl akla hayale sığmayan acı ve dehşet yüzyılları geçtiğini boşyere anlatmaya çalıştım. Haşhaş Ülkesinin bir dönemini belirtmek için bir saat konuştuktan sonra bir de baktım ki hiç bir şey anlatamamışım onlara. Bütün o korkunç ve fevkalâde şeylerin ummanı ortasında onlara bu kü-cücük şeyi anlatamamışsam, Haşhaş Ülkesi hakkın-da en küçük bir kavramı dahi açıklayamayacak du-rumdayım demektir.

O tekin olmayan ÷lkede dolaşmış bir insanla ko-nuşayım, hemen beni anladığını göreceksiniz. Bir cümle, bir kelime o yolu aşmamış bir insana saatlarca söylenecek kelimelerden cümlelerden daha çok şey anlatır. Beyaz Mantiğin hüküm sürdüğü John Barley-corn'un ÷lkesinde de böyledir. Oraya gitmemiş in-sanlar için, orada bulunan birinin anlattıkları anlaşıl-maz ve hayal ürünüymüş gibi gelir. O yola düşme-miş okuyucularımdan anlatacağım şeyleri bana ina-narak okumalarını rica edeceğim.

Alkolde gerçeğin öldürücü sezgileri vardır. Bu konuda ayyaş Philip sarhoş Philip'e tanıklık eder. Bu dünyada gerçeğin çeşitli sıralamaları vardır. Ba-zı gerçekler diğerlerinden daha doğrudurlar. Bazı gerçekler ise yalandırlar, gerçekleştirmek ve yaşamak isteyen hayata en büyük kullanılma değeri verenler bunlardır. Ey bu yolu dolaşmamış yolcu, görüyorsun

ya sana John Barleycorn'um kabilesinin diliyle anlatmak istediğim bir ülke ne çılgınca bir yerdir. Bütün üyelerinin ölümüne giden yollardan kaçındığı ve yalnız hayata giden yollara düştüğü sizin kabilenizin dili değildir bu. Yollar çeşitli olduğu gibi gerçekler de çeşitlidir. Fakat biraz sabırlı olun. Hiç olmazsa bu söz kalabalığından ibaret gibi gözüken yığın arasından belki de uzak diyarları ve kabileleri, zayıf da olsa, seçebilirsiniz.

Alkol gerçeği söyler, ama onun gerçeği normal değildir. Normal olan sağlıklıdır. Sağlıklı olan hayata yönelir. Normal gerçek, gerçeğin daha zayıf bir çeşididir. Yük arabası çeken bir atı örnek alın. Hayatının ilk gününden son gününe kadar geçirdiği bütün değişiklikler boyunca, kendi anlaşılmayan bulanık görüşüyle hayatın iyi olduğuna inanması gerekir bu hayvanın. Koşum takımı altında çalışmak iyidir, ne kadar güdüsel bir şekilde korkulsa da ölüm korkulacak bir devdir, hayat iyilikçi ve değerlidir, hayatının sonuna doğru elinden gelenin çoğunu almak için kendisini dövüp hırpalayacaklardır. Yaşlılık, külistür bir eskici arabasına koşulup her adımda bir kamçı yemek olsa da onurlu, saygıdeğer ve değerli bir şeydir. Sendeleyerek yaklaşan sonunun son sendeleyişine kadar bu at hayatın gerçeği olan ve hayatın devam etmesini sağlayan daha zayıf gerçeğin fermanlarına boyun eğmelidir.

Bu atın da, diğer bütün atlar, insanlar da içlerinde olmak üzere bütün hayvanlar gibi yaşamak gözlemini kamaştırmış, duygularına sille indirmiştir. Bedeli ne olursa olsun yaşayacaktır o. Hayat oyunu iyidir, sonunda bütün hayat zarar görmüş olsa, bü-

t n canlılar oyunu kaybedecekler olsa bile. İŖte hayatın yaŖamak için inanmak zorunda olduğu gerçek ne kadar yanlış olursa olsun, yalnız budur.

Hayvanlar içinde yalnız insana, o korkunç man-tık ayrıcalığı verilmiŖtir. İnsan, beyni ile, kendisini ve hayallerini utanmaz bir umursamazlıkla çevreleyen evrene bakabilir. Bunu yapabilir, fakat yapması ken-disi için iyi olmaz. YaŖamak için, doyasıya yaŖa-mak için, canlı olmak -ki, bu, olduğu olarak kal-ması demektir- insanın gözlerinin hayat tarafından k rletilmesi, duygusuzlaŖması gerekir. İyi olan doğru-dur. İnsan bunu mutlak gerçek olarak kabul edip, davranıŖlarını buna göre düzenlemelidir, bu her ne kadar gerçeğin zayıf bir  eŖidi ise de. İnsanın duygu-ların hilelerini ve etin tuzaklarını olduğu gibi kabul etmesi iyi bir Ŗeydir. A g zl l ğ nden ve ihtirasların-dan dehŖete d Ŗmemesi, gölgeler ve boŖa çıkan çaba-lar görmemesi iyi bir Ŗeydir.

İnsan böyledir de. Sayısız insan, gerçeğin aslını g rm Ŗler ve ondan ka mıŖlardır, Sayısız insan uzun hastalığı atlatmıŖlar, bunu anlatmıŖlar ve sonra is-teyerek hayatlarının sonuna kadar bunu unutmuŖ-lardır. YaŖamıŖlardır bunlar. Hayatı g rm Ŗlerdi, çünkü hayat kendileriydi. Doğru yapmıŖlardır.

Ve Ŗimdi de John Barleycorn, hayat dolu yaŖa-mak isteyen hayalci bir insanı l netlemektedir. Ger- eğin  otesindeki gerçek, hayatın antitezi yıldızlar-arası boŖluk kadar zalim ve çıplak, mutlak sıfır ka-dar cansız ve donuk, reddedilmez mantığın ve unutul-maz gerçeğin donukluğu ile parlak Beyaz Mantığını haberci olarak gönderir John Barleycorn. John Bar-leycorn hayalcinin hayal kurmasına, yaŖayanın ya-

şamasına izin vermez. Doğumu ve ölümü yokeder, kurbanını **The City of Dreadful Night**'ta olduğu gibi, «Hayatımız bir aldatılma, ölümümüz kara bir boşluk» diye bağirtana kadar varolma paradoksunu bir sis içinde eritir. Böylesine korkunç bir içtenliğin kurbanının ayakları da ölüme giden yolu tutar.

YİNE kişisel tecrübeler ve John Barleycorn'un Beyaz Mantiğının geçmişte üzerimde yaptığı etkilere dönelim. Beynim aylardanberi alkolle yıkanmış, insanın doğuştan kaderi olan büyük kederin baskısı altında Ay Vadisi çiftliğindeyim. Kederimin nedenini boş yere sorup duruyorum kendi kendime. Geceler ılık, damım akıyor. Her türlü yiyecek var evimde. Her türlü konforum var. Bedenimde bir ağrı sızı yok. Ne beynim ne de adalelerim fazla çalışmıyorlar. Toprağım, param, kudretim var, sevdiğim bir eşim, çocuklarım var, başkalarına hizmet ederek iyilik yapma ihtiyacım tatmin edilmiş, dünyaca tanınıyorum. Dünyanın iyi bir vatandaşının yapması gereken şeyleri yaptım ve hâlâ yapıyorum. Evler yaptırdım, yüzlerce dönüm toprak ektilim. Ağaca gelince yüz bin ağaç dikmedim mi? Evimin hangi penceresinden bakarsam bakayım güneşe doğru dimdik kahramanca yükselen kendi elimle diktiğim bu ağaçları görüyorum.

Gerçekten de yeryüzünde bir milyon insanın yüz tanesi benim kadar tahlihlî olamamışlardır. Bütün bu iyi talihime rağmen neden yine kederliyim? John Barleycorn'un benimle birlikte olmasından doğuyor bu kederim. John Barleycorn'un benimle birlikte olmasının nedeni de, gelecek kuşakların karanlık çağlar diye adlandıracakları çağda doğmuş olmam. Gençliğimin akılsız günlerinde kolay elde edilebilir olması, her köşe başından her sokak arasından beni çağırabilmesi yüzünden John Barleycorn yanımda şimdi. İçinde doğduğum bu yarı uygarlık, bu ruh zehirini satmak için dükkânlara ruhsat vermiş. Hayat benim ve benim gibi milyonlarca insanın bu zehir satan dükkânlara girmeleri için kandırıldıkları, zorlandıkları biçimde düzenlenmiş.

John Barleycorn'un insanı soktuğu onbin çeşit kederli ruh durumundan birisine gelin birlikte girelim. Güzelim çiftliğimde atla dolaşıyorum. Bacaklarımın arasında mükemmel bir at var. Hava şarap gibi Tepelerin yamaçlarına yaslanmış bağlardaki üzümler sonbaharın aleviyle kızarmışlar. Sonomo dağları üzerinde sis var. Öğleden sonrası güneşi uyuklayan gökte için için yanıyor. Beni yaşadığıma memnun edecek herşeyim var. Rüyalar ve sırlarla doluyum. Güneşim, havayım, parıltıyım. Hareket ediyorum, hareket etme gücüm var, üstüne bindiğim canlı şeyi istediğim gibi yöneltebiliyorum. Varolmanın bütün ihtişamına sahibim, bana gurur veren tutkular ve ilhamlar tattım. Duygu krallığında bir kralım ben ve hiç yakmayan tozları çiğneyip duruyorum...

Fakat ben olmadan bu kadar zamandanberi süregelen ve ben gittikten sonra da devam edecek bu

dünyadaki zavallı yerimi düşünüyorum çevreme baktıkça. Şimdi bana ait olan bu inatçı topraklar üstünde bellerini kıran, yüreklerini bırakan insanları hatırlıyorum. Şimdi bana ait olan bu inatçı toprakların üstünde bellerini kırarcasına, yüreklerini patlatırcasına çalışan insanları hatırlıyorum. Bu adamlar geçip gittiler. Ben de geçip gideceğim. Bu adamlar çalıştılar, toprağı temizlediler, ektiler ,biçtiler, çalışmaktan katılaşmış vücutlarını dinlendirirken yorgun gözlerle bu güneşin doğuşuna ve batışına, üzümlerin sonbahardaki parıltısına, dağların üstünde uçan sis bulutlarına baktılar. Ve şimdi yok bu adamlar. Ben kendimin, hem de yakında yok olup gideceğimi biliyorum.

Gitmek mi? Gidiyorum bile. Çenemde şimdiden gitmiş parçalarım için dişçilerin taktıkları yapma dişler var. Gençliğinin parmakları yok artık elimde. Eski kavgalar ve güreşler onları onarılmıyacak kadar mahvettiler. Adı bile hatırlanmayan bir adamın beyine inen yumruk şu elimin başparmağını o günden beri sakat bıraktı. Diğer eliminki de güreşirken olmuştu. O dümdüz koşucu vücudum geçmişe karıştı. Çılgın çalışma ve eğlence gece ve gündüzlerinde beni ayakta tutan ayak mafsallarım artık eskisi kadar yeterli değil. Fırtınanın yalnız karanlığında tek bir ipe asılıp bir direktan ötekine sıçrayamam artık. Kutup buzları üstünde kızak çeken köpeklerin ardından millerce koşamam.

Doğduğum günden beri ölmekte olan bu çürüyen vücudun içinde bir iskelet taşıdığımı, yüzüm dediğim yuvarlak etin altında burunsuz, kemikli bir ölü kafası olduğunu biliyorum. Bunlar beni korkudan ürpert-

miyor. Korkmak sağlıklı olmaktır. Ölüm korkusu yaşamaya yardım eder. Fakat Beyaz Mantığın lanetli yanı, insanı bunlardan korkutmamasıdır.

Atımın üstünde giderken çevreme bakıyorum da doğal ayıklanmanın amansız ve sonsuz yıkıcılığını görüyorum. Beyaz Mantık çoktan kapatılmış kitapları açmakta direnerek benim bütün gördüğüm o güzellikleri bölüm bölüm hiçlikle ve tozla ifade ediyor. Çevremde bir mırıltı, bir vızaltı var: Bu uğultunun havasının rahatsız edildiğiden yakınan bir takım canlılardan, bir tatarcık kümesinden yükseldiğini biliyorum.

Tekrar çiftliğe dönüyorum. Akşam çökmek üzere, hayvanlar avlanılmak için ortaya çıkmışlar. Canlının canlı ile beslenmesi olan acıklı oyunu seyrediyorum. Burada ahlâlılık yok. Ahlâklılık yalnız insandadır, insan yaratmıştır onu; yaşamaya, yani daha az gerçeğe yönelmiş bir hareket kuralıdır o. Ben bunları daha önceden, uzun hastalığım sırasında öğrenmiştim. Bunlar, benim unutmak için başarıyla uğraştığım büyük gerçeklerdi. O kadar ciddi gerçeklerdi ki, onları ciddiye almak istememiştim. Onları uyandırmayacak kadar akıllıydım. Fakat şimdi Beyaz Mantık bunları benim için uyandırıyor. Beyaz Mantık dünyaya ait olan hayal canavarlarının hiçbirinde korkmayacak kadar yüreklidir.

Ben yolda giderken Beyaz Mantık durmadan kulağıma birşeyler fısıldıyor:

«Bırak bütün doktorlar suçlasınlar beni. Ne çıkar bundan? Ben gerçeğim. Sen biliyorsun bunu. Benimle savaşılmazsın. Benim ölüme götürdüğümü söylüyorlar. Söylerlerse söylesinler. Gerçek bu. Hayat

yaşamak için yalan söyler. Hayat sürekli bir yalan söyleme sürecinden ibarettir. Hayat, bütün görüntülerin değiştiği, karıştığı, kâh ortaya çıkıp kâh kaybolduğu, sonra yeni görüntüler olarak belirlediği bir hayaletler ülkesidir. Sen de geçmişin sayısız görüntülerinden gelmiş bir görüntüsün. Görüntüler ancak serap görebilirler. Sen arzu seraplarını biliyorsun. Hayat bir hayalettir, geçer. Sen de bir hayaletsin. Senden önce gelmiş ve senin parçalarını meydana getirmiş hayaletlerden, evrimin çamuru arasından bir söz kalabalığı arasında çıktın ve senin yerine geçecek hayaletlerin içinde kaybolarak geçip gideceksin.»

Elbette ki bütün bunlara cevap veremeden, Comte'un Büyük Fetiş dediği dünyaya sırtarak yoluma devam ediyorum. Başka bir karamsarın sözleri hatırımda:

«Herşey gelip gidicidir. Doğan ölmelidir, ölünce de dinlendiği için mutludur.»

Fakat akşamın bu saatinde dinlenmekten mutluluk duymayan biri çıkıyor karşıma. Çiftlikte çalışan yaşlı bir İtalyan göçmeni bu. Kendisi açısından hayatın sahibi olduğum için bütün köleliği ile şapkasını çıkararak selamlıyor beni. Ben onun için yiyecek, barınak ve varolmak anlamına geliyorum. O bütün ömrünce hayvanlar gibi çalıştı ve saman serili ahırlarındaki atlarım kadar bile bir konforu olmadı.

Çalışmaktan sakatlanmış. Ayağını sürüyerek yürüyor. Bir omuzu ötekinden daha düşük. Elleri tik-sindirici ve çirkin pençeler halinde. Bir hayalet olarak pek zavallı bir hali var. Beyni de vücudunun çirkin olduğu kadar akılsız.

Beyaz Mantık gülüyor;

«O kadar aptal bir beyni var ki, hayalet olduğunu bile bilmiyor,» diyor. «Duygu sarhoşu. Hayat rüyasının kölesi. Beyni akıl üstü yasakla ve saplantılarla dolu. Herşeyi kavrayan bir dünyaya inanıyor. Kendisine muhteşem bir Cennet vaadetmiş peygamberlerin kuruntularına inanıyor. Hiç şüphen olmasın, evrenin kendisi için kurulduğuna inanmaktadır o.

Fakat kitaplar açmış olan, benim sırdaşım olan sen, onun ne olduğunu biliyorsun. Senin ve tozun kardeşi o, muazzam bir şaka, kimyasal bir oyun. Goril ile şempanzenin de kardeşi aynı zamanda. Kızdığı zaman göğsünü yumruklar. Unutulmuş çeşitli güdü parçalarından meydana gelmiş, korkunç ve ilkel zamanlarından kalan dürtüler hissediyor içinde.»

«Ölümsüz olduğunu hayal ediyor ama,» diyorum. «Bu kadar cahil bir budalanın zamanın omuzlarına binip sonsuzluklara gitmesi fevkalâde bir şey.»

«Hah!» oluyor Beyaz Mantığın cevabı, «Kitaplarını bırakıp, bir iştah ve arzu kuklası ile yerini değiştirir misin?»

«Aptal olmak mutlu olmaktır,» diyorum.

«Şu halde senin mutluluk idealin ılık bir akşamın akıntısız denizinde yüzen deniz anası gibi bir orga nizma, ha?»

Hayır, hayır imkânı yok John Barleycorn'un kurbanı, onunla savaşılamaz.

«İşte eve geldik,» diyor Beyaz Mantık. «Haydi neşelen biraz, birşeyler iç. Biz aydınlanmışlar, sen ve ben, bütün saçmalıkları ve komediyi biliyoruz.»

İçiyorum ve, «Senin beyaz ışığın hastalığıdır.» diyorum. «Yalan söylüyorsun sen.»

«Çok kuvvetli gerçekleri söylediğim için.» diyor.
«Ne yazık evet,» diyorum.

Beyaz Mantık, «Liu Ling senden akıllıydı, hatırlıyor musun onu?» diye soruyor.

Yüzyıllarca önce Çin'de yaşayan ayyaş şairi hatırlıyorum. Beyaz Mantık dürtüklüyor beni;

«Bu dünyanın sorunlarının ayyaş bir insana nehirde giden bir saman çöpü gibi geldiğini söylemişti. Haydi bir tane daha iç. Bırak benzeme ve kandırılma da nehirdeki saman çöpüne benzesin.»

Viskimi içerken İsadın dört yüz yıl önce bu dünyaya meydan okuyan diğer bir Çinli şairi, Çuang Tzu'yu hatırlıyorum:

«Nereden biliyorum ölülerin, daha önce hayata sarıldıklarından pişman olduklarını? Ziyafet sofrası rüyası görenler uyandıkları zaman karşılarında keder ve acı görüyorlar. Keder ve acı rüyaları görenler uyandıklarında neşe ile avlanmaya gidiyorlar. Rüya görürlerken rüya gördüklerinin farkında değiller. Bazıları rüya görürken gördükleri rüyayı açıklamaya bile kalkıyorlar, ancak uyanınca bunun rüya olduğunu anlıyorlar. Budalalar şimdi uyanık olduklarını ve kendilerinin gerçekten köylü ya da prens olduklarını bildiklerini sanıyorlar. Konfüçyüs de, sen de rüyasın, sizin rüya olduğunuzu söyleyen ben de rüyayım.

Bir zamanlar ben, Çuang Tzu, rüyamda oradan oraya uçan bir kelebek olduğumu gördüm. Sadece kelebekliğimin bilincindeydim, insan olarak kişiliğimin bilincinde değildim. Birdenbire uyandım, yatan bendim. Şimdi bilemiyorum ben kelebek olduğunu gören bir insan mıydım, yoksa şimdi insan olduğunu gören bir kelebek miyim.»

HAYDİ HAYDİ,» diyor Beyaz Mantık, «unut artık şu eski zamanların hayalcilerini. Kadehini doldur da, bir de senin olan şu ılık tepelerin üstünde hayal kuran dünün dünyasının adamlarına bakalım.»

Petaluna adındaki çiftliğin Tokay bağlarının eski sahiplerinin adlarını hatırlamaya çalışıyorum. Uzun, upuzun bir liste bu. Manuel Micheltorna ile başlıyor. Bir zamanlar Meksika'da 'Valilik, Başkumandanlık ve Kaliforniyalılar Dairesi Müfettişliği' yapmış, kızılderililerden çalınma elli kilometre karelik toprağı yurduna yaptığı hizmetler karşılığı Albay Don Mariano Guadalupe'ye bağışlamış bir adam bu.

İnsanoğlunun toprak hırsının bu tozlu belgesi birdenbire bir savaşın korkunçluğuna bürünüyor - toprakla savaşılan canlı. Borç senetleri, ipotekler, ipotek kaldırma işlemleri, devir işlemleri, hakeme başvurular, el koymalar, hacizler, satış emirleri, ihtiyati

İNTİHAR

hacizler, işletme imtiyazları için açılan davalar, dağıtma kararları. Bu pastırma yazında uykulu uykulu yatan bu inatçı toprak, yüzeyini tırmalamaktan başka hiç bir şey yapamadan ölüp giden insanlardan sonra yaşamaya devam eden bu toprak hiç sindirilmeyen bir canavara benziyor.

Böylesine garip bir ada sahip olan William'lı James King de kimdi acaba? Ay Vadisine yerleşenler arasında en yaşlısı bile tanımıyor kendisini. Oysa ancak altmış yıl önce, o zaman henüz bağlık olmayan ve sonradan Tokay diye adlandırılacak olan bölümü de içine alan toprakları teminat gösteren Mariano Guadalupe Vallejo'ya onsekiz bin dolar borç vermiş. İleride bağlık olacak ormanlık toprağa adını kaydettiren Peter O'Connor nereden gelmiş ve sonra nereye kaybolmuş? Ondan sonra Louis Csomortanyı var. Önemli bir kişi olmalı. Bu dayanıklı toprağın kayıtlarında sayfalar boyunca adı geçiyor.

Bundan sonra eski Amerikan soyu geliyor. Büyük Amerikan Çölünü susuzluktan yanarak aşanlar, Berzahı katır sırtında geçenler, Burunu yelkenlilerle dolaşanlar, vahşi kızılderili adlarının onbinlerce kuşak boyu unutulduğu bu yere yine unutulacak olan kendi kısacık adlarını yazdıranlar - Halleck, Hastings, Swett, Tait, Denman, Tracy, Grimwood, Carlton ve Temple. Böyle adlara rastlanmıyor artık Ay Vadisinde.

Adlar tapu sayfalarında şimşek hızıyla birbirlerini kovalıyorlar. Ama inatçı toprak hâlâ direnerek bekliyor başka adların gelip yazılmasını. Bunlardan sonra haklarında birkaç şey duyduğum ama kendilerini tanımadığım adamların adları geliyor. Kohler ve

Frohling. Tokay adındaki bağın taştan yapılmış büyük şaraphanesini, diğer bağcıların üzümlerini taşımak istemedikleri tepeyi yapan adamlar. Bu yüzden kaybetmişler bu toprakları, sonra da 1906 depremi şaraphaneyi yerle bir etmiş. Ben şimdi bu yıkıntıların üstünde yaşıyorum.

Sonra toprağı terbiye eden, bağ kütüklerini, meyve ağaçlarını diken, zamanında ünü dört bir yana yayılan malikaneyi kuran La Motte geliyor. Toprak onu da yendi sonunda. Onun meyve bahçelerinin, bağlarının malikanesinin bulunduğu yere ben de kendi adımı kazıdım elli bin ökaliptus ağacıyla.

Bugün Hil Ranch diye anılan yerde Cooper ve Greenlaw iki ölü bırakıp göçmüşler. Elle yontulmuş kazıklardan yapılma küçük bir kare çitin içinde uyuyan 'Küçük Lillie' ile 'Küçük David'. Cooper ile Greenlaw ormanlıkta yüzyirmişer dönümlük üç tane tarla da açtılar. Bugün ben buraya nohut ektirdim, bahar geldiğinde yeşil gübre olarak kullanılmak üzere sürülecekler.

«Hayalciler ve hortlaklar,» diye kıkırdıyor Beyaz Mantık.

«Ama bunca çaba boşa gitmemiş,» diye cevap veriyorum.

«Onların hepsi bir kuruntuya dayandığı için yalandı,» diyor.

«Ama yaşamsal önemli bir yalan,» diye karşılık veriyorum.

«Yine de yalan ya! Haydi, doldur kadehini de kitap raflarını dolduran şu yaşamsal önemli yalanları söyleyen yalancıları bir gözden geçirelim. William James üzerinde konuşalım biraz.»

«Sağlıklı bir adam,» diyorum. «Kendisinden bakırı altına çevirmesini bekleyemeyiz ama hiç değilse insanın bağlanabileceği birkaç sağlam ve yararlı bir şey bulabiliriz onda.»

Beyaz Mantık sırtıyor:

«Duygu haline getirilene kadar iğdiş edilmiş akılcılık. O kadar düşünmesine rağmen sonunda ölüm-süzlüğün duygusallığına bağlı kalmış. Olgular, umut imbiğinden süzülüp inan haline getirilmiş. Aklın en olgun meyvesi aklın budalalaşması oluyor. James, mantığın doruğuna çıkmış herşeyin iyi olduğuna inanılırsa gerçekten de böyle olacağını söylüyor.

«Şu senin üstündeki et misin sen? Yoksa bu et senin sahip olduğun, senin dışındaki bir şey mi? Ya bedeninin - o nedir söylesene. Uyarıları tepkiye çeviren bir makina. Uyarılarla tepkiler hatırlanan şeylerdir ve böylece tecrübeyi meydana getirirler. Şu halde sen bilincinde bu tecrübelerden başka bir şey değilsin. Herhangi bir anda ne düşünüyorsan o'sun sen. Senin Ben'in hem öznedir hem nesne. Düşünen insan düşüncedir, bilen insan da bilinen şey, malik de malik olunan.

«Bildığın gibi insan bir düşünceler akımıdır. Hiç bir zaman tamamlanmayan sürekli bir oluş, hayatlar aleminde aldatıcı ışıktan oluşan hayaletlerin çırpınışıdır. İnsan kendisinin göçüp gidişini kabul etmek istemez. Tekrar yaşamak için ölümü bile göze alır o.

«O atomlarla ışık fışkiyelerini, en uzak yıldız kümelerini, su damlacıklarını, duyguların sivri uçlarını, cıvık çamurlu akıntıları, kozmik kütleleri birbirine katıp bunların tümünü inancın, kadın aşkının,

İNTİHAR

korkulu şüphelerin ve kibirli küstahlıkların incile-riyle karıştırarak gökleri ürkütecek, sonsuzları şaşır-tacak bir ölümsüzlük yaratır kendine. Kendi gübre yağının üstünde solucan gibi kıvrılır durur ve ka-ranlıkta kaybolduğu zaman kendisini cadılar arasın-da sanan bir çocuk gibi tanrılara seslenerek kendi-sinin onların küçük kardeşi olduğunu, şimdi yaşa-manın esiri ise de sonunda o tanrılar kadar özgür olacağını söylemeye çalışır. Hayal kuran insan yokol-duğu zaman onunla birlikte yokolan ve o öldüğü za-man onunla birlikte ölen hayaller ve hayal tozlarıdır bunlar.

«İnsanların kendi kendilerine söyledikleri bu ya-lanlar, Gece'nin güçlerine karşı sihirli birer dua gibi mırıldandıkları bu yalanlar hiç de yeni şeyler de ğil-dir. İlkel kabilelerin büyücüleri metafiziğin babala-rıydılar. Gece ve Ölüm ışık ve hayatın yolunu kesen canavarlardı. Metafizikçiler inandırmak için yalan söylemek zorunda kalsalar bile inandırmaya mecbur-dular. Kilise büyüklerinin insanların da hayvanlar gibi ödüklerini ve sonlarının aynı olduğunu belirten o utanmaz yasa metafizikçileri çılgına çeviriyordu. Bunların Ölümü ve Geceyi altedeceklerine şöyle böy-le inandıkları plan kendi inanları, çareleri dinleri ve araçları da felsefeleriydi.

«Bataklik ışıkları, mistiklik sisleri, ruhsal çı ğ-lıklar, gölgeler arasında ağlamalar, gözü kapalı araş-tırmalar, - işte senin kitap raflarını dolduran şeyler bunlardır. Bak bir kere şunlara. Şu zavallı adamların acıklı hayallerine bak, şu tutkulu isyancılara bak - Schopenhaur'lerine, Strindbery'lerine, Tolstoy ve Nietzsche'lerine bak hele.

«Haydi gel, Kadehin boşalmış. Doldur ve unut.»

Artık beynimde alkol kurtçukları kımıl kımıl oynaşmaya başladıkları için dinliyorum sözünü. Kitap raflarımdaki zavallı düşünörlere kadeh kaldırırken dudaklarımdan Richard Hovey'in mısraları dökölüyor:

Kaçınma! Hayat ve Aşk, gece ile gündüz gibi
Bize ancak kendileri isteyince verirler kendilerini
Biz isteyince değil. Elindeyken kabul et sana sunulanı

Biz kendimiz kurtlara sunulmadan önce.

«Seni selamlarım,» diye bağılıyor Beyaz Mantık.

Beynimdeki kurtçuklar beni çılgına çevirirlerken:

«Hayır,» diye cevap veriyorum. «Ben senin ne mene bir şey olduğunu biliyor ve senden korkmuyorum. Suratındaki o hazcılık maskesi altında sen Ölümlün kendisisin ve senin yolun ancak Gece'ye götürür. Hazcılığın hiç bir anlamı yoktur. O da bir yalan, bir korkak ödünüdür»

«Şimdi selamlarım seni,» diye bağılıyor Beyaz Mantık.

'Ancak bu hayatı tamamlamayacaksan eğer,
İstediğın anda sona erdirmekte serbestsin
Ölümden sonra uyanmak korkusu olmaksızın.'

Kendi meydan okuyuşuma kendim gülüyorum. Şu anda Beyaz Mantığın gelmiş geçmiş en büyük düzenbaz olduğunu ve kulağıma ölümü fısıldadığını biliyorum. Kendi maskesinin düşmesinden kedisi sorumlu şimdi. Eski hayalleri uyandıran onun kendi

kurtçukları. Gençliğimin ötesinden o eski sesi bana yeniden duyuran, hayatın ve kitapların bana varolmadığını söyledikleri olanak ve güçlere sahip olduğunu bana bir kere daha söyleyen o.

Yemek gongu çalarken kadehimi ters çeviriyorum. Beyaz Mantıkla alay ederek sofrada konuklarıma katılıyor, yapmacık bir ciddiyetle günün dergileri üzerinde tartışıyor, nükteler yapıyorum.

Soytarı modası var şimdi. Soytarı. İnsan filozof olacaksa Aristofanes olsun şu halde. Sofrada hiç kimse benim kafayı bulduğumun farkında değil. Neşeliyim, işte hepsi o kadar. Düşünme yorgunluğundan usanınca, sofradan kalktığımızda ortaya salon oyunları atıyorum. Hep birlikte oynuyor ve neşemizi sürdürüyoruz.

Akşam sona erip de iyi geceler söylendikten sonra rafları kitapla dolu odamdan geçerek yattığım yere, kendime ve hiç de yenik olmayarak beni bekleyen Beyaz Mantığa dönüyorum. Sızarken gençliğin seslendiğini duyuyorum. 'Tıpkı Harry Kemp'in duyduğu gibi:

Geceleyin Gençliğin seslenişini duydum:

«Dünyadan aldığım eski zevk kalmadı artık,
Ayaklarımı basacak yerim yok şimdi,
Sabah güne dönüşüyor,
Bir an bile bekleyemez
Dünyayı ışığa boğmalı artık.
Gülden daha kısa ömürlü,
Gökkuşağım bir görünüp bir kayboluyor
Gökyüzünde parıltılarla son bularak
Evet, Gençliğim ben, çünkü ölüyorum.»

BU ANLATTIĞIM, ruhumun alacakaranlığında Beyaz Mantıkla birlikte yaptığım bir gezintiye örnektir. İnsanın John Barleycorn'la birarada yaşadığı yeri, dilim dönebildiği kadar, göstermek istedim sizlere. Okuyucu on dakikada okuduğu bu ruh durumunun John Barleycorn'la yaşanan binlerce ruh durumundan biri olduğumu ve bunun süresinin günler haftalar ve hatta aylar boyunca uzayabileceğini unutmamalıdır.

Alkoliklik anılarım sona eriyor. Beni yeryüzünde bugüne kadar yaşatan şeyin hak etmediğim talihim olduğunu herhangi bir ayyaş kadar söyleyebilirim. Geniş omuz ve göğüs talihi, sağlam bünye talihi. Benim onbeş ile onyediyim yaşında dayandığım ağır içkiye o yaşlardaki çocukların pek azı dayanabilirdi. Ve çok az insan benim erkeklik yıllarımda yaptığım gibi alkolün üstesinden gelir ve bunun hikâyesini anlatacak kadar yaşayabilirdi. Benim sağ kalmamın nedeni ki-

şisel bir yeteneğimden değil, alkolik bir bünyeye sahip olmamamdır, John Barleycorn'un tahribatına direnen bir organizmam bulunmasıdır. Ben yaşadığım sürede o kadar talihli olmayan pek çok insanın da bu kederli yolda ölüme gittiklerini gördüm.

Beni John Barleycorn'un ateşi arasından geçiren talihti, kaderdi, kısmetti, ne dersiniz deyin. Hayatım, mesleğim, yaşama sevincim yokolmamıştır. Bunların kavruğu doğrudur. Fakat kaybedilmiş umutların geride kalanları gibi inanılmaz mucizevi yollardan savaştan kurtulanlar, ölümlerin sayısı karşısında şaşır-mışlardır.

Eski savaşlardan sağ kalan birisinin, «Artık savaş olmasın,» diye bağırdığı gibi ben de, «Artık gençlerimizin zehirle bu savaşları son bulsun,» diyorum.

Savaşı durdurmanın tek yolu onu durdurmaktır. İçmeyi durdurmanın tek yolu da öyle. Çin afyonun genel olarak kullanılışını, afyon ekimini ve ithalini yasaklayarak durdurmuştu. Çinin filozofları, din adamları ve doktorları bin yıl süreyle solukları kesilene kadar afyonun aleyhinde konuşmuş olsalardı, eğer afyon kolay elde edilebilir bir şeyse, afyon kullanma alışkanlığı da devam edecekti. Bizim yapımız böyledir, hepsi bu kadar.

Çocuklarımızın yokolmaması için arseniği, striktinini, tifo ve verem mikroplarını büyük bir başarı ile ortadan kaldırdık. John Barleycorn'a da aynı şekilde davranın. Durdurun onu. Ortalıkta dolaşmasına izin vermeyin. Ben ne alkolikler için ne de onlar hakkında yazıyorum. Ben, gençlerimiz için yazıyorum. Şimdi doğmuş ya da doğmakta olan sağlıklı, normal çocuklarımız için yazıyorum.

Ben yalnız ve yalnız bu nedenle kasabaya inip kadınlara oy hakkı verilmesi yolunda kullandım oyumu. Gelecek kuşakların karıları ve anaları olarak kadınların, John Barleycorn'un ortadan kaldırılması için çalışacaklarını biliyorum. Kadınlar ırkın gerçek koruyucularıdır. Erkekler savurgan, maceracı ve kumarbazdırlar. Sonunda kadınlar kurtarır onları. İnsanın kimyada ilk denemesi alkol yapmak olmuştur, o gündenberi de bunu yapıp içmeye devam etmektedirler. Kadınların, erkeklerin bu alkol kullanmalarına içerlemedikleri tek bir gün bile olmamıştır. Fakat bu içerlemelerine bir ağırlık ekleyecek güçleri yoktu. İşte şimdi kadınlar oy hakkını elde edince ilk yapacakları iş meyhaneleri kapatmak olacaktır. Yoksa gelecek bin kuşağın erkekleri buna kalkışmazlar.

Kadınlar bilir. Onlar erkeklerin alkol kullannmalarının karşılığında hesapsız bir gözyaşı ve ter bedeli ödemişlerdir. Irkları konusunda kıskanç oldukları için daha doğmamış bebekler için kanunlar yapacaklardır.

Kolay olacaktır bu. Bundan zarar görecekler tek bir kuşağın ayyaşlarıdır. Ben de bunlardan biriyim ve John Barleycorn'la çok uzun süren ilişkim sonunda şunu söyleyebilirim ki, başkaları içmediği zaman, içki de yoksa benim için içkiyi kesmek güç olmayacaktır. Diğer yandan gençlerin büyük bir çoğunluğu içmedikleri için alkolun kaldırılması bunları hiç etkilemeyecektir. Meyhaneleri ancak tarih sayfalarında okuyacaklar, onu eski büyücü yakma âdeti gibi garip bir âdet olarak göreceklerdir.

ELBETTE Kİ hiç bir hayat hikâyesi, hayatı anlatılan kişinin son anına kadar gelmeden tamamlanamaz. Benim hikâyem ıslah olmuş bir alkoliğin hikâyesi değildir. Ben hiç bir zaman alkolik olmadım, hiç bir zaman ıslâh da olmadım.

Bir süre önce yelkenli bir gemiyle Harn burnunu dolaşarak yüz kırk sekiz gün süren bir yolculuk yaptım: Yanıma hiç içki almamıştım ama istemiş olsaydım bu yüz kırk sekiz günün her günü kaptandan alıp içebilirdim. Ama tek bir kadeh bile içmedim. İstemediğim için, arzulamadığım için içmedim. Gemide başka içen yoktu. Ortada bir içki havası, benim vücudumda da organik bir alkol ihtiyacı yoktu.

O zaman karşıma basit ve kesin bir sorun çıktı: Ne kadar kolay bir işmiş bu, karaya çıkınca niçin buna devam etmiyeyim? Bu sorunun üzerine üzerine eğildim. Beş ay süre alkolle hiç bir ilişkim olmadan bunu tarttım kendi kendime. Geçmiş tecrübelerimden de bir takım sonuçlara varmıştım.

İlk olarak, on bin kişide ya da yüz bin kişide birinin bile gerçek alkolik olduğuna inanmıyorum. Benim görüşüme göre içmek bir zihin alışkanlığıdır. Tütün, kokaine, morfine ve diğer uyuşturucu ilaçlara benzemez. Alkol ihtiyacı doğuşunda zihinden doğar. Toplumsal ortamda yeşeren zihni bir eğitim ve gelişme konusudur. Bir milyon ayyaş arasında bir teki bile içkiye yalnız başına içerek başlamamıştır. Bütün ayyaşlar toplum içinde içmeye baslarlar Alkolün içildiği toplum havasının oynadığı rol gözönüne alınırsa, alkolün önemsiz olduğu görülür. İçkinin toplum ilişkilerinde uzun süre eğitim görmemiş, kimyasal yapısı itibariyle içkiye sürüklenmiş bir insan yeryüzüne pek seyrek gelir. Böyle insanların doğmuş olduklarını kabul ediyorum ama ben yaşadığım kadarınca bir tanesine bile rastlamadım bunların.

Bu beş aylık yolculuk boyunca bedenî ihtiyaçlarım arasında alkol ihtiyacı diye bir şey karşıma çıkmadı Fakat şunu tespit ettim: Benim ihtiyacım zihni ve toplumsaldı. Alkolü düşündüğüm zaman aklıma dostluk geliyordu. Dostluk deyince de alkol. Dostluk ile alkol yapışık kardeşler gibiydiler. Benim için bir ayrı yanları yoktu.

Böylece güvertede kitap okurken, ya da birisiyle konuşurken söz benim dolaştığım yerlerden birine gelince, gözümün önüne hemen oradaki dostlar ve içilen içkiler gelirdi. Kitapta 'Venedik' yazısını görünce kaldırım'ara yayılmış meyhanе masalarını hatırlardım: Birisi, 'Santiago Savaşı' deyince:

«Evet, orada bulundum.» diye cevap verirdim. Ama gözümün önünde canlanan resmen ne Kettle Tepe. si ne de Paris Ağacı'ydı. Sıcak bir gezede, ölmek üze-

re olan bir verimli ile içip konuştüğünü Cafe Venüs'ü görürdüm.

Birisi Londra'nın Doğusu' dedi mi gözümün önüne pırıl pırıl meyhaneler gelir, kulaklarımda 'iki bira, üç viski' sesleri çınlardı. **Latin Quarter** denince hemen öğrenci kabarelerindeydim, çevremdeki parlak ve genç yüzler buz gibi absentlerini yudumlarken Tanrı, sanat demokrasi ve varlığın diğer basit sorunlarını tartışmakta olurduk.

Böylece derinlemesine düşündüm önümdeki sorunu. Dünyanın bu güzel yerlerini ancak aynı şartlar altında olursa bir daha ziyaret etmek isterdim. **Elde kadeh**. Bu cümlede bir büyü vardır. Bir sözlükteki bütün kelimelerle anlatılabilecekten çok daha fazla bir anlam taşır. Benim hayatım boyunca eğitildiğim bir zihin alışkanlığıdır bu. Beni meydana getiren unsurlardan birisidir. Zekâ oyunları, gürültülü kahkahaları, çınlayan sesleriyle erkek insanların kadehleri elde, kasvetli dış dünyayı itip gittikçe artan bir nabız atışının eğlencesi ve çılgınlığıyla beyinlerini dürtüklemelerini severim.

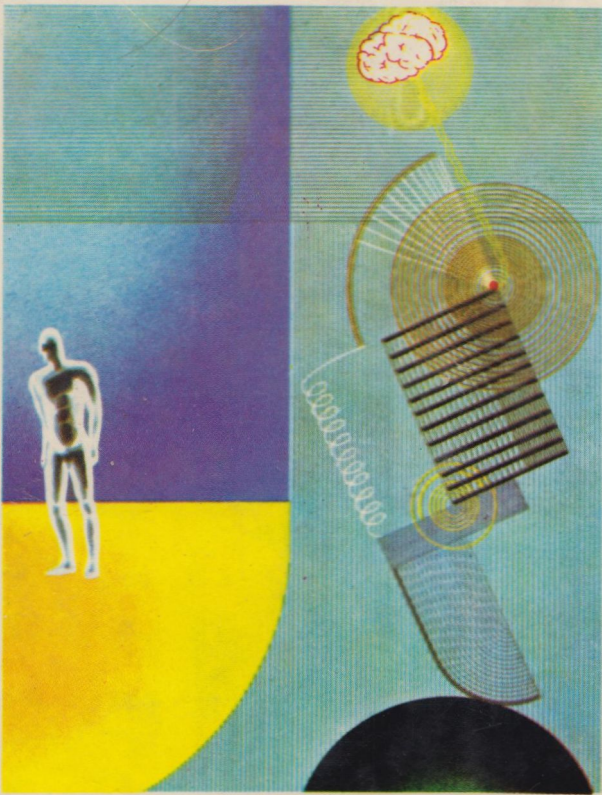
Hayır, diye karar verdim sonunda, sırası gelince içeceğim. Raflarımdaki bütün kitaplara rağmen, istemeyi öğretildiğim yolda devam etmeye soğukkanlılıkla ve düşünerek karar verdim. İçecektim ama eskisinden daha dikkatli, daha ustaca olarak. Bir daha Beyaz Mantığı uyandırmayacaktım. Onu uyandırmayı öğrenmiştim.

Beyaz Mantık şimdi Uzun Hastalığın yanında gömülmüş yatıyor. İkisi de bir daha beni rahatsız edemeyecekler. Uzun Hastalığı yerine yatacalı çok oldu;

İNTİHAR

onun uykusu derindir. Beyaz Mantığı de öyledir. Fakat son olarak yine de, atalarımın John Barley-corn'u çok önceden ortadan kaldırmış olmalarını istediğimi söyleyebilirim.

BİTTİ

Jack London'un «İNTİHAR» romanını okumuş olan çağdaş eleştirmeciler bunu bir edebiyat şaheseri olarak nitelerler. Gerçekten de «İNTİHAR», London'un yazdıkları içinde çağımızın en duyarlı romanlarından biridir.

Jack London'un «İNTİHAR»da, Nietzsche'nin deyişiyle «uzun bir hastalık» diye adlandırdığı şey, okura son derece çarpıcı gelecektir. London, bu romanı ile ilgili olarak Irving Stone'a şöyle demişti: «İNTİHAR'A BÜTÜN BİR GERÇEĞİ YAZAMADIM. YAZAMADIM, ÇÜNKÜ BU KADARINA CESARETİM YOKTU.»

Jack London'un şaheseri «İNTİHAR», ilk ve tam metin olarak Türkçeye kazandırılmaktadır.